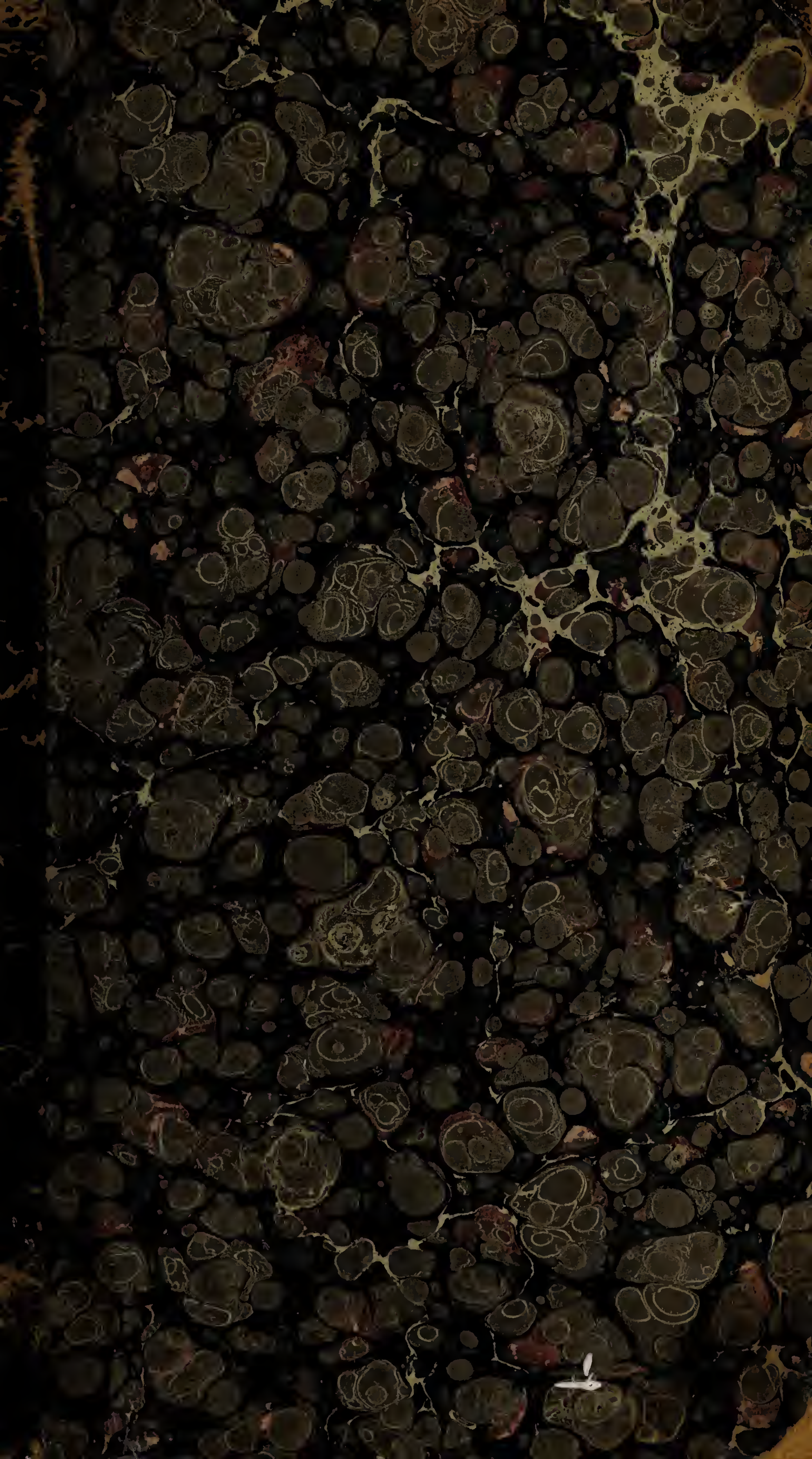

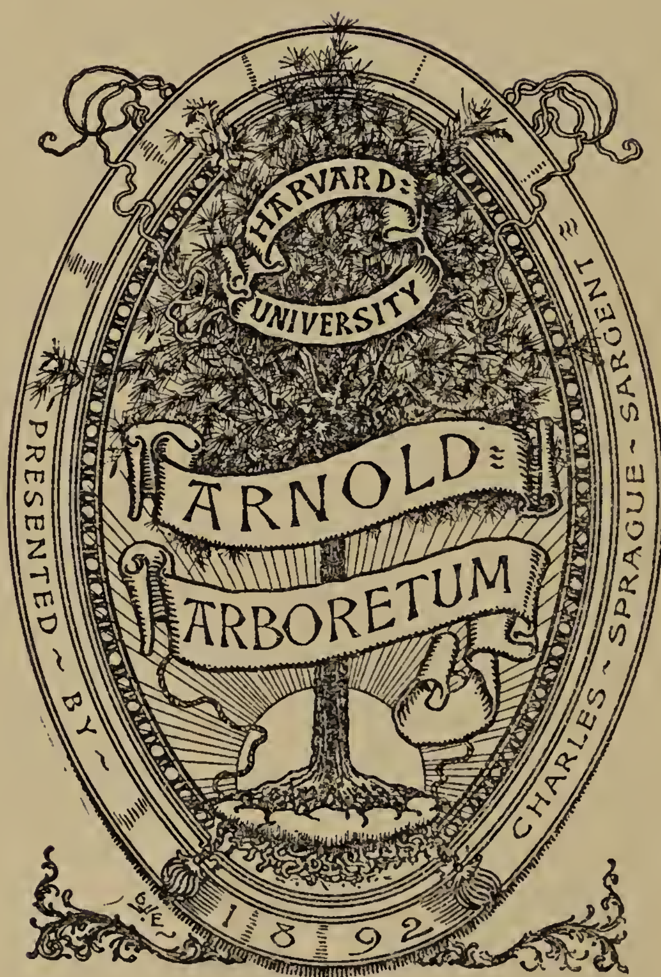
HARVARD
UNIVERSITY
ARNOLD
ARBORETUM
PRESENTED ~ BY ~ CHARLES ~ SPRAGUE ~ SARGENT
1892

BOTANISKA NOTISER

för år 1843,

med biträde af

H:rr v. Düben, Fries, Hamnström, Hofberg, Holmgren, Lindgren och Torsell,

utgifne af

AL. ED. LINDBLOM.

LUND,
hos C. W. K. Gleerup.
TRYCKT UTI LUNDBERGSKA BOKTRYCKERIET,
1843.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 1. Lund Januari. 1843.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Fortsatta exkursioner vid sydöstra stranden af Venern*; *meddelade af Sv. Joh. Lindgren.*

På Kinnekulle förekommer *Valeriana sambucifolia* Mikan på sandstenslagret ofvan Kesta, och strax vid foten af samma berg på stränderna af den från Husaby mot Venern rinnande bäcken; *Symphytum officinale* L. i mängd inom Österplana by både hvit- och blå-blommig; *Hypericum montanum* L. vid Brattfors (Mathesius). *Arenaria gothica* Fr. och *Capsella petræa* äfvenledes nedom Österplana; *Draba muralis* vid öfre sandstensafsatsen ofvan Kesta; *Carex cæspitosa* vera! Linn. på första afsatsen af sandstenslagret i ängsmarken omkring den lilla bäcken som nedfaller ofvanför Kesta. *Hypnum catenulatum* Brid. är högst allmän på Kinnekulles röda orthoceratitkalksten, särdeles nedanför Österplana, der den i breda mattor betäcker det nämnda lagret; *Orthotrichum Floerkii* Hornsch. et Bot. Not. 1842 p. 73 et 147 = Orthotr. Sturmii Br. et Schimp. högst ymnig på större rullstenar vid vägen som bär upp till Husaby kyrka; *Orth. cupulatum* Hoffm. flerestädes på S. Ö. sidan af Kinnekulles sand- och kalk-stenslager; *Orth. coarctatum* Palisot ymnig, *crispulum* Hornsch., *Ludwigii* Brid. och *Drummondii* Hook. i Österplana skog Ö. om stenåsen; *Dryptodon leucophæus* Hn. ymnig på rullstenar omkring Husaby, men sällsynt med frukt; *Drypt. ellipticus* Brid. sparsamt på samma ställe. *Dicranum Schreberi* i största mängd i träsket nedanför de urlakade alunskiffer-varphögarne vid Hönsäter. På sandstenslagret mellan Klefva och Kesta träffas också *Hypn. commuta-*

tum, *strigosum*, *chrysophyllum* och *moliniforme*, *Mnium affine*, *punctatum* och *serratum* Schwægr. *), den sistnämnda ymnig och fruktbärande vid bäcken ofvan Kesta, *Bryum cæspiticium* L. verum, i mångfaldiga former på öfre sandstensväggen **), *Bartramia OEderi*, *Dicranum spurium*, *Didymodon capillaceus*, *Weisia recurvata* och *Marchantia commutata* Lindenb. *Tussilago Petasites* L. träffar man vid Källby Komministersboställe nedanför Kinnekulle.

Utom Lidköping finner man vid Stensholmen och flerestädes *Euphrasia micrantha* Reich.; *Sinapis arvensis* siliquis retrorsum hispidis = Sinapis orientalis Murr. i linåkrar omkring Degeberg; *Platanthera chlorantha* Cust. på Främjan, och omkring Kathrineberg (Dalman); *Calamagrostis lanceolatæ adfin.* på ön Räfholmen utanför Degeberg i håligheter fylda med Sphagnum. *Avenæ elatioris* forma 3-flora, *Avena præcox* Palis., *Bromus arvensis* L. *satus*, *Brom. glabratus* = Brom. molli adfin. Bot. Not. 1842 p. 55 och *Gymnostomum fasciculare* Hedw. allesamman vid Degeberg. Vid Jerna ¼ mil N. om Degeberg träffar man *Geranium sylvaticum* fl. albo, *Sanicula*, *Alopecurus fulvus* Smith., *Orchis Morio*? *Potentilla rupestris* och *Dentaria*. Vid Kathrineberg förekommer en *Hierochloa borealis* Röm. spiculis glumisque calycinis angustioribus, culmoque foliis radicalibus numerosis subcæspitoso. *Orthotrichum coarctatum* och *crispulum* förekomma här och der i hela orten. Af *Orthotr. crispum* Hedw. har jag deremot icke funnit mera än en enda tufva vid Kathrineberg. *Orth. Sturmii* Br. et Schimp = O. Floerkii meum in Bot. Not. etc. träffas här och der bland den stora mängd af *O. rupestre* Schwægr. och *anomalum* Hedw., som ofta bekläder klippor och stenar närmare boningshusen. *Orth. diaphanum* finnes ofta ymnig nog, så väl på trädstammar som på sten.

---

*) Min i Bot. Not. 1842 p. 117 (från Kinnekulle &c.) omtalade *Br. stellare* är *Mnium serratum* Schwægr. Den rätta *Br. stellare* Roth. har verkligen, som jag nu väl vet, operculum convexum.

**) *Bryum lacustre* Brid. är tagen vid Uddevalla af Herr Dalman.

Hunneberg, som jag åter haft tillfälle att besöka, är rundtomkring omgifvet af *Platanthera chlorantha* Cust. = Platanthera brachyglossa Bot. Not. 1842 p. 74 och 75; och *Valeriana sambucifolia* Mikan. står såväl p. fl. st. i affallet från berget som vid den bäck som flyter imellan Hunne och Halle och sedan utfaller i Göta elf nedanför Ronnum. *Heracleum sibiricum* L. är hvit- och gul-blommig i en äng mellan Thunhem och Nygård. *Agrimonia Eupatorium* blir i affallet från Hunne, midt emot Bursled, 4 fot hög. *Blechnum spicant* är en raritet mellan de begge bergen. *Hypnum purum* fann jag i mängd, och äfven fruktbärande, nedanför Halleberg något N. om Stora Harfveweden. *Hypn. loreum* fruktificerade ymnigt mellan Halle och Häckleklint. Både ofvanpå och omkring bergen och på öar i Göta elf fann jag på trädens stammar eller grenar *Orth. coarctatum* Palisot, *crispulum* Hornsch., *stramineum* Hornsch. och *leiocarpon* Br. et Sch. Vid Jena qvarn i Flo pastorat återser man *Dryptodon levcophæus* Hn.; *Orth. Ludwigii* och *Drummondii* återfinnas vid Gräfsnäs. — Jag har anledning att förmoda att *Orchis laxiflora* Lam. finnes omkring Warnhem.

Den *Platanthera* jag förr ifrån Westergötland anfört under namn af *Pl. brachyglossa* är just *Pl. chlorantha* Reich. Jag begick vidare det felet att jag upgaf ståndareknappens rum parallelt isärstående. Föröfrigt vidhåller jag hvad jag derom yttrat. *Ståndareknappen är, genom de snedt isärstående rummen, nedtill dubbelt bredare*, en karakter som jag aldrig sett lida någon förändring, sedan jag nogare betraktat saken. Men äfven uptill är hos *Pl. chlorantha* knappens rum så vidt åtskilda att en anther af *Pl. bifolia* skulle få ett godt rum dem imellan. Blommorna äro större än hos *Pl. bifol.*; men endast det större mellan antherens rum öppna fältet, synnerligen den öfre afskilda delen deraf, är mera i ögonen fallande grönt, än hvad af denna färg visar sig hos blommorna af *Pl. bifol.* — Jag tycker derföre att man af namnet icke har just synnerlig hjelp att finna rätt på vexten. Blommorna äro alldeles icke utan lukt. Men den upgiften är sann att lukten är svagare än

hos *Pl. bifol.* — den är långt svagare och äfven olika. Hos *Pl. chlorantha* äro de tre yttre blombladen snöhvita, och det upstående bladet är triangulärt- och bredt-hjertformigt och mycket trubbigt. De tvenne inre upstående hvita eller slutligen uptill svagt gröna blombladen äro smalare och längre än hos *Pl. bifolia.* Dessa sistnämnde blomblad äro mer eller mindre conniventia, så att de sammanstöta med spetsarne, men ofta ligger till och med den ena blombladsspetsen ett godt stycke öfver och inpå den andra. Den nedåt alltid gröna läppen är upåt, mot den *större* öpningen till sporren, ofta dubbelt bredare. Likväl är den stundom ihopknipen tätt vid faux. Den är äfven längre än hos *Pl. bifolia.* Hos den sistnämnde vexten är läppen jemnbred eller på midten något bredare. Hos båda arterna varierar den i längd. Hos *Pl. chlor.* är läppen på undre sidan nedemot spetsen något canaliculerad, men på öfre sidan nästan jemn och utan den uphöjda ribba som förekommer hos *Pl. bifolia.* Hos *Pl. chlor.* har sporren, alltefter som fruktämnet vrider sig, en olika direktion då vexten börjar blomma och då den öfverblommat. Sporren är vidare sammantryckt och nästan tvåeggad med den nedre eggen alltid bredare, mera tydlig och längre up emot blomman gående än den öfre sidans. *Pl. chloranthæ* blad gå mera åt en obovat form. En egenhet hos denna vext är att pollenmassorna lätt utfalla och finnas spridda på flere vextens delar.

Avena elatior Linn. är stundom 3-blommig, och har jag då funnit den första och andra blomman försedda med borst, men den tredje blomman borstlös. Den första blommans borst var då fästad längre ned på blomskalet, vid jemnförelse med andra blomman. Första blomman var vidare en hanblomma med rudiment till fruktämne och märken, andra blomman var ensamt honblomma, tredje och minsta blomman var ofta tvåkönad. Är nu den af Afzelius Fil. på Gottland fundna *Avena elatior* typica en flerblommig form med alla blommorna tvåkönade, så har man en stor vinst, då man derigenom kan undvara det artificiela slägtet *Arrhenatherum.*

Calamagrostis lanceolatæ adfinis: culmo ramoso, panicula

erecta patente, spiculis subæqualiter sparsis, valvis anguste lanceolatis acuminatis l. in apicem subulatum attenuatis, *pilis glumellam superantibus*, *arista recta* sursum scabra definite *supra medium dorsi egrediente* paleamque parum superante. — Hab. in Vestrogothia in insula petrosa Räfholmen lacus Venern extra Degeberg in fossis Sphagno repletis.

Obs. Rudimentum s. d. floris secundi deest. Arista sub anthesi obscura. Habitus fere *Calam. lanceolatæ* sed foliis latioribus culmis magis ramosis aristisque maxime scabris ac primo obscuris differt. Folia etiam plus minus flaccida, rigidiora tamen quam in *Calam. lanceolata*, molliora quam in *Calam. Epigeios*. In hac folia fere stricta, latiora et plus minus glauca. Folia Calamagr. nostræ cum levi vento agitata flectuntur, folia *Calam. Epigeios* sunt erecta. In *Cal. lanceolata* valvæ sunt breviores, in *Cal. Epigeios* autem longiores. Maxime *Calamagr. litoreæ* DeCand. adfin. mihi videtur.

Bromus glabratus panicula gaudet sub anthesi erecta et patente vaginisque ut in affin. pluribus fere totis clausis. Den skiljekarakter mellan denna och *Bromus mollis*, som i Bot. Not. 1842 p. 56 yttrades vara funnen i ståndarknapparnes olika längd, har jag, vid nogare undersökning, funnit icke vara pålitlig. Hos *Bromus racemosus* L. torde man likväl äfven af ståndareknapparnes längd kunna få ännu en god karakter, hvarigenom denne skiljes från *Brom. pratensis* Ehrh.

En i Vestergötland flerestädes vexande *Hierochloa* skiljer sig i yttre utseendet märkbart från den t. ex. vid Stockholm på Biskopsudden vexande *Hierochloa borealis*. Den vestgötska har basen af strået tufvigt omgifven af flera blad, då den stockholmska kan sägas nästan sakna alla blad på de fruktbärande stråen. Den vestgötska har vidare både mindre småax och foderskal. Äfven vippornas färg synes vara olika.

Vid erhållandet af Bruchs och Schimpers Bryol. Europ. fann jag genast att deras *Orthotrichum Sturmii* är min *O. Flœrkii*. Det är en vext som, efter hvad jag äfven förr anfört, är allmänt nog spridd inom landet. Den vexer på likadana lokaler och ofta på en och samma sten som *O. rupestre*. Orsaken hvar-

före jag fortfarit att kalla den *O. Flœrkii* är dels den att Professor Hornschuch t. o. med mundteligen sagt mig att det var hans *O. Flœrkii*, dels har jag länge kännt en annan vext — se Bot. Not. 1842 p. 147 — som jag tyckte mig finna passa bättre in med beskrifningarne på *O. Sturmii*. Några originalexemplar från Hornsch. eller Hoppe af deras *Orth. Sturmii* har jag aldrig sett. Den af Funck lemnade *O. Sturmii* är troligtvis densamma som min af samma namn. Jag önskar framdeles återkomma till denna sak. Den form af *O. cupulatum* med utdraget fruktskaft som man också kallat *Orth. Flœrkii* känner jag mycket väl, och något ditåt finner man vid Husaby qvarnar vid foten af Kinnekulle.

Numera hafva vi då äfven i Sverge de trenne *Orthotricha crispum*, *coarctatum* och *crispulum* som länge gått under det kollektiva namnet *O. crispum*. Den sistnämnda synes imellertid inom Skandinavien vara den sällsyntaste af de tre nämnda. Utom på de här ofvan anförda vextställena, så har jag funnit *O. coarctatum* vid Upsala och *O. crispulum* utom Stockholm. Ångström har sändt mig *O. coarctatum* äfven från Trondhjem. Det är öfverflödigt att här lemna någon ytterligare beskrifning af dessa tre utmärkta arter. Både Hübener, Schimper o. fl. hafva utförligt och väl beskrifvit dem. Endast det vill jag hafva anmärkt: att färgen hos *O. crispulum*, så väl som hos de andra, varierar efter lokalen i gulgrön, höggrön och till och med svart. Det är så naturligt att det knappt behöfde omtalas. *Orth. crispuli* mindre kapsel är icke heller så starkt fårad som *O. coarctati*. *O. crispuli* efter frökastningen blekgula kapsel får slutligen en olika både form och färg än *O. coarctati*. *O. crispuli* calyptra är tydligt både kortare och blekare än *O. coarctati*. De torra bladen äro hos dessa båda arter ungefär lika mycket krökta.

Den från Kinnekulle förr citerade *Timmia bavarica* Hessler är = *T. megapolitana* Hedw. — *T. austriaca β alpina* Hartm. Skand. Fl. Ed. 3 är samma vext.

---

2. *Anteckningar öfver Norges vegetationsförhållander;* *af Utgifvaren.*

Då jag i en upsats i N:r 12 af denna tidskrift för 1842 meddelade några anteckningar rörande Norges vegetationsförhållander, lemnade jag helt och hållet å sido de ormbunkartade. Det är dessa, som jag nu vill taga i betraktande.

Det är kändt, att ormbunkarne i allmänhet älska ett klimat, der atmosferen alltjemt är upfylld och mättad med fuktighet, af hvilken omständighet äfven det fenomenet förklaras, att de i allmänhet äro vida talrikare och yppigare på öar än på det deremot svarande fasta landet, äfvensom att enahanda förhållande eger rum med hänseende till kusterna i jemnförelse med de mera inre delarne af samma land, med få ord: de föredraga insularklimat framföre kontinental-klimatet. — Detta allmänna förhållande eger äfven rum i Norge, hvarest ormbunkarne både med hänseende till antalet af arter och individer och med afseende på yppigheten äro vida märkligare i de vestra i grannskapet af hafvet belägna dalarne än i de inre trakterna. Allenast några få arter göra härifrån ett undantag.

Likaledes har man funnit, att dessa vexter i stark progression aftaga ju mera man närmar sig polerna. Detta vitsordas äfven af det sätt, hvarpå de i Norge framträda, så att sydliga delarne af detta land ega många arter, som alldeles saknas i de nordligaste. Sålunda uptager Lessing i sin förteckning öfver de af honom i Lofodden anmärkta arter allenast *Polypod. vulgare*, *Aspid. filix fem.* och *fragile*, *Blechnum crispum* samt *Botrych. Lunaria.*

Se vi på arternas antal, så är ormbunkarnes familj inom Norge, relativt till andra vextfamiljer, ganska fattig. Fästar man deremot afseende på individernas antal, kan den mäta sig med större delen bland öfriga. Ty nästan alla arter bland *Filices* framte, på de ställen der de förekomma, en stor mängd individer och åtskilliga bland dem tyckas vilja utestänga alla andra vexter. De äro i hög grad sällskapslika vexter.

För att närmare framställa ormbunkarnes vegetationsförhållander inom Norge, vill jag här särskildt upräkna alla hithöran-

de vexter, som förekomma inom Norge, samt vid hvardera bland dem anföra de trakter, hvarest de, så vidt jag känner, hittills blifvit anmärkta, hvarvid jag måste beklaga att den af Lund i dess *reise gjennem Nordland og Finmarken* lemnade förteckning på Vestfinmarkens flora icke uptager de nu ifrågavarande vexterna.

Polypodium vulgare L. Allmän i hela Norge, aftager dock mot norden, der den sträcker sig åtminstone till Alten och Lyngen. På fjällen går den blott sällan öfver björkgränsen.

P. phegopteris L. Äfvenledes allmän ända till Kistrand i Finnmarken; går på fjällen ungefär likaså högt som föregående. Lessing uptager hvarken denna eller följande tvenne arter i sin förteckning öfver Lofodens vexter.

P. dryopteris L. I alla trakter af Norge till Hopseidet i Finmarken. Går på fjällen ej så högt som föregående.

P. calcareum Sm. I Norge, så vidt jag känner, allenast anmärkt kring Ringebo i Gudbrandsdalen. — Äfven i Sverge förekommer den allenast på några spridda ställen.

P. alpestre Hoppe. Allmän på hela Heckfjeld i Kristiansands stift; mellan Voss och Vig, på Balestranden och i Justedalen i Sogn; kring Jölster i Söndfjord af Bergens stift; på Filefjeld och vid Vang i Valders af Kristiania stift. Den stiger på fjällen öfver björkregionen och börjar egentligen att förekomma ofvan gränsen för det mycket liknande *Aspid. filix femina*. Den synes hufvudsakligen trifvas och frodas i de vestliga trakterna; sålunda har jag knapt någorstädes sett den så stor och frodig, som på Balestrandens fjäll eller i sådan massa som på Heckfjeld. I Romsdalen anmärkte jag den icke, ej heller på Dovrefjeld eller vid Lom, men förefinnes här troligen då den närmare eftersökes, helst den inom Sverge hittills endast är anmärkt på fjällen i Herjedalen och Luleå Lappmark.

Aspidium Lonchitis Sw. Förekommer på flera ställen längs kusten från Kristiania-trakten ända till Porsanger i Finmarken, ehuru den i flera trakter tyckes alldeles saknas. Äfven i de inre delarne af landet vexer den, såsom i övre Telemarken, Valders,

Dovre o. s. v. På fjällen stiger den ungefär till björkgränsen. — I Sverge saknas den söder om Vestmanland och Dalsland.

Asp. Thelypteris Sw. Endast anmärkt i lägre delen af sydostliga trakten, såsom omkring Kristiania, i Romerige och på Hedemarken. — Äfven i Sverge håller den sig hufvudsakligen i den östra delen till Gestrikland.

(Fortsättes.)

II. Korrespondens.

1. Troligen hafva alla botanister som besökt Gottland, sett eller hört omtalas den märkvärdiga vext på Thorsburgen, som alltid visat rotblad, men ännu ej blifvit sedd blommande. Dessa blad insamlades äfven 1840 af mig och hemfördes jemte rotstånd, hvilka sednare nedsattes i trädgård, men gingo ej till. Efter detta upgaf jag allt hopp att med någon säkerhet kunna få afgjordt hvad vext nämnde blad månde tillhöra, isynnerhet som hvarje botanist, som haft tillfälle se desamma, om dem haft sin egen och från andras oftast vidt afvikande åsigt. Men då jag för en tid sedan genomgick en samling vexter från Danmark, och utbredde de i densamma befintliga vackra och fullständiga exemplar af *Ajuga reptans*, igenkände jag genast i dess rotblad de omtvistade Thorsburgerbladen. Efter en noggrann jemförelse mellan båda, kan jag ej tveka att anse Thorsburger-bladen tillhöra nämnda växt. — *Ajuga reptans* upgifves växa på våta och fuktiga ställen, och då den Gottländskas vextplats (åtminstone så vidt jag kan påminna mig) just är af motsatt beskaffenhet, skulle kanhända deraf densammas beständiga rotbladstillstånd kunna förklaras. C. F. Nyman.

2. Numera anser jag mig hafva aflägsnat de svårigheter, som vidlådade min upställning af vexterna i naturliga familjer. Klasserna hafva vunnit fulländning genom särskiljande af de olika corollæ-formerna: *corolla gamopetala* (corollifloræ) är endast den som har en af ring begränsad tub (en art torus); sådan finnes icke hos någon af de till öfriga klasser hörande monopetalæ, t. ex. Ericineæ, Portulaceæ, &c., der den kallas *c. syn-*

petala. *Cor. polypetala* har 3 former: *c. schizopetala*, *pleuropetala* (såsom hos Polygala, Leguminosæ) och *synpetala*. — Våra Campanulæ skulle göra enda undantaget; men de, som hafva germen liberum, hafva ock tydlig pip. — Några omflyttningar blifva nödvändiga: *Campanulaceæ* komma till Seminifloræ, analoga med *Trihilatæ* bland Discifloræ; *Hesperideæ* (bildningen alldeles sådan som vår *Nymphæa)* och *Polygaleæ* till Basifloræ, *Ericineæ* till Torifloræ; insertio staminum hos dem är alldeles samma som hos *Leguminosæ*. — Genom ett nogare urskiljande af de olika frukttyperna hafva ordningarne vunnit fulländning. Jag har alltid ansett de synkarpiska innefatta en sammanblandning af flere olika, hvilka det nu lyckats mig att klart särskilja. Utom utriculi &c. skiljas följande fem fruktsorter och fem ordningar i hvarje klass: 1. *Holocarpæ:* carpophylla valvata; placenta centralis. Karpofyllerna med kanterna sammanvexta skiljda från placenta. Men placenta kan bilda skiljeväggar, såsom hos *Plantago*, *Caryophylleæ*, *Polemoniæ* &c.; men dessa äro då fästade på karpofyllernas midt, och frön i alla fall fästade in angulis centralibus. (Att *Polygaleæ* höra hit visa påtagligen *Trigonia* och *Stachyurus*; *Impatiens* hörer äfven uppenbart till Polygalæ typ). — 2. *Syncarpæ:* placenta i centern, men karpofyllerne i kanten inböjda och vanligen sammanvexta med placenta, hvarigenom kapseln blir flerrummig (såsom hos *Ericeæ*, *Solanaceæ*, *Hypericinæ* etc.). Stiftet alltid i centern och ett enda. Dissepimenta alltid af de inböjda karpofyllernes kanter och derföre ej såsom hos *Holocarpæ* fästade på valvlernas midt. Om än karpellerna slutligen skulle åtskiljas, såsom hos *Borragineæ*, äro dessa dock synkarpiska för den enkla centrala stylus. — 3. *Pleurocarpæ:* motsvara holocarpæ, men placentæ äro ej samlade i centern, utan på valvlernas sidor, ryggnerv eller kantnerv, såsom hos *Viola*, *Gentiana* o. s. v. Hit höra alla med placenta parietalis eller suturalis. — 4. *Schizocarpæ:* desse stå till pleurocarpæ i samma förhållande som holocarpæ till syncarpæ; men här skiljer sig hvarje karpellarblad och divergerar, hvarföre styli discreti blifva en osviklig karakter för dessa från syncarpæ. Hit höra

bland vexter germine infero alla polygyniska, såsom *Rubiaceæ*, *Umbelliferæ*, *Philadelphus*, *Saxifrageæ*, *Droseraceæ*, etc. 5. *Gamocarpæ*: dessa ega rum då föregående slag äro inneslutna inom ett epicarpium, bildadt af torus, såsom hos *Synantheræ*, *Hesperideæ*, *Musaceæ*, *Bromeliaceæ*, *Verbenaceæ*, o. s. v.; finnas sällan i vår flora, men äro desto allmännare i de tropiska länderna. — Egentligen äro alla fructu infero gamokarpiska, men de polygynæ räknas till schizocarpæ. — Alla nu uptagna slag äre mycket lätta att åtskilja; men pleurocarpæ kunna upkommit genom felslående af så väl schizocarpæ som syncarpæ. Då blott en karpell finnes, kan man ej afgöra om den upkommit typiskt af en schizokarpisk eller synkarpisk; dessa måste samtligen räknas till pleurocarpæ, t. ex. *Leguminosæ*, hvilkas närmaste slägtingar *Moringieæ* och *Fouqueriaceæ* hafva placentæ parietales in medio carpophyllorum. *Moringa* synes vara en regulier leguminosa, liksom *Tacceæ* reguliera orchideer. — Jag låter nu trycka en *Clavis in familias naturales*, hvari uptagas alla Endlichers ordningar och underordningar med citation af pagina i dess arbete.

E. Fries.

III. *Anmälan af nionde fasciklen af Herbarium normale*, af E. Fries.

Då i denna tidskrift anmärkningar blifvit framstälde öfver den fördröjda utdelningen af 7:de fasciklen, anser utgifvaren sig böra lemna följande uplysningar:

De under loppet af hvarje sommar insamlade vexter (utom hvilka alltid ett betydligt förråd finnes af flera år förut insamlade) insändas vanligen i Oktober eller November. Sedan dessa blifvit granskade och ordnade tryckes conspectus och etiketterne sednast i *December*. För dem som önska äro dessa då att tillgå; men sedan vidtages det besvärligaste och mest tidsödande, utläggandet, fästandet af vexterna, ordnandet och reviderandet af hvarje fascikel. Derför har sällan någon fascikel blifvit färdig till allmän utdelning förr än i Februari eller Mars, ty de som

för insamlande af vexter ega friexemplar (och dertill åtgå mer än hälften emot dem som säljas) hafva anspråk på de först färdige. Endast af tredje fasc. bereddes hela uplagan på en gång och kringsändes till samtlige subskribenter i början af 1837, men då hälften icke uttogo sina exemplar och dessas af- och åter-sändande medförde ny förlust, hafva sedermera icke exemplar afsändts utan speciel requisition och efter upgjord liquid för de redan erhållne exemplaren. Till aflägsnare orter kunna exemplaren dessutom först försändas med öppet vatten.

Genom hopade vigtigare göromål och långvarig sjuklighet blefvo 6:te och 7:de fasciklarnes *allmänna* utdelning fördröjd till följande sommar. Under tiden hade olyckligtvis *Euphorbia Cyparissias* (insänd af Mag. Ringstrand) och ett par andra vexter blifvit förderfvade, hvarföre conspectus måste omtryckas och andra vexter införas. Detta förklarar skiljaktigheten mellan den först i Bot. Not. införde conspectus och de sedermera utdelade fasciklarne.

Man torde med skäl undra att utgifvaren icke afstår från ett så otacksamt företag, förenadt med oberäknelig tidsspillan och pekuniär förlust, då icke ens papper och tryckningskostnaderne ersättas, men han är för sin del öfvertygad att *för framtiden* något vigtigare företag för Svenska vegetationens kännedom ej hittills skett, och skall derföre icke afstå förr än det upnått högsta möjliga fullständighet. Också återstå nu mera ytterst få kritiska vexter, så att med tionde fasciklen samlingen kan afslutas, hvarjemte skall följa ett allmänt register öfver hela samlingen. De nya upläckter som sedermera ske, kunna lemnas i supplement-dekader, hvarigenom svenska floran erhåller ett arkiv, sådant något annat land svårligen kan upvisa. Med synnerlig ledsnad har Utgifvaren erfarit, att man skingrat samlingen för att fördela exemplaren i enskilda samlingar; i så fall skulle utgifvaren *helst neka utlemna exemplar*, emedan samlingens hela värde och den upoffring som deruppå är nedlagd blifva förspilde.

Conspectus till 9:de fasciklen öfversändes härjemte till införande i Bot. Not. — Emot insändande af liquid, besörjer *Bok-*

handlare Hörlin i Upsala distributionen af de exemplar, som requireras.

Conspectus Fasciculi noni s. 1842.

Synantheræ: 1. Hieracium umbellatum Linn. 2. H. boreale Fries. (var.) 3. H. laevigatum Willd. 4. H. Prenanthoides Vill. 5. H. vulgatum Fries (basifol.) 6. H. cymosum v. fallax Fr. 7. H. dubium L. 8. H. pilosella L. (varr.)

Boragineae: 9. Echinospermum deflexum Lehm. 10. E. Lappula v. squarros. Koch.

Labiatae: 11. Mentha silvestris Auct. 12. M. rotundifolia L. 13. Ajuga reptans L.

Solanaceae: 14. Solanum nigrum v. humile Fr.

Personatae: 15. Verbascum seminigrum Fries. 16. Pedicularis lapponica L. 17. Euphrasia officinalis v. montana Fr. 18. E. off. v. nemorosa Pers.

Gentianeae: 19. Gentiana nivalis L. 20. G. campestris v. chloraefolia K.

Cruciferae: 21. Brassica campestris L. 22. B. rapa L. 23. B. tenuifolia Fr. 24. Lepidium latifolium L. E. L. affine, Ledeb.

Ranunculaceae: 25. Thalictrum flavum L. 26. Th. Kemense Fries. 27. Batrachium aquatile v. pantothrix K. 28. B. marinum, n. sp. 29. B. circinatum. Ranunc. Sibth. 30. Ranunculus glacialis L.

Tiliaceae: 31. Tilia vulgaris Hayn. 32. T. parvifolia Scop.

Geraniaceae: 33. Geranium phaeum L. 34. G. pyrenaicum L.

Caryophylleae: 35. Lychnis alpina L. 36. L. affinis I. Vahl. 37. Melandrium noctiflorum Fries. 38. Cerastium latifolium L. 39. Möhringia lateriflora Fenzl. 40. Sagina saxatilis Wim.

Elatineae: 41. Elatine Hypropiper L.

Succulentae: 42. Bulliarda aquatica. Tillaea L. 43. Sedum sexangulare L. 44. Saxifraga nivalis L.

Pomaceae: 45. Crataegus Oxycantha L.!

Senticosae: 46. Rosa tomentosa Smith. 47. R. pomifera Herrm. 48. R. alpina L. 49. Rubus Wahlbergii Arrh. 50. R. corylifolius Sv. Bot.

Leguminosae: 51. Phaca frigida L. 52. Trifolium agrarium L. 53. Tr. procumbens L. 54. Tr. filiforme v. multifl. Fr.

Ericineae: 55. Rhododendrum lapponicum W. 56. Pyrola media Sw.

Polygoneae: 57. Rumex conglomerátus Schreb. 58. R. acutus L.

Betulineae: 59. Betula alba v. lobulata Anders.

Salicineae: 60. Salix pentandra L. 61. S. fragilis v. decipiens Koch. 62. S. reticulata L.

Ceratophylleae: 63. Ceratophyllum submersum L. 64. C. demersum L.

Orchideae: 65. Calypso borealis Salisb. 66. Gymnadenia Conopsea v. odorata Fr. 67. G. conops. v. inodora Fr. 68. G. con. v. densiflora H:n.

Juncaceae: 99. Juncus maritimus Lam. 70. J. effusus L. (var.) 71. J. bulbosus L.

Potamogetoneæ: 72. Potamogeton fluitans Roth. 73. P. nigrescens Fries. 74. P. praelongus Wulf.

Cyperaceæ: 75. Carex panicea tumidula Laest. 76. C. glauca Scop. 77. C. paludosa Good. 78. C. riparia Curt. 79. C. filiformis L. 80. C. acuta v. fluviat. H:n. 81. C. vulgaris v. leucocarpa Fr. 82. C. hyperborea Drey?. 83. C. vulpina L. 84. C. muricata L. Good. 85. C. chordorhiza Ehrh. 86. C. nardina Fries.

Gramineae: 87. Agrostis canina L. a. b. 88. Avena elatior L. 89. Catabrosa aquatica Pal. 90. C. algida Fries. 91. Glyceria aquatica Whlnb. 92. G. pendulina Laest. 93. Poa pratensis L. varr. 94. Festuca litorea Whlnb. 95. F. silvatica Vill. 96. F. erecta Wallr. 97. Triodia decumbens Pal. (var.)

Filices: 98. Aspidium cristatum Sw. 99. Asplenium Breynii Retz.

Characeae: 100. Chara baltica Fries.

Obs. Variae plantae pro hoc fasciculo jam collectae ad me nondum pervenerunt, ut *Valeriana sambucifolia*, *Archangelica litoralis*, *Lychnis affinis* c. fl. *Carices* e. s. p. in sq. exhibendae. Upsaliae d. 16 Dec. 1842.

IV. Hvarjehanda.

1. Kanslern för Lunds Universitet har under den 17 Dec. sistlidet år stadgat, att Botanices Demonstratorn vid nämnde universitet skall öfvertaga undervisningen i botanik för medicine och farmacie studerande samt examinera i medico-filosofiska och farmaceutiska examina; äfvensom att han, under Professorns inseende, skall utöfva den speciela vården öfver botaniska trädgården med dertill hörande anläggningar, införskrifva vexter och frön, samt tillse deras behöriga kultur och bestämmande, egande han att mot redovisningsskyldighet lyfta och använda trädgårdens årliga anslag.

2. Man har nu snart att vänta fortsättningen och slutet af Prof. Fries's Mantissa Novitiarum Floræ Suecicæ tertia.

3. Magister Areschoug har nu utgifvit 3 fascikeln af *Algæ Scandinavicæ exsiccatæ* innehållande följande arter: *Delesseria sanguinea* Lamour., *Bonnemaisonia asparagoides* Ag., *Chylocladia clavellosa* Hook., *Rhodomela subfusca* Ag., *Ceramium rubrum* Ag., *Dasya coccinea* Ag. var. *tenuis*, *Polysiphonia Brodiæi* Grev., *P. patens* Gr., *P. roseola* Grev., *P. pulvinata* Gr., *Fucus nodosus* L. var., *Desmarestia aculeata* Lamour., *Laminaria saccharina* Lamour. *junior*, L. *digitata* Lamour., *junior*, *Gloiosiphonia capillaris* Carmich., *Chordaria divaricata* Ag., *Mesogloia Zosteræ* Aresch., *M. vermicularis* Ag., *Dictyota dichotoma* Lamour., *Punctaria undulata* J. Ag., *Elachista stellaris* Aresch., *Ulva crispa* Ligtbf., *U. furfuracea* Fl. Dan., *Trentepohlia pulchella* Ag., *Bulbochæte setigera* Ag., *Ectocarpus tomentosus* Lyngb., *Conferva uncialis* Lyngb., *C. gracilis* Harv., *C. rivularis* L., *C. zonata* W. et M., *Lyngbya*

lutescens Liebm., *Calothrix involvens* Aresch., *C. distorta* Ag., *Oscillatoria limosa* Ag.

4, I tyska journaler annonseras en ny »*Botanische Zeitung*», hvilken redigeras af Professorerne Schlechtendal och Mohl, och skall utgifvas i Nordhausen.

Rättelser.

Utom de i Bot. Not. 1842 N:r 12 antecknade rättelser, hafvan följande blifvit anmärkta:

N:r 1	sid. 4	rad. 8 står:	demonstratio*nnr*	läs: demonstrationer.
N:r 2	„ 17	r. 2 nedifr.:	Herb. Norm. V. n. 3.	läs: Herb. N. V. n. 5.
	„ 20	r. 4 nedifr.:	H. N. n. 13.	läs: H. N. VII. n. 14.
N:r 3	„ 48	r. 1 nedifr.:	Råbäck*a*	„ Råbäck.
	„ 49	r. 6 opifr.:	Sauter	„ Böckeler.
N:r 5	„ 81	r. 15 nedifr.:	samlade	„ framlade.
	„ 82	r. 18 opifr.:	Valse*ne*ds	„ Valseruds.
	„ 82	r. 6 nedifr.:	Sommar*n*	„ Sommarro.
	„ 84	r. 7 opifr.:	n. 216	„ 219.
	„ „	r. 10 nedifr.:	R*a*detorp	„ Rådetorp.
	„ 85	r. 12 opifr.:	V*a*snum	„ Visnum.
	„ 86	r. 13 „	i	„ vid.
N:r 10	„ 170	r. 14 „	Melan*th*ium	„ Melandrium.
N:r 12	„ 205	r. 8 „	binevis	„ binervis.
Lit. Bl.	„ 49	r. 17 „	7 arken	„ 3 arken.

Af BOTANISKA NOTISER utkommer ett ark hvarje månad, hvarjemte åtminstone 3 eller 4 ark Literaturbihang under årets lopp komma att lemnas. Några särskildta bihang för lokalfloror komma måhända framdeles att utgifvas. Requisitioner insändas till *Gleerupska bokhandeln i Lund*, hvarest utdelningen hädanefter sker och der äfven de föregående årgångarne kunna erhållas. — Prenumerationsafgiften för närvarande årgång är på nämnde ställe äfvensom hos de flesta bokhandlare i riket 1: 32 B:ko; på postkontoren tillägges postarvode. — Insända bidrag, hvilka med tacksamhet mottagas, addresseras till Akad. Adj. A. E. Lindblom eller till Red. för Botaniska Notiser.

LUND, tryckt uti Lundbergska Boktryckeriet, 1843.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 2. Lund Februari. 1843.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Förteckning öfver Vexter, insamlade omkring Skeninge åren* 1832—37; af C. Osc. Hamnström.

Man torde kanske af denna öfverskrift vänta sig en fullständig underrättelse om Skeningetraktens vextalster, då frukten af flera års exkursioner här offentliggöres; men större delen af Läsarne torde dock lätteligen inse, att de i sådant fall hoppas för mycket, då insändaren af denna lilla afhandling tillkännager, att dessa utvandringar af honom företogos under en tid, hvilken han, såsom elev, tillbragte på Apoteket i Skeninge, och för ringa ledighets skull måste inskränka sina forskningar till några få Söndagar af hvarje sommar, hvarföre också flera, vid flygtigare påseende svårbestämda, arter, t. ex. af Nat. fam. Gramineæ och Cyperaceæ m. fl., af honom till stor del då öfversågos, så att mycken ofullständighet, särdeles i afseende på just de nämnda familjerna, här måste råda.

Landet omkring Skeninge är i allmänhet mycket flackt, samt föga utmärkt af några särdeles naturföremål. Såsom en af våra bättre sädesorter eger dock denna trakt en temligen yppig vextlighet. Bland rikare vextlokaler utmärka sig Skogssjö i Högby socken, Öjebro, i Herrberga S:n, samt ängderna vid Marstadsjön och Elgsjö äng i Bjelbo socken genom sina flera sällsyntare vexter.

Monandria:

Hippuris vulgaris L. Skenaån.

Diandria:

Lemna minor L. a.

Lemna gibba L. en dam vid Falsberg, Bjelbo socken.

— *polyrhiza* L. Skenaån nära Biskopsberga.

Lemna trisulca L. Skenaån, vid tegelbruket nära Skeninge.

Veronica spicata L. Torra st. flerestädes, ex. Väderqvarnsbacken och Carlsborgs backe vid Skeninge.

— *serpyllifolia* L. a.

— *scutellata* L. a. — β) *villosa* H:n. Vid Skogssjön, Högby socken.

— *Anagallis* L. Skenaån vid Follinge; diken vid vägen till Linköping på höger från Skeninge; mellan Hageby och Löfvingsborg.

— *beccabunga* L. a.

— *Chamædrys* L. a.

— *officinalis* L. a.

— *hederæfolia* L. Öfverallt på åkrar vid Skeninge.

— *agrestis* L. a.

— *arvensis* L. a.

— *verna* L. a.

Pingvicula vulgaris L. Flerestädes, ex. vid Löfvingsborg.

Utricularia vulgaris L. Skena ån.

— *intermedia* Hay. Skena ån. (*Utric. minor* L. hade jag ej tillfälle observera omkring Skeninge.)

Circæa alpina L. Elgsjö äng, Bjelbo S:n.

Lycopus Europæus L. Mellan Hageby och Löfvingsborg; Skogssjö, Högby socken.

Triandria:

Valeriana officinalis L. Öjebro ström Herrberga S:n, ån vid Lindevad.

Schoenus ferrugineus L. Hageby storäng; Marstadsjön, Bjelbo socken.

— *albus* L. Löfvingsborg.

Eriophorum angustifol. Roth. a.

— *triquetrum* Hop. Vatten ej långt från Carlsborg.

— *latifolium* L. a.

Scirpus palustris L. a.

— *acicularis* L. Skena ån.

— *Caricis* Retz. Vid Skena ån.

— *lacustris* L. a.

— *sylvaticus* L. Skena ån.

Alopecurus pratensis L. a.

— *geniculatus* L. Sprättebrunn i Skeninge o. s. v.

Phleum pratense L. a. — β) *nodosum* H:n. Högl. st. öfverallt, ex. vid Kyrkan; Väderqvarn; Carlsborg etc.

Phalaris arundinacea L. Skena ån.

Agrostis canina L. a.

— *vulgaris* With. a.

— *stolonifera* L. Skena ån.

— *spica Venti* L. a.

Calamagrostis lanceolata Roth. a.

— *Epigeios* Roth. Carlsborg.

— *stricta* H:n Marstadsjön, Bjelbo S:n.

— *arundinacea* Roth. a.

Arundo phragmites L. a.
Anthoxanthum odoratum L. a.
(*Avena flavescens* L. Skall enl. ex. ur H:r Pastor Kurmans Herbarium vexa vid Solberga, Herrberga S:n; ej funnen af mig).
Avena pubescens L. Äng. ex. vid Skogssjö, Högay S:n.
— *pratensis* L. Som föregående.
— *fatua* L. Åkrar.
Arrhenatherum avenaceum Röm. Ängar vid Solberga, Herrberga socken.
Aira cæspitosa L. Flerestädes ex. Ekhumparne vid Skeninge.
— *flexuosa* L. Som föregående.
Melica nutans L. Carlsborg.
Briza media L. a.
Molinia coerulea Mönch. Marstadsjön, Bjelbo S:n.
— *fluitans* H:n. a.
Poa trivialis L. a.
— *annua* L. a.
— *pratensis* L. a.
— *nemoralis* L. a.
— *serotina* Ehrh. Elgsjö äng, Bjelbo socken.
Dactylis glomerata L. a.
Festuca ovina L. a.
— *rubra* L. a.
— *elatior* L.
Bromus secalinus L. a.
— *mollis* L. a.
Bromus arvensis L.
— *tectorum* L. a.
Triodia decumbens P. B. Nära Marstadsjön, Bjelbo S:n.
Cynosurus cristatus L. Flerestädes vid Skeninge, ex. Ekhumparne.
Nardus stricta L. Skogen vid Högby o. s. v.
Triticum repens L. a.
Lolium temulentum L. a.
Lolium arvense With. Linåkr. vid Öjebro, Herrberga S:n.
— *perenne* L. a.

Tetrandria:

Scabiosa arvensis L. a.
Succisa pratensis Mönch. a.
Alchemilla vulgaris L. a.
Plantago major L. a.
— *media* L. a.
— *lanceolata* L. a.
Majanthemum Convall. Wigg. a.
Asperula tinctoria L. Carlsborgs backe; höjd vid Skogssjön, Högby S:n.
Galium boreale L. a.
— *palustre* L. a.
— *uliginosum* L. a.
— *verum* L. a.
— *aparine* L. a.
Cornus sangvinea L. Hasla äng, Wallersta socken.
Tillæa aquatica L. Öjebro ström, Herrberga S:n.
Potamogeton natans L. a.

Potamogeton curvifolius H:n. Öjebro ström, Herrberga S:n.
— *rufescens* Schrad. Skogssjön, Högby S:n.
— *perfoliatus* L. a.
— *crispus* L. Skena ån i djupare vatten, ex. vid Dyhagen.
— *pusillus* L. Öjebro ström, Herrberga S:n.
— *pectinatus* L. Elgsjösjön, Bjelbo S:n.

Pentandria:

Echium vulgare L. En backe vid Högby prestgård; samt några få ex. vid Skeninge kyrka.
Lithospermum arvense L. a.
Pulmonaria officinalis L. Hagar vid Mjölby.
Symphytum officinale L. Vid Skena ån; samt i flera trädgårdar i Skeninge förvildad.
Cynoglossum officinale L. a.
Myosotis scorpioides L. a. Var. med utstående och tilltryckta hår, större och mindre blommor.
— *arvensis* Hoffm. a.
— *hispida* Schlecht. a.
— *stricta* Link. Backar vid Skogssjö, Högby socken.
Anchusa arvensis M. B. Förekommer med aldeles hvita blommor vid Follinge badställe.
Anchusa officinalis L. a.
Asperugo procumbens L. a.
Anagallis arvensis L. Mellan Öjebro och Herrberga, nedanföre Manshögsbacken; vid Järstad enl. ex. af H:r Hofkamrer Agrelius.
Lysimachia vulgaris L. a.
— *thyrsiflora* L. a.
Hottonia palustris L. Skenaån vid Biskopsberga o. s. v.
Androsace septentrionalis L. Carlsborgs backe; Väderqvarnsbacken vid Skeninge; sandgrop vid vägen till Axstad från Skeninge. — På de begge första ställena tillsammans med den stjelklösa variation ymnigt.
Primula veris L. a.
— *farinosa* L. a.
Menyanthes trifoliata L. a.
Gentiana campestris L. a.
— *amarella* L. Lärketorp Mjölby socken.
Erythræa Centaurium Pers. Vid Skogssjön, Högby socken. Annorstädes tror jag ej den är funnen nära Skeninge.
Convolvulus arvensis L. a.
Verbascum Thapsus L. a.
— *nigrum* L. Ekhumparne vid Skeninge etc.
Hyoscyamus niger L. a.
Solanum nigrum L. a.
— *Dulcamara* L. Vid vägen till Öjebro, nästan hela vägen från Skeninge.
Campanula rotundifolia L. a.

Campanula persicifolia L. Ekhumparne vid Skeninge.
— *Trachelium* L. Vid Mjölby bland rosor.
Jasione montana L. Skogssjö, Högby S:n.
Lonicera Xylosteum L. Elgsjö äng, Bjelbo S:n.
Viola hirta L. Flerestädes, ex. Ekhumparne vid Skeninge.
— *palustris* L. a.
(*V. epipsila* Ledeb. är ej funnen vid Skeninge, men i ymnighet i en fuktig äng vid Kanalbankarne i Motala nära Grefve Platens graf.)
— *mirabilis* L. Elgsjö äng, Bjelbo S:n; Egeby lund, Mjölby S:n.
— *canina* L. a.
— *tricolor* β) *arvensis* H:n. a.
Rhamnus catharticus L. Flerestädes ex. Ekhumparne.
— *Frangula* L. som föreg.
Ribes uva crispa L. Ekhumparne vid Skeninge.
— *alpinum* L. Elgsjö äng, Bjelbo S:n.
— *nigrum* L. Vid gärdesgårdar utanför Skeninge tull åt Wadstena sidan, troligen förvildad.
Chenopodium polyspermum L. Vid Öjebro, Herrberga S:n.
— *Bonus Henricus* L. a.
— *urbicum* L. Flerestädes ex. vid Dyhagen.
Chenopod. rubrum L. Dyhagen.
— *viride* L. a.
Herniaria glabra L. a.
Heracleum Sphondylium L. a. β) *angustifolium* H:n. Ekhumparne några få ex.
Peucedanum palustre Mönch. a.
Angelica sylvestris L. Öjebro ström, Herrberga S:n o. fl. st.
Oenanthe Phellandrium Lam. I Tegelbruksängen och Dyhagen vid Skeninge.
Cicuta virosa L. Rinnasjön, Rinna S:n.
Conium maculatum L. I trädgårdar i Skeninge.
Ægopodium Podagraria L. a.
Sium latifolium L. Öjebro ström. Herrberga S:n.
Carum Carvi L. a.
Pimpinella saxifraga L. a. β) *dissecta* H:n. Flerestädes på något högländtare mark.
Æthusa Cynapium L. a.
Anthriscus sylvestris Hoffm. a.
Viburnum Opulus L. Lärketorp, Mjölby S:n; Elgsjö äng, Bjelbo S:n; Ekhumparne vid Skeninge.
Parnassia palustris L. a.
Drosera rotundifolia L. Kärr vid Skogssjö, Högby S:n.
— *longifolia* L. Vid Skogssjö, Högby S:n.
— *intermedia* Hayne. Som fö-

regående.

Myosurus minimus L. Akrar och dikesrenar flerestädes.

Hexandria:

Convallaria majalis L. a.

— *Polygonatum* L. Eketorps hage, Fivelstad S:n.

— *multiflora* L. Tillsammans med föregående.

Allium oleraceum L. Biskopsberga; Egeby lund, Mjölby S:n.

Gagea lutea Sims. a.

— *minima* Reich. a.

Acorus Calamus L. Ån vid Lindevad.

Calla palustris L. Kärr mellan Anarpa och Lärketorp, Mjölby S:n.

Juncus conglomeratus L. a.

— *effusus* L. a.

— *filiformis* L. a.

— *lamprocarpos* Ehrh. a.

— *acutiflorus* Ehrh. Skena ån.

— *supinus* Mönch. Skena ån.

— *bulbosus* L. a.

— *bufonius* L. a.

Luzula campestris DC. a.

— *pilosa* Gaud. a.

Rumex acetosa L. a.

— *acetosella* L. a.

— *obtusifolius* L. I trädgårdar i Skeninge flerestädes.

— *crispus* L. a.

— *domesticus* H:n. a.

Triglochin palustre L. a.

Alisma Plantago L. a.

Heptandria:

Trientalis Europæa L. a.

Octandria:

Daphne Mezereum L. Mjölby.

Vaccinium Vitis idæa L. a.

— *Myrtillus* L. a.

— *uliginosum* L. a,

Oxycoccus palustris Pers. Skogssjö, Högby S:n o. fl. st.

Calluna vulgaris Salisb. a.

Epilobium angustifolium L. a.

— *parviflorum* Schreb. Löfvingsborg vid källan; Öjebro, Herrberga S:n. — Mellan Hageby och Löfvingsborg förekommer en mycket stor och grenig form häraf.

— *montanum* L. a.

— *roseum* Schreb. Öjebro, Herrberga S:n.

— *palustre* L. a.

Chrysosplenium alternifolium L. Lärketorp, Mjölby socken; Skogssjö, bortom Holjesviken, Högby S:n.

Polygonum amphibium L. *α) aquaticum* och *β) terrestre* allmänna.

— *lapathifolium* L. a.

— *Hydropiper* L. a.

— *viviparum* L. a.

— *aviculare* L. a.

— *Fagopyrum* L. En backe vid Högby prestgård.

— *Convolvulus* L. a.

Adoxa moschatellina L. Lärketorp, Mjölby S:n.
Paris quadrifolia L. a.

Enneandria:

Butomus umbellatus L. Skenaån.

Decandria:

Arbutus uva Ursi L. a.
Andromeda polifolia L. a.
Ledum palustre L. a.
Pyrola uniflora L. a.
— *secunda* L. a.
— *minor* L. Vid Lärketorp, Mjölby S:n; Högby.
— *rotundifolia* L. a.
— *chlorantha* Sw. Högby.
Monotropa-Hypopithys L. Öjebro storgårdsskog, samt vid Solberga, Herrberga S:n; Lärketorp, Mjölby S:n.
Scleranthus perennis L. Carlsborg.
— *annuus* L. a.
Saxifraga granulata L. a.
— *tridactylites* L. Backe nära Ekhumparne; Väderqvarnsbacken.
— *petræa* Wg. Lapp. Som föregående.
Dianthus deltoides L. a.
Silene nutans L. Skogssjö, Högby S:n; Egebylund och Slommarp, Mjölby S:n.
— *noctiflora* L. Flerestädes på åkrar vid Skeninge; Marstad, Bjelbo S:n; Lärketorp, Mjölby S:n.
Silene inflata Sm. Backe vid Högby prestgård.
Alsine rubra Wg a.
Arenaria serpyllifolia L. a.
— *trinervia* L. Ekhumparne vid Skeninge.
Stellaria media With. a.
— *graminea* L. a.
— *palustris* Retz. a.
Agrostemma Githago L. a.
Lychnis pratensis Schk. Skogssjö, Högby S:n.
— *flos Cuculi* L. a.
— *Viscaria* L. a. Med hvita blommor i Ekhumparne.
Malachium aquaticum Fr. Vid Sprättebrunn.
Cerastium semidecandrum L. Ekhumparne o. fl. st.
— *glomeratum* Thuill.
— *vulgare* H:n a.
Spergula arvensis L. a.
— *nodosa* L. Skena ån, ex. vid badstället.
— *Sagina* Lilj. a.
Sedum Telephium L. a.
— *acre* L. a.

Dodecandria:

Lythrum Salicaria L. a.
Agrimonia Eupatoria L. Ekhumparne vid Skeninge.
Euphorbia helioscopia L. a.
Sempervivum tectorum L. På tak nära Skogssjö, Högby socken; Öjebro, Herrberga socken.

Icosandria:

Prunus spinosa L. Elgsjö äng, Bjelbo S:n.

— *Padus* L. a.

Cratægus Oxyacantha L. Ekhumparne; Elgsjö äng, Bjelbo S:n.

— *monogyna* Jacq. Elgsjö äng, Bjelbo S:n.

Sorbus aucuparia L. a.

Spiræa Ulmaria L. a.

— *filipendula* L. a.

Rosa rubiginosa L. Mjölby.

— *canina* L. a. Var. med glänsande, opaka och småludna blad, samt aflånga och elliptiska frukter.

— *tomentosa* Sm. Feresl. ex. Ekhumparne.

— *cinnamomea* L. Ekhumparne.

Rubus Chamæmorus L. Lärketorp, Mjölby S:n.

— *saxatilis* L. a.

— *cæsius* L. Ekhumparne.

— *Idæus* L. a.

Fragaria vesca L. a.

— *collina* Ehrh. Ekhumparne.

(Fortsättes.)

---

2. *Anteckningar öfver Norges vegetationsförhållander; af* Utgifvaren.

(Forts. fr. N:r 1.)

Aspidium cristatum Sw. är äfvenledes endast anmärkt i östra delen af riket nemligen i trakten af Kristiania och i Smålehnene. — Inom Sverge iaktager denna också i allmänhet samma förhållande som *A. Thelypteris.*

A. Oreopteris Sw. Allmän längs vestra kusten åtminstone från Kristiansand till Numedalen i Trondhjems stift; i de inre från hafvet aflägsnare trakterna har jag ej funnit den anmärkt utom på fjällen v. om Sætersdalen. Den går opp i björkregionen. — I Sverge är den ej anmärkt utom på ett ställe i Skåne.

A. filix mas Sw. Allmänt förekommande i hela Norge ända till Utsjoki i Finmarken. På fjällen går den något öfver furens region. — Vid Grötten i Romsdalen såg jag af denna art flera monströsa, nästan oigenkänneliga, bildningar.

A. angulare Kit. Denna vackra art följer kusten från Kristiania till Bedsta i Trondhjems stift. Den aflägsnar sig ej betydligt från hafvets grannskap och stiger ej heller långt på

fjällsidorna. — I Sverge är den ej anmärkt utom på ett ställe i Skåne och, ehuru tvifvelaktigt, vid Åreskutan i Jemtland; dess förekomst på sistnämnde ställe synes mig i flera hänseenden misstänkt.

A. spinulosum Sw. Vexer, jemte var. *dilatatum*, i de fleste lägre trakter i hela Norge ända till Finmarken; den stiger äfven opp på fjällen; men håller sig vanligen inom furens region.

A. filix femina Sw. Allmännare än föregående och går äfven högre opp på fjällen. Åtskilliga former förekomma af denna liksom af föregående art.

A. fragile Sw. En bland de allra allmännaste och mest mångformiga arter, som förekommer öfver hela landet ända till Nordkap; den stiger på fjällen ej sällan öfver björkregionen.

A. montanum Sw. Denna fina vackra art synes mera tillhöra de inre fjällltrakterna och fly hafvets granskap. Den är allmän på Dovrefjeld, der den går öfver björkgränsen; äfven vid Lom var den ej sällsynt; vid Ringebo i Gudbrandsdalen går den vid Stulsbro ned i granregionen; jag anmärkte den ingenstädes i Kristiansands stift, ej heller på Filefjeld, i Sogn eller Romsdalen. Mot norden finnes den i mängd i Saltdalen och troligen än längre opp. — Inom Sverge går den från Luleå Lappmark ned till Jemtland och Herjedalen.

A. crenatum Somf. Är hitintills icke funnen någorstädes utom kring passet Kringeln i Sells sokn i Gudbrandsdalen, der den vexer i granregionen.

Woodsia ilvensis Br. Allmän i hela Norge öfverstiger ej furens region.

W. hyperborea Br. Flerestädes såväl i lägre trakter vid hafvet (t. ex. Kristiania, Hjelmeland i Ryfylke Kristiansands stift), som på fjällen, der den vanligen är allmännare och går högre opp än föregående. Den vexer åtminstone till Saltdalen i Nordlanden. I några trakter tyckes den saknas eller åtminstone vara ganska sällsynt, såsom på hela Heckfjeld, Voss. — I Sverge förekommer den i Lappland och Jemtland.

Asplenium septentrionale Hoffm. I de flesta lägre trakter

såväl i det inre af landet, som långs kusten till Trondhjem eller ännu längre mot norden. Upstiger icke på fjällen.

A. Breynii Retz. Vida sällsyntare än föregående, håller sig på lägre trakterna vid kusten, såsom kring Kristianiafjorden; vid Leirdal i Sogn Bergens stift och vid Trondhjem. — Inom Sverge går den mot norden till Gevle och Dalsland.

A. ruta muraria L. Vexer på lägre ställen här och der ända till Lyngen och Alten i Finmarken. Den synes isynnerhet ofta förekomma långs vestra kusten och stiger ej opp på fjällen. — Inom Sverge förekommer den ända till Herjedalen, men är dock norr om Stockholm sällsynt, trifves bäst på öfvergångsbildningar.

A. Trichomanes L. Allmän på lägre berg och går till Saltdalen i Nordlanden.

A. viride Huds. Allmän i fjällltrakter ända till Porsanger i Finmarken; går stundom ned till hafvet t. ex. i trakten af Kristiania. På fjällen går den ofta öfver björkens öfra gräns och utgör den enda art af detta slägte, som inom Skandinavien kan räknas till fjällvexterna. — Inom Sverge är den sällsyntare; går från Lappland ned till Vermland.

A. Adiantum nigrum L. Tillhör helt och hållet vestra kusten, der den från Stavanger synes vara temligen allmän till Valderhoug i Trondhjems stift; den upstiger ej på fjällen. — I Sverge förekommer denna art allenast på en inskränkt lokal på Kullaberg i Skåne.

Pteris aquilina L. Allmän i skogstrakter ända till Saltdalen i Nordlanden, men öfverstiger högst sällan furens region. På Dovrefjeld saknas den alldeles. — Mellan Hordnäs och Åserald i Råbygdelaget af Kristiansands stift anmärkte vi 1826 en form med kort- och fin-håriga pinnulæ.

Struthiopteris germanica Willd. Vexer på mångfaldiga ställen öfver hela Norge ända till Finmarken; men är dock i vissa trakter mycket sällsynt; så t. ex. anmärktes den ingenstädes i vestra delen af Kristiansands stift; i Bergens stift är den också rar; på det egentliga Dovrefjeld vexer den icke, ehuru den förekommer i Opdal och Sundal; i Nordlanden och

södra delen af Finmarken lärer den vara mycket allmän. Stundom stiger den på fjällen ungefär till björkgränsen, men frodas bäst i djupare delar. — Inom Sverge går den från Skåne till Luleå Lappmark, men äfven här är den i vissa trakter ganska sällsynt.

Blechnum Spicant Roth. Isynnerhet allmän i de vestliga trakterne ända till Nordlanden; på fjällen stiger den öfver björkregionen; saknas på Dovre, ej heller varseblef jag den vid Lom eller på Filefjeld. — Äfven i Sverge håller den sig förnämligast i de vestra provinserna och förekommer mera strödt i de ostliga.

Bl. crispum Hartm. Förhåller sig ungefär som föregående art; går längre mot norden (ända till Porsanger) och stiger på fjällen stundom ända till snöfläckarnes region. Den är allmännast och frodigast i grannskapet af hafvet, men förekommer äfven i derifrån aflägsna trakter: t. ex. i Övra Telemarken, Valders, Lom, o. s. v.; den saknas dock på Dovrefjeld; ej heller varseblef jag den på Filefjeld. — Inom Sverge går den ej längre mot södern än till Herjedalen.

Osmunda regalis L. Denna herrliga art, som icke är sällsynt i östra trakterna af Sverge (särdeles i Bleking och Kalmare län) och förekommer ännu i Gestrikland, upgifves väl af Gunnerus såsom vexande i Bedstaskogen i Trondhjems stift; men ehuru den sedermera derstädes eftersökts,[1] har man dock ej återfunnit den der likså litet som i någon annan trakt af Norge, så att mycken anledning är att antaga, att den icke förefinnes inom detta rike.

Hymenophyllum Wilsoni Hook. Denna fina art, som icke är funnen inom Sverge, tillhörer inom Norge uteslutande den vestra strandtrakten från Stavanger till Nord- och Sönd-fjord i Bergens stift.

Botrychium Lunaria Sw. Förekommer ej sällsynt, ända till Maasö i Finmarken, särdeles i de inre delarne af landet; går på fjällen till och stundom öfver björkregionen, samt framter åtskilliga varieteter med hänseende till småbladens helhet eller inskärning; bland dessa är *divisa* Hartm. (B. rutaceum Willd.) ingalunda sällsynt på Filefjeld, äfvensom på andra ställen.

B. matricarioides Willd. (B. rutaceum Sw., Wahlenb.) Denna art förekommer här och der, t. ex. vid Himmerfors och vid Ringebo i Gudbransdalen, Slidre i Valders, Saltdalen i Nordlanden; den stiger ej opp på fjällen.

Ophioglossum vulgatum L. Här och der vid stränderna men sällsynt, ända till Helgeland i Nordlanden (enligt Sommerfelts herbarium); den förekommer äfvèn i inre trakten af riket, t. ex. Toten.

Utom de nu upräknade arter, eger Norska floran sannolikt åtminstone ett par andra. Sålunda upgifves det, att Hübener under sin resa på flera ställen samlat *Aspidium rigidum* Sw. och äfven på den vandring jag i sällskap med Magr Ahnfelt 1826 företog i sydvestra Norge anmärkte vi mellan Mosby och Övrabö, ungefär 1 1/2 eller 2 mil norr om Kristiansand, en form som närmast öfverensstämde med nämnde art, men som allenast ett exemplar fanns och detta utan fruktifikation, så torde omdömet öfver densamma böra suspenderas. — Under min sednaste vandring i Norge 1839 anmärkte jag på några ställen, (såsom inom björkregionen på fjällsluttningen åfvanför den såkallade Prestsätern nära Nystuen på Filefjeld, äfvensom på fjället åfvanom Baleholm i Sogn i Bergens stift) en art af *Polypodium* närmast beslägtad med *P. alpestre*, men dock i flera hänseenden derifrån afvikande. Dels förekom den sparsamt, så att jag blott kunde insamla ett litet antal exemplar, dels var den ännu ej nog utbildad för att kunna med säkerhet bestämmas; men den rekommenderas till upmärksamhet åt de forskare hvilka framdeles besöka dessa trakter. — Äfven kring Grötten i Romsdalen, hvarest visade sig en mycket yppig ormbunke-vegetation, visade sig några former, hvilka torde förtjena närmare undersökning.

I sammanhang med föregående vill jag äfven något omnämna de vegetationsförhållander, hvilka *Lycopodiaceæ* och *Equisetaceæ* förete inom Norge.

Lycopodium Selago L. Öfver hela Norge; stiger på fjällen ända opp till snöregionen.

L. Selaginoides L. Likaledes öfver hela Norge ända till Nordkap, trifves bäst i fjällträkter men går icke alldeles så högt på fjällen, som förra, ehuru den ej sällan finnes åfvan trädgränsen. Den förekommer ännu på Hvalöarne i Smaalehnene och är allmän på hela Heckfjeld. I Sverge går den mot söder till Roslagen och norra delen af Bohuslän.

L. inundatum L. Förekommer i lägre trakter ända till Molde i Romsdalen, isynnerhet allmän i sydliga delen af Kristiansands stift. Går ej opp på egentliga fjäll. — I Sverge går den norrut till Dalsland och trakten af Gevle.

L. annotinum L. I skogstrakter allmän till Nordlanden. På fjällen framträder den under formen *alpestre*, som går öfver björkregionen t. ex. på Dovrefjeld, der den är allmän. — Det torde böra anmärkas att denna allmänna art saknas såväl i Blytts förteckning öfver de af honom i Voss anmärkta vexter, som ock i Lessings Lofodska vextförteckning.

L. clavatum L. Öfver nästan hela Norge ända till Tana i Finmarken, men håller sig hufvudsakligen inom egentliga skogsregionen, ehuru den stundom stiger till öfra björkgränsen.

L. alpinum L. Allmän i alla fjällträkter öfver hela Norge; går stundom ned i fur-regionen. — Ingenstädes har jag sett den så allmänt fruktificerande som på Heckfjeld i Kristiansands stift. — I Sverge går den söderut åtminstone till Dalarne.

L. complanatum L. I skogsregionen i de flesta, åtminstone sydliga trakterna af Norge; stiger knappast opp på fjällen, och synes i allmänhet vara sällsyntare än föregående arter; jag varseblef den sålunda ingenstädes i sydvestra Norge, ej heller i Sogn och Romsdalen.

Equisetum arvense L. Förekommer allmänt ända till Nordkap och stiger på fjällen icke sällan öfver trädgränsen in i pilregionen, der den ofta får ett ganska olika utseende (*β. alpestre* Wahlenb. Fl. Lapp.).

E. umbrosum Willd. Ej sällsynt till och med på fjällen, der denna art går högre än fur-regionen. I brist på noggranna upgifter är jag ej i stånd att bestämma dess gräns mot norden, ej heller de särskilda trakter der den förefinnes.

E. silvaticum L. Allmän åtminstone till Lofoden; stiger på fjällen stundom öfver björkens region. — Denna art är den enda bland *Equisetaceæ*, som Lessing anmärkt på Lofoden.

E. palustre L. Förekommer ganska allmänt åtminstone ända till Nordlandene och går på fjällen till öfra björkgränsen och ännu högre. — Denna är lika så litet som de följande arterna omnämnd i Blytts förteckning öfver vexterna i Voss och Lessings öfver Lofodens flora; på förra stället förekommer den dock efter all sannolikhet.

E. fluviatile L. Går till Saltdalen och troligen längre mot norden; synes ej stiga högt på fjällen.

E. limosum L. Huru långt denna art går mot norden kan jag ej upgifva; på Dovrefjeld förekommer den ännu i björkregionen.

E. hiemale L. Denna art, som förekommer spridd i de flesta trakter ända till Nordlanden, stiger i fjälltrakten (t. ex. på Dovre- och File-fjeld, vid Lom) till öfra björkgränsen.

E. variegatum Schleich. Förekommer såväl i lägre trakterna, såsom på Ringerige, Hadeland och Hedemarken, som ock på fjällen, t. ex. Dovre, Lom, o. s. v., der den stiger till och öfver björkgränsen. — Går i Sverge söderut till Roslagen och Vestmanland.

E. scirpoides Mich. Denna art, som är ganska lik föregående, hvarmed den af många författare (såsom Wahlenberg, Hartman, m. fl.) förenas såsom varietat, ehuru den synes mig derifrån vara skiljd, helst de, vexande på samma ställe, alltid bibehålla sina karakterer, synes mera tillhöra fjälltrakterna och den högre norden. Jag har samlat den på Dovrefjeld, vid Lom, der den går liksså högt som föregående; det lägsta ställe, der jag sett den, är vid Stulsbro nära Ringebo i Gudbrandsdalen inom granens region; troligen är det denna art, som i Deinbolls anteckningar under namnet *E. reptans* upgifves vexa på Magerö vid Nordkap.

Af föregående anteckningar inhämtas, dels att de nordiska *Lycopodiaceæ* och *Equisetaceæ* i allmänhet stiga högre opp

på fjällen än de egentliga *Filices*, dels ock att bland dessa sistnämnda *Aspidium oreopteris*, *angulare*, *Asplenium adiantum nigrum* och *Hymenophyllum Wilsoni* förnämligast förekomma i vestra delen af landet och isynnerhet inom det gebit, der hafsluften utöfvar sitt inflytande. — *Polypodium alpestre*, *Asplenium ruta muraria*, *Blechnum Spicant*, *crispum*, ehuru ej så hufvudsakligen tillhörande nämnde trakter, frodas dock allrabäst i dem. — *Aspidium Thelypteris* och *cristatum* äro de enda, som tyckas uteslutande tillhöra de östra trakterna, äfvensom *Polypodium calcareum*. *Aspidium montanum*, *crenatum*, *Botrychium matricarioides* synas föredraga de inre delarne. — Bland öfriga arter, hvika äro mera allmänt spridda, visa dock de fleste vida mera frodighet och uppträda i större massa i grannskapet med hafvet än i de derifrån mera aflägsnade trakterna. — Några arter (*Polypod. alpestre*, *Aspid. oreopteris*, *angulare*, *Asplen. Adiantum nigrum*) äro inom Norge vida mera spridde än inom Sverge; tvenne (*Aspid. crenatum* och *Hymenophyllum*) äro hittills alldeles icke funna inom Sverges gränsor, likasom å andra sidan *Aspidium alpinum*, *Botrychium virginicum* och *Scolopendrium Phyllitis* alldeles icke ännu äro anmärkta inom Norge, men af hvilka dock de tvenne förstnämnda sannolikt torde der framdeles upptäckas. Hvad *Osmunda regalis* angår, är den väl för länge sedan uppgifven såsom vexande i Norge, men icke derefter återfunnen.

II. Hvarjehanda.

1. ProvinsialLäkaren, M. Dr. Carl Johan Hartman, har af H. K. M. under den 6 dennes blifvit utnämnd till Riddare af Kongl. Nordstjerne-Orden.

2. Professor El. Fries har, i anseende till sin vacklande helsa, erhållit permission från sina professorsåligganden under innevarande termin; den sålunda vunna ledigheten tänker han att, såvida helsa och krafter tillåta, använda på afslutandet och publicerandet af flera påbörjade afhandlingar och upsatser.

3. Dr Hartman är sysslosatt med redigerandet af en ny uplaga af sin handbok i Skandinaviens flora, hvilken ofördröjligen kommer att läggas under prässen.

4. Hr Lindgren har på Venerns sandiga stränder mellan Lidköping och lägenheten Klofvet funnit *Bryum (Pohlia) latifolium* Bruch. & Schimp., som förut endast anmärkts på ett enda ställe vid Zweibrüchen.

5. Hr Liebmann har nu definitivt blifvit utnämnd till utgifvare af *Flora Danica*, hvilken han således skall öfvertaga, så snart han återkommer från sin resa till Mexiko.

6. Enligt underrättelser från Hr Kamphövener af d. 24 Jan. vistades han då ännu i München, men ämnade några dagar derefter öfver Majland och Genua begifva sig till Rom, hvarest han ville tillbringa ett par månader och derefter öfver Venedig, Wien, Berlin återvända till Danmark, dit han instundande höst tänker ankomma. Hans helsa har förbättrats, oaktadt fjällvandringar i Tyrolen mycket medtagit hans krafter. Till Köpenhamn har han sändt många vexter och frösorter.

7. *Flora oder Botanische Zeitung*, som utgifves af Botaniska Sällskapet i Regensburg och hittills redigerats af Professorerne Hoppe och Fürnrohr, kommer från början af innevarande år att endast af denne sistnämnde redigeras. Formatet blir något större än hittills, men priset oförändradt.

Anmärkning.

Det i N:o 1 meddelade utdrag af ett bref från Prof. Fries, var ej ursprungligen ämnadt att publiceras, hvarföre de deri framställda åsigter ej voro så utvecklade och genomförde, som för deras rätta upfattning måhända kunnat vara af nöden. Ett betydande fel har insmygt sig, som läsarne anmodas anmärka och rätta: neml. sid. 11 rad. 2 opifrån står *Droseraceæ* men måste vara *Dioscoreæ*.

LUND, tryckt uti Lundbergska Boktryckeriet, 1843.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 3. Lund Mars. 1843.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Förteckning öfver Vexter, insamlade omkring Skeninge åren* 1832--37; af C. Osc. Hamnström.

(Forts. fr. N:r 2.)

Potentilla anserina L. a.
-- *argentea* L. a.
— *salisburgensis* Hænke.
— *reptans* L. a.
— *Tormentilla* Scop. a.
Comarum palustre L. a.
Geum urbanum L. a.
— *rivale* L. a.

Polyandria:

Papaver Argemone L. Flerestädes ex. i Dygärdet.
— *dubium* L.
Chelidonium majus L. a.
Actæa spicata L. Ekhumparne vid Skeninge; Elgsjö äng, Bjelbo S:n.
Helianthemum vulgare Gærtn. Ekhumparne o. s. v.
Nymphæa alba L. Marstadssjön, och Elgsjösjön, Bjelbo S:n.
Nuphar luteum Sm. a.
Delphinium Consolida L. a.
Aquilegia vulgaris L. Ekhumparne, och vid Wreta nära Skeninge.
Thalictrum flavum L. a.
Pulsatilla vulgaris Willd. Flerestädes, t. ex. Ekhumparne; Carlsborgs backe o. s. v.
Anemone hepatica L. a.
— *nemorosa* L. a.
Ranunculus Ficaria L. Lärketorp, Mjölby S:n.
— *Lingua* L. Skenaån vid Badstället; Brotorpet nära Bjelbo.
— *flammula* L. a.
— *β) reptans* Hn. Skogssjön, Högby socken.
Ranunculus aquatilis L. a.
— *acris* L. a.
— *bulbosus* L. a.
— *polyanthemos* L.
— *auricomus* L. a.
— *repens* L. a.
— *sceleratus* L. a.
Trollius europæus L. a.

Caltha palustris L. a.

Didynamia:

Mentha silvestris. L. Mellan Hageby och Löfvingsborg, närmare Hageby.

— *gentilis* L. Carlshofs trädgård, Elfvestad S:n förvildad.

— *aquatica* L. Öjebro ström, Herrberga S:n; Biskopsberga-bäcken.

— *arvensis* L. a. — *β) glabrata* Hn. Vatten nära Carlsborgs backe.

Glechoma hederacea L. a.

Ajuga pyramidalis L. a.

Nepeta Cataria L. Vid vägen, som går till Linköping.

Leonurus Cardiaca L. a.

Stachys silvatica L. Elgsjö äng, Bjelbo S:n.

— *palustris* L. a.

Lamium album L. a.

— *purpureum* L. a.

— *amplexicaule* L. a.

Galeopsis Tetrahit L. a.

— *versicolor* Curt. a.

Marrubium vulgare L. Mellan Löfvingsborg och Skeninge m. fl. st.

Scutellaria galericulata L. a.

Prunella vulgaris L. a.

Thymus Serpyllum L. a.

— *acinos* L. a.

Clinopodium vulgare L. Ekhumparne.

Euphrasia officinalis L. a.

Bartsia Odontites Huds. a.

— *alpina* L. Vid Marstadsjön, Bjelbo s:n ymnigt; Muggängen vid Skeninge sparsamt; likaså i kärr mellan Gåfvarp och Roxtorp, Mjölby s:n.

Rhinanthus crista galli L. a.

— *minor* Ehrh. a.

Melampyrum cristatum L. Ekhumparne vid Skeninge; Elgsjö äng, Bjelbo S:n.

— *pratense* L. a.

— *silvaticum* L. a.

Pedicularis palustris L. a.

— *silvatica* L. Skogssjö, Högby S:n; Lärketorp, Mjölby S:n; Biskopsberga.

Linnæa borealis L. Borneholmshagen vid Skeninge.

Linaria vulgaris DC. Mellan Löfvingsborg och Hageby; Carlsborg; Skeninge begrafningsplats.

Scrophularia nodosa L. a.

Tetradynamia:

Bunias orientalis L. I en trädgård i Skeninge.

Capsella bursa pastoris Mönck. a.

Thlaspi arvense L. a.

Camelina sativa Crantz. Skogssjö, Högby S:n.

Draba verna L. a.

Nasturtium palustre DC. a.

Sisymbrium Sophia L. a.

— *officinale* Scop. a.

Erysimum Cheiranthoides L. a.

Turritis glabra L. a.
Arabis thaliana L. a.
— *hirsuta* Scop. Ekhumparne.
Cardamine amara L. En källa vid Mjölby.
— *pratensis* L. a.
Sinapis arvensis L. a.
Brassica campestris L.

Monadelphia:

Linum catharticum L. a.
Erodium cicutarium l'Herit. a.
Geranium silvaticum L. a.
— *Robertianum* L. a.
— *pusillum* L. a.
Oxalis acetosella L. a.
Malva pusilla With. a.
— *rotundifolia* L. a.

Diadelphia:

Fumaria officinalis L. a.
Polygala uliginosa Reich. Nära Ekhumparne o. fl. st.
— *vulgaris* L. a.
Ononis arvensis L. Carlsborg.
Anthyllis vulneraria L. a.
Astragalus glycyphyllus L. Skogssjö, Högby S:n.
Phaca pilosa Clairv. Vid Skogssjön, Högby S:n, några alnar från strand. Finnes ej på någon holme, såsom är upgifvet i Hartmans Skandinaviens Flora.
Orobus tuberosus L. a.
— *vernus* L. Egebylund, Mjölby S:n.
Lathyrus pratensis L. a.
Lathyrus palustris L. Egebylund, Mjölby S:n.
Vicia sativa L. a.
— *sepium* L. a.
— *cassubica* L. Öjebro, Herrberga S:n.
— *villosa* Roth.
— *cracca* L.
(*V. lathyroides* L. är upgifven vexa vid Järstad, der jag likväl aldrig fann den).
Ervum tetraspermum L. Lärketorp, Mjölby S:n.
— *hirsutum* L. a.
Melilotus officinalis L. Vid en åker nära Westra Lund.
Trifolium repens L. a.
— *hybridum* L. Dyhagen.
— *agrarium* L. Ekhumparne och Carlsborgs backe vid Skeninge.
— *montanum* L. a.
— *arvense* L. a.
— *medium* L. Skogssjö, Högby S:n.
— *pratense* L. a.
Lotus corniculata L. a.
Medicago lupulina L. a.

Polyadelphia:

Hypericum perforatum L. a.
— *quadrangulum* L. a.

Syngenesia:

Tragopogon pratensis L. a.
Scorzonera humilis L. a.
Hypochœris maculata L. a.
Apargia hispida Hoffm. Flerest.

ex. Ekhumparne.
— *autumnalis* Hoffm.
Leontodon taraxacum L. a.
— *palustre* Sm. Skogssjön, Högby S:n m. fl. st.
Sonchus arvensis L. a.
— *oleraceus* L. a.
Hieracium Pilosella L. a.
— *Auricula* L. a.
— *cymosum* L. Backe nära Ekhumparne.
— *paludosum* L. Muggängen vid Skeninge.
— *murorum* L. a.
— *vulgatum* Fr.
— *umbellatum* L. a.
Crepis tectorum L. a.
Crepis præmorsa Less. n. a.
Lapsana communis L. a.
Carlina vulgaris L. Ekhumparne.
Arctium Lappa L. a.
Serratula tinctoria L. Mjölkulla, Slommarp, Mjölby S:n.
Cirsium acaule All. Flerestädes på betesmarker och vid vägar.
— *lanceolatum* Scop. a.
— *palustre* Scop. a.
— *arvense* Scop. a.
Carduus crispus L. a.
Bidens tripartita L. a.
— *cernua* L. Skogssjön, Högby S:n.
Eupatorium cannabinum L. Öjebro strand, Herrberga S:n.
Centaurea Cyanus L. a.
Centaurea jacea L. a.
— *scabiosa* L. Ekhumparne o. fl. st. vid Skeninge.
Tanacetum vulgare L. Begrafningsplatsen i Skeninge.
Artemisia vulgaris L. a.
— *campestris* L. Follinge.
— *Absinthium* L. a.
Gnaphalium silvaticum L. a.
— *uliginosum* L. a.
— *dioicum* L. a.
Filago montana L. a.
Arnica montana L. Flerestädes, ex. Ekhumparne; Skogssjö, Högby S:n; Egebylund, Mjölby S:n o. s. v.
Tussilago Farfara L.
Erigeron acris L. a.
Senecio vulgaris L. a.
Solidago Virgaurea L. a.
Inula salicina L. Vid vägen från Skeninge till Wreta; Ekhumparne.
Achillæa Millefolium L. a.
Anthemis tinctoria L. Åkrarne vid Wreta.
— *arvensis* L. a.
Pyrethrum inodorum Sm. a.
Matricaria Chamomilla L. a.
Chrysanthemum Leucanthemum L. a.

Gynandria:

Orchis latifolia L. Flerestädes, ex. vid Ekhumparne; Elgsjö äng och vid Marstadssjön, Bjelbo S:n o. s. v.

Orchis maculata L. a.
Platanthera bifolia Rich. a.
Gymnadenia conopsea Br. Ekhumparne vid Skeninge.
Herminium Monorchis Br. Badstället vid Follinge; Elgsjö äng och Marstadssjön, Bjelbo S:n.
Ophrys Myodes L. Elgsjö äng och Marstadssjön, Bjelbo S:n. Kärr mellan Gåfvarp och Roxtorp, Mjölby S:n.
(*Neottia Nidus avis* Rich. är enl. ex. ur Kurmans Herbarium tagen vid Solberga Hult, Herrberga S:n, ej återfunnen af mig.)
Listera ovata Br. Ekhumparne; Elgsjö äng, Bjelbo S:n.
— *cordata* Br. Öjebro, Herrberga S:n.
Epipactis latifolia Sw. Öjebro hästhage, Herrberga S:n.
— *palustris* Crantz. Elgsjö äng och Marstadsjön, Bjelbo S:n; Hageby Storäng.
Corallorrhiza innata Br. Solberga Hult, Herrberga S:n.
Cypripedium Calceolus L. Fleretädes, ex. Stafgården; Örbagarne vid Wreta; Elgsjö äng, Bjelbo S:n; Mjölby; Hasla äng, Wallersta S:n.

Monoecia:

Callitriche verna L. a.
— *autumnalis* L. Ån vid Mjölby.
Carex dioica L. Mellan Ekhumparne och Carlsborg; Marstadsjön, Bjelbo S:n.
— *chordorrhiza* Ehrh. Marstadsjön, Bjelbo S:n.
— *intermedia* Good.
— *vulpina* L.
— *teretiuscula* β) *cylindrica* H:n Marstadsjön, Bjelbo S:n.
— *muricata* L.
— *leporina* L. a.
— *stellulata* Schreb.
— *canescens* L. a.
— *acuta* L. a.
— *caespitosa* L. a.
— *flava* L. a. — β) *pygmæa* H:n Marstadsjön, Bjelbo S:n; Skogssjön, Högby S:n.
— *panicea* L. a.
— *speirostachya* W. Follingeängen.
— *limosa* L. Marstadsjön, Bjelbo S:n.
— *capillaris* L. a.
— *pallescens* L. a.
— *ampullacea* Good. Skogssjö, Högby S:n.
— *vesicaria* L. a.
— *hirta* L. Skenaån; Lärketorp, Mjölby S:n.
— *flacca* Schreb.
— *montana* L. Ekhumparne m. fl. st.
— *pracox* Jacq. a.
— *ericetorum* Poll. a.

Typha angustifolia L. Rinnasjön, Rinna S:n.
Sparganium natans L. a.
— *simplex* Huds. Skenaån.
— *ramosum* Huds. Skenaån.
Urtica dioica L. a.
— *urens* L. a.
Alnus glutinosa Willd. a.
Myriophyllum verticillatum L. Skenaån ex. vid Badstället.
— *spicatum* L. Skenaån.
Sagittaria sagittifolia L. a.
Betula alba L. a.
— *pubescens* Ehrh.
Quercus Robur L. a.
Corylus avellana L. a.
Pinus silvestris L. a.
— *Abies* L. a.

Dioecia:

Salix pentandra L. a.
— *fragilis* L. a.
— *repens* L. a.
— *nigricans* Sm. a.
— *capræa* L. a.
— *cinerea* L. a.
Empetrum nigrum L. a.
Myrica Gale L. Borneholmshagen.
Populus tremula L. a.
Hydrocharis Morsus Ranæ L. Skenaån.
Juniperus communis L. a.

Polygamia:

Atriplex angustifolium Sm. a.
Fraxinus excelsior L.
Acer platanoides L.

Bland mindre allmänna Ormbunkar och med dem beslägtade förekomma:

Polypodium calcareum Sm. Mellan Ekhumparne och Carlsborgs backe. — (Vid Motala på flera ställen ymnigt).
Struthiopteris germanica Willd. Skogssjö, Högby S:n bortom Holjesviken.
Ophioglossum vulgatum L. Stafgården; Elgsjö äng, Bjelbo S:n; Lärketorp, Mjölby S:n. (*O. vulg. β microstichum* är af mig förgäfves sökt vid Lärketorp.)
Lycopodium complanatum L. Ekhumparne.
Chara Stenhammariana Wallm. Öjebro strand, Herrberga S:n.

---

2. *Upgift på några i och omkring Strengnäs förekommande sälsyntare Fanerogamer; af* H. Hofberg.

(Se Bot. Not. 1842 N:o 4.)

56. *Triticum caninum* Segersön i Mälaren.
57. *Asperula tinctoria* Ekbackarna vid Gorsinge ymnig.

58. — *odorata* vid Gorsingeholm; Segersön i Mälaren ymnig.
59. *Potamogeton crispus* i Björnsundet i Mälaren; i en bäck mellan Håsta och Johannisberg i Ytter-Selö; i Mälaren nedanför Klahammars hage.
60. — *obtusifolius* i Björnsundet i Mälaren.
61. *Lithospermum officinale.* Segersön i Mälaren högst sparsamt.
62. *Androsace septentrionale* på sandåsar omkring Öfver-Selö k:a.
63. *Convolvulus Sepium.* Askholmen i Mälaren.
64. *Campanula glomerata.* Tosterön och Bresshammars äng.
65. *Viola Ruppii* Koch. Galgholmarne, Djekneholmen m. fl. st. i Mälaren.
66. *Triglochin maritimum* vid gångstigen i Gorsinge storäng.
67. *Fritillaria Meleagris.* Olivehälls äng vid staden.
68. *Elatine triandra* i Nabbviken bredvid staden blandad med E. Hydropiper.
69. *Pyrola media.* Waxängs-skog i Thoresund. Sundby-skog på Tosterön.
70. — *minor.* Tosterön Sundby-skog. Waxängsskog &c.
71. *Silene noctiflora.* Norsholm i Jäder. Nybble i Öfver-Selö S:n. Storgärdet vid staden ymnig.
72. *Stellaria nemorum.* Lakån i Åker S:n.
73. *Pyrus communis.* Morraröu i Mälaren.
74. *Cratægus monogyna* var: *pinnatifida* Edeby-äng Helgarö S:n.
75. *Rosa villosa.* Hesselbyholm i Fogdö S:n.
76. *Trollius europæus* i en äng tillhörande torpet Eklund i Strengnäs S:n, vid Ökna i Åker S:n.
77. *Mentha gentilis* i Nabbviken vid Strengnäs.
78. *Hesperis matronalis* på gräsplaner vid Tynnelsö Öfver-Selö S:n.
79. *Cardamine hirsuta* på höjden mellan Gorsingeholm och Löth.
80. *Geranium lucidum* i en Ekkulle vid Gorsingeholm.
81. — *pyrenaicum* vid södra Kyrkomuren i Strengnäs.
82. *Polygala comosa.* Tosterön Sundby-äng.
83. *Hieracium stoloniflorum* Koch. Nabbkullen i Strengnäs.

84. *Arctium majus.* Storgärdet m. fl. st. ymnig.
85. *Eupatorium cannabinum.* Benkläde och Alholmen i Mälaren i Sundby S:n., Stimmeludden i Jäder.
86. *Inula Helenium.* Nybble Öfver-Selö S:n.
87. — *salicina.* Tosterön, Tynäs-äng.
88. *Carex virens* (?) Segersön i Mälaren.
89. — *michrostachya.* Skogskärr i Thoresund.
90. — *remota.* Waxängs-skog i Thoresund S:n.
91. — *Buxbaumii.* Tosterön och Sundby-äng.
92. — *speirostachya.* Tosterön, Sundby- och Tynäs-ängar.
93. — *livida.* Gafvelmossen i Härad S:n
94. *Littorella lacustris* i Nabbviken vid staden.
95. *Humulus Lupulus.* Kaskarholmen och Morrarön i Mälaren.

---

3. *Förteckning å några för Upsala-Floran nya Lafarter;* af G. Torsell.

I Herr Professor Wahlenbergs *Flora Upsaliensis* upptagas inalles 140 arter Lafvar, när man såsom en särskild familj frånskiljer *Byssaceæ.* Med iaktagande af samma begränsning för arterne, som i Hr. Profess. Fries's *Lichenographia Europæa*, kommer detta antal att minskas med 23, såsom varande varieteter eller former af andra arter, så att hela antalet af sjelfständiga Lafarter i *Flora Upsaliensis* utgör 117. Genom H:rr Proff. Wahlenbergs och Fries' samt flera yngre botanisters undersökningar har likväl detta antal småningom ökats till 162 arter, eller 45 för Upsalafloran nya Lafarter utom en mängd varieteter. De äro följande:

Evernia jubata a bicolor Fr. L. E. på stenar, Lassby backar.

E. ochroleuca c sarmentosa Fr. L. E.: på träd i de större skogarne.

Ramalina calicaris c. canaliculata Fr. L. E., der och hvar på löfträd.

R. pollinaria Ach. Lich. Un.: på träden i botaniska träd-

gården, Prof. Wahlenberg; på Askarne vid vägen till Länshospitalet m. fl. st.

Cetraria saepincola β Ulophylla Ach. Meth.: der och hvar på gamla gärdesgårdar.

C. pinastri Smft. W. Ak. H. 1823: allmän på stammar och stubbar i barrskogarne.

Peltigera malacea Fr. L. E., temligen allmän i barrskogarne, såsom i Kungsparken, vid Gottsunda, Kungshamn o. s. v.

P. rufescens Hoffm. Deutsch. Fl.: allmän i skogarne.

P. polydactyla Hoffm. l. c. ibland mossor, särdeles på kullfallna ruttnade träd i Kungsparken, m. fl. st.

Parmelia Acetabulum F. L. E.: på Ekar, vid staden, samt mellan Flötsund och Kungshamn, sällsynt med frukt.

P. incurva Fr. L. E: ej sällsynt på klippor och stenar, särdeles på Lassby backar, Gottsundabergen. På sandåsen mellan staden och Eklundshof förekommer den sterilis sorediifera i mängd på små rullstenar.

P. pulverulenta Ach. M.: allmän på löfträd.

P. lanuginosa b. Fr. L. E.: allmän på klippor och stenar. Först anmärkt af Hr. Prof. Fries.

P. sophodes Ach. M., på spädare grenar af löfträd (Kand. Græwe).

P. hæmatomma α coccinea Fr. L. E., på klippor, sällsynt. Funnen på Gottsundabergen.

P. orosthea Fr. L. E., på stenar och klippor på Gottsundabergen, m. fl. st.

Stereocaulon tomentosum Fr. Sch. Cr.. på stenar och jord, såsom på Gottsundabergen, Lassby backar, Kungshamn o. s. v.

S. corallinum Schreb. Specil.: på klippor i skogen Örlösan.

S. quisquiliare Hoffm. D. Fl. (St. nanum Ach. Fr.) på klippor på Gottsundabergen.

Cladonia turgida Hoffm. D. Fl., ej sällsynt i skogarne.

C. carneola Fr. L. E., ibland mossor i Kungsparken och skogen Nosten.

C. amaurocroea Fr. Fl. Sc., bland mossor i skogen Nosten, samt på Gottsundabergen.

Cladonia Papillaria Hoffm. D. Fl., på Lassbybackar (Stud. Thengberg), Pålackbacken. (En atypisk form, med outbildade apothecier).

Biatora triptophylla Fr. Fl. Sc., ej sällsynt på gamla löfträd och klippor.

Biatora decolorans Fr. W. A. H. 1822; på marken på många ställen.

B. vernalis β. sanguineo-atra Fr. L. E., ej sällsynt på jord, mossor och ruttnade träd.

B. mixta Fr. l. c., på bark af löfträd (Cand. Græve).

B. denigrata Fr. l. c., på gamla gärdesgårdar o. d.

B. viridiatra Stenh. Sch. Cr., på klippor i skogen Örlösan.

Biatora ferruginea Fr. l. c., på barken af Asp sällsynt.

Lecidea albæcoerulescens α. Fr. Sch. Cr. på stenar, ej sällsynt (Græwe).

L. contigua α, β. Fr. L. E., med flera former, allmän.

L. enteroleuca Ach. L. U., allmän, särdeles på gamla Rönnar.

L. alboatra a corticola Fr. L. E., ej sällsynt på barken af löfträd.

L. alboatra b. saxiola Fr. L. E., på murbruk i gamla murar.

L. dolosa Ach. Meth. Suppl., allmän på stammar af Tall i skogarne.

L. sabuletorum δ. euphorea Fr. L. E., allmän på gamla plank och hus.

Umbilicaria erosa Hoffm. D. Fl., på klippor sällsynt, Örlösan och Gottsundabergen.

Coniangium vulgare Fr. W. A. H. 1821, på barken af löfträd, nära Flötsund.

Calicium subtile Pers. Disp. Fung. S., allmän på gärdesgårdar, väggar o. d.

C. trichiale Ach. L. U., allmän i skogarne på barken af tall.

C. melanophoeum Ach. W. A. H. 1816. på stammarne af tall i Kungsparken.

C. curtum Turn. & Borr., på barrträd i Kongsparken (Græwe).

C. phæocephalum a, b, *; Fr. L., allmän.

C. corynellum Ach. M., på klippor sällsynt, i Norbylund (Kand. Afzelius), Gottsundabergen.

Pertusaria Wulfenii α * Fr. L. E., på barken af gamla Ekar vid Flötsund, Wårdsätra.

Sagedia clopima Fr. L. E., 'ad rupes regionis Upsaliensis' Wahl. Fl. Sv.

Verrucaria margacea Wahl. Fl. L., på stenar i Skogen St. Djurgården.

V. umbrina Ach. M., på stenar vid Tumbo sjö (Græwe). (*V. umbrina* Wahl. Fl. Ups. = *V. nigrescens* Fr. L. E.)

Pyrenothea byssacea Fr. St. Femsj. (P. stictica Fr. L. E.), på löfträd vid staden (Græwe).

Cliostomum corrugatum Fr. L. E., allmän på gamla vägegar och Ekar.

II. Utdrag ur utländska arbeten.

Flora oder Botanische Zeitung 1842.

1. I N:o 5 har Prof. Tausch i Prag framställt en ny art af *Anemone*, som förut förblandats med *Anemone vernalis*. Det torde ej vara opassande, att här framställa de diagnoser, hvilka han upställer för dessa äfvensom för den närbeslägtade *A. patens*.

A. Bauhini Tausch. Pulsatilla: foliis ternatim-sectis cum flore coætaneis, foliolo terminali 3-fido breviter petiolulato, lateralibus 2-fidis, laciniis ex ovato-oblongis apice 2—3-dentatis: omnibus subcontiguis, vaginis radicalibus late-ovatis imbricatis ciliatis; flore erecto (lilacino) sepalis patentibus involucroque villosis. — *Pulsatilla apii folio vernalis, flore minore* Bauh. pin. 177. tertia in prodr. p. 94 (bene descripta). — Bauhin säger sig hafva fått den jemte *An. vernalis* från Frankfurt an der Oder. Förf. kan ej upgifva något vextställe för den; han har observerat den i en trädgård.

A. vernalis: Pulsatilla; foliis perennantibus: novellis hysterantheis: annotinis 5-nato-pinnatisectis sub-3-natisque, foliolis remotis 2—3-fidis dentatisque, laciniis ovatis, vaginis dilatatis ciliatis patentissimis, flore sepalisque erectis involucroque sericeo-villosissimis. (Singularis in genere foliis perennantibus).

A. patens: Pulsatilla; foiiis hysterantheis digitato-3-sectis foliolis cuneiformibus 2—3-fidis, lanceolatis apice inciso-dentatis radiato-divergentibus, vaginis radicalibus sericeis, flore erecto sepalis patentibus.

Prof. Tausch framställer vidare diagnoser för att åtskilja *An. Halleri* All. och *An. Hackelii* Pohl, hvilka diagnoser här kunna förbigås, helst dessa arter ej förekomma i Skandinavien; men deremot bör anmärkas, att Reissek, i en upsats i N:o 6 yrkar att *A. Hackelii* ej är annat än en varietet af *A. Pulsatilla*, till hvilken art han äfven är mycket böjd att hänföra *An. Halleri.* — Prof. Koch deremot försvarar i en upsats i N:o 36 sin åsigt att *An. Hackelii* ej är annat än en form af *An. Halleri*, hvilken är skiljd från *A. Pulsatilla*, af hvilken sistnämnda åter *An. Bogenhardiana* Reich. är en form med mörkare färgad blomma. — Reissek framställer vidare i nyssnämnda upsats det påståendet, att *A. montana* Hopp. ej är annat än en var. af *An. pratensis*, hvilket af Koch på citerade stället bestrides på grund af den erfarenhet han genom flerårig kultur af dessa arter vunnit. Han anför att *An. Pulsatilla* blommar förr än *An. patens;* när denna är nästan afblommad börjar *A. pratensis* att utveckla sina blommor; och först sedan dessa båda redan fullkomligt öfvergått till frö utvecklas blommorna hos *An. montana.* *An. Pulsat.* och *pratensis* uthärda i Erlangen äfven de strängaste vintrar, hvaremot *An. montana* ofta fryser alldeles bort. Blombladen hos den sista utbreda sig åt sidorna under middagssolen, men återtaga inom en kort stund sin klocklika form.

2. Uti N:o 6 visas att *Carex Gebhardi* Hoppe alldeles icke är *C. Gebhardi* Willd. Schk. Denna sednare är densamma som *C. elongata* L., hvaremot den förra står mycket nära *C. canescens* L. samt är densamma som *C. Personii* Sieb., hvil-

ket namn såsom äldre bör återtagas, hvarigenom äfven den förblandning uphäfves, som nu så länge herrskat i fråga om *C. Gebhardi* och som grundar sig på ett af Hoppe begånget men sedan rättadt misstag. — *C. Hornschuchiana* Hoppe är samma art, som Decandolle först under namnet *C. Hostii* särskiljt, hvilket sistnämnda namn således till följe af prioritetsrätten borde uptagas.

3. Apotekaren Löhr från Trier lemnar i N:o 7 beskrifning på en inom Trierska florans gebit i Eifel förekommande ny art af *Cirsium* under namn af *C. Kochianum*, hvilken synes vara hybrid af *C. palustre* Scop. och *C. bulbosum* D.C. (C. tuberosum All.), i hvilkas sällskap den vexte, en åsigt, som äfven delas af Koch. För att ådagalägga skilnaden diagnostiseras alla 3 på följande sätt: *C. palustre* Scop. fol. penitus decurrentibus spinosissimis, ramis apice polycephalis, floribus in capitulis racemoso-glomeratis, seminibus subovatis striatis, radice fibrosa. — *C. Kochianum* Löhr: fol. subsemidecurrentibus subglabris spinulosis, caule a medio ramoso, folioso, subtus spinuloso, superne ciliato-tomentoso, ramis superioribus fastigiatis subaphyllis, floribus pedunculatis elongatis & subpedunculatis, seminibus sublanceolatis vix striatis, radice fibrosa (Cnicus palustri-tuberosus Schiede?). — *C. bulbosum* D.C. fol. lanato-subspinulosis amplexicaulibus, caule subaphyllo, floribus longe-pedunculatis subsolitariis, seminibus subovatis substriatisque, radice tuberosa fibris incrassatis utrinque attenuatis.

4. Uti en af Prof. Maly författad och i N:o 16 införd upsats innehållande tillägg till *Flora Styriaca* beskrifves en ny art *Urtica* vexande bland *U. urens* och *dioica*. Den är årig, mycket grenig och bestämmes på följande sätt af Prof. Koch under namn af *U. oblongata* Koch: foliis oblongis acutiusculis grosse crenato-serratis basi cuneatis integerrimisque, racemis cylindricis longe pedunculatis, petiolum plerumque æquantibus. — På samma ställe anmärkes att *Carex reflexa* Hoppe (se Caricol. germ. p. 65) endast är en form af *C. præcox*.

5. Wallroth meddelar i N:o 32 beskrifning på en ny art af *Rhinanthus*, hvilken förut varit förblandad med *Rh. hir-*

sutus Lam. eller *Rh. Alectorolophus* Poll. För att tydligare utvisa skiljaktigheterna lemnas följande diagnoser på dessa arter: *Rh. Alectorolophus* Poll., Koch: caule simplici superne in ramos floriferos patentissimos diviso; foliis oblongo-lanceolatis, calyce e basi ovata leviter tumente in apicem compresso-conniventem desinente piloso, nectario integro obtusiusculo, seminum faciebus convexiusculis concentrice striatis alaque illis triplo angustiore laxe cellulosa succinctis. — Rh. villosus *Pers.* Rh. hirsutus *Lam.*, *D.C.* Alectoroloph. hirsutus *All.*, *Reichb.* (excl. sem. exalatis). — *Rh. buccalis* Wallr.: caule simplici superne in ramos floriferos patentes diviso, foliis lanceolato-linearibus, calyce e basi rotundata ad apicem usque æqualiter inflato molliter pubente, nectario emarginato, seminum faciebus convexis politis exalatis dorso obtuso tricarinato succinctis, carina intermedia obsolete marginata. Alectorol. hirsutus *Reich.* (quoad semina exalata). Förekommer bland vintersäd i Thüringen och Hartz.

6. I nyssnämnda nummer förekommer en notis, att den af Willdenow framställda *Carex thuringiaca* verkligen ej är annat än en form eller rättare anomali af *C. tomentosa* L. med hanblomster i spetsen af de fruktbärande axen. Sådana specimina hafva samlats i trakten af Regensburg i sällskap med normala, äfvensom med andra, hos hvilka axskaften utgingo omedelbart från roten och likså ofta hade manliga som qvinliga blommor ja icke sällan androgyna ax, hvilka voro fullkomligt klubbformiga så snart flores feminei hade sin plats i toppen af axen.

7. Professorn Hofrådet Koch har i N:o 34 meddelat en afhandling rörande de tyska arterna af *Fragaria.* Ref. anser sig derur böra meddela de lemnade diagnoserna, helst deribland uptages en ny art och de inom Skandinavien förekommande arter förtjena att ännu närmare undersökas; Ref. är åtminstone öfvertygad om att här förefinnes en från öfrige skiljd men ännu ej tillbörligen undersökt och beskrifven art, hvilken Ref. under några år observerade vid Ronneby i Bleking, der den vexte på en bergsluttning mot söder; i Fysiogr. Sällsk. tidskrift 1:a ban-

det sid. 8 är den anmärkt under namn af *Fr. calycina* Lois. med hvars beskrifningar den närmast öfverensstämmer. Vid ett annat tillfälle torde Ref. få återkomma till denna art; nu har han endast att meddela Kochs diagnoser på de tyska arterna. Desse äro följande:

Frag. vesca: calyce fructus patentissimo reflexove, staminibus capitulum ovariorum vix æquantibus, pilis petiolorum cauliumque patentissimis, pedunculorum lateralium omniumve erectis vel adpressis.

Frag. elatior: calyce fructus patente reflexove, staminibus plantæ fertilis capitulum æquantibus, plantæ sterilis capitulo duplo longioribus, pilis petiolorum caulium pedunculorumque omnium patentissimis.

Fr. Hagenbachiana Lang: calyce fructui incumbente, staminibus capitulum ovariorum æquantibus, pilis petiolorum cauliumque patentissimis, pedunculorum lateralium omniumve erectis l. adpressis, foliolis longe petiolulatis, petiolulo intermedio quadrantem folioli subæquante. — Hab. in collibus lapidosis ad Zunzingen prope Mühlheim in Breisgau.

Fr. collina: calyce fructui incumbente, staminibus plantæ sterilis capitulo ovariorum duplo longioribus, pilis petiolorum cauliumque patentissimis, pedunculorum lateralium omniumve erectis l. adpressis, foliolis breviter petiolulatis.

I sammanhang härmed meddelar Förf. en öfversigt af andra författares framställningar rörande de europeiska arterna af *Fragaria*, och bland de af dem framställda arter anser han *Fr. Hagenbachiana* mest öfverensstämma med *Fr. Majaufea* Ser. hvilket namn han dock med rätta anser alltför barbariskt och oriktigt bildadt för att kunna bibehållas.

8. I N:o 35 framställer Hr Lang anmärkningar rörande några tyska *Carices* nemligen *C. acuta* L., *C. stricta* Good. (hvilken han med Gay betraktar som den sannskyldiga *C. cæspitosa* L.), *C. Goodenowii* Gay (eller *C. cæspitosa* Auct. nec L. enligt Gays åsigt) samt *C. pacifica* Drej., hvilken Lang onödigtvis omdöper till *C. Drejeri*. Förf. utvecklar dessa arters skilnader, men något egentligen nytt eller särdeles anmärkningsvärdt anföres ej.

9. Prof. m. m. Koch anmärker i N:r 40 att *Thalictrum flavum*, så snart denna art vexer på fuktiga ställen, alltid gifver rotskott och det af betydlig längd, hvaremot det kan hända att sådana alldeles saknas, då arten vexer på ett torrt ställe.

10. I N:o 47 framställer Herr Lang skillnaden mellan *Carex canescens* L. och *C. Persooni* Sieb. (C. Gebhardi Hoppe nec Schkuhr). Han lemnar följande diagnoser på dessa tvenne arter:

C. canescens L. spica composita, spiculis 5—6 ovato-oblongis remotiusculis inferne masculis, terminali basi elongata,

stigm. 2, fructibus ovatis striatis compressis dorso convexiusculis in *rostrum* breve *subintegrum margine scabriusculum* sensim acuminatis gluma albida longioribus, nuce versus apicem paululum attenuata, rhizomate fibroso-cæspitoso et subrepente.

C. Persoonii Sieb. Spica composita, spiculis 5—8, superioribus aggregatis, inferioribus remotis, omnibus ovatis inferne masculis, terminali sine basi elongata, stigm. 2, fructibus ovatis striatis compressis dorso convexiusculis in *rostrum* breve acutiusculum antice *per totam longitudinem fissum margine serrulato-scabrum* acuminatis gluma subspadiceo-grisea longioribus, nuce versus basin paululum attenuata, rhizomate fibroso-cæspitoso & subrepetente.

III. Hvarjehanda.

1. Enligt från Herr Torssell ankommen underrättelse är han nu sysslosatt att till utdelning ordna de af honom under den sistliden sommar till Dovrefjeld i Norge företagna resan insamlade lafvar, och hoppas han att i instundande April månad kunna tillsända aktietagarne sina andelar. Som han ej förr än d. 24 November återkom till Upsala och först sednare erhöll en från Trondhjem afsänd låda med insamlade vextalster samt lafvarnes noggranna bestämning och utläggning, etiketters tryckning, m. m., uptog vida mera tid än han från början beräknat, så har det för honom varit omöjligt att förr honorera sin förbindelse. Han ämnar nu låta trycka en *Enumeratio Lichenum Scandinaviæ*, som kommer att åtfölja hvarje lafaktie.

2. Kandidat Nyman har utgifvit en *Öfversigt af vextfamiljerna* efter Prof. Fries' anordning. Utg. har ännu ej erhållit detta arbete, hvilket lärer allenast uptaga familjernas karakterer och en alfabetisk upräkning af de till hvarje familj hörande slägten.

3. En Studerande Bjurzon lärer ämna snart utgifva Fries' föreläsningar öfver naturliga familjerna i sammandrag.

4. Docenten Magr Arrhenius har erhållit förordnande att förestå Borgströmianska professionen under innevarande termin då Prof. Fries åtnjuter permission.

☞ Literaturbihanget N:o 1 för detta år skall under loppet af April månad utgifvas.

LUND, tryckt uti Lundbergska Boktryckeriet, 1843.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 4. Lund April. 1843.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Exkursion i Bohuslän* 1841, *af* M. W. von Düben.

I algologiskt afseende är Bohuslän på en gång den rikaste och den bäst undersökta af alla våra kustprovinser; i dess södra del äro äfven fanerogamerna temligen undersökta, isynnerhet af Göteborgs båda Florister; men om fanerogama vegetationen i hela norra Bohuslän känner man ännu knappt mer än hvad Kalm derom berättar. Att fylla denna lucka i Fäderneslandets vextgeografi var hufvudändamålet med den resa, som jag sommarn 1841 företog, och hvartill jag af Upsala Akademi erhållit det Kniggeska Resestipendiet. — Dock var den tid, som jag hade att använda på hela resan (6 veckor), allt för kort, att jag derunder kunde hoppas medhinna någon fullständig undersökning af provinsen, helst Bohuslän, så enformigt det vid första påseendet förefaller, dock har många gömslor emellan bergen, hvarest dess sällsyntare vexter dölja sig, och hvilkas noggranna undersökning fordrar lång tid. Härtill kom att väderleken, hvaraf man i en skärgård mer än annorstädes är beroende, denna sommar var den regnigaste och blåsigaste som vi på flera år haft. Jag tilltror mig således ej ännu att kunna lemna en någorlunda fullständig katalog öfver provinsens vexter och de sällsyntares loca natalia, utan har fått nöja mig med att under denna resa samla så många bidrag till en sådan katalog, som tiden och omständigheterna medgifvit.

Midsommarsafton seglade jag från Göteborg till Wargö, och botaniserade Midsommarsdagen på Styrsö, nästan under jemnt regn. Kring det ställe ("Bratten"), der den numera nedrifna väderqvarnen stått, sökte jag länge, men förgäfves, *Sedum ang-*

licum. *S. annuum* stod öfverallt, nästan utblommad, *S. acre* var i bästa flor, *S. album* ännu i knopp (*cyma virginea cernua*). På ett enda ställe, bland buskar nära hafsstranden, påträffades oförmodadt *Ajuga reptans*; de flesta blommande stånden voro af kreatur afbitna, men så mycket mer luxurierade stolones. Ett par stånd i en närbelägen buske, som saknade stolones, liknade så mycket *A. pyramidalis*, att jag vore frestad bifalla Blytts mening! *) — Annars anmärktes inga vexter af interesse: *Hydrocotyle*, *Conv. Polygonatum*; — *Parmelia Aqvila*. *Cucubalus maritimus* vexte öfver hela ön, ej blott vid stränderna; *Galium Mollugo ochroleucum* är här på alla skären allmän.

Den 25 Juni, middagstiden, seglade jag till Fillskär och Buskär; hade ämnat mig till Winga och Halleskär, men motvinden var för stark. — Strax på stranden af Fillskär stodo *Euphorbia palustris* (utblommad), *Erysimum hieracifolium*, *Angelica litoralis* sparsamt, *Galium Mollugo β ochroleucum*. — *Lathyrus pratensis* och *Vicia Cracca* bli båda här på öarne *villosa*. — På Buskär var den herrligaste strandvegetation jag någonsin sett; *Crambe*, nu i skönaste blomma, bildade täta halfklot af halfannan alns diameter, *Angelica litoralis* stod manshög och med en stjelk så tjock att min tumme ej kunde fylla dess ihålighet; dess bästa flor var nästan redan förbi. Mellan dem reste *Erysimum hieracifolium* sina raka spiror. Ofvanföre bildade *Rubi* ett tätt snår, och på fuktigare ställen vexte högt och frodigt gräs, hvaribland isynnerhet *Glyceria maritima* och *Poa serotina* ensamma täckte stora sträckor. *Cochlearia officinalis* hade nu endast skidor. *Allium Scorodoprasum* i knopp. — På klipporna åt öpna hafssidan till vexte nästan blott *Parm. Aqvila* och en högst besynnerlig mörk form af *P. ciliaris*.

Följande dag tillbragtes på Wargö att inlägga vexter; under en promenad på aftonen anmärktes *Parmelia rugosa* (hvil-

---

*) Efter att ha sett ex. af denna vext, har Prof. Fries förklarat den vara den äkta, af alla nyare Botanister öfversedda, *Ajuga alpina* L. och Smith. — Den Skånska, hittills för *A. alpina* ansedda, är *A. genevensis*.

ken jag förut tagit vid Göteborg, föröfrigt ny för Skandinavien; bestämd af Fries), *Festuca glauca*. — Så Styrsö och de kringliggande skären lefver folket dels af fiske, dels (*relata refero*) af lurendrejeri. Nu för tiden fås vida mer fisk omkring Jutska kusterna än vid de Svenska, så att den mesta fisk, som införes till Göteborg, är fångad omkring Jutland, dels och ännu mer af Danskar, hvilka sedan sälja den till Svenska fiskare, men sjelfva aldrig komma öfver till Sverge, för den höga tull och andra umgälder, hvarmed deras fartyg der äro belagda. Detta gör att Bohuslänska fiskare dagligen fara öfver till Jutland och äro lika bekanta der som i sin egen skärgård, hvaremot aldrig någon Dansk båt, om ej väderdrifven, kommer till Bohuslän.

Den 27 *Juni*; resa från Wargö till Marstrand. Under vägen lades till vid ett par smärre holmar. Danmarks Lilja, den fordna Danaholmen, är helt låg och gräsbevuxen; utom *Euphorbia*, *Allium Scorodoprasum*, *Angelica* och *Erysimum*, de 2 sednare sparsamt, vexer här ymnigt *Carex riparia*, men inga andra Carices sågos; *Geum hirtum* Wahlb. hör snarare till *hispidum* än till *urbanum*. — På två holmar mellan Totö och Klätten vexte en mängd manshöga buskar af *Taxus*; då detta träd eljest ej finnes i hela trakten, har folket sjelf lagt märke dertill och kallar holmarne stora och lilla Barrlind; buskarne voro mycket täta och flera buro ymniga frukter. — På Holleskär liknar vegetationen mera bergens i inre landet än de andra skärens, emedan nästan alla strandvexter här saknas; ymniga deremot äro *Orchis maculata*, *Platanthera bifolia*, *Ribes rubrum*. Denna sednare träffades sedan allmän i hela Skärgården upp till Koster, men *R. nigrum* sågs ingenstädes. — Af *Sedum anglicum*, som nu började blomma, funnos blott ett par ex. i blomma eller knopp; de flesta stånd som sågos voro sterila. — Ett hällregn afbröt undersökningen och tvang mig, jemte vinden som från med- förvandlat sig till mot-vind, att gå in till Hästevik på Hisingen; derifrån till Kalfsund och med en större båt till Marstrand. — Från Kalfsunds skärgård brukar folket fara ända ned till de sydligare öarne, såsom Danmarks Lilja m. fl., för att hemta 'Klödder' (Klotång) till åkrarnes gödning.

D. 28 *Juni.* Efter att ha inlagt en del vexter och besett Carlstens fästning, gjordes på eftermiddagen en exkursion på Koön. Utom några former af *Rubus corylifolius* m. fl. ficks intet af betydenhet. Redan här började *Senecio Jacobæa* bli allmän; den följde mig sedan genom hela Skärgården och blef allmännare ju längre jag kom emot norr (endast på Koster sågs den icke). Lika allmänna öfver hela Skärgården äro *Sedum annuum* och *album*, hvilken sednare först i dag sågs i blomma. — *Cochlearia danica.* — Vid Marstrand sågos *Geranium molle* (allmän i skärgården, ända ut på yttersta holmarna), *Conium maculatum*; äfven af *Trifolium fragiferum* sågos exemplar, tagna invid staden.

D. 29 *Juni* besöktes åter inre sidan af Koön. Det är märkvärdigt hvad hela vegetationen antar ett förändradt utseende, såsnart man kommer på läsidan af bergen. Så långt vattensqvalpet når, äro de yttersta klipporna så kala att foten knapt på dem kan fatta fäste, och äfven sedan täckas de i början blott af några lafvar, sedan af mossor, ljung, *Empetrum* o. s. v., och ser man några sparsamma buskar, är det antingen törnbuskar (Hagtorn, Slån, *Rubi*), än låga, täta och tufvade, än tätt tryckta intill klippan och utbredda deröfver alldeles som en espalier —, eller på sumpiga ställen Pors och Wide. Men så snart man öfverstigit öns högsta rygg, och landet sluttar inåt, börja först buskar och sedan skog, som blir högre ju längre man kommer ned, alldenstund toppen af träden aldrig få öfverstiga de skyddande bergens höjd; man ser huru de om våren skjutit skott upåt, men hvilka snart till följd af stormarne förvissnat. På Känsö har det med mycken kostnad och stora ansträngningar lyckats förre Karantänsbefälhafvaren, aflidne öfverstlöjtnant Forsell, att anlägga en vacker trädgård och park, hvartill jord för en del måst föras upp på nakna klippan. Nu äro dessa träd 20—30 år gamla och temligen tjocka, men låga, och hafsvinden klipper deras toppar, der klippornas skydd uphör, så jemnt som vore det gjordt med sax. På Grötö står en liten lund, som saknar ett sådant skydd; men också stå alla träden böjda från vestanvinden, och alla grenar utskjutas åt insidan. — Oaktadt alla de svårigheter,

hvarmed en upvexande skog således på dessa öar har att kämpa, är det dock en allmän tradition, att de i fordna tider varit skogbevuxna; Kalm anför en mängd dylika traditioner, och hvad som gör deras sanning otvifvelaktig, äro de stora stammar, som ur torfmossarne upgräfvas. Detta visar huru ett land, en gång skogbevext, eger en förmåga att motstå inflytandet af de omständigheter, som efter skogens förstöring hindra ny skog att der upvexa.

På inre sidan af Koön är vacker ekskog och herrliga ängar; *Rhamnus Catharticus* och *Frangula* äro i denna trakt båda allmänna, men dess verkliga prydnad är *Lonicera Periclymenum*, af Marstrandsboarne Nattviol kallad (*L. Xylosteum* såg jag ingenstädes under hela resan); af *Hedera* sågs ett stånd. I Mossarne bland de högre bergen på ön skall *Betula nana* finnas, enligt en persons utsago som var född Finne och kände vexten mycket väl allt från sin barndom; ej otroligt, då *Rhodiola rosea* är på samma ö (af Ingeniör Wahlberg) tagen. Imellertid kunde jag ej finna busken, och ett ihållande regnväder tvang mig äfven här att återvända förr än jag ämnat.

D. 30 *Juni.* Resa från Marstrand till Bäckevik på Tjörn och derifrån till Stenkyrka, Prosten Ekströms nuvarande bostad. — Linné ger en afskräckande beskrifning på Tjörn, men på den, som kommer dit från de nakna skären, gör ön ett alldeles motsatt intryck. Väl saknas här ännu skog, men de herrligaste ängar omvexla med åkrar, så bördiga att man knappt i Bohuslän finner deras like; hvilket vill säga mycket. Öfver hela ön ligger ett lager af snäckskal omedelbart under sjelfva gräsvallen; detsamma är förhållandet på många andra ställen i Bohuslän, och denna jordmånens kalkhalt bidrager naturligtvis i hög grad till dess fruktbarhet; sjelfva alfven är föröfrigt här lera, liksom nästan i hela skärgården, hvarest man knappt någonsin ser sand. Också har Tjörn nu 7000 invånare och en mängd säd att aflåta, i stället att den "under fisktiden" måste köpa nästan hälften af sitt spannmålsbehof. Ty på hela denna ö fanns, ännu för 30 år sedan, icke en vagn och knappt en plog; de små åkertegarne brukades med spade och hacka, mest af qvinnorna, åt hvilka

åkerbruket, såsom en föga lönande binäring, öfverlemnades, kokorna sönderslogos med klubbor i stället för harf och vält (sådana klubbor såg jag ännu brukas), och skörden insläpades på — slädor! liksom i Kalms tid. Detta har för öfrigt varit allmänt öfver hela provinsen; man sätter numera tvenne helt låga hjul under de förra skrindorna, då gödseln utköres eller säden inbergas, men skogskörslorna ske än i dag på de flesta ställen med skrindor; bönderna påstå att de i bergen och på de steniga och obanade vägarna ej skulle kunna komma fram med hjul. Stundom, t. ex. på Koster, inköres all säden och höet än i dag på skrindor, och endast i de sanka ängarne sättas ett par små hjul under. Ja det skall ännu finnas några gamla bönder qvar på Tjörn, hvilka af vördnad för fädernas sed ännu ej kunnat förmås att lägga sig till hjuldon. — Här, som i hela Bohuslän, är det först sillfiskets uphörande (med året 1808), som förvandlat landet från en ödemark till ett bördigt landskap, och måhända har åkerbruket ingenstädes i hela Sverge på de sednare 30 åren gjort så stora framsteg som här, liksom det ingenstädes bättre behöfts och ännu behöfves; ty Bohuslänningen sköter ännu i allmänhet ganska illa sin bördiga jord. Imellertid är Bohuslän nu helt annorlunda än det var under fisktiden, och skulle sillen nu återkomma till Sverges stränder, blefve Bohuslän "ett välsignadt land," mente folket sjelfva. (Forts.)

---

2. *Tillägg till en i Augustihäftet för år* 1841 *införd afhandling, om vegetationen i Motalatrakten; af* Hj. Holmgren.

Sedan ofvannämnde upsatts infördes, har under de tvenne sistförflutna årens somrar tillkommit åtskilligt nytt, som kan förtjena anmärkas, dels såsom fyllnad i den öfversigt, som efter blott en sommars anteckningar då lemnades, dels såsom ofta mer än annat tjenande att ge begrepp om det egendomliga i nejdens vegetation. — En fullständigare upgift på de mossor, som förekomma i trakten, torde ej heller sakna intresse, då dessa växter, åtminstone i denna del af riket, äro så föga undersökta. Utom denna fullständigare öfversigt kan naturligtvis

ej blifva fråga om annat än spridda tillägg af förut ej anmärkte eller upgifne växter.

Söder om Motala i Winnerstads socken äro således att tillägga; *Anthemis tinctoria* (åkrar), *Taraxacum officinale* ε. *lividum*, Koch (våt ängsmark). *Valeriana officinalis* förekommer äfven, ss. på Borens strand, med flera stjelkar från roten, men alltid utan stolones; vidare *Cuscuta Epilinum*, *Lithospermum officinale* (Borens brantare stränder i nordöstra delen af socknen), *Marrubium* omkring gårdarne, *Lamium incisum* och *intermedim* (allmän särdeles i kåltäppor och potatesåkrar), *Bartsia alpina* (kärr på öfvergångsformationen både här och i de närgränsande socknarne ss. Hagebyhöga, V. Stenby o. s. v.), *Lathræa squamaria* (Sonnorps äng); *Gentiana Amarella* cum var. *lancifolia* samt *Gentiana campestris* var. *chloræfolia* Koch (den enda form af denna art, som här förekommer), *Androsace* och *Artemisia campestris* (på backarne), *Anagallis* (Wedhems åkrar), *Selinum Carvifolia* (i de flesta ängar och betesmarker), *Sanicula* (i ängarne), *Nymphæa alba* (Staffanstorpsjöarne), *Thalictrum flavum* (ängar och åkerdiken) samt på Borens tätt buskbeväxta strand en stor varietet med bredare, rundade småblad (*Thal. flavum* β) *dubium* Hn. Ed. 3.), *Batrachium stagnatile*, *Ranunculus auricomus* β) *fallax* (Staffanstorpsbackarne), *Viola hirta* och *epipsila* (här mera allmän än V. palustris), *Tilia europæa* och *Lychnis silvestris* (i ängarne vid Boren), *Silene inflata* (åkerrenar), *Epilobium parviflorum* (vanlig i skogskärren), *Sedum sexangulare* (Sonnorp), *Ononis arvensis*, *Orobus niger* (Staffanstorp), *Vicia angustifolia* α) *segetalis* Koch, *Lathyrus palustris* (vid Motala åns utlopp), *Prunus spinosa* (Dufvedahl), *Cratægus monogyna* β) *pinnatifida*, *Monotropa Hypopithys* β) *glabra* (skog vid Sonnorp), *Chenopodium rubrum* (prestgården), *Salix depressa*, *Hippuris* i djupa kärr nära Sonnorp, der äfven träffas en större form af *Chara gracilis*. I Staffanstorpsjöarne ligga massor af *Chara hispida* stor och inkrusterad. — Den *Orchis*, som i förra upsatsen kallades *latifolia*, och som med både röda och hvita blommor nästan alltid träffas i kärren på öfvergångsformationen så väl här

som i grannsocknarne, är O. *incarnata* L. och dess *var. alba* (Herb. Norm. Fasc. VII). Den rätta O. *latifolia* förekommer deremot endast norr om Motala i V. Ny socken, ehuru mera sällan. — Vidare märkas *Malaxis monophyllos* i kärr vid Qvisberg ofta med 2:ne, äfven en gång med 3:ne utvecklade blad; *Liparis Loeselii* (sparsamt i ett kärr vid Boren, liknande i smått de Gottländska med lösa tufvor på en gytjig, kalkaktig grund), *Hydrocharis* (Dufvedahl), *Asparagus officinalis* (förvildad omkring kyrkomuren), *Luzula multiflora* Lejeun. (fuktig skogsmark), *Carex Buxbaumii* jemte *Sesleria* (Motalaåns utlopp). — Den *Carex*, som förut är upgifven för C. *paniculata* L. och växer vid Staffanstorpsjön är den rätta; C. *paradoxa* är föröfrigt temligen allmän i orten. — På hela slättbyggden och omkring Motala träffas *Avena intermedia* Lindgr., alltid lätt att skilja från de närbeslägtade *A. fatua* och *sativa*, i hvilkas sällskap den vanligen förekommer, någongång i antal öfverträffande båda. — I de skuggiga, af löfskog beväxta kärren träffas, vanligen i sällskap med *Catabrosa aquatica*, *Glyceria plicata* Fr. äfvensom den någon gång förekommer i landsvägsdiken jemte G. *fluitans* utan att någonsin med den kunna förvexlas. Vid prestgården växer *Glyceria distans*; på åkerrenar *Brachypodium pinnatum*. Af Filices träffar man någongång *Struthiopteris* (Charlottenborgs äng) och *Ophioglossum*.

Oaktadt socknen ej eger ett enda egentligt berg, har den dock att framvisa flera anmärkningsvärda mossarter. Vid skuggiga skogsbäckar frodas: *Mnium affine*, *rostratum*, *serratum*, *hornum* och *stellare*, och i de fuktiga och skuggiga skogsdungarne samt tillstötande likartade skogskärr träffas nästan alltid *Weissia curvirostra*, *Didymodon capillaceus*, *Splachnum ampullaceum*, *Fissidens taxifolius*, *osmundioides* och *adianthoides*, *Bryum inclinatum*, *Amblyodon dealbatus*, *Hypnum molluscum*, *striatum* och *chrysophyllum*, *Preissia commutata* och *Fegatella conica*. — Lika intressant som oväntadt är att på sådane ställen träffa flera mossarter, som man eljest varit van att anse som klippans barn, och hvilka på denna för dem ovanliga växtplats yppigt frodas. Här bär *Dicranum spurium* frukt;

Barbula tortuosa upskjuter i höga tufvor; öfver tufvor af *Dicranum glaucum* och *Jungermannia anomala* utbreda sig *Jungermannia minuta* och *exsecta* i sällskap med fruktbärande *Hypnum delicatulum* samt på något torrare mark *Hypnum moniliforme* och *Didymodon inclinatus*. Samma förhållande ser man äfven nära Upsala vid och omkring Norbykärret.

I kalkkärren, ss. vid Boren, finnas: *Splachnum ampullaceum* och *vasculosum*, *Hypnum commutatum* och det för öfrigt allmänna *Bryum pseudotriquetrum*. På de sanka stränderna af den ena bland de 3 små skogsgölarne vid Staffanstorp träffas dessutom *Paludella*, *Hypnum cordifolium β) heteropterum* Hn. Ed. 3., *trifarium* (äfven fruktbärande), *nitens*, *scorpioides* och *revolvens*. — I lundar äro vanliga *Hypnum prælongum*, *incurvatum* och *trichomanoides* (fruktbärande); på trädstammar i ängarne saknas sällan: *Orthotrichum speciosum*, *affine*, *fastigiatum* och *fallax*, *Hypnum nervosum* samt någon gång vid trädrötterna *Anomodon attenuatus*. Vid prestgården vexer på Almar *Orthotrichum diaphanum*, hvilken jag äfven anmärkt på pilar vid vägen mellan Linköping och Norrköping ss. vid Kumla g:gd. — På stenar träffas någongång *Racomitrium microcarpon* och *Orthotrichum Sturmii* (Staffanstorp). — På sandblandad jord vid vägar, diken o. s. v. förekomma: *Dicranum cerviculatum*, *heteromallum* och *crispum*, *Didymodon homomallus* och *cylindricus*, *Polytrichum aloïdes* och *urnigerum*, *Bryum annotinum*, *Hypnum præcox*, *Phascum subulatum* o. s. v. — På lera i diken och på åkrar äro ej ovanliga: *Phascum nitidum*, *Gymnostomum minutulum*, *Barbula ungviculata* och *brevirostris* (nära Charlottenborg) jemte *Jungermannia crenulata*, *Blasia pusilla* och *Riccia glauca* samt i mera fuktiga diken *Dicranum Schreberi*. I skogarne träffas öfverallt: *Aulacomnion androgynum* och *Lophocolea heterophylla*: mera sällan *Hypnum Crista Castrensis*. På kyrkomuren *Barbula muralis*. *Climacium dendroides* och *Bryum argenteum* träffas stundom rikt fruktbärande.

I Motalatraktens vackra ängar träffas *Platanthera chlorantha*, utmed stranden af Wettern och Motala ström *Valeriana*

sambucifolia. Vidare kunna anmärkas omkring Motala: *Tanacetum vulgare*, *Tragopogon pratensis* var. *undulatus* (Borenshult), *Viola epipsila*, *Linaria minor*, *Raphanus*, *Cerastium glomeratum* (Bergsäter). Långs kanalen en mängd former af *Hieracia vulgatum*, *murorum* och särdeles *cymosum*, *Carex elongata*, *capillaris*, m. fl. I kanalen: *Potamogeton crispus*, *Pilularia* (utan frukt) och *Elatine Hydropiper* (seminibus curvatis), den enda som här förekommer. Vid kanalen växa äfven: *Bryum carneum*, *Barbula fallax* och *convoluta* (Borenshult). I Motala ström vid bron träffas *Potamogeton prælongus*, *curvifolius* och *marinus*, hvilken sistnämnde äfven växer utmed Wetterns stränder i Hagebyhöga socken. Vid S. Treberga (V. Stenby s:n) finnes *Lilium bulbiferum* fullkomligt vild i en äng bland *Rubus cæsius* och *Convallaria multiflora.*

Norr om Motala utbreder sig den vidsträckta socknen af samma namn. Denna har dock vida mindre intressant att erbjuda än den mindre och nordligare V. Ny eller Nykyrka. — I de sköna ängarne på Wetterns strand, ss. vid Bromma, träffar man dock *Platanthera chlorantha*, *Lychnis silvestris*, *Carex silvatica* m. fl. samt i en närbelägen asplund jemte flera andra mossor *Orthotrichum leiocarpon* och den för Skandinavien nya *O. gymnostomum.* Br. & Sch. — Vid första ögonkastet utmärker den sig från *O. obtusifolium.* Genom de utåt starkare convexa bladen blifva grenarne tjockare än på denna, hvarförutan de genom sin större gleshet ge vexten ett helt annat utseende. Då man närmare betraktar den, så faller den större nästan äggrunda mellan de längre perichætialbladen framskjutande kapseln, med felande peristom, genast i ögonen. Då jag först fann den i början af Juni månad förlidet år, hade kapseln redan fällt sitt lock, hvarföre jag, oaktadt undersökningen af en mängd tufvor ej kunde leda till upptäckande af några tänder, ej vågade med säkerhet antaga den för Bruchs art förrän jag genom originalexemplar hos Ångström blifvit fullkomligt öfvertygad om deras identitet. Den tidigare fruktsättningen öfverensstämmer äfven med beskrifningen hos Br. & Sch.

Allt som föröfrigt för denna trakt vore att anmärka, före-

kommer äfven längre norrut i V. Ny S:n, der således följande tillägg kunna göras: *Anthemis tinctoria* (rågåkrar vid Kafvelbäck), *Valeriana sambucifolia* (Vetterns strand, Medevi o. s. v.), *Campanula latifolia* (Kafvelbäck, Vesterängen), *Lamium incisum* och *intermedium* (äfven här allmän), *Mentha arvensis* var. *riparia*, *Gentiana campestris* var. *chloræfolia* Koch (ej heller här träffas någon annan form), *Origanum* (Boön och Hålberget), *Sanicula* (sälls.), *Cicuta virosa* (Helvetes kärr), *Malachium aquaticum* och *Epilobium virgatum* (svedjeland) *Brassica campestris annua*, *Camelina dentata*, *Asperula odorata* (Hålberget), *Raphanus*, *Viola epipsila* (i hela trakten ej sällsynt), *Geranium bohemicum* (sälls.), *Peplis Portula* (Äskebäck, stor och frodig), *Ribes silvestre* Lam. (Äskebäcks storäng), *Orobus niger* och *Lathyrus heterophyllus* (steniga lundar vid foten af Hålberget). Denna sednare varierar med en- och två-pariga blad, och blir i förra fallet ganska bredbladig, så att den till karakteren ej i ringaste mån afviker från L. *latifolius* l. *intermedius*. Då den nu lika ofta träffas med de nedre bladen breda enpariga och de öfre smalare tvåpariga, så kunna de båda arterna efter hittills upgifna karakterer svårligen åtskiljas. Skånska och Bohusländska exemplar af *L. intermedius* torde dock vara mera utmärkta. Den karakter, som upgifves att stiplerna hos *L. silvestris* och *intermedius* äro smalare, men deremot hos *heterophyllus* bredare än den vingkantade stjelken, är visserligen för den typiskt och fullständigt utbildade *L. heterophyllus* riktig, och sådan förekommer den alltid på ofvannämnde växtställe, i skugga af träd och stenar vid foten af backarne; men högre upp på öpnare platser växer i stort antal en steril form med alltid enpariga blad och stipler smalare än den vingkantade stjelken. — Från *Lathyrus silvestris*, som äfven finnes i trakten i Lillängen vid L. Baggeby, synes den i öfverensstämmelse med beskrifningen hos Koch bättre skild.

Vidare anmärkas: *Vicia angustifolia α) segetalis* Koch (temligen allmän), *V. cassubica* och *Epipactis latifolia* (Hålberget), *Prunus spinosa* (endast vid Äskebäck), *Rubus suberectus* (Lid), *Pyrola umbellata*, *Neottia Nidus avis* och *Li-*

stera cordata (i de större skogarne), *Malaxis paludosa* (fl. st.), *Juncus stygius* (Helvetes kärr), *Carex pauciflora* (Sphagnkärren); *Salix hastata* och *ambigua* samt *Carex livida* i Medevi mosse. I Wettern vid Hönsholmen växer en varietet af *Carex acuta* med mycket långa rännformiga skärm, strået nedtill trubbkantigt endast uptill något sträft, hela växten blådaggig, i allt slätare och styfvare än *C. acuta*.

Nära Kalfsjö finnes ett mindre träd af *Pinus Abies* var. *viminalis*, hvilket är så utmärkt, att landtfolket, då den småskog, hvari det växte, nedhöggs till svedjeland, läto trädet såsom något särdeles märkvärdigt qvarstå midt i fältet. Dess nästan enkla, långa qvistar äro rundtomkring mycket tätt besatta med korta barr och så styfva, att de oaktadt sin längd endast blifva horisontelt utstående, hvilket ger åt trädet ett högst eget utseende. — Den *Cardamine amara*, som enligt förra upsatsen särdeles utmärkt förekom i en källbäck vid Brotorpet, har vid upkommen vattenminskning småningom aftagit och de exemplar, som qvarstå, äro föga utmärkta framför den vanliga *var. hirta*, och hafva äfven börjat antaga någon hårighet på stjelk och blad, hvilket tydligen ådagalägger att de äro samma art. — Här och der förekomma *Avena fatua* och *strigosa* men aldrig *intermedia*. På Wetterns stränder och öar *Calamagrostis Epigejos* bland de öfriga. Af Ormbunkar träffas *Polypodium Thelypteris* (i kärren), *Asplenium Breynii* (Boön) och *Struthiopteris* fl. st. i sluttningar vid vägar och i ängar.

Af mossorna anmärkas i kärr och mossar: *Mnium cinclidioides* och *stygium*, *Paludella*, *Bryum Duvalii* (Medevi mosse), *Dicranum glaucum* och *Schraderi*, *Polytrichum gracile*, *Splachnum ampullaceum*, *Sphagnum cuspidatum*, *Hypnum stramineum*, *trifarium* och *revolvens*, *Jungermannia anomala*, *inflata*, *setacea* (Helvetes kärr), *Plagiochila uliginosa* (L. Baggeby mosse). — I skogar och på skogsberg: *Dicranum majus*, *fuscescens* och *flagellare* (skogsvägar såsom vid Korsnäs), *Hypnum complanatum*, *trichomanoides*, *sylvaticum*, *myurum*, *mysuroides*, *crista castrensis* och *molluscum*, *Jungermannia exsecta* (vägar), *Lophocolea heterophylla*, *Madotheca platy-*

phylla och *Metzgeria furcata* (fruktbärande i Kafvelbäcks skog). — Vid källdrag i de större skogarnes dalfördjupningar samt vid skogsbäckar såsom vid Belleberg, Äskebäck o. s. v. träffas en mängd intressanta mossor såsom *Mnium ligulatum* och *roseum* (frukthärande) samt *rostratum*, *Hypnum silesiacum*, *piliferum*, *tamariscinum* och *umbratum*, *Plagiochila asplenioides* var. *Dilleniana*, *Chiloscyphus polyanthos* var. *rivularis*, *Geocalyx graveolens*, *Herpetium trilobatum* (en mindre form vid Äskebäck) jemte *Aneura multifida* och på de murkna stockarne på sådane ställen: *Buxbaumia indusiata*, *Plagiochila umbrosa*, *Jungermannia Schraderi*, *porphyroleuca*, *catenulata*, *curvifolia*, *minuta*, *incisa* o. s. v. — I skogskärr *Preissia commutata* och på bäckstränder i skugga *Fegatella conica*. I lundar: *Hypnum populeum*, *striatum*, *strigosum*, *incurvatum* och *plumosum* (Medevi). — I diken o. s. v. *Polytrichum aloïdes* och *nanum* (lera), *Jungermannia lanceolata* och *crenulata*.

På det vilda Hålberget blir man bekant med en ny mossvegetation. De mera skuggiga och fuktiga bergväggarne klädas af *Zygodon lapponicus*, *Dicranum polycarpon*, *Didymodon flexicaulis*, *Racomitrium aciculare*, *cataractarum* (sälls.), *Anomodon curtipendulus*, *viticulosus* och *longifolius*, *Neckera crispa*, *Hypnum orthocarpon* Ångstr. (*Leskea pilifera* Sw.), *alopecurum*, *tamariscinum* och en form af *H. moniliforme*, som med glesare och till en del finspetsade blad närmar sig *apiculatum*, *Bryum pseudotriquetrum* (här utmärkt af en kopparfärgad glans), *Bartramia Oederi*, *Plagiochila interrupta* och *compacta* samt en fin och utmärkt form af *Jungermannia acuta* (?). För öfrigt träffas *Weissia fugax* (i remnorne), *Orthotrichum rupestre*, *Buxbaumia aphylla*, *Aulacomnion androgynum*, *Hypnum strigosum* och *præcox*, *Frullania Tamarisci* och *dilatata*. I lundar vid foten af berget växer på Corylus *Orthotrichum stramineum*.

I klipporna långs Wetterns strand och på öarne träffar man: *Didymodon capillaceus* och *flexicaulis*, *Encalypta streptocarpa* (sällsynt och steril), *Anomodon curtipendulus* och *viticulosus*, *Neckera crispa*, *Hypnum paludosum* (på öarne), *Ra-*

comitrium aciculare, *Grimmia funalis* och *Weissia acuta* (Gopö), *Jungermannia saxicola* (fruktbärande), *Frullania Tamarisci* och *dilatata* samt någongång *Herpetium trilobatum*. *Barbula tortuosa* bekläder hela sträckor af de steniga stränderna och *Preissia commutata* trifs särdeles på de yttersta hällarne.

Desse äro de, som vanligen förekomma på de klippor af granitartad gneiss, som oftast utgöra Wetterns stränder. Men vid Näs och Lemunda (vulgo Lemna) qvarnstensbrott, det sednare beläget inom Motala socken, utgöras stränderna af en sträcka sandstensklippor, och här får man ånyo göra bekantskap med en egendomlig mossvegetation. Utom flere af de ofvannämnde på Wetterns stränder vanligen förekommande träffas här till en stor del endast sådane, som för öfrigt ej finnas i trakten. Så hafva de yttersta, af vattnet sköljda hällarne merendels en ganska kompakt beklädnad af *Barbula tortuosa*, *Racomitrium aciculare* och mera sparsamt äfven *fasciculare*, *Didymodon capillaceus* och *longirostris* (?) (osäker ss. alltid utan frukt), *Dicranum pellucidum* och *virens*, *Weissia acuta*, *Meesia uliginosa*, en mängd former af *Plagiochilæ*, *nemorosa*, *æquiloba* och *undulata* samt *Jungermannia acuta* och *Preissia commutata*. Nära vattnet växa äfven: *Bryum pallens*, *Gymnostomum rupestre*, *Hypnum paludosum* och *moniliforme*, en utmärkt stor *Andræa alpina*, *Gymnomitrium concinnatum* (?) (af brun färg och temligen olik den alpinska) och *Jungermannia inflata β) major* Hn. Ed. 3. — De låga klipporna hafva, från början underminerade af vågen, genom stora nedrasade stenblock framför sig bildat en säker mur mot ytterligare anfall. De följaktligen mera släta men genom sitt läge mot norden och den öfver dem växande skogen temligen skuggiga klippväggarne frambringa i remnorna *Zygodon lapponicus*, *Weissia fugax* och *denticulata*, *Dicranum flavescens*, *Polytrichum aloïdes*, *Bryum elongatum*, *Plagiochila umbrosa* var. *purpurea*, *Alicularia scalaris*, *Jungermannia albicans* jemte en mycket fin varietet, *lanceolata*, *pumila*, *bicrenata*, *setacea*, *exsecta* och *minuta* m. fl. — Af de nedrasade klippstyckena äro bildade en

mängd grottor och hålor, i hvilka vågorna med dån brytas, och sedan bestänka den ständigt grönskande matta, som ofvan och på sidorna bekläder stenen, och bland annat innehåller *Mnium rostratum*, *Bartramia Oederi*, *Timmia austriaca*, *Anomodon longifolius*, *Neckera crispa*, *Herpetium trilobatum*, *Hypnum prælongum*, *pulchellum* och *molluscum* (fruktbärande), *loreum* och *alopecurum*, öfver hvilken sistnämnde en gång vid Näs fanns ett öfverdrag af *Lejeunia calcarea* Libert., hvilken dock sedan ej återfunnits. I en djup och fuktig bergsskrefva växer *Hypnum undulatum* och på väggarne *Hypnum strigosum* och *myosuroides* (fruktbärande), *Dicranum majus* och *fuscescens* (utmärkt), jemte massor af *Jungermannia Taylori*, *Hypnum loreum* och *Herpetium trilobatum*. — I de gamla, igenlaggda stenbrotten förekommer i springorna i otalig mängd *Dicranum heteromallum*; på gruset *Polytrichum urnigerum*, och på röd sandmylla *Jungermannia obtusifolia*. — På ett sådant ställe finnes en grotta med trång öpning, hvars väggar invändigt upplysas af det sköna skenet från *Schistostega osmundacea*. Skenet utgår från en mängd dels enkla dels greniga trådar af en mjöllik substans, hvilka krypa på stenen mellan mossans stjelkar, men ej dermed synas sammanhänga. Dessa skola väl utgöra Bridels *Catoptridium smaragdinum*. Då de utföras i dagsljuset få de en hvitaktig färg. Eget är att se de från de lodräta väggarne horisontelt utgående ofruktsamma stjelkarne af *Schistostega*, under det att från det vågräta taket fullkomligt vertikalt nedskjuta de styfva fruktskaften af *Tetraphis ovata*. Några andra nog utmärkta mossor träffas äfven, hvilka ännu, vanligen i brist på frukt, ej med säkerhet kunnat bestämmas.

Antalet af de fanerogama växter, som äro anmärkte i trakten utgör nu med *Equisetum* och *Chara* omkring 670 arter. Af mossorna utgöra *Bryaceæ* omkring 200 och *Hepaticæ* vid pass 70 arter.

I sammanhang med föregående kan nämnas, att jag under en exkursion till Omberg, fann i klipporna vid Borgsudde, utom alla förut kända ss. *Bartramia Halleriana*, *Zygodon lapponicus*, *Dicranum pellucidum*, *Didymodon obscurus*, *Plagiochila æquiloba*, *Herpetium* o. s. v. äfven *Hypnum rugosum*, utmärkt vacker på torrare klippor, och så vidt man kunnat bestämma om specimina utan fruktifikation, *Hypnum chryseon* Brid. i sällskap med *Didymodon inclinatus* på kalkmylla, *Encalypta ciliata* och *streptocarpa*, samt en var. af *E. vulgaris*, caule elongato, växande i täta tufvor. *Jungermannia pumila* och *nana* Nees ab Es. träffades äfven, samt *Hypnum purum*. Vid Rödgafvel togs *Grimmia funalis* och utbredd öfver andra mossor i skrefvorna *Lejeunia hamatifolia* Dum. — Alvastra: *Bryum alpinum* och *pallescens* samt *Hypnum tenellum* Dicks.

Under vägen insamlades i Hagebyhöga socken på det af Stud. Kalén upgifna växtstället *Liparis Loeselii*, som frodades i stor ymnighet i sällskap med *Orchis incarnata* var. *alba* och *Scirpus glaucus*, ofta till en storlek mot hvilken de Gottländska syskonen äro dvergar. Vid kärrkanterne bildades täta tufvor af *Catoscopium nigritum*. — I de vackra Medhamra-ängarne vid Wettern träffades *Heracleum sibiricum* och *Vicia tenuifolia*, hvilken äfven anmärktes flerestädes i åkrarne. Under hela vägen sågs föröfrigt *Lamium intermedium*, hvilken väl således inom Östergötland får räknas till de allmännare förekommande.

Under en resa förbi Linköping anmärktes på stenar i Tinnerbäcken *Cinclidotus fontinaloides* i sällskap med rikligt fruktbärande *Fontinalis antipyretica*. Ehuru den förra växte i stor mängd funnos dock högst få fruktbärande.

II. Hvarjehanda.

1. Af det anslag, som Rikets sednast församlade Ständer bestämde till resestipendier och läroböckers samt lärda verks utgifvande, har Kongl. Maj:t för innevarande år tilldelat 300 R:dr B:ko såsom understöd för utgifvandet af Botaniska Notiser.

2. Sednare häftet af Docenten Magr. Arrhenii utkast till vextrikets terminologi är nu från trycket utgifvet, men har ännu icke kommit Utgifvaren tillhanda.

3. Sednare delen af April och början af Maj hafva varit utmärkta genom en den herrligaste väderlek. Flera dagar hafva vi här i Lund haft fullkomlig sommarvarme. Våren står också snart i sin präktigaste fägring; björk, hassel och andra träd börja utveckla sina löf och vårvexterna äro allmänt framme, en del snart redan förbi. Tyvärr kan man härstädes icke fullt njuta af våren, äfvensom icke fullständigt observera dess utveckling, emedan här saknas skog, då på en omkrets af nära $\frac{3}{4}$ mil allt utgöres af åkrar.

Rättelse: I Literaturbihanget sid. 7 rad. 9 nedifrån står *angulatus*, läs: *elongatus*.

☞ Af omständigheter, hvilkas undanrödjande ej berott af Utg., har detta nummer äfvensom det nyligen utgifna N:r 1 af Literatur-bihanget, blifvit längre än vederbordt fördröjdt.

LUND, tryckt uti Lundbergska Boktryckeriet, 1843.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 5. Lund Maj. 1843.

I. Original-Afhandling.

Exkursion i Bohuslän 1841, *af* M. W. von Düben.

(Forts. fr. N:r 4.)

Ononis arvensis har jag aldrig sett i sådan mängd som öfver hela Tjörn (deremot sågs ingenstädes under hela resan *O. spinosa* eller *repens*); derifrån följde den mig öfver hela Bohuslän, och utgör en verklig prydnad på dess sidländta ängar, liksom *Geranium sanguineum* på torrare ängar, *Epilobium angustifolium* i de talrika stenrösen, *Sedum album* på klipporne, och *Lonicera Periclymenum* i buskmark och snar. — Kring en grotta, Heås-stugan kallad, och på Stegelberget, båda på Stenkyrkas Prestgårds egor, vexte *Alchemilla alpina* ymnigt; jag fann den sedan vid Torpane i Qville Socken, Kalm tog den redan på Kosteröarne, på ett berg nära Göteborg finnes den, och Areschoug har tagit den vid Grundsund och på Hönö, så att den troligen finnes spridd öfver hela Bohusländska skärgården. — *Cucubalus Behen* hade jag icke sedt på de mindre öarne, men här var den ej sällsynt — *Hypochœris radicata*, *Sedum rupestre*.

D. 1 *Juli.* Resa från Tjörn öfver Orust. Resor till lands äro här så sällsynta, att Gästgifvaregårdar finnas, der på en månad ingen resande passerat. Vägen förer först genom en fruktbar dal på Tjörn, sedan öfver Mjörn, hvilken ö genom en stenbro är förbunden med Tjörn. — Konsten att bygga väderqvarnar, säger Kalm, var i hans tid okänd på öarne i Bohuslän; nu har hvar gård på Tjörn och Orust sin egen väderqvarn, alla belägna på de högsta, efter utseendet nästan otillgängliga klippor. En ram af sådana klippor omfattar alltid den leende taf-

lan och de breda dalarne på Tjörn likna fullkomligt Göta elfs dal. — Mjörn med flera af de kringliggande öarne har lydt under Sundsby säteri, hvars sista egarinna, Fru Margareta Hvidtfeldt testamenterade godset till Göteborgs gymnasium, med förbehåll att skogarne skulle vårdas såsom det skett i hennes tid. Också är hela Mjörn ännu klädd med Ek- och annan löf-skog, och derigenom kanhända den vackraste ö i hela skärgården. — En färja för derifrån öfver till Orust, hvars inre del bär barrskog. Granen, som alls ej synes till på alla de mindre öarne, ses redan här ymnigt blandad med Tallen. Yttre delen af Orust består mest af nakna berg, och först vid Morlanda blir åter barrskog; här föda sig många bönder med skeppsbyggeri, isynnerhet för de många kringliggande fisklägenas räkning. Natten i Ellelös.

D. 2 *Juli* öfver Rogersvik till Fiskebäckskil på Skaftö, der Areschoug låg. — Fiskebäckskil är ett af de större fisklägen i Bohuslän, med inemot 200 hus och öfver 800 invånare; låge husen ej så utan all ordning strödda på sluttningen af en klippa, vore utseendet nästan stadslikt. För ej länge sedan voro Kilboarne fattiga liksom invånarne i det närbelägna Grundsund, hvilka ännu blott lefva af fiske; men i sednare åren ha de förra slagit sig på en mera lönande näringsgren, frakthandel. De ega nu 96 vackra fartyg, mest jakter och skonertar (en mängd, som minsta antalet af våra s. k. stapelstäder upnår!), hvarmed de isynnerhet frakta Norrska varor till Danmark, Tyskland och England. Norrmännen sjelfva bygga nemligen numera mest större fartyg, hvilka från Göteborg och annorstädes frakta Svenska produkter till aflägsnare länder, och lemna i stället sina egna smärre frakter allt mer och mer åt Bohuslänningen.

D. 3 *Juli.* En exkursion på Skaftö. — Imellan Rogersvik och Grundsund genomskäres ön af en djup dal, som knappt höjer sig öfver hafsytan, och sträcker sig genom hela ön; salta vattnet går också genom densamma som en smal bäck. Vid brön öfver denna bäck mellan Rogersvik och Grundsund ligger ett vidsträckt fält som vid upsjö inunderas af hafvet och eger en rik strandvegetation. Utom en mängd af de allmännare strandvexterna vexte här *Halymus pedunculatus* så ymnig att den gjorde

hela sträckor gråa; den hade nyss begynt blomma. *Salicornia*, *Chenopodium maritimum*, *Alsine marina*, *Ruppia rostellata* (i Bohuslän nästan ymnigare än *R. maritima;* jag har aldrig funnit båda tillsammans på ett ställe), *Sagina stricta*, *Scirpus maritimus* m. fl. — *Glyceria maritima*, allmän här såsom längs hela Bohusländska kusten (nästan alltid på leriga stränder och i den större formen), bildade större delen af det egentliga gräset; der denna gräsvall slutade, gick endast *Salicornia* längre ut i sjelfva hafsvattnet. — Föröfrigt hade öns vegetation föga märkvärdigt. I en solig och buskbevext bergssida stodo *Agrimonia* (allmän på de följande öarne ända till Koster), *Geranium columbinum*, *Astragalus glycyphyllus;* kring Kristineberg *Hieracium rigidum* (sågs sedan på många ställen allt upp till Koster, ofta blandad med *H. vulgatum*) och *Coronopus depressa* (på holmen vid qvarnen).

D. 5 *Juli.* Exkursion till Dragsmarks kyrka, fordom ett kloster, beläget inpå fasta landet och i en vacker nejd, sådan Munkarne alltid valde för klostrens anläggande. — Då man kommit öfver Getrikssund, började barrskog snart; på vägen åt Backa togos *Blechnum*, *Geranium molle;* vid Backa *Prenanthes*, *Hypochæris radicata*. Här fick landet ett annat utseende, med löfskog, mest bildad af Bok, som dock här ej sågs tjockare än af en alns omkrets; inåt landet blir den gröfre och större, och först här, i Bokenäs, Högås och Skredsvik socknar, kan man sätta Bokens norra gräns. I Bokenäs (som utan tvifvel fått sitt namn af Bok, ingalunda af Båge, som Ödman i sin Bohusläns beskrifning förmenar) ha åtminstone för ej längesedan funnits famnstjocka Bokar; likaså i Skredsvik, om hvars "stora bökskog" redan Kalm nämner (p. 238), och hvarest en bonde i Dragsmark för några år sedan köpt grofva boke-kölar. På Hjeltö mellan Dragsmark och Orust finns ymnigt bok, och redan på inre sidan af Skaftö ser man några spridda träd, men på sjelfva Orust lär den saknas. Äfvenså litet ser man den på hela vägen söder om Uddevalla och det är först ned emot Göta elfs utlopp, som den begynner åter visa sig; detta lärer också varit anledningen hvarföre man alltid plägar sätta bokens norra gräns "i södra Bo-

huslän" eller "kring Norder elf" (norra grenen af Göta elf). De omnämnda trenne socknarne ligga alldeles i bredd med Hunneberg och Omberg, hvilka man hittills antagit vara Bokens nordligaste vexlställen i Sverge; imellertid gå enstaka boklunder i Bohuslän ännu betydligt högre, och det torde ej vara alldeles utan interesse, att här på ett ställe samla de upgifter jag derom under resan erhöll och till större delen sjelf haft tillfälle kontrollera. — I Stångenäs härad (närmast norr om Bokenäset) finnes bokskog ännu på några ställen, såsom vid Holma i Brasta socken (hvaraf dock nu ej mycket lär återstå), Torreby i Fors socken och Näfverkärr i Bro socken, och trädet kännes här ännu af hvar bonde; men den nordligaste bokskog i Bohuslän, och utan tvifvel i hela Sverge, är på hemmanet Ånneröds egor vid nordligaste hörnet af Tossene socken och helt nära Skärholmens gästgifvaregård, under 58° 30′ lat. Här finnes såväl gammal ollonskog (med stammar af 2—3 alnars omkrets) som isynnerhet ung tillvexande skog. Det stormade riktigt den dag då jag besökte detta ställe, men i den dal der bokarne stodo, kändes knapt en fläkt; också är detta ett alldeles enstaka undantag, nästan liksom bokskogen på Omberg, ty annars lär i detta härad (Solenäs) ej finnas bok på något enda ställe, om ej vid Åby (hvarest den åtminstone förr funnits), och i hela det s. k. norra fögderiet, som börjar ett böss-skott norr om Ånneröd, finnes troligen icke en bokbuske. Dock finnes bok vid Vågsäter på Dalsland, 1 mil från Qvistrum (enl. Mag. Åberg); detta ställe ligger föga sydligare än Ånneröd, och på en betydlig uphöjning öfver hafvet.

Vexter, som föröfrigt kring Dragsmark anmärktes, voro på bergen *Asplenium Breynii*, *Filago minima* (denna såg jag sedermera flerestädes under resan, men ingenstädes i Bohuslän *F. montana)*, *Spergula subulata*, *Hieracium rigidum*; i en skuggig dal långs bäcken, som flöt förbi Kyrkan: *Impatiens*, *Viola epipsila*, *Melica nutans*, i sjelfva bäcken *Scirpus silvaticus* i största mängd. Vid Kloster-ruinen stod den vanliga formen af *Nepeta Cataria*; den *Nepeta*, som jag vid Göteborg och på

öarne derutanföre sett, luktar alldeles som Citronmeliss och är *N. citriodora* Balb.

Redan ner på Tjörn hörde jag omtalas ett besynnerligt träd, som skulle stå på Dragsmarks kyrkogård, enligt sägen ditplanteradt af munkarne; trädet skulle vara "fyrkantigt" och ingen menniska kunna säga dess namn. — En bonde, som såg att jag samlade vexter, kom också här till mig och begärde uplysning angående detta träd, hvilket befanns vara *Evonymus Europæus*, hvars fyrkantiga qvistar och besynnerliga bär ådragit sig en så allmän upmärksamhet. Några buskar af 4—5 alnars höjd stå på kyrkogården och synas, tillsammans med andra numera utgångna, ursprungligen ha bildat en häck omkring densamma; allmänna sägnen är att de stått der alltsedan munkarnes tid. Nu stå några sådane buskar äfven på kyrkogården i Fiskebäckskil, till hvilka frön eller sticklingar förmodligen tagits från Dragsmark.

Särdeles allmän sågs i år, både här och flerestädes, en monstrositet på Granens qvistar, motsvarande Kikbären på Enen, och liksom dessa, härmande fruktens metamorfos. Genom styng af insekter (*Livia Juncorum?*) hade de nybildade qvistarne stannat i vexten, deras barr hade blifvit dubbelt kortare, utbredt sig till en platt och något sköldlik form, och slutit sig intill hvarandra alldeles som fjellen på en kotte; endast spetsen stod oförändrad qvar, framskjutande ungefär som apex stigmaticus på Tallens fjäll. Ini voro dessa kottar fulla med små larver. Oftast var hela qvistens vidare utveckling härmed hämmad; stundom hade den dock egt nog kraft att förlänga sig tvertigenom denna monströsa kottbildning, och derofvanföre bilda verkliga barr.

D. 6 Juli. Exkursion till Gåsö, hvars vegetation var högst trivial. Af *Euphorbia palustris* ett enda stånd. Här lär *Angelica litoralis* vara slut, hvaremot *A. silvestris* börjar bli allmän; den stod ännu blott i knopp, då den förra redan var nästan utblommad. — *Agrimonia*, *Arundo epigejos*, *Ononis arvensis*, *Hieracium rigidum* närmande sig *boreale*, *Silene nutans*, *Juncus silvaticus* m. fl. Inpå ön stod *Scirpus glaucus* som säd i en åker; der jordmånen blef torrare bildades allt grä-

set af *Glyceria maritima*, sedermera af vanliga ängsgräs, hvaribland *Euphrasia odontites β simplex* här, såväl som på Skaftö och flerestädes i skärgården, sågs särdeles allmän. — Vexter, hvilka föröfrigt ej saknas på någon strand i hela Bohuslän, äro *Cucubalus maritimus* och *Armeria maritima*, liksom *Silene rupestris* och *Spergula subulata* finnas på hvarje klippa, och *Cornus svecica* i hvarje fuktig bergsskrefva.

Af storm och oväder qvarhölls jag på Skaftö ett par dagar längre än jag önskat, så att jag först den 9 Juli kom öfver Gullmarsfjorden till Lysekil, hvarifrån resan fortsattes till Qville. — Lysekil har för några år sedan fått köpingsprivilegier och här finnas flera handlande, hos hvilka de kringboende fiskarne hellre hämta sina förnödenheter än i det aflägsna Uddevalla. Lysekil har ordentligare gator och mera småstadslikt utseende än Fiskebäckskil, ehuru husen i allmänhet äro mindre vackra. — Mellan Lysekil och Qville ser man öfverallt mellan bergen fruktbara dalar med bördiga åkrar och ängar. Hvete, som i Kalms tid knappt såddes i norra Bohuslän, ser man nu öfverallt ända upp till Strömstad; äfvenså ärter. Af hvete hade gästgifvaren i Skärholmen i fjol fått 20:de kornet, i förfjol 30:de, efter en tunnas utsäde. På Kalms tider föregaf man, att ärter ej kunde rätt mogna här, nu har man aldrig hört omtalas något år, då de ej mognat; först "på fjällen" (fjäll kallar man i Bohuslän alla högre, öde och oväga bergstrakter) invid Dalska gränsen hörde jag omtalas, att frosten någongång kommer så tidigt, att ärterne ej hinna mogna. Också äro dessa fjälltrakter de enda der vårråg numera sås, och det blott på en eller annan enstaka gård, som har mager sandjord. I Kalms tid brukade bönderna i hela norra Bohuslän aldrig annat än vårråg.

Färglafvarne, som under en lång följd af år exporterats från Bohuslän, och hvilkas insamling isynnerhet utgör en näringsgren för den fattigare delen af dess befolkning, äro nu så afskrapade på Bohusläns berg, att man i de sednare åren vanligen seglat till Norge efter "mossa." Båtar, bemannade med 6—8 personer, män, qvinnor och barn, gå dit försedda med proviant och nödiga redskap för mossans insamlande och förvaring, bli der en

14 dagar eller mer, gå långt in i landet, ända upp "till fjälls" och kunna, om fångsten varit god, komma tillbakars med så mycket mossa, att hvar person kan få på sin del 10—12—15 Rdr. "Norrmännen," sade berättaren, "som ännu ej veta hvad sådan mossa duger till, förundra sig vanligen och beklaga dem som nödgas således gå och skrapa mossa på bergen; oaktadt", tillade han, "mången af dessa moss-skrapare kan ha det bättre än kustboarne i Norge." — För närvarande är det 3 slags mossa som samlas: 1. Hvitmossa (char. "under hvit"), egentligen *Parmelia tartarea*, hvilken i början togs ensamt men också blef först "utskrapad", och nu är så sällsynt, att jag på hela resan blott en enda gång såg den med utbildade frukter. Nu tages utan åtskillnad af den, *P. sordida β corallina*, *P. Hæmatomma*, *P. ventosa* och *Lecidea sangvinaria*; den betaltes i år med 1 R:dr 12 sk. Lispundet. Före säljandet sigtas den vanligen, för att renas från vidhängande sand; den är i alla fall tyngre än de båda andra slagen. — 2. Gråbergsmossa (*Umbilicaria pustulata*), som först för 12—15 år sedan började samlas, men sedan betalts högst af alla, vanligen med 2 R:dr à 2—24 (i år med 2—12 à 2—16) och var i början så ymnig att en person lätt kunde deraf samla ett Lisp. på dagen. — 3. Bockebröd, under hvilket namn alla de öfriga Umbilicarierna (såväl *vellea* och *polyrrhiza*, som *erosa*, *proboscidea* och *polyphylla*) inbegripas; äfven *Endocarpon miniatum* och *fluviatile* få stundom gå under denna benämning. Denna är i ett så ringa värde att ett Lisp. deraf betales med 16 sk., och i år har nästan intet deraf kunnat afsättas; derjemnte är den så lätt att en hel säck deraf fordras till ett Lisp. — Dessutom begagnas af qvinfolken på landet flera af *Lichenes imbricati* & *foliacei* att färga "mossebrunt" med, men deraf samlas intet till afsalu; hit höra isynnerhet *P. saxatilis*, "hvilken när den är gammal blir *P. Omphalodes*" enligt en moss-skrapares försäkran, *P. physodes* och *Cetraria glauca*. — Den insamlade mossan upköpes af landthandlande, och föres isynnerhet till Göteborg; den mossa, hvarmed i sednaste åren mesta handel har drifvits, har varit Gråbergsmossan, isynnerhet emedan deraf så mycket tagits i Nor-

ge; dock har i år afsättningen såväl af den som af de andra slagen varit mindre än de förra åren, också har utskeppningen i år från Göteborg varit betydligt mindre än vanligt (till den 11 Sept. blott 5400 Lisp.). Om ett par år (?) mena bönderne att lafvarne återvexa, om de få vara i fred.

D. 10 *Juli.* Exkursion från Qville till Bodeland och Utgård, att söka *Digitalis*. Denna vexer här på soliga, steniga men dock gräsbevuxna bergssidor, merendels glest bevuxna med gran och björk; på 4 ställen träffade jag den ymnig, ehuru de flesta och vackraste blomstänglarne nu voro afplåckade. Här känner hvart barn vexten, den de kalla Biskopsklockor, och att den är ursprunglig inföding i dessa berg kan aldrig betviflas. På hemvägen såg jag dess herrliga blomspiror lysa i ett fönster i en bondstuga, och i trädgården utanföre stodo äfven ett par sköna stånd. På tillfrågan erfor jag, att en flicka från gården varit för ett par dagar sedan i bergen ofvanför Utgård, och der på ett ställe (efter beskrifning ändå intet af dem der jag varit) träffat en sådan mängd af dessa blommor, "att hela skogen stått röd af dem." En hop hade hon plockat, delt ut deraf åt grannarne och sjelf behållit och ställt i en vattenkruka dem jag sett. Stånden i trädgården voro i våras ditflyttade från samma ställe, men trifdes dock ej så väl eller blefvo så stora och vackra, som på berget; detsamma hade jag redan förut hört.

Trakten kring Bodeland och Utgård är vacker, med höga och skoglupna berg, och mellan bergen täcka och bördiga dalar. Skogen består mest af gran och björk; tall ses ganska sällan. Äfven vid Säteriet Wrem i Qville Socken är blott granskog, och öfverhufvud får man här, då man reser från kusterna inåt landet, förr se granen än tallen. Skogsvegetationen var här nästan densamma som vid Dragsmark: *Impatiens*, *Prenanthes*, *Melica nutans*, *Melampyrum silvaticum*, *Hieracium vulgatum* m. fl.; på mera öppna ställen *Geranium sanguineum*, *palustre* (på en sluttning midtemot Utgård), *Hieracium rigidum*; i de kala branterna *Origanum*, *Verbascum Thapsus*, *Filago minima*; i en bäckdal på vägen åt Qville *Scirpus silvaticus*, *Triticum caninum*. Vid öfra Torpane vexte *Alchemilla alpina* ymnigt på

sjelfva ljungbackarne; vid Wrem *Barbaræa præcox*, troligen en flykting ur trädgården.

D. 11 *Juli.* Resa från Qville till Fjällbacka. — Från "ett fiskarenäste", som Fjällbacka var i Kalms tid, har det nu blifvit en temligen välmående ort, och ingenstädes i skärgården såg jag så välbyggda hus som här; genom frakthandel ha flera af dess invånare samlat betydlig förmögenhet, och man finner här så väl furnerade handelsbodar som i de flesta småstäder. — Göteborgs skärgård kallar man här för "Svenska öarne", ett minne från den tid då Bohuslän ännu var Norskt. — Jag qvarblef i Fjällbacka till den 18:de och tillbragte denna tid isynerhet med exkursioner på de kringliggande holmarne; vädret var också under dessa dagar särdeles gynnande, hvilket hvarken förut eller efteråt var händelsen.

Första dagen besökte jag mest de öar der Kalm fordom botaniserat, men fann dem nu mycket olika hans beskrifningar, och orsaken dertill var lätt förklarad. Redan på hans tid var skogsbristen på dessa trakter svår, och har sedan år från år blifvit allt värre. Folket sjelf säger, att de ha lika svårt efter bränsle som efter mat, mången gång svårare, och sjelf såg jag huru mina roddare hvarje gång jag var i land på någon holme använde hela tiden att samla små torra qvistar och trädpinnar, och dervid ej försmådde stickor af några tums längd. Voro de så lyckliga att påträffa ljung, kråkris eller någon liten enbuske upryckies de med roten. På alla de mindre holmarne, der ej folk bott, som kunnat hålla fred, har man nu i 100 år hållit på med att sammanleta allt som möjligtvis kunde brännas, tills de omsider blifvit hvad de nu äro; nakna stenmassor, der ej ens ljung eller kråkris vexer. Allt gräs och gröna örter upätes af får, som på de större holmarne gå hela sommaren öfver; på de mindre föras de för några dagar, ehuru det ofta ser obegripligt ut, huru de ens så länge kunna lifnära sig der. — Jag hade från Fjällbacka ämnat göra en resa till Wäderöarne, men den beskrifning jag fick på dem, sammanlagdt med hvad jag här sjelf såg, afskräckte mig derifrån. För Kalm omtalade man, att stor Löfskog varit i fordna tider på dessa öar; "men nu var

här mycket skallot," säger han, "som kommit af getter och bockar, dem bönderna hafva derute; imellan bergen funnos dock här och der vackra backar och lunder, som voro örtfulle." Isynnerhet vexte *Ligustrum* der "i oändelig myckenhet." * Numera äro äfven dessa lunder blott en tradition; ja, man omtalar nu som en försvunnen herrlighet på Wäderöarne, att derstädes funnits "ljung i öfverflöd!", hvilken på de sednare åren skall blifvit så utrotad, att föga eller intet deraf återstår. — Sådant såg jag också sjelf förhållandet vara med de flesta smärre holmar, dem jag här besökte.

På stora och lilla Porsholmen fann Kalm *Ligustrum* "i ganska stor myckenhet"; nu fanns deraf blott en enda förkrympt buske högt upp i en bergsskrefva. Likaledes af *Taxus* ett enda stånd; af alla de andra vexter han här såg, återstod intet spår! Endast *Carlina* stod här ymnig, fredad genom sina taggar. — *Malva moschata* vexte öfverflödigt ännu, liksom i Kalms tid, "i skarp jord vid en bergsfot på Lögholmen," hvarifrån dess röda blommor lyste långt ut i sjön. Örten är hvad Linné kallade "privilegierad för får", af hvilkas åverkan annars sjelfva *Glaucium* bar alltför tydliga spår. Smal, låg och täthårig, med findelta blad, var den till habitus ganska olik den hvitblommiga *Malva* som jag i Skåne tagit, och som utan tvifvel är en flykting från trädgårdarne; moschuslukten, hos den friska vexten obetydlig, blef starkare vid torkning. — Öfriga vexter på Lögholmen voro föga anmärkningsvärda: *Sedum album*, *Geranium sanguineum* (kallad "Sten-Wallmo"), *molle*, *Antirrhinum Linaria*, *Ribes rubrum* ymnig, *Senecio Jacobæa* (mycket ymnig i hela denna trakt), *Agrimonia* (likaledes), *Avena elatior* (likaledes), *Verbascum Thapsus*, *Carex Oederi*, *pulicaris* m. fl. — På hafsstranden *Sagina stricta*, *Alsine marina*, *Halianthus*, *Ligusticum*, *Cochlearia officinalis*, *Anagallis* (allmän på alla stränder häromkring), *Myosotis lingulata*, *Agrostis stolonifera* aristata; — *Statice Limonium*, som på Kalms tid stod här ymnigt, fann jag ej. — *Convolvulus Sepium*, som är en så allmän prydnad för Bohusläns stränder, började nu blomma (*C. arvensis* såg jag ingenstädes under hela resan).

På Wassholmen vexte *Glaucium* utmed hafsstranden dels i sanden, dels bland stenarne; på Tisteholmarne sökte jag den sedan äfven, men förgäfves.

På yttre sidan af Dyngö bland stenarne träffade jag de första exemplar af *Hippoglossum maritimum;* jag fann den sedermera på flera andra holmar, ehuru aldrig mer än ett eller ett par stånd på hvar ö. Efter Montin angifves den af gammalt för "Kålön i Qville Socken", men någon ö med detta namn finnes ej, efter allt hvad jag på stället kunde erfara. — Då alla beskrifningar dem jag af denna vext sett, synas vara gjorda efter torra exemplar, torde de anteckningar jag på stället gjorde efter den lefvande vexten, här få införas:

Radix altissime descendens.

Caules ex eadem radice plurimi (50 semel numeravi), laxissimi, decumbentes, inferne simplices, superne in ramos plures florigeros soluti.

Folia subsecunda, utrinque concolora, rore glauco obducta; superne e punctis prominulis scabra, inferne cum caule, pedunculis & calyce lævissima.

Flores initio rubentes, dein cærulei.

Corolla cylindrica; fauce glaberrima, medio (paulo supra insertionem staminum) constricta & fornicibus 5 flavis semiclausa; ore 5-lobo, lobis rotundatis erectis margine crenulato.

Stamina inter fornices assurgentia, circa stylum conniventia.

Fructus (omnium Borraginearum nostrarum maximus) utriculi 4, e disco hypogyno verticaliter surgentes, calyce grandefacto longiores, stylum arcte cingentes & longitudine fere æquantes; sursum acuti, triquetro-pyramidati, basi gibba, dorso convexiusculo, lateribus planis. — Pericarpium tenue, membranaceum, scariosum, vesiculoso-inflatum, adeo ut semen erectum tertiam cavitatis partem non expleat!

Planta omnino sui generis, tam a Pulmonaria quam Lithospermo longe aliena.

I fjorden strax utanföre Fjällbacka ligger en liten klippa,

Gudmundsskäret kallad, som Kalm anför som ett bevis för vattuminskningen, och hvars historia han vidlöftigt vet att berätta; han tillägger, att den på hans tid var stor som ett lagom kammargolf och stod vid medelmåttigt vatten ungefär en aln öfver vattubrynet. Den utgör derigenom i denna dag ett ovedersägligt bevis, att klipporna i Bohusläns skärgård på de sista 100 åren icke obetydligt höjt sig; ty sjelfva skäret är nu 50 steg långt och ungefär hälften så bredt, och dess öfversta kulle står vid pass $2\frac{1}{2}$ aln öfver vattnets medelhöjd. Också intygas en sådan vattnets minskning enhälligt af allt gammalt folk här i skärgården än i dag, liksom i Kalms tid. — Redan här börjar ebb och flod att bli märkbar, i det hafvet vanligen två gånger pä dygnet stiger och faller, ehuru vindar ofta störa dess regelbundenhet; kl. 12 på dagen och 12 på natten skall det enligt folkets utsago vanligen vara lägst. Lågt vatten kallar man här "klotångfylle," emedan *Fucus vesiculosus*, som öfverallt bekläder klipporna i sjelfva vattenbrynet, då ses ligga alldeles bar, hvilket sällan händer i södra skärgården. (Forts.)

II. Utdrag ur utländska arbeten.

Ur Flora oder Botanische Zeitung för 1843.

I enlighet med den en gång antagna planen, att under denna rubrik meddela utdrag af sådana upsatser, som hufvudsakligen hörande till den deskriptiva delen af Botaniken kunna vara af intresse för Skandinaviens Flora, vill Ref. ur de numror af innevarande årgång, hvilka redan kommit honom tillhanda, här endast uptaga följande, hvaremot han möjligen framdeles meddelar i öfversättning en eller annan längre afhandling.

1. Uti N:o 7 förekomma *anmärkningar öfver slägtena bland de Vicke-artade leguminoserne* af Professor Döll. — Förf. anmärker först och främst att hos *Viciecæ* intaga bladen utan undantag en alternerande-tvåradig ställning, under det att hos *Hedysareæ* och *Loteæ* jemte denna ofta förekommer en spiralformig bladställning. — Vidare röjer sig bland de till *Vi-*

cieæ hörande vexter den olikhet, att hos en del äro bladen och småbladen i knoppen sammanvikna, då hos andra väl bladet är hopviket men småbladen hoprullade. — Han visar derefter otillräckligheten af de karakterer, hvilka man, för att skilja *Orobus* och *Lathyrus* från hvarandra, hämtat af när- eller från-varon af klänget, äfvensom af formen af hilum och arillus. Han har derföre sökt efter bättre karakterer och tror sig funnit dem i stiftets beskaffenhet, i det att detta hos en del arter är rakt och ytan nästan perpendikulär mot carina och germen samt parallel med vexillum; hos andra deremot gör det en fjerdedelsvridning mot venster, då äfven alltid carina och merändels alæ visa en likadan tydlig vridning åt venster. Alla arter, hos hvilka det sednare förhållandet eger rum, anser han höra qvarstå under *Lathyrus*, hvaremot han hänförer till *Orobus* dem, som visa det förra förhållandet, hvadan således *L. aphaca*, *nissolia*, *sphæricus*, *pratensis*, *palustris*, *Ochrus*, *articulatus*, *alatus*, &c. blifva att uptaga såsom arter af *Orobus*. — Slutligen uppställes följande schem öfver slägtena bland *Vicieæ*.

I. Småbladen i knoppen hopvikna.

Cicer: Stift trådformigt; strängarne mot spetsen vidgade.

Vicia: Stift trådformigt; strängarne sylformiga.

Pisum: Stift sammantryckt, vid basen med tillbakaslagna kanter.

Ervum: Stift platt-tryckt.

II. Småblad i knoppen hoprullade.

Orobus: Stift platt-tryckt, icke vridet; den håriga ytan baktill.

Lathyrus: Stift platt med en fjerdeles vridning åt venster (derigenom skenbart sammantryckt och hårigheten, då den eger rum, på venstra sidan).

2. Herr O. F. Lang har i N:o 9 lemnat *bidrag till kännedomen af några Carex-arter.* Här afhandlas först *C. cæspitosa* L. och närslägtade arter. Efter att hafva yttrat, det Fries' åsigt, att *C. Drejeri* Lang utgör den sanna *C. cæspitosa* L., föranledt upsatsen, visas huruledes Goodenough orsakat den oreda, som herrskar i fråga om *C. cæspitosa* L. Derefter lemnas diagnoser och anmärkningar öfver en del bland dessa

närbeslägtade arter. För jemnförelsens skuld med Fries' bestämningar torde diagnoserna här böra uptagas:

C. Drejeri Lang (C. pacifica *Drej.* C. cæspitosa *Fr.)*: spica masc. solitaria, femin. 1—2 cylindricis oblongis erectis pedunculatis (sæpe brevissime pedunculatis); bracteis foliaceis scaberrimis, basi auriculis 2 subamplectentibus evaginatis; stigm. 2; fructibus muriculatis ellipticis planis nervosis, rostratis subpedunculatis deciduis, rostello terete indiviso; culmo muriculato-scabro; foliis flaccidis scabris; foliorum vaginis infimis minute reticulato-fissis; rad. dense cæspitosa. — Hab. in pratis paludosis.

C. cæspitosa L. (C. stricta *Good.)*: spica masc. 1—2, femin. 2—3 erectis cylindricis subsessilibus elongatis sæpeque apice masculis; bract. foliaceis basi auriculis 2 evaginatis; stigm. 2; fruct. glabris ellipticis planis nervosis rostratis deciduis, rostello terete indiviso; culmo foliisque erectis strictis glabris, folior. vaginis omnibus grosseque reticulato-fissis; rad. densissime cæspitosa maximosque fasciculos exhibente. — Hab. in paludibus profundioribus. — Förf. anser denna för den sanna Linneanska *C. cæspitosa* till följe af Linnés ord: "majores fasciculos quam in ulla alia specie formans." — Morisons fig., som citeras af Linné, höra ej hit; fig. 14 föreställer *C. glauca* Scop. och fig. 3 *C. acuta.*

C. Goodenovii Gay (C. cæspitosa *Good.* & auctt. C. vulgaris *Fr.)*: spica masc. solitaria, fem. 3 erectis cylindricis obtusis sessilibus l. infima rarius pedunculata; bract. foliaceis culmo brevioribus basi auriculis 2 evaginatis; stigm. 2; fruct. glabris ellipticis obtusis planis multinervosis brevissime rostratis persistentibus; rostello terete indiviso; culmo foliisque erectis scabris; folior. vaginis integris; rad. laxe cæspitosa & stolonifera.— Hab. in pratis & pascuis ubique.

C. borealis Lang: spica masc. solitaria brevi oblonga crassa, femin. 3—4 erectis oblongo-cylindricis abbreviatis, infimis remotis pedunculatis, supremis subapproximatis interdum apice masculis sessilibus; bract. late foliaceis, infima latissima culmum superante, basi bracteæ infimæ auriculis 2 connatis, aliarum auriculis liberis distantibus, omnibus evaginatis; stigm. 2; fruct. glabris ellipticis planis enerviis (?) breve rostratis, rostello terete indiviso; culmo erecto trigono obtusangulo, angulis apice

culmi scabris; foliis latis erectis margine scabris, folior. vaginis integris; radice . . . — Hab. in stagnis & paludibus summarum alpium Norvegiæ. — Liknar mest *C. cæspitosa* L. (sec. Lang) och *C. Goodenovii* Gay; skiljes från förra genom det felande bladskidenätet, från sednare genom den långa bractean; från *C. aquatilis* genom de tjocka och korta honaxen och det ensamma hanaxet; genom samma karakterer skiljes den från *C. acuta*, hvarmed den föröfrigt ej har likhet. Svenska botanister utdela den under namn af *C. aquatilis* eller ock *C. aquat. β nardifolia*; men från denna sistnämnda, som Förf. anser för en del höra till *C. acuta* eller måhända, såsom Gay menar, till *C. Goodenovii*, skiljes den genom den nedersta breda och långa bractean. Som Förf. ej sett fullt mogna frukter, kan han ej med bestämdhet säga om de sakna nerver.

Till slut meddelas en analytisk upställning af de med *C. acuta* förvandta europeiska arter.

Förf. afhandlar derefter *C. muricata* L. och dermed närbeslägtade arter, hvilka diagnostiseras på följande sätt.

C. muricata L. spica composita oblonga densa l. basi interrupta, spiculis apice masculis, fruct. squarroso-patentibus lanceolato-ovatis plano-convexis in rostrum margine dense serrulato-scabrum acuminatis obsolete nervosis, glumis mucronatis fructu brevioribus, culmo angulis superne scabro foliisque strictis, flavoviridibus, rhizomate obliquo cæspitoso. — *α. contigua*: spica breviore densa raro basi interrupta, fruct. brunneo-flavescentibus, glumis obscurioribus, foliis culmo fructifero brevioribus. — C. contigua *Hoppe*. — Hab. in pratis, pascuis. — *β. interrupta*: spica elongata basi longe interrupta, fruct. viridibus albido-marginatis, glumis pallide-viridibus, fol. culmum subæquantibus. — C. virens *Auctt. nec Lam.* C. muricata *Hoppe*. — Hab. in silvis & nemoribus. — *γ. longibracteata*: spicula infima bractea foliacea culmum superante l. saltim æquante fulta. — C. virens *Lam.*

C. divulsa Good. spica composita longa, basi valde interrupta, spiculis apice masculis, supremis approximatis, intermediis remotis, infima longe distante sæpe pedunculata, interdum ramosa, fruct. erectis lato-ovatis plano-convexis in rostrum mar-

gine leviter scabrum acuminatis enerviis, glumis mucronatis fructu brevioribus, culmo superne scabriusculo gracili valde debili subnutante foliisque flaccidis cæsio-viridibus, rhizomate obliquo cæspitoso.

C. guestphalica Bönningh. spica composita longa basi valde interrupta, spiculis apice masculis supremis approximatis, infimis remotis pedunculatis, omnibus paucifloris, fruct. erectis l. paululum divergentibus rotundo-ovatis antice convexis postice paululum elevatis in rostrum curvatum margine leviter scabrum acuminatis, basi apiceque nervosis, glumis mucronatis fructu brevioribus, culmo superne scabriusculo debilissimo foliisque nutantibus læte viridibus, rhizomate obliquo cæspitoso.

III. Hvarjehanda.

1. Sedan Professorn, L. N. O., Dr Svanberg, hvilken under flera år till Kongl. Vetenskaps Societetens i Upsala utmärkta förkofran och heder varit nämnde Societets Sekreterare, i anseende till sin höga ålder nedlagt denna befattning, har Societèten i dess ställe till sin Sekreterare utsett Prof., R. N. O., Mgr. El. Fries.

2. Apotekaren H. E. Grabowski, hvilken i förening med Wimmer utgifvit *Flora Silesiæ* och sednast en *Flora von Oberschlesien und dem Gesenke* (Bresl. 1843) dog i Breslau d. 1 Oktober 1842. Han var född d. 11 Juli 1792 i Leobschütz i Öfver-Slesien. — Arch. Menzies, hvilken beledsagade Vancouver på dess uptäcktsresa i sydhafvet och långs Amerikas nordvestra kust, dog i London 16 Febr. 1842. Han var född 1754. — Kirilow, en ung Ryss, hvilken i sällskap med Karelin bereste östra Songorien och jemnte denne utgaf *Enumeratio plantarum Songoriæ orientalis*, afled likaledes under förflutna året på återresan till Moskau.

LUND, tryckt uti Lundbergska Boktryckeriet, 1843.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 6. Lund Juni. 1843.

I. Original-Afhandling.

Exkursion i Bohuslän 1841, *af* M. W. von Düben.

(Forts. och slut fr. N:r 5.)

D. 13 *Juli.* Resa till Hornborgsslott, en hög och brant klippa vid hafsstranden, på hvilken fordom lärer stått en skans, hvaraf dock nu knappt något spår synes. — På denna klippa vexer *Dianthus glaucus* ej sparsamt; att den kan skiljas som art från *D. deltoides* tror jag knappast, ehuru hela habitus har något afvikande, som dock lättare kan ses än beskrifvas. Den karakter Reichenbach upgifver: 'petalorum laminis triangulis *contiguis*, qvales in deltoide numqvam' träffar åtminstone alldeles icke in på vår svenska form. Länge hade jag blommorna stående i ett glas jemte *deltoides*, och hvarken kronbladens form eller deras ställning, då de voro fullt utslagna, visade någon olikhet. — Hårdvallsängar äro sällsynta i Bohuslän, hvarest klipporna sällan, om ej på skogbevuxna ställen, täckas af en tunn jordskorpa; här voro de måhända lemningar af fordna fästningsvallar. På den vexte *Avena elatior*, *pratensis*, *pubescens*, *Silene nutans*, *Spiræa filipendula*, den mindre formen af *Trifolium procumbens* (*T. agrarium* såg jag ingenstädes under hela resan, den större formen af *T. procumbens* blott på Koster), och de smalbladige formerna af *Ervum hirsutum* och *tetraspermum*, m. m.

De följande dagarne tillbragtes mest på de större öarne, isynnerhet Hvalö, Hjertö och Kalfö, de enda ställen der småskogen, eller åtminstone buskarne, någorlunda fredats; också äro dessa öar, isynnerhet de båda förstnämnda, i botaniskt afseende de intressantaste i denna trakt.

Yttre sidan af Hvalö är mest betesmark; sluttningarne af bergen äro här tätt bevuxna med buskar, af hvilka *Ligustrum* är ymnigast; denna vexer här föröfrigt i mängd på alla de öar, der ännu buskar finnas qvar, och började nu som bäst blomma; den blir knappt manshög, men mycket blomrik. Busken får här vanligtvis heta Hägg (den rätta Häggen, allmän i inre landet, saknas nästan alldeles i Skärgården); en hustru på Hvalö brukade nyttja bären till svart färg på tyg, hvartill de sades vara förträffliga. — Den allmännaste busken näst denna var *Taxus*, äfvenledes låg, men ofta fruktbärande (vexer föröfrigt lika ymnigt på en längre ut belägen holme, Barrlind kallad; på denna holme skola för ej länge sedan funnits stora träd deraf, men hvilka numera fått dela all skogs öde på dessa öar: att upbrännas); dernäst *Viburnum*, *Prunus spinosa*, *Cratægus monogyna* (öfver hela Bohuslän vida allmännare än *Oxyacantha*), *Pyrus Malus*, *Rosæ*, *Ribes rubrum* med ymniga bär, *Rhamnus Frangula* (kallas här Trollebär och anses giftig), *Lonicera Periclymenum*. Bland dessa buskar vexte *Thymus Acinos* (*Th. Serpyllum* såg jag ej på hela resan), *Origanum*, *Clinopodium* (båda följde mig sedan öfver alla öarne ända till Koster), *Torilis*, *Trifolium procumbens*, *Lathyrus intermedius* (en mindre utmärkt form än den Skånska vid Skabersjö), *Humulus*, *Geranium columbinum*, *Fragaria collina*; den sednare finnes flerestädes i denna trakt, och skall isynnerhet vara mycket ymnig på Korsö; folket sjelf skiljer den här noga från *vesca* och kallar den "Backebär" (en ordagrann öfversättning af Ehrharts namn), samt värderar dessa långt mer än de vanliga "Jordbären." På ängarne ini gärdet vexte *Anchusa* (likaledes på Hjertö ini sjelfva ängen bland buskar; vid Göteborg finnes den knappast, och jag hade på hela resan ej sett den förrän här på öarne), *Geranium pratense*, *Astragalus glycyphyllus*, *Ranunculus polyanthemos*, *Thalictrum flavum*, *Vicia silvatica* i största mängd, *Pyrus Malus* likaledes, *Prenanthes*. På hafsstranden *Crambe* nu i frukt, *Atriplices*, och på strandklipporna *Festuca glauca* spiculis pubescentibus, *Agrostis stolonifera* aristata.

På inre sidan af Hjertö vexer småskog, isynnerhet af Lind

och Alm, blandade med Hassel och flera buskar, såsom *Cotoneaster*, *Rhamnus catharticus* och *Frangula*, *Ligustrum* m. fl., långs bergssidorna ända ned till stranden. I deras skugga gömma sig flera plantæ nemorales, såsom *Carex virens*, *Actæa*, *Triticum caninum*, *Prenanthes*; bland stenrasen stod *Geranium lucidum* ymnigt, *Erysimum hieracifolium* sparsamt. Der buskarna gränsade intill sjelfva ängen stod *Geranium pratense* i mängd, på backar *G. columbinum*, vid gården *Arctium majus*, på ett fuktigt ställe i ängen *Bromus pratensis*. — Utsidan af Hjertö är betesmark, och tätt bevuxen med samma buskar som Hvalö, utom *Taxus*, som här saknas. Bland ett stenras kröp *Hedera*; allmänna voro *Origanum*, *Clinopodium*, *Melampyrum silvaticum*; *Vicia silvatica* öfverklädde stundom de nakna stenrasen; *Tanacetum*, *m. fl.* — Långs hafsstranden vexte *Melilotus officinalis* här och der bland stenarna, *Salsola*, *Euphorbia palustris* ymnigt, *Halianthus* på sandiga ställen, *Pyrethrum maritimum* och *Atriplices* på Tången. Af *Angelica litoralis* stod här ett enda stånd, af *Hippoglossum* tvenne.

Vegetationen på de öfriga öarna var i allmänhet lik den på de redan nämnda. På holmen Hösvamm vexte *Lathyrus intermedius*, *Ligusticum scoticum*, på Flårö *Vicia silvatica*, *Cotoneaster*, *Hippoglossum*, på Kalfö *Ligustrum*, *Cotoneaster*, *Anchusa*, *Prenanthes*, *Aster Tripolium*, på Gåsö bildades en saltäng af *Glyceria maritima*, *distans* m. fl. gräs, *Juncus bottnicus*, *Triglochin maritimum*, *Plantago maritima*, *Euphrasia Odontites β simplex*. — *Fumaria officinalis*, *Papaver dubium*, *Urtica dioica*, *Artemisia Absinthium*, *Galium Aparine*, *Stellaria media*, *Polygonum Convolvulus* m. fl. ogräs eller ruderatvexter, träffades här flerestädes på hafsstränderna, ända ute på de aflägsnaste och ödligaste skären. — Särdeles allmän i hela denna trakt är *Senecio Jacobæa*, och då hafsstränderna *Anagallis*, *Myosotis lingulata*. *Plantago media*, som är ganska sällsynt kring Göteborg, och som jag sett på få ställen i södra skärgården, blef härifrån allmän ända till Norska gränsen; dock synes den saknas alldeles i inre landet.

Sjelfva de yttersta skären äro öfver all beskrifning nakna;

på ett af dem, som var inemot ett bösseskott långt och temligen högt, men blott tycktes bestå af nakna klippor och stenhopar, gick jag upp. Oaktadt detta skär är så högt, att jag knappt tror att det, om ej vid starka stormar, öfverspolas af vågorna, fanns dock derpå ej ett enda grässtrå, ej ens en mossa! Det enda vegetabile jag på hela denna stenmassa fann, var *Lichina confinis*, som i concentriska ringar stod på några af de lägre hallarne, och en svart hypothallus af någon Laf, hvars art jag ej kunde bestämma, på en af de högsta klipporna, men genast vid hafsytan börjar på klipporna en så mycket yppigare vegetation af Fuci.

Det höga berg, invid hvars fot Fjällbacka ligger, genomskäres från toppen och nästan ända ned af en smal remna, Ramneklåfva kallad, hvari man ej saknat exempel på att snön legat qvar öfver midsommar; på sjelfva bottnen af denna remna vexte *Carex argyroglochin* och *ericetorum*, och utanför dess öppning åt södra sidan *Hedera.*

D. 17 *Juli* hade jag ämnat resa från Fjällbacka, men hindrades derifrån af en storm, den starkaste under mitt vistande i skärgården, och som utan tvifvel stod i sammanhang med den orkan, hvilken den 18:de Juli härjade största delen af Tyskland.

D. 18 *Juli* på eftermiddagen, sedan stormen omsider lagt sig, afreste jag mot Koster, men hann denna dag ej längre än till Otterö. — Vegetationen liknar de föregående öarnes, dock tillkomma här 2 vexter, *Melampyrum cristatum* och *Inula salicina*, hvilka jag ej förr under resan sett, men som härefter voro allmänna. Båda anmärktes redan här af Kalm, äfvensom *Circæa alpina*, hvilken jag ej såg på något annat ställe under resan. *Geranium pratense* sågs här för sista gången, sparsamt och mest utmed sjelfva stranden. Föröfrigt *Ligustrum*, *Humulus*, *Thymus Acinos*, *Spiræa Filipendula*, *Rubus cæsius* caule erecto, foliis turionum 5-natis, *Silene nutans*, *Lychnis pratensis* m. fl. Af *Lathyrus* en form, stående ungefär midt imellan *silvestris* och *intermedius*. *Carex Oederi*, *Salsola*. — *Dianthus arenarius* upgifves för Otterö, och lokalen syntes verkligen, särdeles vid Röd, vara mera passande än på något ställe i

Bohuslän som jag hittills sett; imellertid kunde jag ej finna vexten.

Kalm fann *Ligustrum* först på Otterö, och denna ö har derefter vanligen upgifvits som dess nordligaste vextställe; lika allmän som här förekommer den dock på buskbevexta holmar allt upp till Koster, och fortsättes derifrån på Hvalöarne i Norge. Dess centrum synes vara på öarne i Qville Socken, men huru långt den derifrån går åt söder, känner jag ej.

Gentiana campestris, som på andra ställen nyss börjat blomma vid denna tid, betäckte här (vid Röd) ett helt fält alldeles utblommad, så att ej en enda blomma fanns; någon skillnad mellan denna och den vanliga kunde föröfrigt ej upptäckas; på samma sätt blommar annars *G. lingulata* tidigare än den vanliga *Amarella.* — I ett stenigt kärr på utsidan af ön nära hafsstranden vexte *Potamogeton gramineus heterophyllus*, *P. marinus* (alltid helt och hållet under vattnet), blad af *Utricularia minor* och *Myriophyllum alterniflorum.* På höjderna derofvanföre vexte några glesa, låga och vresiga tallar, och bland dem *Arbutus* i största mängd.

I hela norra skärgården saknas ännu, liksom i Kalms tid, väderqvarnar, och folket far t. ex. från Otterö vanligen in till Fredrikshall (7—8 mil) för att låta mala sin säd; men också sker detta af de förmögnaste blott en, af de fattigare 2 gånger på hela året. Detta mjöl packas sedan med stötar så hårdt tillsammans, att det kan hålla sig år öfver.

D. 19 *Juli* till Lindö; ett ihållande regn hindrade mig att under förbifarten besöka någon af holmarne, hvilka dessutom, ända till Amundholmen, sågo nakna och föga inbjudande ut.

D. 20 *Juli* botaniserade jag på Lindö och flera af de kringliggande holmarne, och träffade här flera vexter än jag förmodat.

På Brudholmen vexte ymnigt *Erysimum hieracifolium* (hvaraf några stånd ännu voro i blomma), *Euphorbia palustris* och *Thalictrum minus.* Den sednare, hvilken jag icke förr under resan sett, är äfven ytterst ymnig öfver hela Amundholmen, såväl på ängarne som i de nakna stenrasen.

Amundholmen är större och flerestädes bevuxen med tät

småskog, liksom den närbelägna Lindö. — Vexter, som funnos gemensamma för båda dessa öar, voro *Actæa*, *Ranunculus polyanthemos*, *Inula salicina*, *Polygonum dumetorum*, *Erythræa litoralis*. Af Orchideer hade jag hittills på hela resan ej funnit flera än tvenne, *Orchis maculata* och *Platanthera bifolia*; här funnos dessutom 3: *Orchis conopsea*, *Listera ovata* (båda på Lindö) samt *Platanthera chlorantha* (Amundholmen).

På Amundholmen anmärktes dessutom *Ligustrum*, *Mercurialis* ymnig öfver hela ön, *Astragalus glycyphyllus*, *Viola mirabilis*, *Vicia silvatica*, *Melampyrum cristatum*, *Verbascum nigrum* (föröfrigt ej sedd under hela resan förrän nedemot Kongelf), *Geranium lucidum*, *Carex Oederi*, *Pyrola rotundifolia*, *Hypericum hirsutum*, *Convallaria multiflora*, *Prunus Padus* (ej sedd förr i skärgården), *Galium verum β ochroleucum* i alla färgskiftningar ända till rent hvit; men *G. Mollugo β*, som är så allmän i södra skärgården, sågs här ingenstädes; redan detta synes vara ett tillräckligt bevis emot dessa formers hybrida upkomst. *Senecio Jacobæa* sågs ej nordligare än här. — På Lindö anmärktes, utom de redan nämda: *Cornus sanguinea* nyss utblommad, *Melampyrum silvaticum*, *Hieracium murorum* för länge sedan utblommad, *Triticum caninum*, *Paris*, *Lychnis silvestris*, *Trifolium procumbens*. — Af *Sorbus Aria* vexte ett par 7—8 alnar höga buskar långt upp i en buskbevext äng.

Med undantag af Orust äro Resö samt Rössö och de öfriga öarne i Kärnö socken de enda i Bohusländska skärgården, på hvilka barrskog ännu finnes qvar; dock är den på Resö redan så uthuggen, att snart endast småskog återstår. Och här, blott ett par mil från de trakter, der vedbristen är så ytterst kännbar och dit transporten är så lätt, hushållar man så illa med sin skog, att man midt bland stenrasen finner flera trädgårdesgårdar! — Jordmånen är här för det mesta sandig, och längs kusten höljas hela sträckor af sand (vexter: *Carex arenaria*, *Viola arenaria*, *Eryngium*), men i inre delen måste äfven finnas styf lera, åtminstone har jag aldrig sett *Tussilago Farfara* så luxuriera i en åker till sädens förfång, som här. Den s. k. *Sinapis orientalis* var här allmän.

Ymnigare och gröfre blir skogen på flera af de kringliggande öarne, Galtö, Rössö m. fl. — Gran är här den rådande; Tall ses mera sällan. — På Rössö, der granskogen går ända ned till hafsstranden, gick jag vid förbifarten som hastigast i land. *Parmelia centrifuga* beklädde redan här klipporna och *Linnæa* kröp i skogen. — För att före solens nedgång hinna fram till Koster, nödgades jag här genast stiga åter i båten.

D. 21 *Juli.* På södra Kosterön tog jag mitt qvarter i Kille, och genomströfvade första dagen isynnerhet buskmarkerna öster om detta ställe. — Vexter, som här funnos, voro (utom *Centaurea Scabiosa*, *Euphrasia Odontites β*, *Dianthus deltoides*, *Plantago media*, *Origanum*, *Clinopodium*, *Sedum annuum* och *album*, *Melica nutans*, *Prenanthes*, *Turritis glabra*, *Silene nutans*, *Torilis Anthriscus*, *Ribes rubrum*, *Cotoneaster*, hvilka här blott en gång för alla nämnas, såsom allmänna åtminstone i hela norra skärgården), *Lychnis silvestris*, *Trifolium procumbens* fotshög, *Inula salicina*, *Hieracium diaphanum*, *rigidum*, *Astragalus glycyphyllus* ymnig, *Melampyrum silvaticum* och *cristatum*, *Orobus niger* sparsamt (foliis omnibus qvadri-jugis), *Cornus sanguinea*, *Ligustrum* på flera ställen, *Thymus Acinos*, *Vicia silvatica*, *Galium verum β ochroleucum*, *Ranunculus polyanthemos*, *Serapias palustris*, *Listera ovata*, *Orchis conopsea*. — På bergen vexte *Sedum rupestre*, i skuggan utmed en bergsfot *Cardamine impatiens*, samt den form af *Viola canina*, som i *Fl. Hallandica* beskrifves under namn af *Viola stipularis*. Denna sednare såg jag sedan öfver hela ön; i skugga blef den fothög, på mera öppna ställen mycket lägre och till alla delar mindre, men bibehöll alltid en egen habitus, som mera närmade sig *mirabilis* än *canina*. — *Sanicula*, *Carex speirostachya*, *Acer Platanoides* hade jag ej i skärgården sett förrän här. *Sorbus Aria* är troligen ingenstädes i skärgården så allmän som här, hvarest jag på flera ställen såg den såväl på bergen som i ängarne. Ingenstädes sågs den ha blommat, men enligt folkets berättelse skall den, ehuru blott vissa år, bära frukt i myckenhet; bären ätas som den vanliga

Oxelns och berömmas som goda, isynnerhet som frostbitna. — På stranden: *Atriplex litoralis*, *marina*, *latifolia*, *Erythræa litoralis* och *pulchella*, *Fumaria officinalis* ymnig både här och på de kringliggande skären.

De följande dagarne använde jag att, så mycket den nästan oafbrutet regniga väderleken tillåt, undersöka båda de större Koster-öarne och de omgifvande skären.

Kille-sand kallas ett naket sandfält, hvilket, ehuru af ganska inskränkt omfång, troligen är det största i Bohusländska skärgården; ty på alla de södra och mellersta öarne, ända till Resö, såg jag knappt någonsin ens en sandig strand. — På afstånd lyser detta fält nästan helt hvitt, och största delen deraf hyser alldeles ingen vext, utom *Carex arenaria*, hvars i snörräta rader liksom planterade strån ge fältet, sedt från någon höjd, ett roligt afseende. Nederst vid stranden är *C. arenaria* blandad med *Triticum junceum* och på Tången vexa *Salsola*, *Stellaria crassifolia*. Högre upp finner man enstaka stånd af *Anchusa*, *Thymus Acinos*, *Viola arenaria*, *Leontodon obliquum*, *Equisetum palustre* arenarium Fr. (*E. pratense* Schl. Fl. Ber.), samt i mängd *Bromus hordeaceus* och *Phleum arenarium*. Icke 30 steg från denna sydländska vext fans en nordbo *Lycopodium selaginoides*, der sanden var bunden och beklädd af ljung och mossa, och grunden var fuktig; ymnig stod den isynnerhet långs en liten bäck, som här nedflöt i hafvet. Jag såg den sedan flerestädes här på ön, äfvensom *Phleum arenarium* sågs vexa i sandhålor i sjelfva buskmarken, tillsammans med *Carex arenaria* och *Allium arenarium*. *Lycopodium selaginoides* är af Areschoug tagen på Skaftö i mellersta skärgården, och är ett nytt exempel till de flera redan kända (*Alchemilla alpina*, *Rhodiola rosea*, och, enligt Prof. Wahlenbergs åsigt, *Angelica litoralis*; man kunde tillägga *Bryum alpinum*, hvars kopparglänsande tufvor finnas på hvarje skär, och åtskilliga Lichener), på den subalpinska natur, som karakteriserar Bohusläns skärgård.

Vexter på de kringliggande skären voro: *Ligusticum*, *Euphorbia palustris*, *Angelica litoralis* (Hålsholmen; alltsedan

jag lemnade Göteborgs skärgård hade jag deraf ej sett mer än ett enda stånd), *Erysimum cheiranthoides* (Hålsholmen, Arholmen), *Salicornia*, *Chenopodium maritimum*, *Crambe* flerestädes, *Pisum maritimum* (blott på Burholms hätta, men der i största mängd, bland klappurstenar. — *Stylus sublinearis (sursum paulo latior) utrinqve planus, absqve carinæ indicio, latere superiore sub stigmate recurvo pilosus* — således till karaktererne en fullkomlig *Lathyrus!)*, *Hippoglossum* (Arholmen), *Galium verum β* allmän, *Geranium lucidum* (mycket ymnig och frodig på den södra af de båda holmarne, som kallas Bröderna), *Lycopus* (Arholmen) m. fl.

Vid stigen mellan Kille och Rånggärde *Lycopodium selaginoides*, *Pedicularis silvatica*. — På Nordkoster är en del af stranden sandig. Sandstarren var lika ymnig här som på Killesand, men *Elymus arenarius* hade här hjelpt den att bättre binda saden; bland dessa vexte *Phleum arenarium* ymnigt, *Arundo arenaria* och *Hippoglossum* sparsamt. Högre upp på hårdvallsängarne voro *Anchusa*, *Thalictrum minus* och *Artemisia campestris* allmänna. — På Krusholmen stodo en hop små buskar af *Taxus*.

Språket på Koster röjer tillräckligt, att man här befinner sig på gränsen till Norge. Också reser folket härifrån lika ofta till "Hallen" (Fredrikshall) som till "Strömmen" (Strömstad) för att sälja sin fisk, helst de på det förra stället få bättre afsättning. Mycket folk härifrån, och än mer från socknarne i inre landet, tager också tjenst i Norge, hvarest de få högre lön än hemma; också skola Svenska tjenstehjon der anses arbetsammare än de infödda, isynnerhet äro de skickligare i handaslöjder, hvilka i allmänhet icke äro Norrmännens sak. I Köpenhamn föredrages äfven Svenskt tjenstfolk framför Danskt och anses arbetsammare; hvilket synes vittna till fördel för nationalkarakteren i denna väg. — Man ser från Koster, ej blott det närmaste Norska landet och Hvalöarne, utan äfven Norska kusten vid Stavärn, Laurvig och "Kråkerö" (Kragerö), tvertöfver Christianiafjorden.

Då det endast är vid denna tiden på året som Makrillen

fås, så voro nu alla karlar i skärgården ute på makrillfiske. Endast från södra Kosterö voro 15 båtar nu ute, men så fanns ej på hela ön qvar annat än qvinnor och barn; af vuxna karlar fanns här endast qvar en dräng som var nyligen kommen infrån landet och föga förstod sig på fiske, en karl som kunde dåligt "skille" (se), och 5 gubbar, af hvilka den yngste var 77 år.

D. 26 *Juli* reste jag från Koster till Strömstad, och följande dagen derifrån, öfver Östby och Hälle, till Fredrikshall. Dagen derpå besåg jag Fredriksstens fästning, "Kong Carls Minde" och den vackra Tistedalen, mera för dessa ställens historiska märkvärdighet, än för att botanisera. — *Alnus incana* ("Hvit-Orr" eller "Hvit-Oll"), som här sågs för första gången under resan, var mellan staden och Tistedalen vida allmännare än *glutinosa* ("Svart-Oll"); bland densamma vexte *Prunus Avium* ymnigare än jag hittills sett den, på något ställe. I en bäckdal sågs *Impatiens* och *Filago montana*, hvilken jag icke såg någonstädes i hela Bohuslän, var här allmän på backarne, och sågs äfven sedan vid Enningedal. Vid Tistedalen stodo ett par träd af *Salix viridis*, på gamla fästningsmurar vid sjelfva staden vexte *Antirrhinum minus*, kring Carl 12:tes monument *Campanula rapunculoides*, i åkrarne *Chrysanthemum segetum* ymnigt.

D. 29 *Juli* reste jag från Fredrikshall, genom Idde och Enningedalen, till Högen på Dalsland. *Alnus incana* var mycket ymnig öfver hela Iddeslätten, och *glutinosa* syntes här knappt. *Myrica*, som i hela Bohuslän såväl som i Dalsland kallas Pors, kallas genast inom Norrska gränsen Körning, ett namn som annars i Sverge endast lär brukas i Westergötland.

Den nya väg, som från Prästebacken i Norge är anlagd tvers öfver "fjällen" till Högen på Dal och derifrån till Lundby, har i hög grad befordrat kommunikationen mellan Fredrikshall och Sverge. Ända ned från trakterna mellan Venersborg och Uddevalla reser allmogen nu ("om de ej ha mer än några marker smör", för att nyttja en bondes eget uttryck) upp till Fredrikshall (här alltid kalladt "Byen", hvaremot Strömstad kallas "staden") för att aflåta sina varor. I Norge få de dem väl be-

talla, särdeles efter nu gällande höga kurs, och från Fredrikshalls väl furnerade handelsbodar hämta de tillbaka de artiklar de behöfva. Ända ned från Inlands härader söder om Uddevalla far bonden ej sällan till Fredrikshall för att köpa sill. — Derigenom har denna nya väg också gjort Strömstads ruin, hvilken stad ej har kunnat uthålla någon täflan med Fredrikshall och också nu synes befinna sig i ett aftynande skick.

Almogens språk på båda sidor om gränsen är sig här så likt, att jag sällan på uttalet kunde skilja en Bohuslänning från en Norrman. Större syntes skillnaden till och med vara mellan språket i Bohuslän och på Dal, hvilket också af historiska skäl är lätt förklarligt, liksom Bohuslänningarne än i dag af Dalslandsbonden stundom kallas Baggar (= Norrbaggar). — En allmän sed i hela denna trakt, hvarest Bohuslän, Dalsland och Norge sammanstöta, är att käringar röka tobak, hvilket de här göra mycket mer än karlarne, och hvarmed de vanligen börja så snart de bli gifta, men till de ogifta qvinnorna har detta bruk ännu icke sträckt sig; öfverallt ser man mor i huset sitta med sin lilla kritpipa i munnen och röra i grytan.

D. 30 *Juli* gjorde jag från Högen en exkursion till Enningedalen i Norge, och derifrån genom Bohuslän tversöfver "fjällen" i norra delen af Hafverstad socken, tillbaka till Högen. — Vegetationen här är sådan man kan vänta den af traktens uphöjda läge (Högens gästgifvaregård ligger säkert 5—600 fot öfver hafvet) och sterila natur. Sjelfva Eken saknas här enligt böndernas utsago alldeles, oaktadt kring Högen är ymnig löfskog. Också är denna trakt så glest bebodd, att vid hela vägen mellan Prästebacken och Högen 5 norrska fjerdingsväg, finnas blott en gård och tvenne torp. Här svedjas och kolas ännu ständigt, oaktadt af skogarna redan föga återstår.

I skogarne sågos: alla Pyrolerna utom *umbellata*, *Linnæa*, *Neottia repens;* i kärren *Rubus Chamæmorus* ("Muller"), *Schoenus albus*, *fuscus*, *Carex limosa*, *leucoglochin*, *Eriophorum alpinum*, *Drosera longifolia*, *Narthecium*, *Biatora icmadophila;* sjöarne stodo fulla af *Lobelia*, bäckarne af *Potamogeton oblongus* (bland *Juncus supinus* och *Ranunculus Flammu-*

la, båda *fluitantes*); allt vexter, hvilka i skärgården helt och hållet saknas. Som ogräs i åkrarne stod här *Raphanus Raphanistrum*, men *Pisum arvense*, som är allmän i Westergötland, såsnart man kommer ett par mil inåt från Göteborg, sågs här icke. — Lika allmänna som i skärgården voro här *Silene rupestris*, *Arnica*, *Holcus lanatus*, ännu allmännare *Erica tetralix* och *Pedicularis silvatica*. Vid Enningedal sågs *Salix alba* planterad. — Bland mossor anmärktes *Buxbaumia foliosa* (vid Långebrålen Enningedals Socken), hittills i Norge blott tagen i Bergens Stift.

Märkvärdigt var att *Alnus incana*, som var så allmän i de lägre trakter dem jag förra dagen genomfarit, här så alldeles saknades, att jag hela dagen ej såg en enda buske deraf. Såsnart jag åter nästa dag kom ned i Sörbygden, försvann *A. glutinosa* nästan alldeles, hvaremot *incana* blef genom hela Sörbygden det allmännaste af alla träd, och följde Qvistrums elf ända ned till dess utlopp. Men såsnart jag här, på vägen mellan Sörbo och Qvistrum, åter kom upp på "fjällen" kring Åbolands gästgifvargård, försvann *incana* och återsågs först vid Qvistrum, hvarest den nästan sammanstöter med Boken. Här flyr *incana* således helt och hållet de högre bergstrakterna, och söker dalarne och bygderna, hvaremot *glutinosa* företrädesvis tillhör de förra, och är detta förhållande så mycket besynnerligare, som båda annorstädes förhålla sig alldeles tvertom.

D. 31 *Juli* reste jag från Högen till Gesäter, och följande dagen derifrån till Qvistrum och öfver Bokenäset till Oxevik, öfverfartsstället till Skaftö. — Dalen kring öfra loppet af Qvistrums elf, eller den s. k. Sörbygden, som på denna väg passerades, är den bördigaste trakt i hela Bohuslän. Längs hela vägen ses oafbrutet, under en sträcka af flera mil, intet annat än gård vid gård, åkrar och ängar, och endast på afstånd ser man de bergssträckningar, som omgifva och innesluta dalen. De halmtäckta husen och ett par halmstackar vid hvarje gård vittnade tillräckligt om den mängd säd som här fås; jordmånen är här, liksom i hela Bohuslän, för det mesta lera, stundom nå-

got blandad med sand. Grödan stod här i år herrlig, liksom öfver hela provinsen.

Att *Alnus incana* här är högst ymnig, har jag redan nämnt; *A. glutinosa* kallas här Blod-al, för virkets röda färg. — Vexter anmärktes föröfrigt inga af betydenhet; vid Sörby Gästgifvaregård sågos *Raphanus Raphanistrum*, *Pedicularis silvatica*, *Hieracium boreale*, *Geranium silvaticum* (de båda sednare ej sedda i skärgården), *Clinopodium* m. fl. — *Sedum annuum* och *Silene rupestris* voro båda här högst allmänna; äfvenså *Bryum alpinum*.

Vid Qvistrum återsågos redan flera af de vexter, hvilka i inre Bohuslän saknats, såsom *Senecio Jacobæa*, *Sambucus nigra* (allmän i skärgården härutanföre, men sågs ingenstädes nordligare). Lönnen är här ej sällsynt.

D. 2 *Augusti:* Från Oxevik till Fiskebäckskil, hvarest jag qvarblef under det återstående af dagen. — På bekostnad af en Handlande i Uddevalla, har Prof. Åkerman härbredvid på Christinæberg, anställt försök att af tång bränna soda, och den dertill byggda ugnen står ännu qvar. På Känsö berättades äfven att detsamma varit försökt af afl. Öfverstlöjtnant Forsell. Jag känner ej huru någotdera af dessa försök aflupit, men visst är, att intet skulle för Bohusläns skärgård vara af större vigt, än om det lyckades att här införa denna fabrikation. — Det är interessant att hos Greville (Algæ Brittannicæ) se hvilka svårigheter som i början lades i vägen för fabrikationen af Kelp på Skottska kusterna, då denna på 1729-talet der skulle införas; huru invånarne på Orkneyöarne så häftigt och enhälligt satte sig deremot, att regeringen måste taga arbetarne i sitt särskildta hägn; huru man klagade inför domstolarne, "att den qväfvande röken från Kelpugnarne skulle döda alla fiskar på kusten eller drifva dem derifrån långt ut i hafvet, förbränna säden på åkrarne och gräset på ängarne, förpesta sjelfva luften och göra menniskor och kreatur ofruktsamma m. m." (ett sidostycke till Bohusläns trangrums-akter). — Dock drefs saken igenom, alla fördomar till trots — och dessa fördomar voro då också snart öfvervunna. — Snart stego alla de egendomar, som hade tång-

bevuxna stränder, så i värde, att man på flera ställen, der stranden var sandig, sökte med konst få tång att vexa, i det man betäckte stränderna med stora stenar. På Orkneyöarne skola nu 20,000 personer vara sysselsatta med fabrikation af kelp, och en enda skottsk egendomsherre ansågs (1830) af sådana fabriker ha i inkomst 10,000 P. St.

Detta äro facta, som onekligen synas egnade att påkalla en allvarlig upmärksamhet, äfven från Regeringens sida, då samma arter (*Fucus vesiculosus*, *nodosus*, *serratus*, *Laminaria digitata*, *Chorda Filum* allt enligt Greville), som i Skottland högst värderas, just äro de som täcka alla klippor här i Bohuslän, hvarest de nu utan minsta nytta ruttna! — Till en början genom försök i stort, anställde på allmän bekostnad, och genom inkallande af erfarna arbetare från Skottland eller något annat af de länder, der denna fabrikation i stort bedrifves, och sedan genom afpassade premier för de första som tillverkade ett visst qvantum soda, måtte det ej vara omöjligt att här införa en så nyttig fabrikation, hvarigenom en oberäknelig vinst torde kunna tillskyndas landet i allmänhet, och Bohuslän isynnerhet.

D. 3 *Augusti* från Fiskebäckskil öfver Rogersvik till Ellelös och derifrån tvertöfver Orust till Svansund. — Från Ellelös gjorde jag en exkursion till byn Bionni efter *Inula Helenium* som der länge men förgäfves eftersöktes. Af en bonde vistes mig slutligen ett ställe, invid vägen åt Dale, hvarest en Doktor Boustedt, som för närvarande lär vara bosatt i Stockholm, för några år sedan skall ha tagit en vext, Ålandsrot kallad. Sjelfva denna plats var dock nu, för en byggnads skull, öfvertäckt med halm o. d., och äfven deromkring var af vexten icke ett spår att finna.

Kring Bionni återsåg jag föröfrigt en stor del af de vexter, dem jag förut på de norra öarne träffat, och hvilka således synas vara spridda öfver hela Bohuslänska skärgården, såsom: *Astragalus glycyphyllus*, *Mercurialis*, *Humulus* ymnigt, *Origanum*, *Clinopodium*, *Geranium lucidum*, *pratense*, *Triticum caninum*, *Inula salicina*, *Allium arenarium*, *Scorodoprasum*,

Torilis, *Cotoneaster*, *Hedera*, båda *Rhamni*. — *Trifolium procumbens* vexte här blandad med *filiforme*. I åkrarne *Chrysanthemum segetum*, *Raphanus Raphanistrum*, på åkerrenar *Tragopogon*.

D. 4 *Augusti* från Svansund till Götebôrg. — Från Kongelf besökte jag Bohus-slott, en i så många afseenden märkvärdig plats, inom hvars vidsträckta ruiner äfven Botanisten finner mången annars i dessa nejder osedd vext. — Utom *Echium*, *Erysimum hieracifolium* (hvaraf några stånd ännu voro i blomma; jag såg här inga andra former af denna vext än dem jag förut sett i skärgården) och *Anthemis tinctoria* (finnes äfven på ett annat ställe i Bohuslän, vid Åkers sluss) vexer *Pastinaca* öfver hela ruinen i största mängd. Äfvenså *Galium Mollugo* med alldeles hvita blommor, men lika smala blad som dess blekgult blommande former i skären; sparsammare sågos *Bromus tectorum* (hvilken knappt i hela Bohuslän finnes mer än här och vid Marstrand), *Torilis* m. fl. — Sent om aftonen anlände jag till Göteborg, efter jemnt 6 veckors frånvaro.

II. Hvarjehanda.

1. Under titel: *Botaniska utflygter. En samling af strödda tillfällighetsskrifter, första bandet:* har Prof. Fries nyligen utgifvit ett i många hänseenden högst intressant och lärorikt arbete, hvari äro uptagna dels flera af honom förut under form af akademiska disputationer utgifna upsatser, dels några nya; alla af på en gång vetenskapligt och populärt innehåll. De afhandlingar, som innefattas i detta band, äro: 1. *Äro naturvetenskaperna något bildningsmedel?* 2. *Grunddragen af Aristotelis vextlära.* 3. *Öfver Grekernes Nymphæaceer.* 4. *Öfver vexternas namn.* 5. *Vexternas ursprung.* 6. *Våren, en botanisk betraktelse.* 7. *En blick i vextlifvets verkstad.* 8. *Vexternas fädernesland.* — Det beror på det sätt, hvarpå det-

ta band mottages, huruvida flera framdeles följa; Författaren har redan upsatser färdigt utarbetade till åtminstone tvenne ytterligare band.

2. Från Hr Liebmann ankom bref i slutet af Maj. Han hade lemnat Vera Cruz d. 26 Mars och uppehöll sig för närvarande i Havanna, der han dock ej länge ämnade qvarstadna, så att han sannolikt redan är stadd på hemresan derifrån. Han medhar en stor mängd torra vexter, frukter, frösorter, äfvensom andra naturalier.

3. Texten till *Flora Danica* är nu under arbete, så att detta häfte snart blir färdigt. Äfvenledes är graveringen af plancherna till Drejers *Symbolæ Caricum* nu börjad.

4. Förre Botanices Docenten Magr. M. W. von Düben har i början af innevarande år blifvit utnämnd till Zoologie Adjunkt och Intendent för härvarande Zoologiska museum. — I början af förra månaden företog han med publikt understöd en zoologisk resa till Norge, der han ämnar vistas i tvenne år för att undersöka kusterna ända till Lofoden. Vexterna torde han dervid icke förbise. — Magister Areschoug tillbringar sommaren i Bohusläns skärgård för att fortsätta undersökningen af dess algvegetation.

5. Herr N. Lilja har erhållit klockarelägenheten i Billinge här i Skåne, hvilken han redan tillträdt.

6. Pisangen (*Musa Paradisiaca*) har blommat i härvarande botaniska trädgård. Den har förut år 1823 här utvecklat sina blommor.

7. Studeranden Strömborg har funnit *Ledum palustre* vid Näflinge och *Aquilegia vulgaris* på ett berg vid Vanneberga i Vinslöfs socken.

LUND, tryckt uti Lundbergska Boktryckeriet, 1843.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 7. Lund Juli. 1843

I. Original-Afhandlingar.

1. *Synopsis Caricum distigmaticarum, spicis sexu distinctis, in Scandinavia lectarum; Auctore* E. Fries.

Ob defectum speciminum authenticorum specierum a p. d. Dreyer propositarum sub redactione Nov. Mant. III plurimas formas indeterminatas de industria reliqui. Illo opusculo vix absoluto ab optimo J. Vahlio completam specierum Dreyeri recepi collectionem, qua ad hæc studia redire cogebar. Quamquam plura adhuc observanda restant, harum specierum Prodromi instar praefestine debui tradere synopsin specierum nostrarum, ut *jam hoc anno* Botanici nostrates observent, quo subsidia nostra pro inchoata monographia aucta speramus. Praeter species Suecicas addo etiam Ferröenses et Islandicas; Grönlandicas vero utpote Americanas excludo. Fere omnes, quae restant species pro Herb. Normali X vel hoc anno collectæ sunt, vel pollicitæ. In speciebus vastorum et difficilium generum distinguendis maxime necesse nobis videtur, ut vel larga speciminum messe distributa figantur vel saltim icone illustrentur; meræ diagnoses plerisque in caput mortuum abeunt. Ill Kunzeo, amico antiquissimo, omnium quoque misi specimina, ut in classica ipsius Caricographia iconibus forsan illustrentur. Magnus specierum numerus plerosque terreat, novas vero plurimas *primi ordinis* censeo.

De characterum, vulgo laudatorum, varietate jam in Novitiarum Mantissa disserui et facile addem, characterem e fructus nervis typice quidem esse magni momenti, sed in praxi saepe fallacem. Non modo e maturitatis gradu variat, sed etiam fructus siccitate variant nervosi et enerves. In speciminibus Dreye-

rianis *C. hyperboreæ* equidem video plura fructibus nervosis e. s. p. His rebus coactus fui ad vegetationis rationes, magis essentiales & constantes, licet vulgo neglectas, abire. Sic v. c. utrum radix vere cæspitosa vel stolonifera, est differentia perpetua, modo attenditur ad innovationis indolem, nam stoloniferæ, ut *C. vulgaris*, utique in cæspitem condensari possunt, stolones tamen semper edunt. Cæspitosæ genuinæ autem stolonibus prorsus carent & innovationes ex nodis infimis semper erectæ, quare hæ in altum crescunt centripetæ, cum stoloniferæ horizontaliter dilatantur aut centrifugæ evadunt.

Alia memorabilis differentia posita est in culmi pede; hic vel cingitur vaginis aphyllis *(Aphyllopodæ)* vel vaginis omnibus foliiferis imis licet emarcidis *(Phyllopodæ)*. Quanti momenti hæc differentia est, collatis *C. stricta* & *C. acuta*, *C. cæspitosa* & *C. vulgari*, facile videbis. Ex hac nota subdivisionem primariam sumo, cum multis aliis differentiis suffulciatur; vaginæ aphyllopodum semper simul plus minus fibrilliferæ. Phyllopodas, quæ majorem numerum constituunt, iterum subdivido e foliis siccitate margine revolutis aut involutis, nota constans maxime & facile, modo specimina non mox comprimuntur, semper palpabilis. Foliis involutis præsentibus folia ima emarcida densum fasciculum formant, bracteæ semper subspathaceæ evadunt, spicas virgineas arrectas amplectentes. — Ne modo transscribam definitiones Novitiarum, ad generis communem expositionem accommodatas, hoc loco alia ratione excepi differentias, vegetationis in fronte collocans.

Hanc dispositionem & tutam & facilem pro specierum examine fingo, at nos non fugit duplicem illam seriem, *Arcticarum* nempe & *temperatiorum*, esse magis naturalem. Sic *Carex maritima* per *C. cryptocarpam* & *salinam* omnino descendit ad *C. subspathaceam*; *C. cryptocarpa* per *C. hæmatolepidem* & *hyperboream* in *C. saxatilem*. Singulares profecto sunt squamæ in Arcticis elongatæ & perigynia apice obtusa nec producta, qua duplici ratione squamæ perigynia virginea obtegunt, ut a frigore arceant. Sed ut climata sine limite in se invicem transeunt, sic etiam istæ differentiæ.

* *Aphyllopodæ* s. culmi fertiles basi vaginis aphyllis, fissis plus minus fibrillosis, cinctæ.

1. *C. maritima* (Fl. Dan. t. 703) stolonifera, culmo acutangulo foliato, vaginis imis aphyllis tenue fibrillosis, foliis bracteisque planis, spicis exserte pedunculatis, femineis pendulis, fructibus obovatis nervosis, squama scariosa (pallida) valide (tri) nervosa obtectis, nervo in aristam longissimam serrulatam producto. H. N. VI.

Secus oceanum a Finmarkia ad Gothoburgum.

2. *C. Lyngbyei* (Fl. Dan. t. 1888), stolonifera, culmo acutangulo foliato, vaginis imis aphyllis fibrillosis, foliis bracteisque planis, spicis exserte pedunculatis, femineis pendulis, fructibus obovatis costatis, squama fusca obtectis, nervo in aristam longissimam serrulatam producto. In Färöis *Lyngby!* — Cfr. *C. salinam cuspidatam.*

Simillima sq., sed priori magis affinis, diversa modo herba obscure viridi, nec lutescente, squamis atrofuscis, fructu costato.

3. *C. cryptocarpa* (C. A. Meyer! Cyp. Nov. t. 14), caespitosa, culmo acutangulo foliato, vaginis imis aphyllis fibrillosis, foliis planis siccitate margine revolutis, spicis omnibus exserte pedunculatis, femineis pendulis, fructibus obovato-oblongis squama ovata subacuta integerrima obtectis. C. filipendula *Drey.! Car. boreal.* p. 464.

In Islandia communis; adsuntque in Herb. Schumacheri specimina e Norvegia: Dreyer!

Est species in arcticis Americæ et Asiæ pervulgata, nec dubie Floræ Scandinaviæ sensu strictiori vindicanda. Radicem maxime stoloniferam dicit Dreyer; inter viginti e variis terris quæ possideo specimina, unicum modo trunco radicali excellit completo. Ex hoc certissime est cæspitosa, in altum modo crescens, nec stolonifera. Quædam specimina a C. A. Meyer oblata squamis obtusis gaudent, alia vero ex Sitcha et Unalascha ab eodem acutis fere cuspidatis. Hæc nullo modo differunt ab Islandicis et Grönlandicis, nisi spicis fuscis, quæ in illis subferrugineæ. — *C. capillipes* Drey. l. c. p. 468 mihi varietas cum *C. acuta personata* analoga.

4. *C. spiculosa* (n. sp.), cæspitosa, culmo acutangulo inferne foliato, vaginis eximie fibrillosis imis aphyllis, foliis angustis præ-

longis planis flaccidis, spicis omnibus exserte pedunculatis gracilibus strictis, fructibus obovato-oblongis nervosis deciduis squama lanceolata brevioribus, nervo in aristam longissimam serrato-ciliatam producto.

In Finmarkia Rossica. Nylander.

Præcedentes cum sq. eximie connectit, proxime vero accedit ad *C. macrochætam* C. A. Meyer! hæc vero multo laxior, culmoque apice spicisque (superiori sessili) *C. acutae* instar cernuis, squama fructu angustato breviori conspicue differt.

5. *C. stricta* (Gooden. Linn. Soc. Transact. II. p. 196), cæspitosa, culmo acutangulo subnudo, *vaginis eximie fibrillosis imis aphyllis carinatis basi trigono*, foliis canaliculatis bracteisque strictis, spicis subsessilibus arrectis, fructibus pedicellatis compressis nervosis deciduis squamam muticam æquantibus superantibusve.

— *elatior*, spicis elongatis cylindricis, masculis pluribus nigris. *Herb. N. VIII.*

— *humilis*, spicis curtis ovalibus obesis, mascula solitaria clavata straminea.

In Suecia admodum raro, vulgo in *C. acuta fluviatili* quæsita, ad ripas (nec umquam in pratis) obvia; in borealibus prorsus desideratur; *humilis*, vix spithamæa, valde memorabilis, sed hoc vere primum parcius legimus.

In forma optime evoluta fructus receptacula in spiram contiguam confluunt, qualem in alia non vidi; in macris vero formis discreta sunt. Pes e squamis carinatis trifariam imbricatis hanc ab omnibus distinguit. — Si hæc rarissima Linnæo innotuerit absque dubio *C. acutæ rufæ* subsumsit; monente filio impossibile est. Linnæum hanc apud nos semper fere spiculis masculis pluribus ornatam a sua *C. acuta* distinxisse. Graviter certe errant, qui in hac *C. cæspitosam* L. quærunt! Nullus Suecorum hoc effatum refutatione dignum censuit, sed ut *curiosum* modo notatur in hoc Diario 1840.

6. *C. caespitosa* (Linn. Spec. p. 1388. Cfr. descr. Fl. Suec. et Fr. Nov. Mant. III), caespitosa, culmo acutangulo, vaginis plurimis aphyllis teretibus subfibrillosis, suprema foliifera, foliis supra bicarinatis flaccidis siccitate revolutis, bracteis angustissimis obliteratisve, spicis terminalibus sessilibus, fructibus ses-

silibus utrinque gibbis subenervibus deciduis squamam muticam æquantibus superantibusve. *Herb. N. VIII.*

— *retorta*, flaccida, spicis gracillimis subpendulis rarifloris, squamis subulatis. *Herb. N. X.* (*C. acutæ personatæ* analoga).

In pratis Sueciæ uliginosis ubique vastos et grate virides cæspites l. potius tumulos efficit.

Habitus semper idem, sed squamæ et capsulæ variant. Illæ nunc obtusissimæ, fructu duplo breviores, nunc, in *retorta*, fere subulati fructum superantes. Fructus variant globosi, nervosi, vulgo autem enerves, typice glabri, sed sæpe pube l. pruina adspersi. Ceterum in hac, ut *C. stricta* et *prolixa*, fructus frequenter abortantur. Folia subtus bicanaliculata siccitate revoluta.

Hanc genuinam esse *C. cæspitosam* Linn.! nullus umquam in Suecia dubitavit, nullus umquam, qui prata uliginosa Sueciæ, in quibus *C. stricta semper* deest, per horæ spatium lustravit, dubitat. *C. strictam* omnes discipuli Linnæani *C. acutæ* non potuerunt non subsumere; *C. vulgarem* ad *C. acutam* quoque retulerunt, et *C. cæspitosam* ab his clare distinxerunt v. c. *Liljeblad Sv. Fl.* — Hæc est *C. cæspitosa* Sv. Bot. — Wahl.! Caricogr., Fl. Ups., Suec. — Et licet Recentiores Sueci *C. vulgarem*, fide Auctorum exterorum, huc retulerint, semper *C. cæspitosam* L. s. pacificam *pro genuina* habuerunt, cfr. Læstad., Hartm.; nos jam ante plura lustra sec. Linnæum *C. vulgarem* ut *C. acutæ* subspeciem distinximus. Inter synonyma exotica *C. tenuis* Schum. antiquissimum et optimum est; nulla vero adest ratio rejiciendi Linnæanum aptissimum certissimumque.

Exstat in Succia occidentali Carex simillima, quam ulterius observandam (forte *C. tricostata* pratensis) in praesenti distinguere non debeo, licet stolonibus et bracteis foliaceis conspicue distincta. Hanc iconem *C. cæspitosæ* Good. exhibere fingo, nam *C. cæspitosa* Good. certe etiam complectitur Linnæanam in *Anglia boreali!* saltim vulgarem et *C. vulgarem* Goodenough *C. acutæ* expressis verbis subsumsit.

** Phyllopodæ, seu culmi fertiles vaginis omnibus foliiferis excepti; *folia* ima emarcida, superiora bracteæque foliaceæ, *siccitate margine revoluta.*

7. *C. prolixa* (Fr. Nov. Mant. III. p. 150), caespitosa, culmo acutangulo foliato, vaginis omnibus foliiferis efibrillosis, foliis bracteisque latis planis margine deflexis flaccidis, spicis

subpendulis, fructibus stipitatis ovato-conicis teretibus deciduis, squama subulato-cuspidata conspicue brevioribus. *Herb. N. X.*

— *protensa*, spicis pedunculatis longissimis pendulis, fructibus remotis quaternatim verticillatis.

Ad fluvios Sueciæ. Pro Herb. Norm. hoc vere circa Upsaliam collegi.

Speciosissima nostratium, habitu et vegetationis indole *C. strictæ* proxima (vaginæ hornotinæ quoque subfibrillosæ), sed *C. acutæ* offert characteres. Ab hac vero differt trunco vastissime cæspitoso, stolonum defectu absoluto, vaginis hornotinis fibrillosis, fructu elongato tereti acuto enervi l. demum (siccitate) costato deciduo, squamis duplo longioribus cuspidatis vulgo purpurascenti-atris.

8. *C. acuta* (Linn. Spec. 2 p. 1388 pr. p.), stolonifera, culmo acutangulo foliato, vaginis omnibus foliiferis efibrillosis, foliis bracteisque planis flaccidis margine deflexis, siccitate revolutis, spicis subcernuis, fructibus stipitatis ovatis inflatis nervosis persistentibus squamam muticam subæquantibus. *Herb. N. VIII.*

— *fluviatilis*, humilior, stricta, spicis sessilibus erectis, squamis fructu brevioribus. *H. N. IX.*

— *personata*, gracilis, laxa, spicis gracillimis basi rarifloris, at numquam verticillatis. *H. N. VIII.*

Ubique ad aquas et ripas; v. *personata*, vulgari duplo altior, culmo lævi in paludibus fluctuantibus Blekingiæ; humilis, culmo scabro in stagnis Upsaliæ.

Statura mire variat; interdum locis siccis obesa, vix spithamæa, a *C. vulgari* toto coelo diversa. Fructus nobis constanter, si fertiles, nervosi, inflato-lenticulares, nec teretes. *C. acuta* fructu conico-attenuato tereti enervi, ad præcedentem forte spectat. In palude Läbyensi Upsaliæ copiosa, sed nondum plene matura.

9. *C. tricostata* (Fr. Nov. Mant. III. p. 152), stolonifera, culmo acutangulo foliato, vaginis omnibus foliiferis efibrillosis, foliis bracteisque angustis planis flaccidis siccitate margine revolutis, spicis erectis sessilibus, *fructibus* stipitatis ventricosis siccitate collabentibus *carinato-tricostatis*, squamam ovatam obtusam conspicue superantibus. *Herb. Norm. X.*

— *fluvicola*, elatior, culmo apice bracteisque laxis subpendulis.

— *praticola*, humilis, culmo cum foliis bracteisque erectis. Huc forte spectat *C. cæspitosæ* icon apud Good. Cfr. sub. n. 6.

Major et laxior ad fluvios, minor et strictior in graminosis humidis. Etiam hanc Upsaliæ legi; primus rite distinxit Indebetou ad Norrköping.

A *C. acuta fluviatili* hæc tota facie recedit ad *C. vulgarem*, a qua vero mox foliis siccitate revolutis distincta. Cfr. l. c.

10. *C. hyperborea* (Drey.! Car. bor. p. 161), stolonifera, culmo acutangulo basi foliato, vaginis omnibus (?) foliiferis efibrillosis, foliis erectis planis siccitate margine revolutis, cum bracteis spicisque arrectis, spicis femineis subpedunculatis, fructibus obovatis compressis utrinque acutis subnervosis, squama ovata fusca brevioribus.

In Lapponia Tornensi!, Färöis, Islandia! (Grönlandia!)

Collatis copiosis speciminibus Grönlandicis cum Islandicis et Lapponicis hanc a *C. saxatili inferalpina* distinctam agnosco, (fructus vidi distincte nervosos), jam habitu spicæ fuscescente facile recognitam. Folia erecta sed haud admodum rigida, prælonga, angusta, plana. Spicarum pedunculus non accidentalis est (quod patet e spicis basi haud attenuatis!); squamæ variant acutæ et obtusæ.

C. hæmatolepis Drey.! l. c. p. 162 (e Grönlandia! modo) *C. rigidæ* similis quoque est, at præcedentem cum *C. cryptocarpa* omnino consociat, ut hæc *C. salinam* cum *C. Lynbyei*. Ex his facile liquet distributionem in *Arcticas* et *Temperatas* magis esse naturalem. Addi posset squamas arcticarum, exclusa alpina *C. rigida*, fuscescere, temperatiorum nigrescere.

11. *C. rigida* (Good. Transact. Linn. Soc. II.), stolonifera, culmo firmo rigido acutangulo basi foliato, foliis latis planis carinatis rigidis, margine recurvis siccitate revolutis, spicis arrectis, fructibus oblongis subcarinato-triquetris enervibus squamam oblongam obtusam æquantibus brevioribusve.

— *inferalpina*, elatior, foliis bracteisque prælongis erectis, spicis inferioribus pedunculatis clavatis. *Herb. Norm. IX.*

— *saxatilis*, media, foliis excurvis, bracteis foliaceis, spicis oblongis subsessilibus, ima subpedunculata.

— *frigida*, pumila, bracteis auriculato-cuspidatis, spicis sessilibus, squamis fructum semper obtegentibus. *Herb. Norm. VIII.*

A paludibus inferalpinis ad summa alpium cacumina hæ seriem contiguam efficiunt.

12. *C. turfosa* (n. sp.), stolonifera, culmo rigido gracili acutangulo basi foliato, *vaginis omnibus foliiferis fibrillosis*, foliis strictis canaliculato-compressis late carinatis, margine plano siccitate excurvo, spicis gracilibus arrectis, fructibus pedicellatis adpressis ovatis acutis lævibus extus gibbis squamam superantibus. *Herb. Norm. X.*

In paludibus turfosis cum *C. limosa*, *chordorhiza*, *Heleonasti* etc. Copiosissime in palude Läbyensi prope Upsaliam a me observata.

Species distinctissima cum nulla alia facile comparanda. Adest sæpe pedunculus elongatus e vagina summa more *C. vulgaris*, sed rigiditas *C. strictæ*. Culmi solitarii, apice sæpe incurvi, stolonibus longis. — Est sine dubio hæc de qua Dreyer (Car. bor. p. 458) loquitur ut speciem ad *C. cæspitosam*, *acutam* et *strictam* accedentem, a singula vero distinctissimam.

C. turfosa Gmel. est nomen obscurum et obsoletum, quare alii plantæ imponere liceat.

*** *Polyphyllopodæ*, vaginis culmi omnibus foliiferis efibrillosis; *foliis* imis emarcidis densi fasciculi l. coronæ instar culmum cingentibus, superioribus bracteisque (junioribus spathæ instar spicas amplectentibus) *siccitate margine involutis*. Spicæ semper arrectæ.

13. *C. aquatilis* (Wahl.! Lapp. p. 246), stolonifera, culmo obtusangulo lævi foliato, vaginis omnibus foliiferis efibrillosis, foliis angustis margine incurvis, siccitate involutis, bracteis spathaceis ima amplexicauli, fructibus subrotundis compressis enervibus squama obtusa longioribus acutave latioribus.

C. anguillata *Drey. Car. bor. p.* 454; exacte hunc lusum a C. F. Nyman Holmiæ lectum accepi.

— *cuspidata*, elatior, foliis explanatis, squamis cuspidatis, fructibus majoribus.

— *salina*, humilis, obesa, foliis involutis, fructibus prioris. C. salina *Wahl. Caricogr.* — C. salina β *Wahl. Lapp. p.* 246.

Ad aquas Sueciæ borealis copiose, mediæ et austro-occidentalis in maritimis raro.

Capsulæ duplici forma occurrunt, præter descriptas aliæ conspicue majores ovatæ haud prorsus enerves, saltim nervo medio conspicuo. An capsulæ minores abortivæ?

14. *C. epigejos*, stolonifera, culmo inferne foliato obtusangulo lævi, superne acutangulo (subinde scabro), vaginis omnibus foliiferis efibrillosis, foliis bracteisque, ima vaginante, planis, spica mascula solitaria, basi subfeminea, fructibus ovatis enervibus squamam oblongam obtusam superantibus. *Herb. Norm. X.*

C. aquatilis β epigejos *Læstad! Act. Holm.* 1822. *p.* 339. *Hartm. Scand.*, *Wahl. Suec.* etc.

C. aquatilis. *Hook. Brit.* 4. *p.* 336.

In alpestribus Lapponiæ, Norvegiæ.

Formam *epigejos*, nostratibus notissimam, in Nov. Mant. III ut subspeciem modo proposui, jam vero distinguo collatis formis e diversissimis arcticis terris, etiam iis in quibus *C. aquatilis* deest. Semper definita manet, interdum *C. vulgari* et *C. saxatili* æque accedens. — *C. stans* Drey.! Car. boreal. p. 458 e descriptione huc plene pertinet, verum specimina ejusdem a me visa spicis atris, squamis fructum obtegentibus, *C. saxatilem* omnino referunt. In genuina culmi basi denso fasciculo foliorum emarcidorum, *vaginis ferrugineis* cinguntur.

15. *C. vulgaris* (Fr. — Cfr. Nov. Mant. III. p. 153), stolonifera, culmo acutangulo scabro basi foliato, vaginis omnibus foliiferis efibrillosis, foliis concavis ecarinatis bracteisque primo subspathaceis siccitate involutis, spicis cylindricis, fructibus ellipticis epunctatis nervosis extus gibbis squamam obtusam muticam conspicue superantibus. *Herb Norm. VIII.*

— *tornata*, elatior, foliis explanatis, spicis compactis.

* *juncella*, tenella, foliis tenuissimis longissimis convolutis filiformibus. *Herb. N. X.* C. cæspitosa nardifolia *Læst.*

Ubique vulgatissima, sed perperam limitata, et cum squ., n. 12, 6 etc. commutata. (*C. cæspitosa* tum Linnæi, quum Goo-

denoughii alienæ sunt), et in plures species divulsa. Sic forma vulgaris Gayo est *C. Goodenoughii*, forma *juncella* C. acuta nardifolia e. s. p. *Hæc*, quæ nunc pro *C. aquatili v. nardifolia* vulgo venditur, manifeste non est primaria Wahlenbergii.

16. *C. elytroides* (n. sp.), stolonifera, culmo acutangulo sublævi basi foliato, vaginis omnibus foliiferis efibrillosis, foliis bracteisque subspathaceis latis planis, spicis clavatis, fructibus obovatis compressis enervibus (?) elevato-punctatis, margine scabris, squama sublanceolata atra obtusa mucronatave obtectis. *Herb. Norm. X.*

Ad litora maris occidentalis Hallandiæ inundata olim legi; nuper in ripa fluvii Upsaliensis infra molendinam Ulva mixta cum *C. acuta* et *vulgari*, ab utraque constanter diversa.

Hæc pro *C. vulgari* et *C. salina* vulgo sumta species plurimis notis convenit cum *C. reducta* Drej.! e Grönlandia, ut e descriptione identicas finxerim. Iterum iterumque mihi lustranti specimina hujus authentica distinguendæ nunc videntur. *C. reducta*, ut jam nomen indicat, est stirps maxime diminuta et supina, inter *C. vulgarem* et *subspathaceam* media, squamæ nervo lato virescente. Nostra toto habitu recedit, media quasi inter *C. rigidam* et *salinam*, squamis longioribus aterrimis, nervo angustissimo purpurascente. Jam ante 20 annos misit Cel. Nolte inscriptam »*Carex—?, cæspitosa ist es nichts!*» Herba enim hujus, sed squamæ et fructus ad arcticam seriem ducunt. — Ob capsulas, more elytrorum variorum Coleopterorum, sub lente subtiliter elevato-punctatas, elytroidem dixi. — Culmi semper solitarie degunt. Scabrities in margine fructus ejusdem indolis ac *C. glaucæ*.

17. *C. salina* (Auctt. pr. p.), stolonifera, culmo acutangulo scabro inferne foliato, vaginis omnibus foliiferis efibrillosis, foliis planis, bracteis subvaginantibus, spicis spissis pedunculatis, fructu obovato-subrotundo compresso nervoso squama oblonga fusca obtusa mutica mucronatave obtecto. *Herb. Norm. VIII.*

—? *cuspidata*, latior, mollior, squamis cuspidatis. — C. cuspidata *Wahl. Caric.* — C. salina *Schk. Willd.*

Ad mare occidentale a Finmarkia ad Hallandiam.

Vix exstat titulus, ne quidem *C. cæspitosæ*, magis ambiguus, quam *C. salina*. Primitivam ad *C. aquatilem* cum Læstadio ex omni descriptione referam. Jam Schkuhr

cum *C. cuspidata* Wahlenb. commutabat, e quo tempore hæc vulgo pro *C. salina* sumta, illustr. inventor quoque suam in Fl. Lapp. cum hæc conjunxit. Cel. Hartman, *C. subspathaceam* ad *C. salinam* genuinam ducit. — Sub *C. cuspidatæ* demum nomine veniunt formæ valde recedentes ut alias pro formis pumilis *C. cryptocarpæ*, alias pro *C. maritimæ* sumeres. Habemus sub hoc nomine specimina a Blyttio nervo excurrente aristato serrato! quæ *C. lineolæ* C. A. Meyer! plene respondent. An distinguendæ sint, in natura observantes dijudicent. Formam *submuticam* pro speciei typo sumimus.

18. *C. subspathacea* (Fl. Dan.! t. 1530), stolonifera, *culmo obtusangulo* lævi *foliato*, vaginis omnibus foliiferis efibrillosis, foliis planis siccitateve involutis, spica mascula solitaria, *bracteis basi dilatatis spathaceis* nervosis, squamis convexis muticis mucronatisve basi amplectentibus fructos ellipticos convexo-planos enerves excedentes, rostro brevi subemarginato.

— *planifolia*, foliis planis, spicis elongatis subpedunculatis. *Drey.!* l. c. *Kunz. Car. T.* 24.

— *nardifolia*, foliis convoluto-filiformibus, spicis abbreviatis sessilibus. *Wahlenb. Willd.* C. Hoppnerii *Hook. Fl. Am. boreal. t.* 220.

Ad litora maris glacialis copiose, in alpes maritimas adscendens locis irriguis.

Tenerrima nostratium, a priori bene diversa. *C. vulgaris juncella*, nunc vulgo pro *C. nardifolia* sumta, a primaria luculenter differt. Nervus squamarum latus viridis carinatus, ut in *C. reducta* Drey. (non in *C. elytroide*), sed in *C. subspathacea* ut vulgo quoque in *C. maritima* marginatus, hinc squamæ dicuntur trinerves.

Sequuntur *C. rufina* Dreyer! (eximia species e Grönlandia) et *C. bicolor* Allion., spica terminali androgyna, basi mascula, a præcedentibus distinctissimæ et facile recognoscendæ. Addere vero juvabit observationem memorabilem, *Car. ursinam* Dewey, Hook. Fl. Bor. Am. t. 210. Drey., l. c. p. 439. omnino esse *C. bicolorem* spicis lateralibus abortivis! Species characteribus nimis eximiis, ut *C. ursina*, semper suspectæ.

Cum præcedentibus commutari facile possunt sequentes typice *tristigmaticæ*, sed distylæ variæ:

a. *C. paludosa.* = C. æmulans *Drey.! Sæll.* hujus status singularis.

b. *C. glauca.* Maxime memorabilem hujus varietatem (?) habeo non modo distigmaticam, sed spicis simul subsessilibus erectis.

c. *C. stylosa* C. A. Meyer! C. nigritella Drey.! l. c. Vix dubie in Lapponia adest! Habitus prorsus *C. cæspitosæ*, vaginæ fibrillosæ. In *C. cæspitosa* capsulæ stylo pariter vulgo rostratæ.

Multas micrologicas vulgo laudatas notas e rostro fructus, ore integro emarginatove e. s. p. in hac synopsi omisi, cum parum palpabiles, sæpe ambigui (unde Auctores admodum variant) et specie ipsa rite explorata aliquantulum pollent. Etiam nervositas fructus sæpe difficilis est, in siccis sæpe anceps et conspicuus, ubi in vivis deesse videtur. Characteres e vegetationis rationibus sumtis longe magis et essentiales et palpabiles fingo. Fulcrum pedunculorum quoad formam non vilipendendum, in n. 1—4 semper est ochrea integra, in n. 5 bractea lata amplexicaulis, in n. 6 bracteæ duæ non amplectentes e. s. p., sed in spicis sessilibus hoc fulcrum a squamis, a quarum metamorphosi ortum, discerni nequit. Sed alia vice plenius pergam.

Ad conspectum facilitandum addere juvabit dispositionem e squamis:

A. Squamæ fructum obtegentes omnino l. obvolutæ: *Cryptocarpæ.*

1. C. maritima.
2. C. Lyngbyei.
3. C. spiculosa.
4. C. cryptocarpa.
   (C. hæmatolepis).
5. C. hyperborea.
6. C. saxatilis.
7. C. elytroides.
8. C. salina.
9. C. subspathacea.

B. Squamæ fructu breviores angustioresve adpressæ: *Phanerocarpæ.*

1. C. prolixa.
2. C. acuta.
3. C. tricostata.
4. C. aquatilis.
5. C. stricta.
6. C. cæspitosa.
7. C. turfosa.
8. C. epigejos.
9. C. vulgaris.
10. C. bicolor.

Speciebus numerosis Caricum, quibus Flora Scandinaviæ recentius aucta, ut centuriam jam excedant, addenda sequens vulgo, ut videtur, pro *C. Öderi* sumta:

C. lepidocarpa Tausch: spica mascula solitaria longe-exserta trigona, fœmineis 2—3 subglobosis confertis, bracteis erecto-patentibus, stigm. 3, fructibus trigono-ellipsoideis inflatis nervosis squama ovata longioribus, rostro incurvo patenti-bidentato, culmo triquetro, foliis angustis. — *Kunze Car. t.* 13 *fig.* 2 ubi plena expositio.

Ad litora lacus Håknasjön prope pagum Håknaböke in Par. Femsjö Smolandiæ occid. pro *C. Öderi* var. a me olim sumta.

C. Öderi humilior est, foliis latioribus rigidioribus, bracteis patento-refractis, rostro recto margine scabro in dentes rectos fisso.

---

2. *Notis öfver tvenne bestämda analoga former af Carices spica androgyna composita spiculis basi masculis;* af E. Fries.

Redan för trettio år sedan fann jag vid Älmås, en af de intressantaste och Carexrikaste punkter i den torftiga Femsjöfloran, en spädare form, med grönhvita ax af *C. leporina*, som sedermera skildes i Fl. Dan. under namn af *C. argyroglochin*, ehuru dess identitet med *C. leporina* icke kan betviflas, hvarföre den ock af mig i *Stirp. Agr. Femsjonensis* dermed förenades. — Wimmer upgifver i sin förträffliga Schlesiska flora, att *C. Brizoides* Linné icke är annat än en dylik albinos-varietet af *C. Schreberi*, och en dylik gracilare blek form af *C. lagopina* antog Hornemann för *C. microstachya*, som af Dreyer riktigt återförts till sin stamart. Att *Carex canescens* äfven förekommer med brunaktiga ax har länge varit bekant; denna är säkert *C. Gebhardi* Hoppe (nec Schkuhr); *C. Gebhardi* Hartm. åter är väl skild från *C. canescens* och en brun form af vår *C. vitilis*. I Nov. Mant. III. anmärkte jag, att *C. glareosa*, från Bottniska viken, vanligen erhålles (= *C. heleonastes Liljebl.*) hvitaktig, men från Fin-

marken brun d. v. s. den äkta *C. glareosa* Wahlenb. Dersammastädes beskref jag en brun form af *C. stellulata*; efter Langs noggranna granskning af *C. Grypos* Schkuhr är denna just en dylik brun form af *C. stellulata*. På ett torrt solöppet ställe vid Femsjö fans äfven en brunaktig form af *C. remota*; den var lågvext, styf; — om den fått eget namn är mig icke med säkerhet bekant. Under mina utflygter efter *Carices* denna vår träffades i Läbyträsk en albinos-tufva af *C. heleonastes* och huru jag skulle kunna skilja den från *Carex tenuiflora* är mig icke ännu klart. Efter denna erfarenhet tvekar jag icke antaga att, *in potestate* åtminstone, samtliga arterne förekomma under dessa båda bestämda och till utseendet afvikande former. Då utböjda småax eller frukter äro just något karakteristiskt för alla albinosvarieteterne, utom en större spenslighet och vekhet i alla delar, mera utdraget strå, otydligare nerver o. s. v., rinner mig i sinnet, att *C. Bönninghausiana* möjligen är en dylik albinos-form af *C. elongata*. *Det fullkomligt säkra är*, att jag i vår vid Quarnbo samlat exemplar af *C. elongata* med de nedra axen gyttrade och bladigt skärm, blekt hvitaktiga fjäll och *omogna* nervlösa frukter, så lika *C. Bönninghausiana*, att jag icke finner ringaste skillnad, utom den lägre vexten. *C. norvegica* och *C. loliacea* äro de enda som jag icke känner under dessa båda former, men de böra eftersökas. Jag bör härvid likväl fästa upmärksamheten deruppå, att en del exemplar af *C. canescens firma* visa den mest förvånande likhet, om man abstraherar färgen, med *C. norvegica*. Här är likväl varsamhet nödig; jag skiljer derföre imellan dem som bevisligen och säkert äro *identiska* — och dem som ännu endast kunna betraktas som analoga.

Vi hafva redan anmärkt, att dessa analoga former icke blott skilja sig genom färgen, utan ock genom andra karakterer som återkomma hos de motsvarande. Albinos-varieterne synas förekomma mest på kallare, för solljuset mindre öppna lokaliteter. Det märkvärdiga är, att dessa former äro bestämda, icke direkt öfvergående uti hvarandra, utan i likhet med *Orchis sambucina rubra och flava*. *Atriplex hortensis viridis och rubra*,

flera *Polygonum*-former, ehuru vexande bland hvarandra, antingen tillhöra den ena ytterligheten eller den andra. Äfven inom de öfrige Carex-grupperne visa sig dylika analoga former, som för sin inbördes motsvarighet måste förenas, f. e. bland *Acutæ*: en med gulaktig och en med blåaktig vext, en med grönaktiga och en med solfärgade frukter o. s. v.

Denna idé, om dubbla bestämda former, som uppträda analoga hos alla förvanta arter af samma grupp, anser jag af högsta vigt. Jag har framvisat dessa i flera polymorfa slägten bland *Salices*, *Polygona*, *Violæ*. Jemför Nov. Mant. III. p. 119. Endast genom dessas riktiga urskiljande är det möjligt utreda de verkliga arterne. Nybörjaren, som endast fäster sig vid yttre utseendet, sammanblandar alltid de analoga formerne af skiljda arter, och åtskiljer de sammanhörande.

Till närmare pröfning af dessa arters sammanhang lemna vi här en schematisk öfversigt af de båda formerne; för en del arter synes likväl den bruna, för andra den hvita formen vara typisk! Den atypiska utmärkes med kursiv stil:

1. *C. Brizoides* L. albinos-form af C. Schreberi.
2. *C. argyroglochin* Horn. — — — C. leporina.
3. *C. microstachya* Horn. (nec Ehrh.) — C. lagopina.
4. *C. Heleonastes* Liljebl. — — — C. glareosa.
5. *C. Bönninghausiana* analog med C. elongata.
6. C. canescens albinos-form af *C. Gebhardi* Hopp.
7. C. vitilis *) — — — *C. Gebhardi* Hartm.
8. C. stellulata — — — *C. grypos* Schk.
9. *C. tenuiflora* W. analog med C. heleonastes.
10. *C. canescens firma* analog med C. norvegica.

För den brunaktiga formen af *C. remota* känna vi intet synonym och någon analog af *C. loliacea* är oss icke bekant.

---

*) Genom skriffel citeras till denna i Nov. Mant. III. *C. salina* Bong. i stället för *glareosa* (två namn som jag vanligen förvexlar fast ej vexterna); i anmärkningen nedanför står riktigt *C. glareosa*. Äfven anhåller jag få rätta ett annat skriffel af Hunneberg för Mösseberg som vextställe för *Orobanche Cirsii*.

II. Anmälan.

Plan till Aktie-teckning för erhållande af torkade Vexter, Frön och Conchylier från Södra Europa.

Naturalhistoriens och hortikulturens idkare och vänner inbjudas härmed vördsamt till tecknande af aktie-bidrag för en resa, som undertecknad, till insamlande af *Vexter*, *Frön* och *Conchylier*, kommer att företaga genom olika delar af Södra Europa.

Aktierna fördelas i *hela à* 100 *R:dr B:ko*, *halfva à* 50 *d:o och fjerdedels à* 25 *d:o*.

Hvarje *hel* aktie erhåller i 1) *torkade Vexter:* en samling af *minst* 1200 extra-skandinaviska, fanerogama arter, i fullständiga, väl konserverade och med namn- och lokal-etiketter försedda exemplar, samt dessutom ett obestämdt antal kryptogamer; i 2) *Frön* och 3) *Conchylier:* samlingar af allt hvad derutaf under resan anträffas. *Half* och *fjerdedels* aktie erhåller samlingar af motsvarande värde, beräknadt efter grunden för hel aktie.

Resan anträdes i höst, och är ämnad utsträckas till alla Södra Europas hufvudländer: *Italien* med *Alperna*, *Grekland*, *Södra Frankrike*, *Spanien* och *Portugal.*

Hvarje deltagare eger att, efter eget val, vid tecknandet bestämma sig för samlingar från *alla* dessa länder eller företrädesvis från *några vissa* deraf, äfvensom (hvad vexter och frön beträffar) för allmännare samlingar, eller för mera speciella af vissa familjer o. s. v.

Samlingarna blifva, allt efter aktie-egarnes olika önskan, antingen hemsända (mot frakt-omkostnadernas erläggande), och det antingen till hvar en särskildt, efter upgifven adress, eller till *ett* ställe för att sedan spridas, eller ock blifva de af den resande hemförda.

De, hvilka godhetsfullt behaga befrämja företagets framgång genom förskaffande af så många aktie-bidrag som möjligt, erhålla gratis-samlingar af hvilken afdelning som helst.

Slutligen får jag anhålla att de tecknade bidragen benäget insändas till undertecknad uti rekommenderade bref och så snart som möjligt, efter nedanstående adress.

Stockholm den 26 Juni 1843.

C. F. Nyman,
Med. Ph. Cand.

(Adr. Stockholm, Ladugårdslands Skeppargata, N:o 8.)

☞ Lista till anteckning är att tillgå hos Utg. af Bot. Notiser.

LUND, tryckt uti Lundbergska Boktryckeriet, 1843.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 8. Lund Augusti 1843.

I. Original-Afhandling.

Plantæ Suecanæ ex Illustr. Kochii Floræ Germanicæ Synopsi, ed. 2, illustratæ; Auctore E. Fries.

Festos dies cuique Botanicorum parant ill. *Kochii* scripta; laudata classici operis nova editio jam omnium manu sine dubio teritur. Illustrationes, etiam plantas Suecanas spectantes, sigillatim citare longe nimis deduceret; ex ejusmodi opere excerpta modo colligere opus foret prorsus superfluum & inane. Videntes vero priorem editionem sæpe sine necessario salis grano transcriptam alienisque plantis applicatam quædam specialius notare utile duximus. Exemplo sit *Rosa tomentosa* Suec., quam a Kochii fructu præcoci pulposo, petalis subciliatis e. s. p. differe jam pridem docuimus, nihilo tamen minus sub Kochiano nomine & diagnosi apud nos vulgo propositam vidimus. Sed de hac Rosa, totius generis facile vulgatissima per Europam borealem, multa in synonymis extricandis restant; magna pars synonymorum *R. tomentosæ* ab Ill. Kochio adscripta ad hanc speciem pertinet. Hac ratione varia operis Kochiani cum Flora nostra componere eo magis mihi injunctum sentio, cum humanissimo Auctori debeo largam collectionem speciminum, novitates operis citati illustrantium, quibus comparatio nostrarum facillima facta est & tutissima.

1. *Thalictra*, *T. minori* affinia, eodem tempore & pari ratione in Flora Germanica & Suecica reformata. Restat igitur modo synonymiam componere. *Th. sylvaticum* Koch, sec. locupletissima ipsius specimina, in Suecia nondum lectum est. *Th. minus* Koch. Syn. & Nov. Mant.

prorsus idem, eodemque modo limitatum. *Th. majus* Koch (Jacquini e formis majoribus & hujus & præcedentis compositum est) est *Th. flexuosum dumosum* Nov. Mant. III.; nos enim hoc educavimus e semine humilis plantæ, iconi *Th. flexuosi* Reich. (Bernhardi numquam descripsit & vario tempore varia sub hoc nomine distribuisse videtur) & speciminibus Auctoris Th. collini Wallr. exacte respondentis. Ad *Th. Jacquinianum* Koch pertinet *T. Kochii* nostrum, sed forma quædam iconi Jacquinianæ respondens in Suecia haud lecta est.

2. *Batrachia* Suecana sec. Koch Syn. augenda *Ranunculo paucistamineo* Tausch & *R. Petiveri* Koch, quos B. aquatico subsumsimus. At sine novo examine in floram nostram haud insererem; *B. eradicatum*, e Lapponia, his insignius videtur.

3. Si formæ transitoriæ transitum specierum demonstrent, *Ranunculus flammula* & *R. reptans* numquam essent distinguendi, sed fallaces sunt in speciebus determinandis ubique & e characteribus male exceptis originem ducunt. Sic *Ranunculus flammula* ludit caule reptante, foliis linearibus, *R. reptans* autem caule libero demerso foliis ovato-lanceolatis natantibus. Cardo differentiæ posita est in foliatione diversa fructuque, primo observante Cel. *Lindblom*, quem Kochius secutus est. Observandum vero est varia specimina *R. flammulæ* Auct. ad *R. reptantem*, multaque *R. reptantis* Auct. ad *R. flammulam* pertinere, ut non ad priscos, sed secundum novos limites determinandi. Porro in singulo capitulo fere *R. reptantis* occurrunt *carpella abortiva* iis *R. flammulæ* sat similia, nec hæc verum transitum offerunt.

4. Fons synonymi *Aconiti Cammari* L. ad *A. Störkeanum* citati, est traditio apud nos a Linnæi usque temporibus in hortis pharmaceuticis servata; *jam ante quadraginta annos docet divus Swartzius*, in Sv. Bot. t. 46, *A. Napellus* Störkii sistere verum *A. Cammarum* L.!, qui suam speciem non ab exotica sed e planta culta & nobis officinali determinavit!

5. *Fumaria Petteri* Koch est nostra *F. media* Nov.

Mant. III. & hanc sistere genuinam *F. mediam* s. *F. capreolatam occidentalem* e spec. anglicis certi sumus. *F. Petteri* Reich., e Kochio prioris var. micrantha, in septentrione haud legitur.

6. *Nasturtium terrestre, N. Armoracioides* & *N. Barbareoides* Tausch in Suecia *N. ancipiti* Wahlenb. subsumsimus & summo jure videtur Kochius de horum differentia dubitare.

7. Eximiis speciminibus *Arabidum* e grege A. hirsutæ a Kochio largitis munito formas apud nos obvias plena certitudine determinare licet. Dolendum modo geographicam distributionem intra patriam haud satis esse exploratam. In hunc finem addo definitiones synopticas:

a. *A. sagittata* Decand. Koch!, foliis sessilibus basi profunde cordatis sagittatisque, auriculis patentissimis, seminibus punctatis undique alatis.

— glaberrima *Herb. Norm. X.* Promiscua cum analoga forma seq. in Ölandia, & *T. hirsuta glaberrima* Suec. utramque complectitur.

b. *A. hirsuta* L. Koch! foliis sessilibus basi cordatis truncatisque, auriculis patulis, seminibus impunctatis apice subalatis.

— glaberrima *Herb. Norm. IV.* Certissime est hujus varietas; dissentio de specifica differentia *A. sudeticæ* componi tamen tantum potest inquirendo utrum hujus l. alius sit var. glabrata, indicando qualem ante oculos habet *A. hirsutam.* Plurimi dissensus verorum observatorum de specifica differentia pendent e diversis plantis ante oculos positis.

c. *A. glastifolia* Reich. foliis sessilibus basi cordatis, auriculis postice porrectis, seminibus apteris linea obscuriori cinctis. *Herb. Norm. X.* — Specimina hujus a me etiam lecta ad *A. sagittatam* citat Decand. in Syst. Veg. II.

Arabis ciliata Brown, Koch! ad præcedentem se habet fere ut *A. hirsuta* ad *A. sagittatam* statura minori, siliquis duplo brevioribus & auriculis ad basin nullis. Ad hujus va-

rietatem pilosam pertinet *A. curtisiliqua* Dec.! Syst. cujus pauca specimina, omnia quæ sunt collecta, unica vice in rupibus ad Öfvedskloster Scaniæ reperi, at dein frustra sæpius quæsivi. Ad varietatem glabram pertinet *A. ciliata* Dec., quæ etiam a Linnæo in Gottlandia collecta, dein vero non visa. *Turritis alpina* Linn. Herb. omnino ad veram *A. ciliatam* pertineat, nec ad A. hirsutam glabratam. *Arabis curtisiliquæ* nomen huic speciei aptius foret, quam *ciliatæ*, ad formam glabratam atypicam pertinentis.

A. Gerardi Bess. Koch! pilis caulinis adpressis, seminibus reticulato-punctatis alatis in Suecia non lecta est.

8. Nulla e novis Kochii *Violis*, quas singulas largitus est, in Suecia hactenus lecta, sed singula sedulo inquirenda.

9. *Polygala calcarea* Schultz, Koch! est P. amara Reich. & Nov. Fl. Suec. — Et hujus & *P. depressæ* differentia a P. vulgari mihi adhuc dubia manet. *P. amara* vera nullibi in Suecia lecta, nam ab alpibus ad Scaniam modo adest *P. uliginosa*, quam quidem Ill. Koch propter characteres acutos nondum cognitos *P. amaræ* subscripsit, de identitate vero non plene convictus est. Cfr Bot. Zeit. 1831. Hinc in floris Suecicis sub *P. uliginosa* servandam fingimus.

De *Lepigonis* in peculiari schedula de plantis Varbergii hac æstate observatis disseram.

10. *Cerastium brachypetalum* Desp., Pers. &c. & *C. barbatulum α* Wahl. Carp. ad C. ovale eglandulosum, nec Kochianam plantam certo pertinent. *C. glutinosum α. obscurum* Koch est planta Ölandica; *β. pallens* Koch est Scanica, Hallandica. — *C. glutinosum* Kunth est alia planta, serius denominata, parum cognita, quæ nomen mutet.

11. *Malva fastigiata* Cav., a Kochio *M. Alceæ* nunc subscripta, est Fl. Scandinaviæ civis; e Gottlandia & Slesvigo (Poulsen) reportata.

12. *Tilia parvifolia β.* Koch., ob characteres essentiales pedunculi, bracteæ &c. neglectos, non potest esse nostra *T. vulgaris*.

13. *Ononis spinosa* Koch non est O. spinosa Suecor. (tantum »ad O. antiquorum accedens» Fl. Scan. h. l.) & an hæc Linnæo cognita fuerit, dubitemus. O. campestrem, antiquo Kochiano nomine, dictam mallem. In horto Upsaliensi, ubi antiquitus ut nostro ævo tantum adfuit O. repens spinosa & mitis, cum O. arvensi vulgo confusa, facile intelligitur, cur omnes nostras species sub O. arvensis nomine in ultimo opere, Syst. Veg. XII, conjunxerit. Ononid. repentem e Dillenio recepit, vix vidit ipse, alias sine dubio perspexisset identitatem plantæ in Suecia vulgatæ & in horto Ups. cultæ. Hujus Ononid. arvensis Linn. S. N. tres habemus formas, ab O. hircina & O. spinosa Koch clare diversas:

— *dumetorum*, erecta, ramosissima, inermis, floribus geminis infra apicem ramorum comosorum dense spicatis. Simillima *O. hircinæ* & sæpe commutata (etiam demum a Linnæo cujus primaria *O. arvensis* Fl. Suec., &c. sine dubio O. hircina), sed differt caulibus lignescentibus, spicis apice comosis, vexillo numquam emarginato.

— *spinosa*, adscendens, vage ramosa, spinosa, floribus alaribus solitariis sparsis. O. spinosa *L. Suec.*

— *repens*, repens, subradicans, breve sat dense ramosa, villosior, spinis obsoletis nullisve, flor. pr. *O. repens* L. & Auctt.

14. Maxime gaudemus genera naturalissima *Viciæ Ervi* & *Orobi* immutata ab Auctore esse servata. Cum genera sunt naturalia, hæc ad characteres reformare »summam Botanicis hæresin» dixit Linnæus. »Genus enim dabit characterem, nec character genus» & cum genus clarum, non violemus naturam ad nostra fragilia systematica principia. Characteres acuti utique amici, sed magis amica naturæ vestigia. Quam multa, quæ verbis demonstrare non licet, credere cogimur!; & qui genera naturalissima rejiciunt ob characterum (nobis adhuc cognitorum! sed cognitio nostra admodum finita est) tenuitatem haud absimiles iis, qui omnia sibi incognita denegant. — *Lathyrus latifolius* Fl. Suec. distinguitur a Kochio sub nomine *L. platyphylli*

Retz. Hic apud nos *L. heterophyllo* & *L. silvestri* multo serius (Sept.) floret. Exstant vero inter *Lathyrum silvestrem, platyphyllum* & *heterophyllum* tot formæ mediæ, ut olim omnes conjunxerim, nec graviter errat, qui hos omnes conjunctim tractat. Sed si plures distinguentur, utique tres distinguendæ.

15. *Potentilla collina* & *sordida* (Güntheri) a Kochio iterum conjunguntur & communis patria unionem suadet. In vivo vero *P. collina* nostra æque facile in *P. vernam*, quam *P. sordida* in *P. argenteam* inclinat. Specimen *P. collinæ* Wib., a Kochio liberaliter oblatum, ad *P. sordidam* pertinet; nostra *Potentilla collina*, nobis a Cel. Lehmanno determinata est & cum descr. in laudati viri monogr. Potentill. optime congruit.

Fragaria Hagenbachiana Koch! sec. spec. tota facie convenit cum »Frag. n. sp. inter *Fr. elatiorem* & *F. collinam* media» ab eximio Blyttio prope Christianiam lecta. Character essentialis, foliol. intermed. distincte petiolatum, etiam in Norvegica adest, at petiolulus non adeo constanter elongatus ac in Kochiana planta. De identitate haud dubitem.

16. *Agrimonia odorata* Koch! est omnino A. procera Wallr., sed ut Kochius plene demonstravit vera *A. odorata*, quod nomen in *Agr. repentem* perperam transtulit Wallroth, quemque nos in Nov. Mant. III nimis creduli imitati sumus.

17. Ad confirmandum jus civitatis *Rosæ lucidæ* (R. balticæ Roth) in Flora Europæa, observem eandem jam ante plures annos lectam ad litora freti Öresund in Scania, nempe a Cel. Ringio ad Helsingborg, a Lib. Bar. Gyllenstjerna ad Krapperup etc.; sed Americanam plantam in flora nostra recipere, analoga auctoritate haud præsente, dubitavimus.

18. *Rosam mollissimam* nostram, quando Kochio innotuerat, ab hoc ingenuo observatore fore distinctam a *R. tomentosa* Koch, numquam dubitare nobis licuit. Dicitur *R. ciliato-petala* Bess., sed nomen hybridum, e græca et latina lingua, & incongruum (petala variant integerrima) ægre

admitterem, præcipue cum exstent innumera antiquiora synonyma aptiora. Huc enim *R. villosa* Linn. Suec., Wahl. Suec., Rosa tomentosa *Suec. Rec.*, et omnia Swartziana synonyma a Kochio in Fl. Germ. ad R. tomentosam ducta. Porro *Rosa mollis* Smith! ex authentico spec. & plurimæ e Rosis villosis Woodsii; itidem *R. mollissimæ* &c. Botanic. Germaniæ borealis; est nempe hæc Rosæ species per omnem Europam borealem inter affines ubique longe vulgatissima, *R. tomentosa* autem ad litora maxime australia rarissima; ubi hæc vulgatior, ut in Germania australi, *R. mollissimam* excludere videtur.

Rosa mollissima *γ. Nov. Fl. Suec.* ulterius inquirenda; siccam modo vidi. Singulum verbum *R. spinulifoliæ* Dematra, Koch syn ed. 1. in specim. præsens quadrat.

19. Collatis speciminibus Kochianis *Sedi maximi*, *S. purpurascentis* & *S. Fabariæ*, duas recipimus in Fl. Scandinav., *S. maximum* & *S. purpurascens* (S. purpureum Fl. Hall., Scan.); *S. Fabaria* apud nos haud lectum est.

20. *Pastinaca opaca* Koch omnino est P. sativa silvestris *Nov. Fl. Suec.* — Aliam habemus simul *P. sativam* prorsus silvestrem, sed hujus folia ne subtus quidem pubescentia, sed utrinque glaberrima & nitida. *P. opaca differt a P. sativa, ut Pimpinella nigra*, itidem a Kochio nunc distincta, a *P. saxifraga*; apud nos *Pimp. nigra* & *Past. opaca* quoque tantum in eadem regione et in eodem solo obviam veniunt.

21. Kochio docente nunc distinguimus binas species sub *Heracleo sibirico* hactenus conjunctas in Herb. Norm. sub variis formis exponendas; alterum est *H. sibiricum* Koch., alterum appellamus *H. Suecicum* (H. sibericum Herb. Norm. IV), quod per Sueciam proprie sic dictam vulgatissimum, nunc latifolium, nunc angustifolium, sed exceptis oris proximis orientalibus ne quidem in Gothiam descendit. Multa memorabilia restant in Heracleorum historia, suo loco enarranda.

22. *Valeriana exaltata* Mik. est V. officinalis altissi-

ma Fl. Scan. — Communis nostra *V. officinalis* unicaulis est, at stolonibus vulgo destituta; sed specimina stolonifera nuper legit C. F. Nyman & inquiratur an in planta serotina demum explicentur.

23. *Gnaphalium Hoppeanum* Koch promiscue cum *G. supino* e Norvegia recepi & dubius pro forma tenella *G. Norvegici* sumsi.

24. Postquam Ill. *Koch* agnovit identitatem *Erigeri dröbachensis* s. *elongati* mei, foliis glaberrimis, margine quoque prorsus detonso, cum *E. anguloso* Syn. ed. 1., gaudemus nobis licere huc prorsus reducere *E. acrem angustatum*, quem cum hoc seriem efficere prorsus contiguam in Nov. Mant. III jam indicavi, sed planta ipsa viva haud visa ab aliorum auctoritate in proponendi modo recedere non ausus sum. Specimina minora distincte ciliata sunt, media obsolete pilis brevissimis incurvis, majora prorsus glabra cfr. *descriptiones in Nov. Mant. III.* Hæc est planta annua l. biennis — & hinc necesse omnino fit distinguere *E. glabratum* Hook. Has species nunc sequenti ratione in nuperius distributis exempl. Herb. Norm. disposui.

E. dröbachensis s. *elongatus* (Annuus), caule tereti lævi glabrato racemoso paniculatoque-corymboso, foliis sublinearibus elongatis integerrimis strictis; inferioribus in petiolum attenuatis; involucris glabriusculis terminali majori; radio erecto discum æquante vel paulo superante; floribus femineis interioribus filiformibus numerosis.

a. major, subpaniculatus, foliis glaberrimis margineque nudis. *Fl. Dan. t.* 874. E. elongatus *Ledeb.* — var. a. *Nov. Mant. III.*

b. minor, gracilior, simplex, foliis margine ciliatis. E. acris v. angustatus *Hartm.*

Nomen *E. Dröbachensis* antiquissimum, *E. elongati* aptissimum, perinde mihi erit cui præferas.

E. politus (Perennis) glabratus, caule leviter angulato lævi racemoso, foliis lanceolatis subserratis inferioribus laxis, radicalibus subovalibus in petiolum attenuatis, involucris

æqualibus nudis, radio subpatente discum conspicue superante, floribus femineis interioribus filiformibus numerosis. *Herb. Norm. VIII.* suppl. n. 1. b. E. glabratum *Hook. Fl. Bor. Am. nec Hoppe.* E. Villarsii *Hartm. nec Bellard.* Erig. elongatus b. *Nov. Mant. III.* Quid *E. elongatus* ad *E. acrem*, id *E. politus* ad *E. alpinum* & *E. glabratus* Hoppe ad *E. uniflorum*, nempe status elatior, magis multiflorus glabratus, licet singulum bonam efficere speciem non dubitem.

25. E descriptione Kochiana *Matricariæ Chamomillæ Parisiensis* s. *M. coronatæ* Gay (cfr. Nov. Mant. III) patet hanc a *M. maritima* L. esse diversam; addere vero liceat etiam in *M. Chamomillæ* nostræ *acheniis immaturis radii adesse coronam membranaceam dentato-partitam achenio longiorem.* Kochius in *M. Chamomilla* numerat 5 lineas elevatas s. costas, nos l. c. modo tres, eadem tamen est planta, nos enim 2 extimas costas pro angulis ipsius achenii sumsimus. Nostram *Matr. maritimam* cum Pyrethro maritimo S m i t h identicam habet K o c h.

Plurima, quæ ceterum e plantis Kochianis didici, differam, donec pars altera Synopseos publicata. Addem modo *Hieracium bifurcum* Koch! esse *H. brachiatum* Bertol., a me ad *H. fallax* citatum.

II. Utdrag ur utländska arbeten.

Instruktioner för iakttagelser öfver periodiska fenomener inom vextverlden af Q u e t e l e t *och* S p r i n g.

Vid flera tillfällen under de sednast förflutna åren har Utg. upmanat Skandinaviens Botanister att anställa iakttagelser öfver vårens utveckling, och sökt visa vigten af dessa och likartade observationer. Till ju flera fenomener sådana iakttagelser öfver vegetationens förhållander utsträckas, desto intressantare och mera uplysande blifva de, äfvensom på ju flera särskildta ställen de samtidigt anställas; men skola de i sådant fall få något verkligt värde, så är det nödvändigt, att de allestädes verk-

ställas efter samma plan och på samma sätt. — Äfven i utlandet har upmärksamheten nu åter riktats åt detta ämne; och då det i vetenskapligt hänseende vore af hög vigt, att de iakttagelser, som göras hos oss, sättas i sammanhang med dem hos utländingarne, så har Utg. ansett det ej vara ur vägen att här i öfversättning meddela det hufvudsakligaste af ett i N:r 1 af innevarande årgång af Flora oder Bot. Zeitung infördt utdrag ur en i *Bulletins de l'académie royale de Bruxelles* intagen afhandling innehållande de af Hr:r Quetelet och Spring meddelade instruktioner, som ligga till grund för hithörande observationer på mångfaldiga ställen i Belgien äfvensom i Regensburg. — Hr Quetelets framställning innefattar hufvudsakligen följande.

Under det jorden fulländar sitt årliga omlopp, utvecklas på dess yta en rad af företeelser, som årstidernas periodiska återkomst regelmässigt återförer i samma ordning. Dessa fenomener hafva, betraktade isolerade, i alla tider utgjort föremål för forskarnes upmärksamhet; men i allmänhet har man försummat att studera dem såsom tillhopa utgörande ett helt, och man har ej försökt att upfatta lagarna för deras beroende och ömsesidiga förhållande till hvarandra. Lefnadsfenomenen hos den ringaste Aphis, det oansenligaste insekt äro bundna vid lifsfenomenen hos den vext, som gifver den näring; denna vext åter är i sin småningom skeende utveckling på visst sätt att betrakta som en produkt af alla de sätt, hvarpå solen och atmosferen förut inverkat. Ett studium, som omfattade alla de periodiska fenomenen, vare sig dagliga eller årliga, skulle vara högst intressant.

Att iakttagelserna anställas *liktidigt* på en stor mängd enskilda punkter, är en omständighet, som företrädesvis gifver dessa undersökningar en hög grad af vigt. Redan en enda vext med noggrannhet studerad skulla lemna de intressantaste resultater; man skulle på jordytan kunna updraga synkronistiska linier för dess löfsprickning, blomning, fruktmognad, o. s. v. Syrenen *(Syringa vulgaris)* t. ex. blommar i trakten af Brüssel d. 5 Maj; nu kan man föreställa sig på jorden en linia, på hvilken denna buskes blomning infaller på samma tid, äfvensom

andra linier, för hvilka blomningstiden inträffar 19, 20 eller 30 dagar tidigare eller sednare. Månne dessa linier komma att intaga lika långt afstånd från hvarandra? blifva de analoga med de isoterma? i hvilka förhållander komma de att bero af hvarandra? *) — Komma å andra sidan de *isanthetiska* linierna eller de för lika blomningstid att fortgå parallelt med dem för löfsprickningen eller andra tydligt framstående fenomener i individets utveckling? Under det t. ex. Syrenen i Brüssel börjar att blomma d. 5 Maj, utvecklar samma buske på många nordligt derifrån belägna punkter under samma tid endast blad; den linie, som drages genom dessa ställen, står såledss i förhållande till den isanthetiska. Vidare upstår den frågan, om på de ställen, der löfsprickningen inträffar på en och samma dag, äfven blomutvecklingen och fruktmognaden eger rum på samma dagar. Redan häraf finner man, äfven då man blott fäster sig vid de enklaste upgifter, huru många märkvärdiga förhållander skola kunna härledas ur ett system af liktidiga iakttagelser anställda efter en storartad måttstock. Ingalunda mindre märkliga resultater skulle företeelserna inom djurverlden, särdeles flyttfåglarnes tåg, erbjuda.

Studerandet af de periodiska företeelserna förutsätter en temligen djup kännedom om de meteorologiska fenomenen, emedan de förra hufvudsakligen bero på de sednare. Meteorologien måste derföre fortgå parallelt med nu ifrågavarande observationer, och såsom en ledning för omdömet öfver de observerade resultaterna vid hvarje steg visa, huruvida de atmosferiska inflytelserna äro i sitt normala tillstånd eller förete någon anomali.

För att efter en större måttstock kunna åstadkomma hitbörande iakttagelser har Hr Q v e t e l e t förmått flera både in- och ut-ländska forskare att anställa sådana. Då det framför allt är af vigt att en och samma plan ligger till grund för alla dylika, emedan de i annan händelse ej duga till jemnförelse eller till deducerande af några allmänna resultater, så har det varit

*) H u m b o l d t, S c h o u w m. fl. hafva gifvit exempel på analoga undersökningar i fråga om gränsen för vinrankans, olivens m. fl. odling och dessas förhållande till de isoterma linierna.

nödigt att framställa några instruktioner för iakttagelsernas anställande. Hr Q v e t e l e t har ock upsatt sådana hvaraf följande är det hufvudsakliga.

Med hänseende till meteorologi och fysik. Bland hithörande instrumenter tillkommer främsta rummet termometern; det är mest ändamålsenligt om luftens och jordens temperatur liktidigt bestämmes. I fråga om den förra torde det vara nog att dagligen annotera varmen blott på en bestämd timma, hvartill kl. 9 f. m. torde vara mest passande. Men dessutom måste man genom en dertill inrättad termometer dagligen bestämma dess maximum och minimum. — En särdeles upmärksamhet förtjenar jordtemperaturen förnämligast i de lager, hvari trädens rötter intränga. Ganska intressant vore att hvarje dag observera gången af 3 eller 4 termometrar, hvars kulor voro i vertikal linie lika långt aflägsnade från hvarandra; den förstes kula skulle vara omedelbart under jordytan och den sistes i ett djup af 6—8 decimetrer. För sådana iakttagelser konstrueras särskilda termometrar med skalor, som stå ofvan jordytan, och kulor, som i förhållande till rören ega en temlig stor kapasitet. Bäst nedsättas de på jemn mark, som är skyddad mot solens direkta påverkan. Kunde man observera med 2 serier af termometrar, en i skuggan och en i solen, vore det så mycket bättre. — Observationstiden bör vara kl. 9 f. m.

Äfven barometern bör dagligen observeras åtminstone på en viss bestämd timma; äfven med hänseende till den bör dess högsta och lägsta stånd iakttagas. -- Likaledes bör upmärksamheten fästas på hygrometern eller, ännu bättre, psykrometern. — Mängden af nederbörden undersökes medelst udometer.

Vindens riktning och styrka bör sorgfälligt antecknas; äfvensom väderlekens tillstånd. För att angifva graden af himlahvalfvets renhet och klarhet, kan decimalbråk användas, så att en fullkomligt klar himmel utmärkes genom 1 och en alldeles molnbetäckt med 0; mellangraderne uttryckas medelst decimaler. — Stormiga, töckniga, o. s. v., dagar böra också antecknas.

Utom dessa vore det intressant om luftelektricitet, jordmagnetism, stjernfall, nordljus, källors, vexters och djurs tempera-

tur, ebb och flod, m. m. observerades; hvilket dock i allmänhet ej kan ske af andra än dem, som äro i tillfälle att nästan helt och hållet egna sig åt meteorologiska och fysiska observationer.

Med hänseende till vextriket. Specielt hithörande iakttagelser kunna hänföras under tvenne synpunkter, allteftersom de afse vexternas årliga eller dagliga perioder. En årsperiod är den, som förflyter mellan tvenne på hvarannan följande förnyelser af blad, blommor och frukter. — Den dagliga perioden fortfar till återinträdandet af den timma eller stund på dagen, då vissa slag af blommor öppna sig; ty liksom alla vexter ha bestämda tidpunkter för deras löfsprickning och blomning, likså öppna och tillsluta vissa vextarter sina blommor på bestämda stunder på dygnet och på samma ställe alltid på samma timma. Resultaterna, som dessa företeelser lemna, äro af stort intresse ej blott för meteorologien, utan ock för vextgeografien.

Hufvudsaken vid studerandet af dessa företeelser är att göra iakttagelserna korresponderande, så att de resultater, som de på ett ställe anställda erbjuda, kunna sättas i förhållande med de på andra trakter erhållna. För att lättare ernå detta syftemål tjena följande anvisningar.

I fråga om de årliga perioderna. — Från hithörande iakttagelser böra utan undantag alla enåriga vexter uteslutas, emedan de upskjuta ganska olika allt efter tiden, då de såddes, hvadan de från dem hämtade upgifter ej egna sig till jemnförelser; af samma orsak böra äfven tvååriga vexter uteslutas; hvarvid dock undantag bör göras i fråga om vintersäd, såsom vinterråg och vinterhvete, emedan de alltid sås vid samma tid och derjemnte äro de allmännast kultiverade vexter. — Således återstå perenna och trädartade vexter, bland hvilka de sistnämnda äro de vigtigaste, emedan de äro mera utsatta för den dubbla inverkan af luft och jord, och emedan de i fråga om löfsprickning äro lättare att observera. Men äfven bland dessa bör man taga sig tillvara att ej observera andra än dem, som åtminstone ett år förut varit planterade. — Bland de perenna bör man utgallra alla sådana, som blomma under hela året och bil-

dat knopparna före vintern, såsom *Leontodon Tarax.*, *Stellaria media*, *Senecio vulgaris*, emedan dessa ej ha några bestämda epoker och deras blomningstid icke är regelmässig vid vårens början. — Bland odlade vexter bör man utesluta sådana, som genom kulturen frambringa varieteter, emedan man, för att få fullt tillförlitliga resultater, på alla ställen borde observera alldeles samma slags varietet. — Slutligen bör man ej anställa sina observationer på sådana arter, hvilka antingen äro svåra att skilja från sina stamsäglingar eller hvilkas arträtt är underkastad tvist, emedan man i annat fall möjligen på olika ställen observerade olika arter, ehuru under samma namn. — I enlighet härmed meddelas en förteckning på en del vexter utur alla de särskilda familjerna, hvilka Förf. anser isynnerhet egnade till anställande af de ifrågavarande observationer. Ref. vill här nedan meddela ett utdrag af denna lista, såvidt den afser svenska eller i Sverge allmännare odlade vexter.

Förf. öfvergår derefter till framställningen af några punkter, som böra iakttagas vid sjelfva observationer. — Linné antog fyra observationsmomenter: löfsprickningen, blomningen, fruktmognaden och bladfällningen. — Andra hafva gått längre och mångfaldigat dessa momenter, hvilket dock synes vara hvarken nödvändigt eller nyttigt, ty derigenom uphöra observationerna att vara komparativa och förlora således sin hufvudkarakter. Redan bland de af Linné upgifna äro några som äro användbara allenast på ett litet antal vexter; sålunda kunna bladutvecklingen och bladfällningen endast bestämmas för trädaktiga vexter. Förf. anser derföre tillräckligt att antaga de fyra af Linné anmärkta, hvarvid särdeles sorgfällighet bör riktas på bladutvecklingen, såsom den vigtigaste och som i nödfall kan vara ensam tillfyllestgörande. — Vid anställandet af sjelfva iakttagelserna kunna två metoder användas, i det att man kan observera vexterna antingen i vildt eller odladt tillstånd. Den förra synes ej erbjuda tillräckliga hjelpmedel och vara underkastad alltför stor osäkerhet, emedan iakttagaren hvarje dag har att genomse ganska skiljaktiga trakter och aldrig är säker att på *samma* vext kunna anställa en ny observation. Förf. anser derföre, att iakttagelserna böra göras på individer i en väl luftig trädgård, der de hvarken äro skyddade för vädrets inverkan ej heller få vara utsatta för någon mot söder belägen mur. I frå-

ga om skogsträden, så böra de väljas på fria fältet, ej ini skogar, emedan väderlekens inverkan här är ganska olika.

Herr Qvetelet anser att löfsprickningsepoken bör utsättas då de första bladen utvecklat sig, och blomningsepoken, då första blommorna utslagit. Fruktmognaden bestämmes hos vexter med frukter, som öpna sig, efter fruktgömmenas uppspringande, men hos vexter, hvars fruktgömmen ej öpnas, då man tydligen kan antaga frukten som mogen. Löffällningen anses inträffa, då största delen af bladen affalla; denna epok gäller dock blott om trädartade vexter, och bland dessa får man helt och hållet utesluta dem med ständigt grönskandeblad.

I fråga om de dagliga perioderna anmärkes, att det vore af stort intresse att känna den timma då vissa plantor, hvilka ega förmåga att på en bestämd stund öppna och tillsluta sina blommor; på hvarje särskildt ställe fullgöra detta. Men som det skulle vara för mycket besvär, att för hvarje dag anställa dessa iakttagelser, så föreslås att de göras allenast vid dagjemningen och sommarsolståndet. — Med afseende på de vexter, som kunna utgöra föremål för sådana observationer, anmärkes allenast att de böra vara fullkomligt friska och utsatta för fria luften; *Leont. taraxacum* anföres såsom särdeles passande.

Härefter följer förteckningar på de vexter, hvilka Hr Qvetelet anser särdeles passande för att med dem anställa ofvannämnde iakttagelser, hvaraf Ref. vill här lemna ett efter svenska floran lämpadt utdrag; de med kursiv stil utmärkte äro sådana, som företrädesvis böra observeras.

Med hänseende till de årliga perioderna: *Abies Larix*; Taxus baccata, *Alnus glutinosa*, Betula alba, *Salix caprea*, amygdalina; Populus alba, Corylus avellana, Quercus Robur, Fagus silvatica; Ulmus campestris; Chenop. bonus Henricus, Polygon. bistorta; Lamium album; Nepeta cataria, Glechoma hederac., Digitalis purpurea, Scrophularia nodosa, Verbasc. Thapsus, Solanum Dulcamara; Symphytum officin., Pulmon offic., Echium vulgare, Convolvulus sepium, Plantago major, Polemon. cærul., Cynanchum Vincetoxic., *Syringa vulgaris*, Fraxinus excelsior, Ligustrum vulgare, Primula elatior, Statice armeria, *Erica vulgaris*, Vaccin. myrtillus, Campan. persicæfolia, Tussilago petasites, Chrysanth. Leucanth., Scabiosa succisa, Lonicera Periclymenum, xylosteum, Vibúrnum opulus, Sambucus nigra, Cornus sanguinea, Hedera Helix, Archangelica offic., Sedum Telephium,

Saxifraga crassifolia, *Philadelphus coronarius*, Epilobium angustifol., Cratægus oxyacantha, Rosa centifolia, Fragaria vesca, Rubus idæus, Prunus Padus, Orobus vernus, Trifolium pratense, Rhamnus Frangula, Evonymus europ., Ribes rubrum, *Buxus sempervirens*, Geran. pratense, Malva silvestris, Tilia parviflora, Hypericum perforatum, *Æsculus hippocast.*, Dianthus caryophyllus, Stellaria holostea, *Viola odorata*, Helianthem. vulgare, Anemone nemorosa, *Ranunc. Ficaria*, Berberis vulg., Chelidon. majus, Nuphar luteum, Paris quadrifolia, Hydrocharis morsus ranæ, Alisma Plantago, Orchis latifolia, Narcissus pseudonarcissus, *Galanthus nivalis*, *Secale cereale*, *Triticum hybernum*, Arum macul., Equiset. arvense, hiemale.

Med hänseende till dagliga perioden: Anagallis phoenicea, Calendula arvensis, Campanula Speculum, Cichorium Endivia, Convolvulus tricolor, Lactuca sativa, Leont. tarax., Nymphæa alba, Oenothera biennis, Ornithog. umbellatum, Portulaca oleracea sativa, Sonchus oleraceus, Tragopogon porrifolius, pratensis.

(Forts.)

III. Hvarjehanda.

1. Doc. Liebman hemkom i Juli med en rik skörd, med hvars ordnande och redigerande af gjorda observationer han nu är sysslosatt. Det kan anses som en ovanlig lycka, at alla de remisser af lefvande och inlagde vexter, frö, m. m som han under sin resa tid efter annan hemsändt, ankommit oskadade, med undantag af en enda, hvaraf dock ganska mycket var konserveradt och andvändbart.

2. Prof. Koch har utgifvit första afdelningen af 2:a upl. af *Synopsis floræ german. et helv.* Den omfattar till och med *Compositæ corymbiferæ.*

3. Doc. Arrhenius har utgifvit en atlas öfver vextrikets terminologi och Herr Torssell en förteckning på alla skandinaviska lafvar.

☞ Orsaken till det oförlåtliga dröjsmålet med utgifvandet af närvarande nummer är att söka dels deri att utgifvaren tillbragt på landet största delen af sommaren, dels och hufvudsakligen deri, att arbetet på tryckeriet måst afbrytas till följe af flera arbetares iråkade sjukdom. September numret är under arbete och Oktober numret skall ock oförtöfvadt utkomma; ett literaturbihang skall åtfölja ett bland dessa numror.

LUND, tryckt uti Lundbergska Boktryckeriet, 1843.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 9. Lund September 1843.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Notis om Slägtet Schedonorus; af* E. Fries.

Uti mycket naturliga och stora familjer möter det vanligen mycken svårighet att fördela dessa i naturliga slägten. Bland *Umbelliferæ* har man, för att vinna någon reda, varit nödsakad att upgifva hoppet derom; så att endast de mest i ögonen fallande, såsom *Bupleurum*, bibehållas utan afseende på karakterernas afvikelse. För konseqvensens skull har man bland *Cruciferæ* måst öfverflytta vissa arter till andra slägten än som naturen tydligen anvisat. f. ex. *Sinapis nigra*, *Arabis thaliana*; och för nya tidens fordran på karakterer vill man bland *Leguminosæ* utplåna de mest naturliga slägten, på hvilkas sjelfständighet och begränsning ingen enda Botanist under flere sekler förr tviflat, såsom *Orobus*, *Lathyrus*, *Ervum*, *Vicia*. Det är tidsandans fordran på kontroller! Helt olika är åter förhållandet med *Gräsen*. De sönderfalla icke blott i naturliga slägten, utan dessa låta äfven genom karakterer skarpt begränsa sig. Det ligger i sakens natur att Linné, som nästan först ordnade gräsens slägten, måste bilda dessa kollektiva; men icke dess mindre bibehöllos de allmänneligen temligen oförändrade till Palisot anställde den revision, som sedan alltjemt fortgått. Palisots många nya slägten blefvo i början temligen allmänt ogillade; men hafva sedan småningom blifvit icke blott antagne utan äfven ökade, hvarigenom Agrostologien onekligen vunnit.

Bland de af Palisot bestämda men ej allmänt antagna slägten utmärker sig *Schedonorus* i så många afseenden, att

det icke lämpligen kan förenas hvarken med *Bromus* eller *Festuca*. Det är icke egentligen att anse som medelform imellan dessa begge släglen, då det genom sina hoptryckta valvler och synnerligast genom sina upåt vidgade små-ax (en hufvudkarakter, som äfven bestämmer underafdelningar inom denna familj och närmar det något *Aveneæ*) från båda afviker och visar sig vara ett verkligt sjelfständigt slägte. Upfattadt från denna synpunkt måste flere till *Schedonorus* räknade arter återföras till *Festuca*, såsom *Festuca pratensis*, *litorea*, *gigantea*, men å andra sidan detsamma riktas med flere för verkliga *Bromi* ansedda arter, såsom *Bromus sterilis*, *tectorum*, *Madritensis*, m. fl. Vid första påseendet kan denna förening synas artificiel; men vid närmare granskning finner man lätt, att skilnaden endast beror af den ettåriga eller fleråriga roten, hvarefter slägtet synes oss lämpligast fördelas i tvenne sektioner. Hvad som ytterligare bestyrker dessa sektioners naturliga samband är, att uti dem båda blomvippan parallelt framgår från styft uprätt, såsom *Schedonori erecti* och *Madritensis*, till slak och hängande, såsom hos *Schedonorus asper*, *tectorum* och *sterilis*.

Sched. laxus (Bromus *Horn.*) är perenn men har fullkomligt utseendet af de sistnämnde. Samma förhållande eger rum inom slägtena *Bromus* och *Festuca*.

Af följande korta diagnostik hoppas vi skillnaden blifva fullt klar:

Bromus: Panicula verticillata, rachi tereti contigua. Spiculæ multifloræ, sursum decrescentes, gluma inferiori nervosa. Valvulæ ventricosæ obtusæ, apice bifidæ, arista dorsali. Styli e latere germinis. (*B. secalinus*, *brachystachys*, *arvensis*, *pratensis*, *racemosus*, *mollis*, *hordeaceus*).

Schedonorus: Panicula verticillato-racemosa, rachi edentula Spiculæ multifloræ, *sursum dilatatæ*, gluma infe-

riori uninervi. Valvulæ *compressæ*, lanceolatæ, sursum attenuatæ, *nervis tribus mediis in aristam subapicalem confluentibus*. Styli e latere germinis egressi.

Species Svecanæ:

* Perennes:

1. *S. inermis*. (Bromus L.) — 2. *S. asper*. (Bromus Murr.) — 3. *S. erectus*. (Bromus Sm.)

** Annui:

4. *S. sterilis* (Bromus L.). — 5. *S. tectorum* (Bromus L.).

*Obs. Bromus erectus *subrectus* Nov. Mant. III videtur nova species.

Festuca: Panicula racemosa, rachi excisodentata. Spiculæ multifloræ, sursum decrescentes. Valvula exterior ventricoso-teres, acuminata, nervis in aristam terminalem confluentibus. Stylis terminalis.

---

2. *Anmärkningar öfver bestämmandet af slägtnamnen Arundo och Coeloglossum*; af E. Fries.

Under fördelandet af en del äldre kollektiva vextslägten uti smärre naturligare kommer man ofta i tvist och villrådighet om det förut bekanta namnets bestämmande. Slägtet *Arundo* erbjuder häruppå ett i ögonen fallande bevis; det har blifvit öfverfördt på samtliga de slägten, som af det gamla Linneanska upstått. Härvid borde på namnens äldsta historiska uprinnelse och bruk läggas hufvudsaklig vigt, helst när de som *Donax* och *Phragmites* hafva sin rot ända ned i Grekiska fornåldern. *Phragmites* har väl nu allmänt blifvit antaget; men slägtnamnet *Donax*, såsom det af det nya slägtets grundläggare (Palisot) i sin äldsta mening riktigt användes, har förkastats; emedan man

redan hade ett Insektslägte *Donax*. Billigare synes dock varit, att detta, som saknade Grässlägtets vördnadsvärda anor allt från den *Homerska* tiden, fått vika. Ville man dock icke ändra insektnamnet, borde det gamla *Donax* bibehållits med en lindrig flexion eller tillägg t. ex. *Donacium* eller *Eudonax*, hvilket sednare kunde ansets häntyda på dess urgamla anor (liksom ett *von Donax* till skillnad från parvenuslägtet helt simpelt *Donax*). Namnet *Arundo* åter har, liksom det motsvarande *καλαμος*, alltid varit kollektivt, aldrig afsett någon bestämd art, men redan af Plinius tillagts *A. epigejos*, och just derföre borde det bibehållits för största delen eller lägre massan af Linneanska slägtet, enligt Linneanska grundsatsen, att då ett större slägte fördelas i flera bör namnet bibehållas för det, som bibehåller största antalet af arterne. Med verklig fägnad hafva vi sett det af några de nyaste författare återställdt och det olyckliga *Calamagrostis* förkastadt.

Med det sednare från *Arundo* skiljda *Psamma* Palis. har man råkat illa ut. Nämnde Palisotska äldsta namn förkastades dels för homonymiens skull, dels för dess abstrakta betydelse af *Sand*, som icke var lämplig på någon vext. Det ändrades derför till *Ammophila*, hvilket nu är allmänt antaget; men detta är ännu mera förvillande, då man har ett homonymt, allmänt bekant mer än femtioårigt Insektslägte, som just finnes på samma lokalitet. Detta sednare slägtes arters vistelseort måste således angifvas efter den antagna nomenklaturen på följande sätt: *Ammophilæ* (insekterne) *habitant inter Ammophilas* (gräsen).

Jag frågar hvarje språkkännare, om det här är möjligt säga om det är gräset *Ammophila* som finnes bland Insekten, eller tvärtom. Utrumque recte dicitur — men förvillelsen i vetenskap är derigenom så mycket mer flagrant. Rättelsen kan dock ske med lätt hand genom ordagrant bibehållande af båda namnen, hvaraf upkommer *Psammophila*. Då detta slägte icke

är anlaget i våra Floror, men i flera afseenden väl skildt, uptaga vi här dess karakter och utmärka dess arter:

Psammophila (Palisot + Host). Panicula verticillato-thyrsoidea. Spiculæ sesqvifloræ, perfecto inferiori hermaphrodito pilis stipato, incompleto terminali penicillato. *Glumæ* florem superantes, *carinatæ*, *inferior minor uninervis*, superior trinervis. *Valvulæ glumis homogeneæ*, *cartilagineæ*, *inferior carinata* 5-nervis, superior bicarinata. Lodiculæ 2, lanceolatæ in apicem integrum protractæ. Stigmata sessilia plumosa. Semen liberum.

Af denna tillökta karakteristik torde dess väsendtliga skillnad från *Calamagrostis* blifva fullt klar. Svenska arterne äro:

1. *Psammophila arenaria.* Arundo *Linn.*
2. *Psammophila baltica.* Ar. *Schrad.* (Vextstället Varberg för denna art är oriktigt).

Hvad vi anmärkt om de äldre namnens olika tillämpning hos nyare författare, bland gräsen, gäller uti ännu högre grad bland *Orchideæ.* Vi behöfva blott erinra *Satyrium*, *Serapias*, *Ophrys*, m. fl. Grunden härtill måste sökas i den missaktning man vanligen hyser för historiska lärdomen och kritiska forskningen, grundad till en del på hyperkritikens öfverdrifter, till en del på dess oläglighet för dilettantismens jagande blott efter det nyaste. Äfven här finna vi flera homonymer, som dels blifvit rättade såsom *Liparis* till *Sturmia*; dels öfversedde såsom *Ceratium*, för hvilket vi öfverlåta åt andra föreslå något passande namn, helst vi icke känna vexten *). Vi skola här endast fästa oss vid namnet *Coelogossum*. Detta tillades af Dr Hartman först ett mycket naturligt slägte, hvars arter sedermera blifvit fördelade på helt olika slägten. Lindley öfver-

---

*) Namnet *Spadonia* bland *Compositæ* är *förut* begagnat bland Svamparne och torde derföre kunna öfversättas till *Eunuchia*.

förde namnet derigenom på ett helt annat slägte, men Blume återstälde sedermera *Coeloglossum* fullt efter Dr Hartmans begränsning, fast under ett nytt namn *Peristylus*. Då likväl Hartmans benämning är vida äldre, af alla skandinaviske Botanister antagen och till en del af Tyske Författare, t. ex. *Wimmer*, måste Lindleys *Coeloglossum* erhålla ett nytt. Vi tveka icke, att det vinner Botanisternas bifall då vi benämna det efter den förtjente utgifvaren af denna Tidskrift:

Lindblomia (Coeloglossum *Lindl. Orch. p.* 302). Ehuru närbeslägtadt med *Coeloglossum* Hartm. afviker det i flera väsendtliga delar och har icke dess korta punglika sporre. Roten består af tvenne hela knölar (tubera). Väsendtligaste skillnaden ligger likväl i läppens alldeles egna bildning. Den är köttig, i synnerhet dess klo, som är urholkad med ojemn glandulös kant, från hvilken utgå tvenne klubblika köttiga utvexter. Att den således icke kan förenas med *Coeloglossum* Hartm. är tydligt. Öfver dess förhållande till öfrige och främmande slägten måste Lindley jemnföras, till hvars *Orchid. sid.* 297, 302 vi för denna orsak hänvisa. Flera, hos Lindley beskrifna arter, finnas i Ostindien.

---

3. *Förteckning på sällsyntare vexter funna omkring Södertelje*; af H. Hofberg.

1. *Eriophorum latifolium* förekommer sällsynt i Södermanland; ymnig i Ströms äng nära Södertelje.
2. *Hierochloa borealis.* S:telje S:n Ströms äng; Salems S:n Tegelstorps hage i sjöstrand.
3. *Melica uniflora.* Salems S:n Korpberget.
4. *Sesleria cærulea.* Salems S:n Viksbergs äng.
5. *Triticum caninum.* Vestertelje S:n Kiholms park.
6. *Asperula odorata.* Korpeberget.
7. *Galium trifidum.* Vid det s. k. Korpet utanför staden, några få exemplar 1843.

8. *Convolvulus Sepium.* Tegeltorps hage vid sjön.
9. *Campanula Cervicaria.* Vestertelje S:n Lina gärde.
10. — *latifolia.* Kiholms park.
11. — *Trachelium.* Salems S:n Viksbergs äng.
12. *Viola canina* var:. *frustranea* Wg. Tegeltorps hage.
13. *Ribes nigrum.* Vid en bäckrännil jemte gångstigen mellan Lina och Södertelje.
14. *Hedera Helix* i fugliga busksnar i mellersta afsatsen af Korpeberget ymnig.
15. *Myrrhis odorata.* Kiholms Park förvildad.
16. *Convallaria multiflora.* Salems S:n Viksbergs och Kägelboda ängen; V:telje S:n Kiholms park.
17. *Luzula campestris β pallens.* Dämkärrs äng i Yttre Enhörna S:n.
18. *Rumex obtusifolius.* Ymnig, nedanför Lina qvarnar.
19. *Chrysosplenium alternifolium.* Kiholms park.
20. *Pyrola umbellata.* Yttre Enhörna S:n Ekeby skog.
21. *Monotropa Hypopithys.* V:telje S:n Kiholms park, Yttre Enhörna S:n Ekeby skog.
22. *Stellaria nemorum.* V:telje S:n vid dammen ofvanför Lina qvarnar; Södertelje S:n vid en bäckrännil i Stadslyckorna söder om Staden; Salems S:n Viksbergs äng, på alla ställena ymnig.
23. *Sedum album.* Korpeberget.
24. *Aqvilegia vulgaris.* Kiholms park; på kanalbankarna i Södertelje.
25. *Thalictrum simplex.* Ströms äng.
26. *Pulsatilla vulgaris* flerestädes omkring Staden.
27. *Anemone ranunculoides.* Lina hagar.
28. *Lathræa Sqvamaria.* Kiholms park.
29. *Draba muralis.* Korpeberget, ymnig.
30. *Nasturtium Armoracia* nedanför Lina qvarnar.
31. *Cardamine silvatica.* Kiholm i parken.
32. *Dentaria bulbifera.* Parken vid Kiholm.
33. *Sinapis arvensis β ambigua.* Kiholms gärde bland vårsäd, ymnig.

34. *Geranium lucidum.* Korpeberget.
35. *Polygala uliginosa.* I ängen emellan Ekeby och Yttre Enhörna Prestgård.
36. *Hieracium stoloniflorum.* Kiholms gård.
37. — *rigidum.* På samma ställe som föreg.
38. *Onopordon Acanthium.* Salems S:n vid Högtorp.
39. *Eupatorium cannabinum.* Långhälls udde i Björkfjärden i Mälaren.
40. *Centaurea Scabiosa.* Högst sällsynt inom Södermanland. Källvreten vid Kiholm.
41. *Coeloglossum viride.* Salems S:n Tegeltorps gärde.
42. *Listera cordata.* Salems S:n skogskärr nedanför Korpeberget; Södertelje S:n Näsets hage ner vid saltsjön.
43. *Litorella lacustris.* I sjöstrand nedanför Viksberg. (*Betula nana,* som enligt Prof. Wahlenberg skulle vexa vid Viksbergs helsobrunn, har af mig blifvit förgäfves eftersökt. Troligen har den blifvit utrotad genom den omkringliggande mossens upodling.)
44. *Salix viminalis.* Omkring Lina qvarnar.
45. *Humulus Lupulus.* I strand bland albuskar nedanför Kiholms tegelbruk.
46. *Mercurialis perennis.* Salems S:n Kägelboda äng ymnig.
47. *Asplenium Breynii.* Korpeberget.
48. *Struthiopteris germanica.* Tillsamman med *Stell. nemorum* på alla för densamma upgifna vextställen.

---

4. *Tillägg vid upgifterna öfver Strengnäs-traktens vegetation;* af H. Hofberg.

(Se Bot. Not. 1842. N:r 4 samt 1843 N:r 3.)

96. *Anemone Hepatica var. glabra.* Olivehälls park.
97. *Leontodon taraxacum* var. lågvext, ett par tum hög, hyllefjällen äggrunda tilltryckta, bladflikarne fina åtskilda. Gorsingeholms Ekbacke ymnig.
98. *Corallorhiza innata* i mossan på Olivehälls skog ymnig.

99. *Carex montana.* Gorsinge äng nära landsvägen.
100. *Aspidium cristatum.* Strengnäs S:n Piparmossarne; Thoresund S:n och Braxensjön.
101. *Asplenium Breynii.* Finninge-bergen nära staden.
102. *Ophioglossum vulgatum.* Tosterön Tynäs-äng.
Anm. *Draba incana* i Tynnelsö djurgård Öfverselö S:n återfanns 1842 högst ymnig. *Draba muralis* anträffades äfven samma år på det af Carlsson i Fl. Strengn. upgifna vextstället.

Vid Gripsholms Fabrik nära Mariefred är funnen en rekryt för Svenska Floran neml. *Potentilla inclinata* Koch.

II. Utdrag ur utländska arbeten.

Beitrag zur Feststellung natürlicher Gattungen unter den Sileneen von A. Braun in Carlsruhe. Regensb. Bot. Zeit. 1843 *n.* 22, 23.

(*Meddeladt af* E. Fries).

Närvarande vigtiga upsats är särdeles förtjent af en särskild anmälan. Sistlidne år lemnade vi i denna Tidskrift ett försök att naturenligare i slägten fördela *våra inhemska Sileneer.* Genom nu ifrågavarande, i nämnde vexters natur och metamorfos djupt inträngande, afhandling öfver *Sileneernes slägten i allmänhet* har vår upsats redan blifvit antiqverad. Vårt bemödande inskränkte sig till att efter redan antagne grunder reformera de förhandvarande, bringa dessa i harmoni med *Alsineernes*, och återställa några Linneanska. Herr Braun åter har öpnat en alldeles ny bana, hänvisat på en mängd hittills öfversedde karakterer och från grunden upfört en ny byggnad. Flera af nämnde karakterer voro mig visst icke, som Braun under *Agrostemma* antyder, alldeles obekante, men dels lade jag ingen vigt deruppå, såsom sidoflikarne på kronbladens klo hos *Agrostemma* (redan begagnade som karakter för sektionen Githago af Duby m. fl.) emedan nämnde karakter i en del an-

dra närbeslägtade slägten föga betyder; dels var det mig då ej möjligt konseqvent utföra andra såsom æstivatio corollæ, hvars praktiska användbarhet [1]) syntes mig tillika tvifvelaktig. Sedan detta likväl nu skett är det mig ett stort nöje att resignera för så genomgripande och välgrundade resultater, som nämnde afhandling innehåller. För mitt försök är det nog smickrande, att ha erhållit Herr Brauns intyg, att det i åtskilliga delar närmare slutar sig till naturen än mina föregångares; ty hvarje arbete bör endast bedömas relativt till dessa; ej till sina efterträdares. Ehuru ett och annat i Brauns upsats icke ännu blifvit mig fullt klart, t. ex. *Lychnidis cœli rosæ* plats bland Silene-arterne [2]) vore dock obehörigt, utan ingående i full granskning af Brauns nya ideer och efter nya observationer i naturen, anmäla några reservationer. Men jag anser för min pligt, att fästa upmärksamheten på nämnde afhandling, som gör vår öfverflödig, då det beståndande deruti redan ingått i Herr Brauns.

Efter en utförlig pröfning af de för slägtena användbara karaktererne, hvaraf ett utdrag icke är möjligt, då hvarje ord deraf är vigtigt, öfvergår Braun till Sileneernes fördelning i tvenne naturliga grupper med förkastande af Fenzls trenne. Resultaterne af Brauns undersökningar äro nedlagde i nämnde afdelningars och slägtenas karakterer, hvilka i ett utdrag det endast är tillbörligt uptaga. De vigtigaste nya karakterer

---

[1]) Specielt gäller detta om *Gastrolychnis*, hvilken jag just efter Brauns åsigt i det till Bot. Not. först nedsända mscr. hänfört till *Melandrium*, antagande tändernes parvisa sammanvexning, men, såsom praktiskt lätt förvillande, genom en sedermera nedsänd rättelse ändrade.

[2]) Med dess fröhus slutliga upspringande i ett dubbelt antal parvis förenta tänder är förhållandet ungefär detsamma som hos *Malachium*. *Lychnis affinis* och *apetala* åter förhålla sig till *Melandrium* som *Halianthus* till *Arenaria*.

Braun begagnat äro fruktbladens motsatta eller alternerande ställning till kronbladen, blomfodernerverne och blomkronans æstivation. I dessa sistnämnde hänseenden afviker *Saponaria officinalis* från *Silene*, hvarigenom det blir lätt att återföra denna till *Saponaria*, fast den efter förut bekante karakterer (äfven Braun har funnit den med 3—4 pistiller) i allo var en *Silene*.

Det är ett missförstånd, då Braun upgifver, att jag af *Sileneæ* antager flera sektioner (endast Drypis ansåg jag vara typ för en egen sektion); tvärtom ansåg jag dem utgöra *ett så sammanhängande helt*, att endast en analys efter de lättast i ögonen fallande karakterer till slägtenas bestämmande kunde admitteras. Helt annat blir förhållandet nu, då vi genom Brauns undersökningar erhållit 2:ne så bestämda sektioner, som dess *Lychnideæ* och *Diantheæ*, hvilkas karakteristik vi helst återgifva med dess egna ord, då alltid lätt genom en öfversättning tvifvel kan väckas om författarens mening.

A. Lychnideæ. "Drehung der Corolle wechselwendig [3]; "Kelch mit Commissuralrippen; Blume meist mit Krönchen, nur "in einem Fall mit Flügelleisten am Nagel; Frucht 3- oder "5-zählig; Keimling immer gekrümmt, fast kreisformig, in "einem Fall Spiral".

---

3) "Das Gesetz der Drehung ist ein doppeltes, entweder nämlich ist "die Drehung eine selbständige und constante d. h. in allen Blü-"then gleich und zwar rechts *(Diantheæ)* — oder die Drehung der "Petala ist abhängig von der Wendung der Blattstellung der Blu-"the, und da in der Inflorescenz der *Sileneen* das Gesetz der An-"tidromie herrscht d. h. der Gegenläufigkeit der Blattstellung ge-"genüberstehender Blüthen, so ist auch die Drehung der Corolle "in derselben Inflorescenz eine veründliche oder wechselwendige, "indem die ihrer Blattstellung nach rechtswendigen Blüthen auch "rechtsgedrehte Æstivation, die linkswendigen linksgedrehte "Æstivation haben" (Lychnideæ)".

B. *Diantheæ*. "Drehung der Corolle constant (rechts); Kelch "ohne Commisuralrippen; Blumenblätter meist mit Flügelleisten "am Nagel, selten zugleich mit Krönlein; Frucht 2-zählig; Keim- "ling kreisförmig gekrümmt oder ausgestreckt.

Till *Lychnideæ* höra följande svenska slägten: *Agrostemma* L., *Coronaria* L. sensu Brauni, *Melandrium*, *Silene*, *Viscaria*. — Till *Diantheæ*: *Saponaria*, *Gypsophila*, *Tunica*, *Dianthus*. Hvaruti Brauns begränsningar afvika från våra anse vi nödigt här anmärka.

Agrostemma (Githago *Desfont.*, *Braun* olim) återställes här i likhet med vår upsats i sin ursprungliga Linneanska mening (Hort. Ups.), men som hufvudsakliga karakterer tilläggas af Herr Braun: kronbladens klo vingad och foderbladen alternerande med fruktbladen.

Slägtet *Lychnis* försvinner efter Brauns upställning ur Svenska Floran; *Lychnis Flos cuculi* föres, jemte *Agrost. Coronaria* och *Flos jovis* till *Coronaria*, en förening som Braun sjelf angifver synas paradox —; och *Gastrolychnis* Fenzl underordnas *Melandrium*. Slägtet *Coronaria* Braun (non Fries) skiljer sig från *Lychnis* genom flackt tilltryckt coronula och hufvudsakligen derigenom, att foderflikarne liksom hos *Lychnis* väl ursprungligen äro motsatta karpellarbladen, men sedan vrida sig något snedt ("durch einer schwache Drehung der Basis des Fruchtknotens") [4]).

Till *Melandrium* räknas icke blott i likhet med vår upsats *Silene noctiflora*, utan äfven *Gastrolychnis* [5]).

---

[4]) Mig synes, åtminstone i Svenska Floran, *Coronaria* Braun svårligen skiljbar från *Lychnis*, då vi fästa oss *vid det primitiva*, som är lika, helst utseendet är helt och hållet afvikande imellan arterne af *Coronaria* Braun.

[5]) Hos våra Svenska arter hafva vi aldrig sett tänderne fritt klyfva sig; ehuru utseendet tydligen liknar *Melandrium*, så afvika

Coronaria, sensu nostro, förenas som en egen sektion med *Silene* [6]. Föröfrigt afsöndrar författaren från slägtet Silene *Saponaria*, jemte, efter frön, andra icke till vår Flora hörande. Hvad frön hos *Silene Armeria* beträffar, är Förf. anmärkning visserligen riktig, att de i sin strängaste mening icke äro lævia (lævissima), men dervid bör tilläggas, att detsamma gäller äfven om *Silene rupestris*, som har frön finstrimmiga. Vi åter hafva här tagit benämningen lævia, i likhet med de bäste författare om *Silenernes* frön f. e. *Hornemann Hort. Hafn.*, som relativt mot de granulerade; fullkomligt släta hafva vi benämnt lævissima. Här är icke fråga om sak, utan om benämningens lämplighet.

Viscaria begränsas i likhet med i vår nämnde upsats.

Saponaria återfår, sedan Braun upgifvit flera hittills okände karakterer för detta slägte, med allt skäl *S. officinalis* [7].

---

tillika frön hos våra Svenska arter genom sin utbredda radierande kant, "qualem in nulla alia planta Caryophyllea vidi" Wahl. Lapp.

[6]) Dess skillnad från *Agrostemma*, *Lychnis och Viscaria* är fullt klar — men i vår öfvertygelse rättfärdigar dess utseende af *Agrostemma* jemte fodrets bildning dess skillnad till eget slägte äfven från *Silene*. Den afviker icke blott genom bestämdt 5tal (isomeriskt) i blommorne (hos *Silene maritima* och öfrige af Braun anförde exempel är det tillfälligt), utan tillika med primitivt parvis förenade tänder. — Då namnet *Coronaria* af Braun blifvit användt för ett annat slägte än af oss och då det rättare tillkommer det förra, äfven om det betraktas som underslägte af *Lychnis*, benämna vi *Agrostemma coeli rosa* L., en skön trädgårdsvext, till tacksam erinran af den Man, som af alla mest verkat för svenska hortikulturens framsteg:

Pontinia. Habitus et calyx Agrostemmatis. Styli 5. Capsula Silenes, sed dentibus primitus geminatim connatis dehiscens. — Lychnis *Dec.* — Viscaria *Fenzl.* — Silene *Braun.*

Denna omflyttning hos alla författare från det ena till det andra slägtet torde bäst antyda, att den är typ för ett eget.

[7]) Braun räknar äfven till *Saponaria*, ehuru enligt upgift konstant trigyn, *Silene pumilio*, emedan blomfodrets nervering öfver-

Gypsophila tages af Braun efter dess vanliga begränsning. Till *Tunica* räknas äfven *Dianthus prolifer.* Att vi i vår upställning bibehöllo den under *Dianthus*, skedde endast från Svenska Florans synpunkt, uti hvilken vi ej ville införa ett slägte, hvaraf vi icke egde några af de mera normala arter, utan endast denna öfvergångsart till *Dianthus.*

Att redovisa i öfrigt för den grundlighet och mångsidighet, hvarmed författaren studerat och behandlat denna familj, skulle vida öfverskrida gränsorne för en anmälan. Vi kunna endast hänvisa hvar och en, som önskar verklig kännedom öfver dessa vexters förvandtskap, till en afhandling, hvars epigraf borde vara: *in parvo copia.*

P. S. Den af Författ. i tillägg omnämnda Mantissa II till Endlichers *genera plantarum*, hvaruti Fenzl äfven efter likartade prinsiper omarbetat Sileneernes slägten, är mig veterligen icke ännu anländ till Sverge. I saknad deraf kunna vi icke nu ingå i några närmare detaljer. Vi blott anmärka, att, med antagande af Brauns bägge sektioner, kapslens upspringande lämpligast begagnas som analys för slägtenas bestämmande, äfven om man sedermera efter närmare frändskap vill omkasta deras ordning, f. e. *Viscaria* enligt Brauns åsigt från Lychnidis till Silenes närmaste granne. Hvad som numera efter Braun är alldeles obestridligt är, att slägtet *Lychnis* i sin äldre form är belastadt af de mest heterogena former och omöjligen kan bestå. Äfven *Gastrolychnis* synes oss nödigt antaga som eget slägte, hvilket har flera arter, egendomliga för

---

ensstämmer med *Saponaria* och ej med *Melandrium*, till hvilket slägte vi, med förbiseende af fodrets nerver, hänfört den. Dess plats är, äfven efter Braun, ännu något oviss. — Att blomkronans vridning är konstant beror väl af dess ensamma utgång från stjelkens topp; efter allt hvad jag kan sluta måste den äfven vara konstant af samma orsak hos *Wahlbergellæ, Silene acaulis,* men härom har jag inga egna observationer.

arktiska zonen. Men som slägtnamn kan sektionsnamnet *Gastrolychnis* icke bibehållas, och i Ledebours *Flora Rossica* är det af Fenzl sjelf öfvergifvet, der slägtet med *Melandrium* sammanflutit. Vi önska derföre benämna detta slägte efter vår berömde Botanist, Norske och Lappske fjällarnes utmärkte forskare, Professor P. F. Wahlberg, men på det detta namn ej må förvexlas med Wahlenbergia liksom de båda Botanisterne, hvars namn de bära, af flera utländska författare förblandas, hafva vi nödgats gifva det en något ovanlig termination, Wahlbergella. Till slut bifoga vi en analys af våra inhemska slägten, efter Brauns och våra egna bestämningar:

A. Fröhusets valvler udda (3, 5), (se föröfrigt *Lychnideæ* Braun), upspringande

— a: i lika många hela tänder med stiften:

1. *Agrostemma.* Fröhuset enrummigt, valvlerne motsatta kronbladen.
2. *Lychnis.* Fröhuset enrummigt, valvlerne motsatta foderbladen. (Vår art hörer till *Coronaria* Braun).
3. *Viscaria.* Fröhuset vid basen 5-rummigt.

— b: i lika många tänder med stiften, men slutligen klufne eller delbara i 2 (eller snarare dubbelt så många, men parvis sammanvexte på samma sätt som hos Halianthus, Malachium).

(*Coronaria* L. Fries. Fröhuset 5-rummigt. Frön ovingade.)

4. *Wahlbergella.* Fröhuset enrummigt. Fröns egendomligt utplattade kant skiljer *W. uniflora* och *W. affinis* från alla inhemska Silenеer.

— c: i dubbelt så många fria tänder som stiften:

5. *Melandrium.* Fröhuset enrummigt.
6. *Silene.* Fröhuset trerummigt.

B. Fröhusets valvler (2) och tänder (4) jemnpariga (se Diantheæ *Braun*).

— a: Frön sidofästade.

7. *Saponaria.* Kronbladen med åtskild uprätt klo, platt skifva.

8. *Gypsophila.* Kronbladen mot basen jemnt afsmalnande, klåcklikt ställde.

— b: frön sköldlikt vidfästade:

9. *Tunica.* Kronblad som Gypsophila.

10. *Dianthus.* Kronblad som Saponaria.

Upsala Augusti 1843.

III. Hvarjehanda.

1. Den nya fjerde uplagan af Dr Hartmans Skandinaviska Flora är nu färdigtryckt och i bokhandeln utkommen.

2. Herr D:r Hartman har meddelat underrättelse, att han under sommarens förlopp i Roslagen funnit *Batrachium marinum* Fr., *Platanthera chloranta*, *Angelica litoralis* Fr., m. fl. i mängd — Gymnasii Adjunkten i Hernösand P. Engman har i mängd återfunnit *Botrychium virginicum* Sm. vid Tåsjöberget i Ångermanland på dess första fundort; likaledes har han i Ångermanland funnit *Glyceria norvegica* Somft., som dock Læstadius påstår sig redan 1824 der hafva anmärkt.

3. Bland vexter, hvilka Hr Lilja anmärkt i trakten af Billinge här i Skåne (se tidning för trädgårdsskötsel &c sid 46) torde här böra nämnas: *Symphytum officinale*, *Dianthus superbus*, *Barbaræa stricta*, *Crepis biennis* vid Billinge; *Rosa pomifera* vid Stödhaf, *Stratiotes aloides* i mängd vid Rönneholm, m. fl. — I ett följande nummer skall Utg. redogöra för de af honom under sommarens lopp anmärkta vexter.

4. J. Vahl i Köpenhamn har blifvit kallad till ledamot af Botaniska Sällskapet i Regensburg.

5. Andra delen af Schleiden's *Grundzüge der wissenschaftlichen Botanik* lärer vara utkommen, men ännu ej hit ankommen.

6. Under hela sommaren har en stor mängd arbetare varit sysslosatte att jemna och fylla planen, der Trädgårdsföreningen i Göteborg skall anlägga sin trädgård.

LUND, tryckt uti Lundbergska Boktryckeriet, 1843.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 10. Lund Oktober 1843.

I. Korrespondens.

Öfver de i särskilda trakter af Sverge i år företagna Botaniska resor. Ur bref från Prof. E. Fries.

Luleå Lappmark besöktes innevarande sommar af Herr Professor C. P. Wahlberg, jemte Studeranden Anderson, hufvudsakligen i entomologiskt afseende, men äfven af vexter gjordes i Qvickjocks trakten en rik skörd, hvaribland flera de sällsyntaste, t. ex. *Arnica alpina, Antennaria carpathica, Rubus castoreus*, m. fl. Som ny för Svenska Floran anmärktes *Carex bullata lævirostris*. Af *Stellaria juncea* insamlades äfven talrika och sköna exemplar, hvilka göra sannolikt att denna utgör en från *St. graminea*, hvarunder vi i Nov. Mant. III uptagit den, verkligen skiljd art.

Jemtlands vestliga fjällar besöktes af Herr Stads-Notarien Beurling från Stockholm och Studeranden Lagerheim, Oviksfjällen undersöktes af Studeranden C. Backman. Båda insamlade en rik skörd; de förre funno på Åreskutan *Salix pyrenaica helvetica* eller *S. ovata* Ser.; den sistnämnde antecknade flera märkvärdiga stationer, t. ex. för *Ranunculus lapponicus, hyperboreus*, o. s. v. Samlingen är ännu icke till Upsala anländ.

Ångermanland undersöktes af Herr Mag. P. Engman i Hernösand, som vid Ångermans-elfven i Bjerträ Socken upptäckte den sköna, för Svenska Floran nya *Glyceria remota*. Under en resa i sällskap med Stud. Berlin till det natursköna Tåssjöberget (på Lappska och Jemtländska gränsen) insamlades *Botrychium virginicum* i oförlikneligt prakt. *Salix canescens*

är jemte den ursprungliga *S. majalis* med glatta kapsler af Herr Engman upläckt i granskapet af Hernösand.

Dalarne besöktes af Herr Kandidat Säve, som med Herr Clasons ledning samlade *Epipogium aphyllum* på det gamla vextstället. Öfver Dalarnes vegetation hafva vi nu erhållit en ypperlig öfversigt i den af Herr Häradshöfding Kröningsvärd nyligen utgifna *Flora Dalekarlica*, ett resultat af mångåriga resor och forskningar i denna provins. Häri äro äfven uptagne de fynd, som Hr Liedström gjort under sina resor i de aflägsnaste delar af provinsen. I år har denne besökt Transtrandsfjällen.

Roslagsskären äro undersökte af Herr P. C. Afzelius, synnerligast trakten kring Grisslehamn, der *Ranunculus cassubicus* finnes i största mängd och yppighet. Föröfrigt anmärktes i dess skär *Batrachium marinum* (som af de flesta, hvilka botaniserat vid Östersjöns kust, blifvit hemförd), *Angelica litoralis*, *Silene viscosa* m. fl. *Brassica Rapa* L. är i denna trakt mycket ymnig och vild bland säden, och af stamformen *Br. campestris* förekomma tvenne utmärkta varieteter.

Westmanland besöktes af mig som hastigast under en undersökningsresa med Akademiens Landtbönder i provinsen. Jag hade derunder tillfälle noga undersöka *Alopecuri nigricantis* veri från *Al. pratensis* helt och hållet afvikande vegetation, hvarigenom den på 100 fots afstånd lätteligen urskiljes, — samt anmärkte *Scutellaria hastifolia*, samt vid Strömsholms Stuteri stänglar af en alldeles förtorkad *Fedia*, som till frukten afviker från våra kända svenska arter.

I *Södermanland* har Herr Mag. Ringstrand fortsatt sina rastlösa forskningar. Utom en mängd intressanta lokaliteter har *Salix holosericea* (ny för Skandinaviens flora) blifvit insamlad vid Nyqvarnsbruk, der den väl troligen är ursprungligen planterad men förekommer i mängd. — Sistlidne år insamlades mycket sparsamt vid Gripsholm en *Potentilla*, intermediär imellan *P. intermedia* L. och *P. inclinata* Vill., men är i år noga och förgäfves eftersökt. Bland flera intressanta af Herr Inde-

betou insamlade vexter befinner sig äfven *Calamagrostis strigosa* Htn 3 (non Wahl.), som är mycket utmärkt, en medelform mellan *C. Halleriana* och *C. silvatica.*

Från *Gottland* har Studeranden Westöö medfört betydliga insamlingar, äfven af *Scolopendrium;* bland annat förekommer en med *Alopecurus agrestis* närmast besläglad art, hvaråt vid ledighet skall egnas närmare undersökning.

I *Östergöttland* har Studeranden H. Holmgren fortsatt sina undersökningar i den genom dess förra upsatser väl kända Motala-trakten, som erhållit flera nya rekryter, t. ex. *Carex paniculata*, *sparsiflora* (snarare varietet af *C. vaginata*, än af *C. panicea*) m. fl. Särdeles intressant är *Juncus atratus* Krock. (Det är till denna som *J. nigritellus* Don hörer enligt äkta engelska exemplar och ej till den form af *Juncus supinus* dit den oriktigt blifvit öfverförd). Herr Holmgren har tillika meddelat mig *Schedonorus erectus*, insamlad vid Marmorbruket, och från Linköpingstrakten en *Gagea stenopetala* med *tvenne* rotblad, enblommig stängel och kortare kronblad liknande *G. bohemicæ.* Nämnde *Gagea* är beskrifven som egen art af Fingerhuth.

Semper aliquid novi e *Vestrogothia* & a Mathesio! Under min resa genom Vestergötland denna sommar, hvarunder några ännu icke tillräckligen granskade vextformer insamlades (*Carex undulata* Kunze liknar fullkomligt en form af *C. pallescens*, som insamlades på Billingen) hade jag det nöjet sammanträffa med Herr Mathesius i Skara. Ej långt (¼ mil) från Skara var *Moricanda arvensis* funnen på en åker, men geografiska förhållanden motstrida allt för mycket dess uptagande som inhemsk vext. *Orobanche Cirsii* var äfven i år insamlad; men det märkvärdigaste fynd var *Iris siberica* som efter upmaning och hänvisning af Studeranden N. J. Vetterqvist blifvit af en ung Litzén i en stor kärrtrakt vid Larf (äldsta vextstället!) återfunnen; den lärer der blomma i stor mängd.

Skåne är i år besökt af Kammarherren Baron Gyllenstjerna, som ännu icke är återkommen. Enligt ingångna un-

derrättelser har *Asplenium Adianthum nigrum* i år blifvit funnen öfver hela Kullaberg, och särdeles frodig i Bokskogen. *)

Magr Areschoug har en längre tid af sommaren vistats i *Norra Bohusläns* skärgård för att fortsätta sina algologiska undersökningar af denna kust, åt hvilka han nu under flera år egnat en del af hvarje sommar. Ehuru fördelaktig väderleken än var för sådana forskningar, hafva de dock ej lemnat honom särdeles mycket nytt, hvilket tyckes visa att hans ihärdighet uttömt hafvets skatter.

Norra Halland undersöktes af Kniggeanska Stipendiaten Mag. Sieurin, som derunder anmärkte flera dels för Hallands Flora nya arter, t. ex. *Rubus thyrsoideus*, dels flera märkvärdiga stationer. *Valeriana sambucifolia* är numera en gemen vext. *Atriplex crassifolia*, den praktfullaste arten i detta eljest plebejiska slägte, fans särdeles ymnig och luxurierande i Onsala trakten. *Rosa inodora* samlades flerestädes och *Zannichellia polycarpa* återfans, men likväl endast på gamla vextstället.

Under mitt vistande i *Varberg* fortsatte jag, så mycket min vacklande helsa tillät, mina undersökningar af dess omgifning, churu nu mer föga nytt återstod. Som nämnde stad är en af våra berömdaste Badorter, som årligen besökes af Botanister, skall framdeles meddelas till dessas tjenst en speciel anvisning på nejdens intressantaste vexter, emedan Botanisten vanligen söker sitt sällskap i fria naturen. Här skola vi anteckna blott några nya observationer som för Svenska Floran kunna ega allmännare intresse.

Tragopogon porrifolius finnes i stor mängd på strandklipporne bakom Varbergs slott. Dess tidigt slutna blommor må förklara huru den förra gångerne kunnat undgå mig.

Rhinanthus major v. apterus var vid Varberg ymnig och dess der vanligen rödbruna blomskärm gåfvo den utseende af *Melampyrum arvense*.

Af *Raphanus maritimus* funnos några exemplar på stran-

---

*) Se vidare Utg. tillägg vid slutet af denna artikel.

den. Roten till form och smak fullkomligen lik en Radis, men i min öfvertygelse är den endast en bienn form af *R. raphanistrum*, motsvarande *Br. Rapa.* I strandåkrar fans *R. Raphanistrum* stundom foliis interrupte-pinnatis.

Sagina maritima Engl. Bot.!, som endast fans på fuktiga, mycket salta ställen vid hafvet, afviker vida mer än jag förr förmodat från *Sagina stricta*, som mest vexer på torra ställen och derföre hastigt, före midsommar, försvinner. *S. maritima* deremot tillvexer och blommar hela sommaren och inpå senhösten, liksom *S. procumbens*. Orsaken härtill är, att den liksom *S. procumbens* har en vegetatio indefinita d. v. s., att den i centren har en vanligen steril bladrosett, utanför hvilken oafbrutet tillvexa nya stänglar, vanligen nedliggande, men aldrig rotslående, eljest lika *S. procumbentis*. Central-rosettens blad äro tydligen cilierade, och de före blomningen slaka blomskaften äro finludna, men blifva afblomstrade upräta, som den vanligare *S. strictæ*.

Lepigonum medium är kring Varberg den ymnigaste arten, som frodigare utvext äfven får plattade grenar. Bland flera 1000 frön fans intet enda här med ringkant; hvilken åter aldrig saknades hos *L. salinum*, hvilken endast fans i de yttre skären.

Rosa collina fans imellan staden och slottet, blandad med *R. canina*, här i hög grad utmärkt af sina hängande frukter, som på *R. canina* voro upräta. Bladen variera, som Koch anmärker, liksom på *R. canina*, enkelt, dubbelt sågade hvaruppå ingen vigt ligger. Men den i Herb. Norm. VI lemnade form närmar sig mera till *R. tomentosa* vera (non Suec.).

Af *Epilobium palustre* finnes vid Varberg en utmärkt storblommig form, analog med *E. rivulare*. *E. virgatum* var upläckt af Kand. Johnson vid Hvalinge och vi skulle önska att de, som betvifla dess skillnad från *E. tetragonum*, der hade tillfälle se den lefvande. Allt hvad man i mellersta och östra Sverge tagit för *E. virgatum* förmodar jag endast vara en form af *E. tetragonum*. (Herr Kandidat Johnson meddelade flera intressanta stationer från trakten af Hvalinge).

Rumex acutus eller *cristatus* är kring Varberg ymnig och högst karakteristisk. *Polygonum Persicaria minus* fans i år utan gräns sammanflyta med *biformis*.

Atriplex prostrata är, synnerligen i yttre skären, allmännaste arten af slägtet. Det lyckades mig i år finna bestämda karakterer, hvarigenom denna art skiljes både från *A. hastata* L. och *patula* L., med hvilka båda den synes sammanflyta efter bladformen. Från *A. patula* skiljes den genom bladens form och den nedre utdragna sido-tanden, som alltid går rakt ut (ej framåt riktad); från *A. hastata* genom små svarta släta glänsande frön, som hos *A. hastata* äro dubbelt större, opaka, skrynkligt-sträfva. *Atriplex microsperma* Waldst. Kitaib. sammanfaller troligen med *Atr. prostrata*, som på salta ställen får köttiga purpurröda blad.

Triticum laxum torde i allmänhet sammanflyta med *Tr. repens*, ty utom de fina hårpunkterne efter nerverne har den ofta en enkel rad af längre hår och på Billingen fans vid Sparrsäter en ren *Triticum repens* med bladbeklädnad af *Trit. junceum!*, utan längre hår. Men på Getterön fans en väl skild form af *Tr. laxum*.

Åtskilliga andra vexter, under sommaren insamlade, har icke ännu varit tillfälle närmare undersöka. De intressantaste resultater lemnade likväl mina historiska forskningar öfver Hallands förra vegetation. På detta ställe vill jag med afseende härpå allenast anföra, att den utanföre Varberg belägna väderbitna Getterön, der nu knappast en fotshög planta framkommer, ännu år 1596 var betäckt med yppig ekeskog. Nyaste forskningar i det inre af Ryssland hafva ock lärt att stepperna fordom varit skogbevuxna. Vi hafva således en mängd nya fakta till bestyrkande af de grundsatser, hvilka vi uttalat i den bland Botaniska utflygter uptagna afhandlingen om vexternas fädernesland.

Sedan föregående i början af månaden anlände, har Prof. Fries i ett sednare bref meddelat, att Kandidat Ångström, som i sommar i sällskap med Magister Nylander på Cesare-

vitsch **Alexanders** bekostnad, berest Ö. Finland, Ladogas, Onegas och Hvita hafvets kuster ända till Kandalax, lyckligen återkommit till fäderneslandet. Denna resa har icke varit mindre skördrik än Herr **Nylanders** förra, hvarom fullständig berättelse säkerligen begärligen afvaktas. Blott för att stegra nyfikenheten nämne vi *Ligularia siberica* och *Carex disperma*.

Tillägg af Utgifvaren.

Såsom tillägg till föregående meddelanden vill Utg. här kortligen redogöra för de botaniska forskningar, hvilka under sommarens lopp anstållts i Skåne, såvidt de kommit till Utgifvarens kunskap. Dessa äro tyvärr hvarken så omfattande eller intressanta, som man kunnat önska, men de visa dock att det botaniska lifvet icke här i provinsen är rent af utdödt och vi böra hoppas, att det skall med sin fordna kraft och ifver åter framträda.

Studeranden **Borgström** har under årets lopp besökt dels Hven, dels kusten åt Cimbrishamn och Ystad. På förra stället sökte han förgäfves *Thalictrum flexuosum b*, men deremot fann han på St. Ibbs kyrkogård några stånd af en annan *Thalictrum*, som dock ännu saknade både blommor och frukt samt således för närvarande ej med säkerhet kunde bestämmas. — Blandad med den vanliga större formen af *Prunella vulgaris* med violetta blommor vexte en liten i flera hänseenden utmärkt. Hela vexten vida mindre och till alla delar mera sträf än den vanliga; skärm och blomfoder gröna; blommorna små, hvita, med ljusröda ståndarknappar; den rad af hår, som på den vanliga formen förefinnes ofvanpå kronans öfra läpp, saknas på denna, hvilken synes vara densamma med *Pr. parviflora* Poir., Lej., hvilken anföres i Mert. & Koch Deutschl. Fl. 4 sid. 335. — *Lamium incisum* var högst ymnig, allmännare än *L. purpureum*; *L. intermedium* förmärktes deremot icke. — Af *Bromus mollis* förekom allenast en enkel form, fullkomligt analog med *Br. pratensis var. simplex*. — I Ystadstrakten anmärktes *Fedia olitoria β. lasiocarpa* Koch vid Krageholm, hvaromkring

Valeriana sambucifolia var högst allmän, hvilket äfven är förhållandet kring Heckeberga sjö. — *Melissa officinalis* vexte på stengärdesgårdarne kring Ystad, säkerligen förvildad. — *Juncus balticus var. minor* (J. inundatus Drejer) vexte på stranden vid Ystad blandad med den vanliga större formen; några egentliga öfvergångar förmärktes här ej. — Föröfrigt har Hr Borgström anmärkt *Geranium pratense* på kyrkogården i Dalby, och här vid Lund en *Bromus*, möjligen en form af *Br. arvensis*, ehuru den i åtskilliga delar derifrån afviker; ännu mindre passar den in på *Br. patulus* sådan den beskrifves i Mert. et Koch Deutschl. Fl. Tiden har dock ännu ej tillåtit att vederbörligen undersöka denna, lika så litet som åtskilliga andra under sommaren insamlade anmärkningsvärda former. — Hr Borgström studerar äfven med ifver mossorna och har bland dem gjort åtskilliga fynd, för hvilka en annan gång skall redogöras.

Magister Dybeck fortsätter alltjemnt sina bryologiska forskningar, om hvilka Utg. dock ej ännu erhållit några specielare underrättelser, utom den, att Hr Dybeck på en exkursion åt Hallandsås funnit *Hookeria lucens*.

Redan i ett föregående nummer har Utg. anfört en del af de anmärkningsvärdare vexter Hr Lilja observerat kring Billinge.

Utgifvaren, hvilken tillbragt en del af sommaren i trakten af Gudmundtorp, har bland andra iakttagit följande vexter: *Avena intermedia* Lindgr. kring Pugerup allmän bland *Av. fatua*, hvarifrån den synes väl skiljd; *Poa sudetica* sällsynt vid Pinelierna midt emot vägen till Orup ungefär 60 steg nordost från Kungskällan, kring hvilken *Carex paludosa*, *Glyceria plicata* Fr. (i hela trakten högst allmän och utmärkt), m. fl. vexa i utmärkt frodighet; *Carex silvatica*, *remota*, *fulva*, m. fl. allmänna; *C. Öderi* Ehrh. mindre allmän. *Rubus fruticosus* allmän, men *R. discolor* Weihe sällsynt kring Pugerup; af *R. cæsius* förekomma flera former, som torde förtjena närmare uppmärksamhet. *Potentilla procumbens* Sibth. allmän och frodig kring Pugerup, ofta blandad med *Galium saxatile*; *Cardami-*

ne hirsuta clandestina och *silvatica* här och der i bokskogarne ofta blommande ända till slutet af Augusti; *Gentiana Pneumonanthe* så väl vid Pugerup, som vid Fogdarp i Bosjöklosters socken; *Mentha sativa* ej sällsynt särdeles bland potatis kring Pugerup: *Epilobium tetragonum* i Gudmundtorps by sällsynt; *Sedum purpurascens* Koch nära ett torp vid gångstigen mellan Pugerup och Wemberga, men hvarest allenast en enda tufva anmärktes vid en stenmur, måhända från början planterad; *Sison inundatum* vid gångstigen mellan Brostorp och Pugerup jemte *Oenanthe fistulosa*; *Centunculus minimus* och *Radiola millegrana* sällsynta; *Platanthera chlorantha* allmännare än *Pl. bifolia*; *Aspidium cristatum* Sw. sällsynt; *Struthiopteris germanica* allmän; *Blechnum boreale* högst sällsynt i en björkdunge mellan Gudmundtorp och Pugerup; andra att förtiga. När tiden medgifvit ett närmare granskande och jemnförande, skola måhända några fytografiska anmärkningar lemnas rörande såväl flera bland de i sommar samlade som en del andra vexter. — Här vid Lund insamlade jag i lergropar en alldeles ovanligt småblommig form af *Batrachium aquatile pantothrix*, måhända *Ranunculus paucistamineus* Tausch; tätt utmed i andra gropar, ja till och med i samma grop vexte den vanliga *Batrach. aquatile*, utan att någon öfvergång visade sig.

Studeranden J. Wetterqvist (densamme, som föranledt återfinnandet af *Iris siberica* vid Larf) har benäget meddelat en upgift på några sällsyntare vexter under sednaste åren funna i Vestergötland och nya lokaler för andra; Utg. vill begagna detta tillfälle för att derur här anföra följande: *Stipa pennata* funnen vid Vahltorp i Stenstorps församling, *Eriophorum alpinum* i Larfs sokn, *Echium vulgare* vid Agnelstad nära Falköping, *Selinum Carvifolia* vid Vahlberg i Larfs sokn, *Anemone vernalis* i stor mängd på Larfs hedar, *Litorella lacustris* Lida ån nära Algutstorps gästgifvaregård; *Betula nana* omkring Tosseryds sjö i Vånga församling af Vestergötland, och i Dumme måsse i Småland; *Pinus Abies β. viminalis* fyra träd i skogen vid Mulseryd i Småland; allmogen, som kallar trädet för Tysk gran, äfven Jegran, hade inflyttat ett på kyrkogår-

den; alla förutnämnda hade Hr Wetterqvist sjelf anmärkt, äfvensom *Pyrola umbellata* vid Påarp i Elfsborgs län; denna sistnämnde var äfven af Hr Löfvenskjöld anmärkt vid Bugatorp i Hassle församling i Vestergötland. — Stud. O. Hammar har utom andra vexter samlat *Fedia dentata* på Kinnekulle och *Capsella petræa* Fr. på Vistberget nära Ulricehamn, i hvilken trakt han äfven säger sig hafva funnit *Arenaria gothica* Fr.

II. Utdrag ur utländska arbeten.

Instruktioner o. s. v. af Quetelet och Spring.

(Slut fr. N:r 8).

Hr Spring ansåg att, i fråga om de årliga perioderna, iakttagelserna borde utsträckas något längre och han har på följande sätt framställt sina åsigter:

De hithörande botaniska observationerna måste indelas i 2 klasser. *Första klassen* innefattar iakttagelser, som afse hela ett lands flora, och således måste sträcka sig till ett stort antal vexter. — Lifvet hos hvarje vext företer, åtminstone i vårt icke-tropiska klimat, tvenne stora perioder, hvilka stå i närmaste sammanhang med vår planets årliga omlopp, med medeltemperaturens höjd och med årstidernas vexlande följd, och som bättre än något annat fenomen karakterisera klimatet och året; dessa äro vexlingen mellan *vintersömnen* och hvad man skulle kunna kalla den *verksamma vegetationen*. — Säkerligen skulle en mängd intressanta frågor och problemer blifva lösta, om man på en gång kunde stödja sig på ett betydligt antal hithörande lika observationer, helst om man vore i tillfälle att jemnföra dem med resultaterna af meteorologiska iakttagelser. För att här anföra allenast en sådan fråga, skulle det säkerligen vara af intresse att kunna bestämma, om den medeltemperatur, som om hösten medförer vintersömnen, är lika med den som om våren slutar densamma. — Det kan ej nekas, att dessa båda perioder äro svåra att observera i fråga om *ettåriga* vexter; men om man likväl antecknar tiden, då de första bladen visa sig ofvan jord, och den då vexten börjar vissna, hvilket vanli-

gen angifves genom fröns utsläppning, så vore detta nog för att bedöma varaktigheten af den verksamma vegetationen. Af samma grund är det i fråga om cerealierna af vigt att ej blott angifva skördetiden, utan äfven när man om höst eller vår sår. — För *tvååriga* vexter äro de ofvannämnda två perioderna redan lättare att iakttaga; de noggrannaste resultaterna erhållas dock genom de dikotyledona trädslagen. Man måste dervid bestämma följande tidpunkter: 1:o *Safvens upstigande om våren:* ett fenomen, som aldrig kan undgå botanisten, emedan det karakteriseras genom flera sekundära företeelser såsom knopparnas svällning, afsöndring af egendomliga safter, o. s. v. 2:o *Bladens färgförändring om hösten*, hvarigenom vintersömnens *början* angifves, enär färgförändringen ej är något annat, än en verkan af uphörandet af assimilationsfunktionerna i vextcellerna. — Man måste således för det möjligen största antal vexter anteckna:

1: safvans upstigande om våren, och såsom sekundära perioder:
   a) löfsprickningen,
   b) blomningen.

2: vintersömnens början, för ettåriga vexterna betecknad genom frö-släppningen, och för de dikotyledona träden genom bladens färgförändring; såsom sekundär period antecknas
   c) bladfällningen.

Iakttagandet af dessa trenne sekundära perioder har ett blott underordnadt syftemål neml. dels att tjena som kontroller för observerandet af de två hufvudepokerna, dels att fullständiggöra detsamma i fråga om sådana vexter, hos hvilka dessa hufvudepoker äro svåra att observera; ty dessa tvenne stora perioder måste betraktas såsom förnämsta och hufvudsakliga syftet för denna första klass af iakttagelser. — För att kunna utsträcka dessa till ett betydligt stort antal vexter, hvilket är nödvändigt för att vinna en god karakteristik af ett lands flora, torde man ej kunna begära en upgift om mera än upgifna fem utvecklingsepoker. — Hithörande iakttagelser kunna endast an-

ställas af dem, som äro föreståndare för en botanisk trägård, eller ock af pligt eller lust företaga regelmässiga botaniska exkursioner.

Den andra klassen. Man inskränker sina iakttagelser till ett litet antal väl valda vexter, men gifver dervid akt på alla vegetations-fenomener. Härvid bör följande anmärkas:

1. Det tyckes vara af stor vigt, att man icke allenast antecknar tidpunkten för blomningen, löfspruckningen, o. s. v., utan ock huru länge hvarje af dessa perioder fortfar: ty denna sista omständighet bidrager måhända väsendtligare än den förra att karakterisera klimatet och året. För att kunna erhålla en sådan karakter måste man så mycket som möjligt mångfaldiga de tidpunkter man har att observera och framför allt särskildt angifva tiden, då t. ex. den första blomman visar sig, och den då blommorna allmänt utvecklat sig på en vext.

2. Det synes vidare också vara af intresse att noga observera en viss bestämd blomma, som man på hvarje vext särskildt utvalt, samt angifva tiden för dess utveckling och öfverblomning. Så inträffar det t. ex. att cerealierna under ett år tidigt drifvit blommor, men att skörden ändock inträffar sent. Orsaken är ofta dertill regnig väderlek, som fördröjer fekundationen, oaktadt blomman tidigt varit fullt utvecklad.

3. Då tidpunkten för fekundationen hos flertalet blandvexterna är svår att iakttaga, torde det vara ändamålsenligt att med större omsorg afse de fenomener, som upkomma af befruktningen, och anteckna tiden då följderna af denna lifsakt bli märkbara, d. v. s. blommans kolorit börjar förlora sig, blomkronan förvissnar, ståndarne affalla eller förtorka och fruktämnet börjar svälla.

4. Det är omöjligt att i fråga om knopparne bestämma tiden för bildningen; det synes dock vara af intresse att åtminstone för några bland de vigtigaste träden angifva, huruvida dessa organer vid slutet af den goda årstiden äro föga eller mycket utvecklade. För detta ändamål kunde man t. ex. mot slutet af Oktober undersöka och anteckna deras storlek med hän-

seende till längd och tvärdiameter. Dessa upgifter få värde derigenom, att bladens tidiga framkomst och sjelfva löfspricknings-perioden om våren mindre beror af denna årstids temperatur än af den grad af utveckling, som knopparne hunnit före vintersömnen.

5. Det blir lätt att om våren observera æstivationen eller den tid då knopparne svälla och fyllas med saft. Denna epok sammanfaller med safvens upstigande, således med vintersömnens slut; det är i detta sista hänseende som denna observation isynnerhet är af vigt.

6. I fråga om löfsprickningen, bör man observera ej blott utvecklingen af de första bladen utan ock den tid då alla bladen erhållit sin normala konsistens, form och färg. — Vid sommarens slut observere man färgförändringens början och tiden då den blifvit allmän; vidare början och slutet af bladfällningen.

7. Utom de af Quetelet antagna periodiska företeelser, gifves det tvenne, som synas vara af vigt. Träd och buskar finnas nemligen, som hafva en dubbel löfsprickning, en om våren och en vid solståndet. De sednare skottens blad skiljas tillräckligt från de förres. Så t. ex. hafva hos videarterna de om sommaren utvecklade bladen stipler, som saknas om våren. Tidpunkten för den sednare bladutvecklingen är intressant derföre, att den betecknar sommarens och den starkare hettans början; den torde äfven stå i ett märkligt förhållande till flera periodiska fenomener inom djurriket, isynnerhet till vissa insekters framkomst. — Den andra periodiska företeelsen, som dock är af mindre vigt än den nyss nämnda, bestämmes af stiplerna, och det torde vara gagnande att anmärka den tidpunkt då dessa affalla, naturligtvis på sådana träd, der icke (såsom på allmänna linden) blad och stipler på samma gång affalla.

I öfverensstämmelse med det nu anförda har Hr Spring lemnat planen till en tabell, hvari alla de särskildta momenterna uptagas under sina egna rubriker. Den har följande utseende.

Vextartens namn.			
Safvens upstigning, utmärkt genom knopparnes svällning.			
Bladen.	Utveckl. af första bladen.		
	Allmän löfsprickning.		
	Början till bladens färgförändring.		
	Allmän färgförändring.		
	Början till bladfällning.		
	Slut på bladfällningen.		
	Andra löfsprickningen (i fall den eger rum.)		
	Stiplernes affall.		
Blommor.	Blomknoppar visa sig.		
	Första blomman öppnar sig.		
	Allmän blomning.		
	Blommor vissna.		
	Obs. på en särskild blomma.	Dess öppning.	
		Befruktning.	
		Fruktämnet sväller.	
Frukten.	Frukten mognar.		
	Frö utsläppes.		
Knoppars storlek i slutet af Oktober.			
Varaktighet,	Vintersömnens		
	Den verksamma vegetationens		
	Bladens		
	Blommornes		
Särskilda anmärkningar			

III. Hvarjehanda.

1. I Köpenhamns botaniska trädgård hafva nya drifhus blifvit upförda, nemligen ett varm-hus och ett Orchid-hus; ehuru dessa i efterhöst komma under tak, kunna de dock icke i vinter begagnas, hvarigenom vårdandet och förvarandet af den mängd tropiska vexter, hvilka genom Hr Liebmanns resa vunnits, blir svårt och besvärligt. — Sjelfva den botaniska trädgården skall också till omfånget utvidgas medelst omkring ¾ tunneland jord, som den till nyåret erhåller af så kallade Gammel holmen.

2. Det namn *Psammophila*, hvilket Prof. Fries föreslagit för *Arundo arenaria* och *baltica*, i ställe för det med ett slägtnamn bland insekterna homonyma *Ammophila*, måste väl ock just af samma anledning förkastas, enär ett insektslägte bland *Hymenoptera* redan 1840 blifvit kalladt *Psammophila*; jfr *Hymenoptera europæa auct. Dahlbom* fasc. 1.

3. Slägtnamnet *Pontinia*, hvilket af Prof. Fries i förra numret af denna tidskrift föreslogs för *Agrostemma cœli rosa* torde för prioritetens skuld nödgas vika för namnet *Eudianthe*, hvilket hos Reichenbach betecknade en sektion af Lychnis, men af Fenzl i andra supplementet till *Endlichers genera plantarum* (utgifvet 1842) uphöjts till ett eget slägte med arterna *Agr. cœli rosa* L. och *Lychnis læta* Ait. — I sammanhang härmed torde det ej vara ur vägen att här kortligen angifva, huru Fenzl i nyssnämnde supplement fördelar de till tribus *Lychnideæ* hörande vexter samt sålunda angifva i hvad mån hans åsigter härom afvika från dem, hvilka i sjelfva *Genera plantarum* äro framställda, helst Prof. Fries, som då ännu saknade tillgång till detta supplement, ej dervid kunde fästa upmärksamheten i sin i föregående nummer lemnade redogörelse för Brauns upställning. *Diantheæ* betraktas som en egen tribus af *Sileneæ* och komma således ej ifråga bland *Lychnideæ*, hvartill följande slägten hänföras: 1. *Gypsophila* L. så begränsadt som i *genera pl.* — 2. *Saponaria* L. innefattar allenast subgenus *Smegmanthe* i Gen. pl., de andra båda äro frånskiljda: *Melandrium* som eget slägte och *Silenanthe* såsom sektion af *Silene*. — 3. *Vaccaria* Medik. oförändradt. —

4. *Silene* L. med följande afdelningar: a. *Nanosilene:* b. *Behenanthe*; c. *Otites*; d. *Coniomorpha*; e. *Elisanthe*; f. *Stachymorpha*; g. *Rupifraga*; h. *Heliosperma*; i. *Siphonomorpha*; k. *Atocion*, bland hvilka a, e och h i Gen. plant. hänfördes till *Saponaria* och gemensamt bildade dess sektion *Silenanthe*. — 5. *Melandrium* Röhl. innefattar *Saponariæ* subgenus c. *Melandrium* och *Lychnidis* subgenus d. *Gastrolychnis* i Gen. plant. — 6. *Eudianthe* utgöres af *Viscariæ* subgenus b. *Eudianthe* i Gen. plant. — 7. *Viscaria* Röhl. innefattar allenast arterna *Lychnis viscaria* L. och *L. alpina* L. af släglet *Viscaria*, sådant det i Gen. plantar. är framställdt. — 8. *Petrocoptis* Braun utgöres allenast af arten *Lychnis pyrenaica* Berg., hvilken i Gen. plant. hänfördes till afdeln. *Eulychnis* under *Lychnis*. — 9. *Lychnis* Tournef. L. med sektionerna: a. *Eulychnis* (excl. L. pyren.); b. *Agrostemma* (Agr. coronaria L.). — 10. *Githago* Desf. innefattande *Lychnidis sect. a.* i Gen. plant. (Agrost. Githago L.). — 11. *Cucubalus* Tournef. oförändradt.

5. Från Ingeniör Vahlberg, som är stadd på vetenskaplig resa i södra Afrika, har för icke länge sedan ankommit bref skrifvet i Natal, hvari han redogör för sin resa. Detta bref afser mest det zoologiska, men man finner deraf ock dels att han ingalunda lemnar botaniken utan tillbörlig upmärksamhet, dels ock att en af honom nyligen afsänd ny remiss med naturalier äfven innehåller många vextfrön.

6. Såsom bevis på huru långsam kommunikationen här i Sverge är, kan tjena, att vi ännu icke här i Lund erhållit *Arrhenii atlas öfver vext-terminologien*; *Kröningsvärds Flora Dalekarlica*, *Hartmans Flora, 4:e editionen*, för att ej tala om utländska arbeten; så t. ex. har allenast 1 häfte af *Linnæa* för innevarande år ankommit; 40:de fascikeln af *Flora Danica* är ännu ej anländ, o. s. v. Dessa omständigheter få tjena som ursägt att n:r 3 af Literaturbihanget ännu ej utgifvits, emedan Utg. gerna önskade deri kunna referera åtminstone och i främsta rummet de i Sverge utgifna botaniska arbeten.

LUND, tryckt uti Lundbergska Boktryckeriet, 1843.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 11. Lund November 1843.

I. Original-Afhandling.

Underrättelser om de nyaste bearbetningar af Engelska Floran; af E. Fries.

Första stycket.

Nära 40 år var Engelska vexternas bearbetande ett monopolium i den berömde J. Smiths hand. Detta gaf Engelska Floran en temligen ensidig riktning och genom slafviskt bruk af Linnés Herbarium inkommo derigenom i vetenskapen flera förvillande bestämningar. Ehuru Smith visserligen icke envist vidhöll sina egna och förra bestämningar, ligger dock i sakens natur, att en så öfvervägande auktoritet skulle verka förtryckande på vetenskapens fortskridande utveckling. Efter J. Smiths död öfvertog den berömde Hooker, som förut utgifvit en Skotsk Flora, redaktionen af en Engelsk Flora, som inom kort tid uplefvat 5 stora uplagor, men riktningen blef i det hela hufvudsakligen densamma och då Hooker hörer till vårt tidehvarfs mest universele Botanister, tilläto dess vidtfamnande studier föga att egna sig åt ett speciel studium af Engelska vexterne i naturen, utan är han mer redaktör af de honom meddelade resultater af andras forskningar, hvilka underordnas de allmänt antagne åsigterne, än sjelfständig bearbetare af Engelska vegetationen. Efter Smiths död väcktes likväl ett lifligare intresse för Engelska Floran; man har erhållit en stor mängd special-floror *) och både i London och Edinburgh bildas sällskaper

*) Flera af dessa äro af stort värde, t. ex. Grevilles Flora öfver Edinburgs trakten; Johnstons öfver Berrwick, Mackay öfver Irland, G. E. Smith öfver Kent, Leigton öfver Shropshire,

hufvudsakligen för Engelska Florans bearbetande, äfvensom dessas och andra Tidskrifter mycket fullständigt redogöra för nya vextarter. Men man inskränker sig icke härtill, utan förenar dermed noggranna kritiska undersökningar öfver misskända arter **), hvarigenom de icke blott hafva ett lokalt intresse, hvilket vi framdeles torde få styrka med utdrag. Särdeles vigtiga äro flera monografier, t. ex. Newmans öfver de Engelske *Filices*, Parnells öfver Skotlands gräs o. s. v. Dessutom utkommer alltfort ett supplement till *English Botany*, uti hvilket alla nyare fynd skyndsamt publiceras, men då text och figurer meddelas dertill af snart sagdt alla Engelska Botanister, är redaktionen något ojemn. En *Synopsis* öfver Engelska vexterne är äfven lemnad af Lindley, hvaraf tvenne uplagor äro oss bekante. Den innehåller dock föga grundadt på egna undersökningar i naturen, då författaren har ett rikare fält för nya bestämningar i Londons stora museum och trädgårdar. Då Engelska floran har en så stor öfverenstämmelse med vår, torde det anförda vara tillräckligt för att visa vigten af en nogare kännedom af Engelska Florans nyaste bearbetningar för Skandinaviens. För att icke utsträcka oss utöfver en större yta, än som kan lämpligen rymmas inom denna Tidskrift, skola vi denna gång endast fästa upmärksamheten vid Ch. Babingtons arbeten, som lofva en ny epok för Engelska floran. Efter utgifvandet af *Primitiæ Floræ Sarniensis* London 1839 och en mängd smärre monografier har han nu i sommar afslutat en *Manual of Botany* London 1843, som förtjenar att egas af hvarje Skandinavisk Botanist. Den får ett särskildt värde derigenom, att Författaren, så vidt det ej strider emot dess egen erfarenhet, slutar sig till *Koch Synopsis Floræ Germanicæ*, fast en akt-

---

som genom figurer öfver de vigtigaste delarne hos större svårare slägtens arter, är mycket utmärkt, m. fl. Anmärkningsvärdt är, att dessa till största delen äfven uptaga fullständigt Kryptogamerne.

**) Benthams, Berkeleys, Dons, Shuttlewoods m. fl. upsatser äro af synnerlig vigt.

ningsvärd pietet förmått Författ. att icke afvika från Engelske författare, då han ej sjelf haft tillfälle öfvertyga sig om riktigheten af hvarje förändring, t. e. bland *Salices*.

Men innan vi öfvergå till dess Brittiska flora böra vi lemna några uplysande anmärkningar, hämtade ur dess *Primitiæ Floræ Sarniensis*, som egentligen är en blott katalog med vextställen, men flera vigtiga observationer finnas dock deruti inströdde. Så uplysas vi att i Linnes Herbarium finnas både *Hypericum quadrangulum* och *H. tetrapterum* under förra namnet, men på den förstnämde står med Linnes egen hand skrifvit *H. quadrangulum* Spec. Pl., på den sednare dess synonym ur *Hortus Cliffortianus* (som ock af beskrifningen tydligen hörer till *H. tetrapterum*). — Under *Geranium rotundifolium* förekommer i Linnes herbarium hufvudsakligen *G. molle* och *G. pusillum*, men äfven *G. viscidulum*. (*G. molle Herb. Linn.* är *G. pyrenaicum*.) — Öfver *Rubi*, *Loti*, *Callitrichæ*, *Herniariæ* m. fl. finnas vigtiga uplysningar. Så väl *Bupleurum aristatum* som *B. odontites* Rec. finnas under sednare namnet i Linnes herbarium, men det till den förstnämnda hörande exemplar har Linné sjelf beteknat med *An?* — *Dauci maritimi* artskillnad sättes utom tvifvel och *D. dentatus* Berk. citeras som synonym. — *Lamium amplexicaule*, *intermedium*, *purpureum* och *incisum* skiljas mycket noga; hos alla äro äfven frön afvikande; men *Lamium incisum* Reich. &c. förenas mycket riktigt med *Lamium purpureum*. — Af *Armeriæ* uptagas endast *Arm. maritima* och *A. plantaginea* (? närmar sig äfven *Arm. elongata*). — Öfver *Atriplices* och *Polygona* förekomma synnerligen värderika observationer; *Atriplex deltoidea* synes sammanfalla med *A. longipes* Drey. — *Allium ampeloprasum* finnes verkligen vild på Guernsey och *Allium sphærocephalum* på Jersey. — *Potamogeton oblongus* och *P. plantagineus* (= coloratus) äro nya för Engelska floran. Till slut lemnas en lista på de på Normanniske öarne funna Lafarter. Som alla florors begränsning efter politiska gränsor är något helt och hållet ovetenskapligt och i många fall blir löjligt, t. e. i Tyskland, i hvars flora äfven Elsas med skäl uptages, så sy-

nas oss nämnde öar icke tillhöra Engelska utan Franska floran; deremot ville vi räkna Färöarne till Engelska floran. Likalitet som politisk geografi någonsin kan blifva *vetenskap*, lika litet kunna politiska gränsor vetenskapligen utgöra en floras; i så fall kunde en Napoleon dagligen med ett pendrag förändra florgebiterne, men vetenskapen måste vara öfver alla dylika tillfälligheter. Från vetenskaplig synpunkt höra Norge och Finland lika mycket eller lika litet till Skandinaviska floran, om de stå under den ena eller andra dynastien. En floras politiska gränsor äro en pendent till de artificiela systemerne.

Ur *Babingtons Manual of British Botany* lemna vi här blott några notiser, som kunna vara af intresse för Skandinaviska floran.

Arenaria norvegica uptages som bestämdt skiljd från *A. ciliata*. *Cerastium atrovirens* är vår *C. glutinosum*, från hvilken *C. pumilum* Curt. anses för skiljd art. Smiths *Cerastium latifolium* är en varietet af *C. alpinum*. — *Hypericum quadrangulum* uplöses i tvenne arter:

H. maculatum — — sepal. reflexed ovate-lanceolate denticulat obtuse mucronate. — —

H. dubium — — sepal. reflexed broad elliptical obtuse quite entire. — — —

Den förstnämnde torde vara *H. commutatum* Nolte; jag anser mig hafva sett den i Småland bredvid vägen från Husquarna till Ingaryd på fuktiga ställen.

Af *Dryas* förekommer en ny art, *D. depressa* (med gula blommor??), hvars hufvudskillnad skall vara "base of the calyx truncate nearly flat", då den på *D. octopetala* beskrifves "hemisphærical." — *Alchemilla conjuncta* Bab. är alldeles lik *A. alpina*, men frodigare, bladen handlikt delta och icke fingerlikt, mera silfverhvita på undra sidan. Här kan man få en ny hybriditet imellan *A. alpina* och *vulgaris*. — Af *Rubi*, som med omsorg än bearbetade, uptagas 21 spec. *fruticosæ*. *Rosæ* uptagas efter Borrers bearbetning hos Hooker.

Af *Callitriche* uptagas *C. verna*, *C. platycarpa* (hvarmed *C. stagnalis* förenas), *C. pedunculata* (= C. hamulata, men

C. pedunculata saknar alltid bracteæ enligt Babington), och *C. autumnalis*.

Herniaria ciliata n. sp. är redan bekant genom *Hookers Brit. Flora*. — Oaktadt stark reduktion af de Smithske *Saxifragæ* återstår en mängd för oss främmande arter. *Saxifr. pedatifida* skall vara alldeles skiljd från *S. ládanifera*, med hvilken den af Seringe hos Decandolle förenas.

Till *Galium Mollugo γ* (som är vår var. *clivale*) hänföres som säkert synonym G. insubricum *Gaud. Koch.* Jemf. Bot. Not. 1841 sid. 183 der vi antydde denna identitet, liksom *G. teneri* med *G. Aparine*, som i andra edit. af *Synops. Fl. Germ.* blifvit erkänd.

Galium Witheringii Sm. hänföres bestämdt till *G. palustre*, ej till *G. uliginosum*; *G. cinereum* Smith till *G. erectum*, som är en från *G. lucidum* skiljd art. Under *Galium pusillum* L. uptages *G. silvestre*; Referenten är nu i tillfälle att bevisa att *G. pygmæum* är *G. pusillum* L. och att den misskända, bortkomna *G. montanum* är ingen annan än *G. silvestre* (In Germania, Gallia, Anglia L. Uti ingendera af dessa länder finnes någon annan art, till hvilken Linnés beskrifning passar. Också togs den af äldre f. e. *Villars* för Linnés *G. montanum*, tills man genom Linnés herbarium kom på villspår).

Valerianella dentata återfår nu öfverallt sitt gamla namn; *V. dentata* Decand. är endast en form deraf. Utom de vanliga arterna har Engelska floran *V. carinata*, *Auricula*, *eriocarpa*.

Gnaphalium Hoppeanum Koch uptages af Babington för den äkta *G. supinum* L.; *Gnaph. supinum* Koch under namn af *Gn. pusillum* Hänke. Jemför man *Willd. spec.* kommer man äfven till detta resultat.

Carduus crispus förenas oriktigt med *C. acanthoides*. Den förra finnes icke i England. *C. Forsteri* synes efter beskrifning nära sluta sig till den Norrska *Cirs. canum*, se Lindbl. Bot. Not. 1841 sid. 1.

Tragopogon major hänföres till *T. minor*. Öfver *Hiera-*

cia Pulmonareæ värderika observationer och flera hos oss icke urskiljda arter.

Erica carnea Brittan. förenas med *E. mediterranea.* *Menziesia cœrulea* uptages under slägtet *Phyllodoce* Salisb. — Ingen annan Gentiana Amarella än *G. germanica* skall finnas i England.

Cuscuta halophyta uptages som varietet af *C. Epithymum*, men anses snarare vara egen art. Mycket allmän i England på *Trifolieæ.*

Namnet *Steenhameria*, skrifves efter vanligheten oriktigt (äfven af slägtets berömde monograf), bör skrifvas *Stenhammaria*, såsom benämndt efter tvenne utmärkta Svenska Botanister, framlidne Professor Stenhammar och dess ännu lefvande Broder Prosten Stenhammar. Detta slägtnamn är både äldre än *Hippoglossum* och allmänt antaget. *Myosotis repens* bibehålles som art; Förf. exemplar öfverensstämma fullkomligt med exemplar af mig samlade vid Varberg. *M. alpestris* Engl. Bot. skiljes från *M. silvatica* under namn af *M. suaveolens* Kit.

Orobanche barbata är ny för Eng. Fl., som nu har 8 arter. — *Scrophularia Balbisii* Horn. Koch. antages för den verkliga, i England vanligaste *Scrophul. aquatica; Sc. aquatica* Koch benämnes *Scroph. Ehrharti.* — Af *Melampyrum pratense* har man skiljt en *M. montanum* och en *M. commutatum*, hvilka förenas med den förstnämnda med frågetecken? Äfven af Sommerfelt sändes mig en såsom ny art af denna grupp, men efter torkade exemplar vågade jag intet omdöme. — Af *Rhinanthus major* finnes i England endast *R. major stenopterus*, som Förf. förmodar vara skiljd art.

Mentha crispa L., så vida kringkastad, föres till *M. rotundifolia* och en fullständig serie af exemplar från Förf. bestyrka denna åsigt fullkomligen. — *Ballota ruderalis* finnes i England införd med barlast, just motsatsen mot i Sverge! — *Teucrium Scordium* Smith är *T. Scordioides* Schreb.

Primula scotica anses för en otvifvelaktig art. — Öfver

Statice skola vi yttra oss i en följande upsats; båda våra arter vexa i England och äro skiljde från *St. spathulata*. Vi ega samtlige i fullständiga exemplar från Författaren.

Ofver de Engelska arterne af slägtet *Atriplex* har författaren utgifvit en särskild monografi, jemte figurer, hvaröfver vi särskildt skola redogöra. *Atr. rosea* Bab. är efter mig meddelade exemplar *A. crassifolia*, till hvilken efter Babington hörer *A. patula* γ. Smith. — *Rumices* behandlas efter nyare åsigterne fullständigare än i äldre Engelska floror. — Af *Ulmi* 7 spec. efter Lindley, hvilka dock lätt låta reducera sig till *Ulm. montana* och *U. campestris*. — I fråga om *Salices* är en förening försökt af Kochs och vår bearbetning med Borrers. — *Quercus intermedia* Don är ett medium mellan *Q. Robur* och *sessiliflora*; denna är vid Femsjö den vanligaste Eken. — *Betula humilis* föres till *Betula nana* såsom *β. Linnæana*, ty i Linnes Herb. finnes ingen annan *B. nana*!!

Orchis Traunsteineri anses för varietet af *O. angustifolia* Krock.; vi måste ock tillstå att vi sett exemplar från Östergötland, som ej med säkerhet kunna urskiljas. — Af *Epipactis latifolia* framställas 4 arter, nemligen *E. latifolia*, *E. media* Fr., *E. purpurata* Sm., *E. ovalis*. — Af *Allium* en skön ny art, *A. Halleri* eller *Hall. All.* 16. *n.* 2, *A. Scorodoprasum β.* L. från Isles of Arran, Galloway. Denna är *A. carinatum* Hook. Brit. 5, men har, som den närmast beslägtade *A. Scorodopras.* stamina trifurcata, men fullkomligt trinda slidor. Förf. bestyrker likaledes vår upgift att *J. nigritellus* Don (J. atratus Kr.) är alldeles skiljd från Kochs art, som är en form af *J. supinus*.

Slägtet *Potamogeton* är med synnerlig omsorg utarbetadt; *P. zosteraceus*, *P. pectinatus* och *P. marinus* tydligen åtskiljda genom frukten.

Öfver *Scirpi* flera vigtiga observationer. *Scirpus parvulus* fanns en gång i England i mängd, men försvann sedermera, liksom hos oss. Den bör räknas till samma klass af sporadiska vattenvexter, som *Coleanthus*, *Scirpus Michelianus* o. s. v. —

Carex Gibsoni liknar *C. vulgaris*, men frukten lanceolat, jemnt afsmalnande till ett odeladt spröt; nöten är obovat.

Phleum alpinum är ej den äkta, utan *Phleum commutatum* Gaud. *Catabrosa aquatica v. minor* = v. subtilis Fr. Af *Poa* icke mindre än fyra nya arter efter Parnell uptagne. Till *Glyceria Borreri* citeras vår *G. conferta*; Förf. exemplar intyga ock identiteten. — *Festuca loliacea* hänföres som var. till *F. elatior*, äfvensom *F. litorea*, hvilket likalitet lärer vinna bifall, som förf. förening af *Bromus mollis*, *racemosus* och *pratensis* i sin Flora Sarn., hvilka nu i Brit. Fl. riktigt urskiljas, men under ett nytt slägte *Serrafalcus* Parlatore. Egentligen motsvarar detta slägte *Bromus* i vår mening och *Bromus* Parn. *Schedonorus*.

Till *Equisetum Drumondii* Hook. anser Förf. *Equ. arvense* Herb. Linn. höra (månne således *E. pratense*?). Öfver *Filices* är Newmans monografi föröfrigt följd. *Cystopteris dentata* och *angustata* Smith återföras till *C. fragilis*.

Detta flygtigt gjorda utdrag torde tillräckeligen visa hvilken rikedom af *egna* och *nya* i naturen gjorda observationer detta arbete innehåller, men då vi på långt när ej kunnat uttömma den lilla boken torde det anförda vara tillräckligt, att visa arbetets oumbärlighet för Skandinaviska Botanisterne.

Som prof på Författarens sätt att behandla arterne må anföras:

Epilobium 6. *tetragonum* L. leaves oblonge-lanceolate — — — a rounded base sessile, denticulate, intermediate l. *shortly decurrent*, st. with 2 or 4 elevated decurrent lines, stigma undivided, root somewhat creeping. — *E. Bot. t.* 1948. The intermediate l. are truly decurrent and often combine so as to produce one line on each side of the stem common to both of them. Stem 1—2 feet high. *Scions short*, springing from the root und terminating in rose-shaped tufts of leaves. Dampy places.

E. 7. *virgatum* Fries, l. lanceolate narrowing upward, from a rounded base sessile denticulate *not decurrent*, stem

with 2 or 4 elevated lines, stigma undivided or slightly patent 4 fid, *scions filiform. Florig. Brit. f.* 624. The leaves are not decurrent and the elevated lines on the stem are often faint. St. 1—3 feet high, often decumbent and rooting; *Scions* from the lower joints of the stem, *not from the root*, *very slender*, not terminating in a roseshaped tuft of leaves. Deep ditches in peatbog, Lincoln, Kerry, Twidale, Dumfries.

Betula 1 *alba* L. l. *rhomboid-triangular* doubtly serrate acuminate, scales of the fem. catkins 3-lobed, lateral lobes deflexed, middle lobe adscending, *fr. obovato-elliptical* shorter than the rounded membranous margin. *E. B.* 2198 (upper fig.). L. usually glabrous, often covered with resinous spots above, always having a manifest tendency to a rhomboidal form. Young shoots mostly with resinous tubercules. Readly distinguished from the following by its leaves, but more certainly by the fruit. — Rather common. *White Birch.*

B. 2 *glutinosa* Wallr. L. *cordate-ovate* unequally serrate acute, scales of the fem. catkins 3-lobed, lateral lobes ascending middle lobe patent or reflexed; *fr. broadly-obovate* as long as the rounded membranous margin. *E. B.* 2198 (lewer fig.). B. pubescens *Koch.* L. usually glabrous always more or less ovate. Not so elegant a tree as the preceding. Twigs sometimes pendulous. — *β. pubescens*, l. peduncles und young twigs downy. B. pubescens *Ehrh.* Common. *Common Birch.*

II. Utdrag ur utländska arbeten.

1. *Om slägtet Tubercularia af* J. Koch *i Jever.* (Mohls och Schlechtendahls Botanische Zeitung 1843 N:r 10).

På en förtorkad gren af *Cytisus Laburnum* fann Förf. *Sphæria cinnabarrina* och *Tubercularia vulgaris*, båda stadda i fullkomlig utbildning, vexande än åtskiljda, än blandade om hvarandra och det till den grad, att båda framkommo i samma hop och från samma underlag; i detta fall intog *Tubercularia* de hos Sphærian felande perithecíernas ställe, och visade sig än

i centern än mot kanten, men likväl äfven i sin första punktformiga början igenkänlig af ljust tegelröd färg, då Sphærian deremot var mörkröd. Vid genomskärning visade båda sin vanliga egendomliga byggnad, Sphærian sina med sporer tätt fyllda hylsor, Tubercularian sina nakna sporer, som visade sig mindre än den förras. — Nu är det visserligen ingenting ovanligt bland svamparne, att en art vexer på en annan, men Förf. förmenar att det nu ifrågavarande fallet ej kan hänföras under denna kategori, utan har sin grund i en direkt förvandling. Ett mycelium till en viss bestämd svamp kan säkert icke villkorligt frambringa andra skilda arter; i det fall då svampar framvexa ur eller på svampar, har den, hvarpå den andra vexer, förlorat sin lifskraft, åtminstone den del deraf, hvarifrån den andra har sin uprinnelse. Annat är förhållandet med Sphærian och Tubercularia; båda njöto det friskaste lif och icke något spår till ens en partiel uplösning förefanns; den förra höll uppenbarligen på att ur gelatinan utveckla sina sporhylsor, och från Tubercularian aflöste sig i vatten allenast det öfversta lagret med lätthet, till bevis att ej heller den var helt och hållet fullbildad. Det är mycket vanligt att arter af *Tubercularia* förekomma i grannskapet af arter af *Sphæria*, och Förf. förmodar att detta är vida oftare förhållandet än man i allmänhet antager, emedan man för den större ljusare färgade Tubercularien öfverser den mindre och mörkare Sphærian. — Till styrko för sitt antagande att *Tubercularia* ej är annat än en förvandling af *Sphæria*, anförer Förf. analoga fall, nemligen bland lafvarne *Variolaria*, som är allmänt erkänd för att endast vara en förändring eller uplösning af *Pertusaria*, men som ofta förekommer i vida större mängd och utan att man bland den knapt kan upläcka någon utbildad *Pertusaria*; vidare bland svamparne Fries' yttrade förmodan att *Fusarium lateritium* ej är annat än ett deliquescerande tillstånd af *Dacrymyces stillatus*. — Förf. anmärker vidare, att såsom karakter för *Tubercularia* upgifves, att de nakna sporerna ligga i ett tätt lager utanpå fästet, hvarifrån de småningom skilja sig; visserligen varseblir man också blott sporer eller något långa korn, då man bort-

stryker ytan af en äldre *Tubercularia*; men om man förut upmjukar hela Tubercularian och sedan tager deraf fina tvärsnitt, ser man ganska tydligt en mängd uprättstående greniga trådar betäckta eller omgifna af de så kallade sporerna, hvari de förra säkerligen hålla på att uplösa sig. Sedan Förf. sökt visa att en sådan uplösning bland de kryptogama vexterna ej är något så alldeles ovanligt, såsom exempel hvarpå *Oidium*, *Monilia*, *Helminthosporium*, *Cladosporium* åberopas, och att man således kan antaga att conidii cellerna hos *Tubercularia* bildas ur de sönderfallande långsträckta trådcellerna, yttrar han att han ej kan bestämma om det sker genom frånskiljandet af på förhand bildade leder, eller om afskiljandet i leder genast öfvergår till en fullkomlig söndring. Den mörkare färgade ring, som vid genomskärningen af torra Tubercularier visar sig, angifver huru långt uplösningen sträckt sig. Betraktar man detta ställe under vatten, så visar sig på ena sidan fästets lager, som framstår såsom homogent, och på den andra de med gonidier tätt beströdda trådarne. Förf. tager derefter i betraktande den motsvarande delen hos *Sphæria cinnabarrina*. Äfven der ser man ett dylikt fäste af samma omfång som perithecierna, mot midten vanligen af en ljusare i gult öfvergående färg. Om man antar, att fästets slem bildar kärnan som genom en egen epidermis begränsar sig, och att först med kärnans gelatina gifves tillfälle för sporhylsorna att bilda sig bland de redan för handen varande safttrådarne, ända tills de i öfverhuden bilda sig en mynning, så kan man redan nu fatta processen vid ombildningen till en *Tubercularia*. Då det vid denna ej hinner till bildningen af någon kärna och således ej heller öfverhud, så är icke tillfälle för utvecklingen af några hylsor. Deremot kunna trådar, som bilda stroma och sannolikt äro identiska med paraphyses desto bättre fortvexa, emedan de förblifva fria; och det är till följe häraf, som man vid genomskärningen af Sphærier, der redan några perithecier förvandlats i Tubercularia, på dessa ställen finner stroma mycket uphöjdare är der verkliga perithecier äro, ehuru i öfrigt helt och hållet sammanhängande.

---

2. *Om Sclerotium af* Leveillé. (Se Mohls och Schlechtendahls Botan. Zeitung 1843. N:r 17).

I sammanhang med föregående vill Ref. här meddela det utdrag, som på anförda stället finnes utur "Comptes rendus" intaget ett i VetenskapsAkademien i Paris d. 21 Mars 1842 hållet föredrag af Leveillé öfver *Sclerotium.* — De hittills i detta slägte förenade vexter äro af ganska olika beskaffenhet och kunna ej förenas i ett slägte. Man skulle kunna hänföra Sclerotierna under 4 afdelningar. Den första består af pathologiska förändringar, förorsakade af insekter eller parasitiska svampar; den andra af unga eller i sin utveckling hämmade svampar; den tredje af svampar, som tillhöra andra slägten; den fjerde af former, som endast äro varieteter. Den plats *Sclerotium* hittills i svampsystemet intagit är helt och hållet opassande. Sclerotierna äro ofullkomliga frambringelser, som ej ega något spår till fruktifikationsorganer, men ändock under vissa omständigheter vegetera ånyo och frambringa fullkomliga svampar. Sålunda föranleder *Scler. fungorum* upkomsten af *Agaricus parasiticus*, *Scl. lacunosum* af *Ag. racemosus*, *Scl. pustula* af *Peziza Candolleana*, *Scl. durum* af *Botrytis cinerea*. — Leveillé jemnför Sclerotierna med andra äfvenledes sterila modifikationer af svampväfnaden; de äro ej annat än former af mycelium, som till följe af vextställe, öfverflöd eller brist på ljus, fuktighet, o. s. v., antagit denna beskaffenhet. — Han skiljer mellan 4 former af mycelium: 1. *mycelium filamentosum s. nemotoideum* som utgöres af hvita eller färgade, ledade, anastomoserande trådar: hit höra slägtena *Athelia*, *Hypha*, *Himantia*, o. s. v. — 2. *myc. membranaceum s. hymenoideum* bildar mer eller mindre tjocka membraner, hvilka man betecknar med namnen *Racodium*, *Hylostroma*; 3. *myc. tuberculaceum s. scleroideum* utgöres af hårda knölar; hit hör *Sclerotium*; 4. *myc. pulposum s. malacoideum*, som är köttigt och mjukt och framstår hos *Phlebia* och *Mesenterica*. — Leveillé betraktar dessutom äfven *Acrospermum*, *Rhizoctonia*, *Fibrillaria* och *Rhizomorpha* såsom mycelier.

III. Hvarjehanda.

1. Förhandlingar vid de Skandinaviske Naturforskarnes tredje möte, i Stockholm den 13—19 Juli 1842 äro nu på Bokhandlaren Bagges förlag utgifna. De utgöra en volym af 906 sidor 8:o!

2. I Herb. Norm. fasc. 7 N:o 89 anför Prof. Fries *Avena hirsuta* Aspegr. Blek. Flora sid. 7 såsom synonym med *Avena intermedia* Lindg. Härtill torde någon förblandning gifvit anledning, åtminstone har Utg. erhållit af Aspegren och med af honom egenhändigt skrifven etikett under namn af *Av. hirsuta* en form af *Av. fatua* med nästan ensidig blomklase och blomskalen mera tätt ludna än på den vanliga formen. Det tyckes äfven svårt att förklara, huruledes Aspegren skulle kunnat såsom *Av. hirsuta*, hvilken af alla författare beskrifves såsom hafvande blomkronskalen mycket hårigare än *Av. fatua*, bestämma en form med nämnde skal alldeles nakna, utom den vid basin kring sjelfva vidfästningspunkten varande penseln af smärre hår. Vida mera anledning vore att, till följe af de beskrifningar, som man ej sällan hos författarne finner på *Avena fatua*, antaga det *Av. intermedia* af många ansetts för den verkliga *Av. fatua*, och detta synes nästan vara det enda rimliga sätt att förklara, att denna säkerligen ingalunda sällsynta form så länge undgått upmärksamheten.

3. Den af Schlechtendahl och H. Mohl redigerade *Botanische Zeitung* innehåller många intressanta originalafhandlingar; men nästan ännu mera intresse erhåller den derigenom, att deri meddelas upgifter på de botaniska upsatser, hvilka äro intagna i tidsskrifter och sällskapers handlingar, och af denna anledning blifva okända för en stor del af den botaniska publiken, om den icke här sattes i tillfälle att förskaffa sig kunskap om deras innehåll. Literaturafdelningen af *Linnæa* har i och med detsamma uphört, så att i densamma hädanefter endast inrymmas original-upsatser.

4. Vid Vetenskapsakademiens sammankomst d. 11 Oktober öfverlemnade Prof. P. F. Wahlberg de vextmålningar, som

nyssförflutna sommar blifvit utförde af artisten C. O. Cardon under ledning af Prof. Fries. Sannolikt äro dessa ämnade att utgöra en del af det stora och dyrbara botaniska planchverk, som skall komma att efterträda den numera afbrutna Svensk Botanik. — Vid samma tillfälle beslöt Vet. Akad., på förslag af Friherre Berzelius, att åt en komité, bestående af Frih. Vrede och Prof. Selander för de meteorologiska, Prof. P. F. Vahlberg för de botaniska och Prof. Sundevall för de zoologiska periodiska fenomenen, öfverlemna Quetelets instruktioner för anställande af observationer öfver period. fenomener, för att derefter utlåta sig, huruvida det vore af vigt att Akademien slutade sig till den förening för dylika observationers anställande, som nu håller på att bilda sig i olika trakter af Europa.

5. Dr Fenzl har så väl i *Flora oder allgemeine Botanische Zeitung* 1843 N:r 24, som i *Mohls och Schlechtendahls Botanische Zeitung* 1843 N:r 19, i sammanhang med några af honom publiserade diagnoser öfver extra-europeiska vexter, framställt de grunder, hvarföre han i sina diagnoser meddelar kännetecknen i nominativen och icke, så som hittills alltjemnt varit vanligt, i ablativen. Dessa grunder äro: att ablativen efter trivialnamnens införande helt och hållet förlorat sin grammatikaliska betydelse vid arternas karakterisering, ty trivialnamnet företräder numera de förut i ablativen uttryckta karakterernas ställe; i alla andra språk begagnar man nominativen och det är allenast i de latinska diagnoserna, som man ännu till följe af gammal vana, men utan något det ringaste behof, använder ablativen; genom bruket af nominativen vinna tvärtom diagnoserna i bestämdhet, tydlighet och fullständighet, utan att blifva släpande eller tröttande; enhvar finner det slutligen vara i sin fulla ordning, att slägtkaraktererna framställas i nominativen, och månne ej artkarakteren har för arten alldeles samma värde och betydelse, som slägtkarakteren för slägtet? Då nu båda dessas qvalitativa värde endast skiljer sig med hänseende till subordinationsgraden under hvarandra, så tyckes

det vara svårt att inse, hvarföre en olika grammatikalisk konstruktion i hvardera skall ega rum.

6. I sammanhang med en anmälan af *Dietrichs Synopsis plantarum* och *Walpers Repertorium*, af hvilka den förra i många fall kan anses misslyckad och det sednare allenast har till föremål att utgöra ett supplement till Decandolles prodromus, framställer Dr Steudel i *Flora oder allg. Bot. Zeit.* 1843 *N:r* 14 ett förslag till utarbetande och utgifvande af en synopsis plantarum i likhet med Persoons arbete. Den skulle inom det möjligen minsta omfång innefatta allt, som intill närvarande stund är presteradt med hänseende till vexternas specielkännedom; fullständighet skulle således förbindas med korthet, tydlighet med precision; arbetets fulländande och publiserande skulle ske inom den möjligen kortaste tid, och en fortfarande förening af botanister skulle tid efter annan efter samma plan bearbeta och utgifva nödiga supplementer. — Ur den upgifna planen för bearbetningen vill ref. anföra följande: Anordningen sker efter naturliga systemet, hvarvid Meisners och Endlichers arbeten kunna läggas till grund, dock med rättighet för hvarje bearbetare att härvid göra de modifikationer, som enligt hans åsigt synas nödiga. För familjerna uptagas deras väsendtliga karakterer, men härvid, liksom i öfrigt i hela verket, undvikes alltför stor vidlyftighet. Diagnosen för hvarje slägte sättes näst framföre dithörande arter; men för att öka den praktiska brukbarheten, lemnas vid slutet af arbetet en analytisk öfversigt af alla genera efter sexualsystemet. Artkaraktererna, hvartill samma organer och i samma ordning, såvidt ske kan, begagnas, angifvas fullständigt, men såvidt det utan att skada den nödvändiga klarheten är möjligt, kort; karakterer, som utmärka hela sektioner, återuprepas icke. Sådana familjer eller större slägten, som nyligen monografiskt behandlats, omarbetas ej, utan blott nödiga tillägg och förändringar göres. Endast rent af nödvändiga synonymer uptagas, äfvenså varieteter. Artens auktor anföres, dock utan hänvisning till det arbete, der arten först beskrifvits, utom i fråga

om nya arter eller sådana, som först blifvit beskrifna i sällsynta, voluminösa eller periodiska skrifter och icke ännu uptagits i systematiske verken. Tvifvelaktiga och föga bekanta arter utelemnas, såvida ej särskilda omständigheter göra dem förtjenta af upmärksamhet. — Bearbetningen skall ske af många medarbetare, af hvilka hvardera utväljer någon eller några familjer, hvarom de, som ombesörja sjelfva redaktionen, underrättas för att förekomma kollision, och så snart så många deltagare anmält sig att alla eller de flesta familjer ha erhållit sina bearbetare, erhåller enhvar bland dessa en förteckning, så att hvarje familjs bearbetare må blifva för honom känd. Man måste träffa sådana anstalter, att tryckningen, då den en gång börjat, utan afbrott må kunna fortsättas, hvarföre hvarje medarbetare måste vara beredd att, vid den tid han bestämdt, hafva sina bidrag färdiga och han ensam blir ansvarig för det afbrott, som genom hans underlåtenhet förorsakas. Ordningen i arbetet skulle blifva samma som eger rum bland familjerna hos Endlicher eller Meisner, så att följaktligen de, som taga på sin lott de första familjerne hos dessa, få mindre tid, än de som valt de efterföljande. Tryckningen borde, om möjligt, börjas inom ett år. — Flera medarbetare lära redan anmält sig och Dr Steudel erbjuder att åtaga sig hufvudredaktionen, i händelse ingen annan skulle vilja. — Slutligen upgöres en beräkning, hvarigenom visas att hela arbetet skulle kunna sammanfattas på omkring 1820 sidor med perlstil. En solid bokhandel har erbjudit sig som förläggare. — Dr Steudel upmanar dem, som skulle vilja deltaga i arbetet, att derom underrätta honom.

7. Hr Lilja har i Billinge börjat anlägga en trädgård hufvudsakligen till odlande af praktvexter, hvilka han ämnar hålla till afsalu.

☞ *Rättelse.* N:o 10 sid. 145 rad. 5 står C. P. Vahlberg läs P. F. Vahlberg.

LUND, tryckt uti Lundbergska Boktryckeriet, 1843.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 12. Lund December 1843.

I. Original-Afhandling.

1. *Upmaning till anställande af observationer öfver Vårens ankomst; af* Utgifvaren *).

Få äro de företeelser i naturen, hvilka, ehuru hvarje år återkommande, lifligare inverka på menniskan, än den ankommande våren. Den ingjuter ny lifskraft icke blott i den under vintern stelnade naturen, utan äfven hos menniskorna, inom hvilka lefnadslust och hopp liksom återupväckas. Man torde derföre ock, såsom något vederlag för den glädje den skänker, böra åt densamma egna någon mera upmärksamhet än hittills i allmänhet varit förhållandet. Vi hafva alla erfarit huru den under olika år återvänder på olika tider, huru den än hastigare än långsammare utvecklar sig, huru den på ett ställe tyckes inställa sig tidigare och att jag så må säga intensivare än på ett annat, fastän båda ligga under ungefär samma latitud, o. s. v. Den harmoni, som allestädes uppenbarar sig i naturen, den lagbundenhet, som man alltmera upläcker inom alla dess fenomener, tvinga oss att antaga, det ingenting der är laglöst eller godtyckligt, ehuru det ännu icke för oss varit möjligt att öfverallt upsöka de lagar, som ligga till grund för fenomenerna; det tillhörer dock oss att oförtrutet efterforska dem och

*) Denna upsats, som föredrogs inom botaniska sektionen vid Skand. Naturforsk. möte i Stockholm förra året och finnes tryckt i "Förhandlingarne", införes äfven här för att än ytterligare rikta upmärksamheten på dess syftemål. Man har ej utan goda skäl anmärkt, att de egentl. meteorologiska observationerna böra lemnas åt Fysikerne, hvaremot Botanisterna böra sysslosätta sig med de botaniska. Måtte de blott göra detta med besked!

söka att derunder hänföra och medelst dem förklara de skenbara abnormiteter, som någon gång framträda. Detta är dock något som, äfven då vi allenast fästa oss vid en enda klass af fenomener, öfverstiger en ensam menniskas krafter, utan, liksom så mycket annat i menniskornes ej mindre än i vetenskapens och statens lif, erfordrar föreningen af fleras gemensamma verksamhet; det är icke blott genom ett, utan genom många års fortsatta observationer, anställda icke blott på ett utan på många olika ställen, som man kan hoppas komma till något tillfredsställande resultat. Af denna anledning är det, som jag, med afseende på vårens utveckling och den hastighet, hvarmed den framgår, vågar vända mig till den vördade samlingen af naturforskare, med anhållan om deras gemensamma biträde och medverkan till utrönande af de lagar naturen dervid inom Skandinavien följer. Väl ega vi strödda bidrag för detta ändamål, men dels äro de ej inrättade efter någon bestämd plan, dels äro de alltför isolerade, för att kunna tjena till basis för några ens approximativa slutsatser. Det synes således nödvändigt att åter börja hithörande observationer och det så allmänt och efter så vidsträckt plan som möjligt.

Det är hufvudsakligen inom vextverlden, som vårens utveckling mest faller i ögonen, och det är äfven inom den, som observationer i detta afseende mest blifvit anställda. För att ej tala om äldre, vill jag här endast antyda de iakttagelser öfver vårens framsteg, som på föranstaltande och upmaning af Professor *Schübler* i Tübingen anställdes på flera ställen i Tyskland, och hvaraf resultaterna blifvit genom *Schübler* offentliggjorda i en upsatts, införd i Flora oder Botanische Zeitung för år 1830; men de hafva icke, så vidt jag känner, sedermera blifvit fortsatta; åtminstone icke publicerade; och några få års observatioer, churu oskattbara materialier de än erbjuda, äro dock, såsom jag redan yttrat, icke för ändamålet tillfyllestgörande. Här i Sverige är det Prof. *E. Fries*, som den förtjensten tillkommer att först hafva riktat upmärksamheten åt detta håll, dels genom tvenne upsatser, under titel "Vårens antåg", införda Botaniska notiser (N:o 1 för 1839 och N:o 5 för

1840), dels genom en i Upsala utgifven akademisk afhandling. Några forskare hafva häraf föranlåtits att med hithörande iakttagelser sysslosätta sig, bland hvilka Studeranden *Borgström* och Doktor *Hartman* i samma Notiser låtit införa de observationer, som den förre i Karlstad gjort år 1840 (se Bot. Not. 1841 N:o 4) och den sednare i Gefle åren 1840—41 (se samma ställe 1842 N:o 4). Så väl enskildt, som offentligt har jag upmanat Botanikens idkare i olika delar af Sverge att arbeta för det gemensamma målet och jag har haft den tillfredställelsen att från några redan mottaga sådana anteckningar, hvilka i sinom tid skola publiceras i sammanhang med de flera jag eger anledning införvänta. Jag hyser äfven grundade förhoppningar, att de forskare, som nu börjat häråt egna sin upmärksamhet, äfven framdeles år från år skola fortsätta härmed, och således hvar i sin mån bidraga till närmandet af det eftersträfvade målet. Men det vore att önska, att dessa iakttagelser anställdes på så många orter som möjligt, äfvensom att de ej inskränkte sig till blott Sverge, utan utvidgades till hela Skandinavien, således äfven omfattades af Danmarks och Norges Naturforskare, på det man i en framtid måtte försättas i tillfälle att draga slutsatser, som gälde för alla tre dessa riken. Det ligger i sakens natur, att dessa resultater blifva i vetenskapligt hänseende af så mycket större vigt och betydelse, ju större gebit de omfatta; de kunna derigenom äfven lättare kombineras med andra dylika observationer, som möjligen anställas i andra länder, och kunna slutligen leda till utfinnandet af den, åtminstone inom *en* hel zon af jordytan, gällande allmänna naturlagen för vårens utveckling och de orsaker, som härifrån kunna föranleda aberrationer.

För att göra dessa observationer så allmänt gagnande och interessanta som möjligt, böra de ej inskränkas allenast till vexterna och deras blom- och löf-utveckling, utan omfatta alla ändra fenomener, som kunna sprida ljus öfver hufvudsyftemålet. Hit höra t. ex. iakttagelser öfver flyttfoglars ankomst, insekters framkomst, islossning, käl-lossning, såningstid, sädesslagens axskjutande, skördetid, m. m. Vidare aktgifvande på meteoro-

logiska och temperatur-förhållanden; — med få ord: alla fenomener, som i mer eller mindre mån bidraga till kunskapen om hvarje orts fysiska konstitution, hvarom man endast genom mångsidigt och under flera år fortsatta observationer kan vinna någorlunda klar och tillförlitlig insigt.

Men skola dessa observationer kunna användas till inbördes jemförelse och sålunda läggas till grundval för allmänna slutföljder, är det nödvändigt att de, så vidt någonsin ske kan, allestädes inrättas efter enahanda plan. I detta hänseende må det tillåtas mig förslagsvis anföra följande:

Vexternes utvecklingsperioder äro icke allenast bland de företeelser, som under vårens början och framskridande mest ådraga sig upmärksamheten, utan äfven, särdeles på landsbyggden, lättast observeras; hufvudsakligt afseende torde derföre böra härpå fästas, för att icke tala derom, att dessa för Botanisten hafva det närmaste intresset. Men det är ej nog att anmärka, när man sett ett *individ* utveckla den första blomma, eller ett träd utslå de första löfven — detta kan bero af de mest speciela lokalitets-förhållanden, t. ex. ett mot solsidan mycket öppet läge, o. s. v., utan man bör fastmera se på när en *art* på flera lokaler och i betydligare mängd utvecklar sina blommor eller ett trädslag utslår sina löf. Alldrafullständigast vore att annotera både dagen för första blomman och dagen då arten mera allmänt utbreder sina kronblad; för korthetens skull, kunde man i tabellen utmärka dessa båda omständigheter med särskildta tecken vid hvardera dagen t. ex. tecknet *T* för första blomman och en asterisk * för den allmänna blomningen. Fruktträden och allmännare odlade vexter böra härvid äfven tagas i betraktande. Tabellen öfver vextutvecklingarne skulle kunna inrättas efter följande schem:

Vextens namn.	Blomningstid.					Löfsprickningstid.				
	Febr.	Mars	Apr.	Maj	Juni	Febr.	Mars	Apr.	Maj	Juni
Tussilago Farfara		4*T*10*								
Daphne Mezerum								10		

Det behöfver ej nämnas, att bladsprickningen endast annoteras vid träden, äfvensom att så snart icke något tecken står vid

dagen, är meningen att artens blommor eller blad då i allmänhet utvecklats.

Tabellen öfver meteorologiska och andra observationer bör inrättas på annat sätt; t. ex. efter följande schem:

Månad, dato	Term. C.	Barom.	Luftens beskaffenhet, nederbörd, åska &c.	Vindens riktning	Särskilda observat.
April 7	+0,5	25,56	mulet, regn, mot aftonen något snöblandadt.	N.O.	
	+0,5	25,67		N.V.	Göken hördes.
	+0,5				

Hvad termometer- (den 100⁰ bör användas) och barometer-observationerna angår, är det, för att åstadkomma enhet, högst nödvändigt, att de anställas på alla ställen vid samma tid, i annat fall kan man icke derifrån vid jemförelser hämta några tillförlitliga resultater. Man synes i allmänhet vara ense derom att sådana kunna vinnas om observationerna anställas trenne gånger om dygnet; om timmarne är man deremot mindre öfverens. Mig skulle tyckas, att de mest passande vore något före solens upgång, kl. 2—3 e. m., samt något efter solens nedgång. I alla händelser bör observatören icke underlåta, att uttryckligen anteckna timmarne för deras anställande, äfvensom han icke godtyckligt bör variera dem. På samma gång, som dessa anställas, kunna lämpligast luftens och vindens beskaffenhet antecknas. Till slut bör ej blott hela årets medeltemperatur anmärkas, utan äfven de särskilda månadernas och årstidernas (hvarvid till våren torde böra räknas Mars—Maj, till sommaren Juni—Augusti, till hösten September—November, till vintern December—Februari). Har man tillgång till observationer anställda efter samma plan för en series af flera år, bör äfven medeltemperaturen, så väl för alla dessa som för de särskilda månaderne under denna series anmärkas. Ganska vigtigt är det slutligen att, der tillfälle dertill erbjuder sig, observera ordtemperaturen i goda kallkällor, grufvor eller andra för

detta ändamål passande ställen; äfven detta bör ske 2 à 3 gånger dagligen, helst någorlunda liktidigt med lufttemperaturen. Dessa observationer böra, under öfverskrift "jordtemperatur", inrymmas i en egen kolumn.

Då man nu äfven redogör för ortens höjd öfver hafvet, dess longitud och latitud, samt de omgifningar, geologiska och andra lokala förhållanden, som på dess fysiska konstitution kunna vara af inflytande, så kan man genom fleråriga observationer komma till en åtminstone approximativt ganska fullständig kännedom om densamma. Jag behöfver icke tillägga, att man, då vårens utveckling ensamt afses, ej behöfver dylika temperatur- och meteorologiska observationer för längre tid än vårmånaderna; men det är i alla sådana hänseenden alltid bättre att göra förmycket än förlitet, och i ju högre grad man kan bidraga att sprida ljus och utvidga kännedom om sitt fosterland, desto större blir anspråket på erkänsla och desto mera nytta har man åstadkommit.

Sedan jag sålunda framställt mina åsigter rörande ett, som mig tyckes, ej ovigtigt ämne, återstår allenast att tillägga, att jag med största tillfredsställelse och erkänsla skall i Botaniska Notiser offentliggöra hit hörande bidrag, i händelse de till mig öfverlemnas, och detta antingen så, att, i fall så önskas, hvarje särskild observators anteckningar skola tryckas för sig, eller också att de till mig insända, på olika ställen och af olika observatörer anställda, iakttagelserna af mig så vidt ske kan ordnas till ett helt och tryckas i ett sammanhang.

---

2. *Tillägg och anmärkningar till Botaniska Notiser* 1843 *n.* 10, 11; *af* E. Fries.

Med anledning af de p. 152 omnämnda *Thalictra*, vore önskligt att Hrr Botanister behagade meddela mig exemplar från alla stationer för de till *Th. minoris* grupp hörande, på det arternes geografiska utbredning måtte närmare bestämmas. Framför allt måste man vid bestämmandet af arterne abstrahera allt afseende å storleken o. d.; *Th. flexuosum* (jemf. Reich.

l. c.) är ofta småbladig. Från de flesta provinser, der *Th. minus* angifves, hafva dess inhemske Botanister försäkrat mig att endast *Th. simplex* förekommer.

Vid erhållande af exemplar af *Bromus brachystachys* från Tyskland igenkände jag deruti genast en för 25 år sedan *) "*vid Lund*" af mig insamlad art, utan att närmare erinra mig hvar. Mina exemplar hafva endast något slakare vippa än de Tyska och mera elliptiska småax (lika *B. secalini* till formen, ehuru med *Bromus arvensis* efter hela utseendet närmast beslägtad), förmodligen såsom mera mogna. I N. 9 införde jag den derföre imellan dessa arter. Det vore högst intressant att få uplysning om det kan vara denna som Hr Borgström insamlat i år. *Bromus arvensis v. patulus* Fl. Scan. är ett motsatt extrem af *B. arvensis*; den vexer i dy, ofta till hälften (såsom 1840 imellan Lund och Spoletorp i djupa diken) nedsänkt i vatten. Då hos vår borsten väl utspärra, men aldrig böja sig tillbaka, förmodar jag Kochs *B. patulus* vara en bättre, egen art, ehuru exemplaren äro svårligen skiljbara. (Wimmer yrkar bestämdt deras förening).

Ytterligare några ord om *Avena hirsuta* Aspegr. När Herr Lindgren åtskiljt *Av. intermedia* erinrade jag mig, att Aspegren redan före utgifvandet af sin flora Blekingica sändt mig tvenne under *Avena fatua* förvexlade former, som skiljda arter, men båda under namn af *A. fatua*, hvaraf den ena var *A. intermedia* den andra *A. fatua*. Då all beskrifning sakna-

---

*) Jag måste likväl reservera mig mot den förmodan, att jag nämner detta som jag ville tillegna mig äran af artens uptäckande. Jag känner intet löjligare än detta anspråk på prioritet af arter, som man insamlat, utan att bestämma eller inse sitt fynds värde. Efter denna prinsip borde väl oxar och gräsätande djuren få prioritetsäran för första insamlandet af de fleste vexter. Prioritet kan aldrig tillkomma någon annan än den, som först bestämmer och bekantgör en vext; alla andra påståenden, att man förut uptäckt en vext (*men misskänt!*) äro post fatalia anmälde. Så veta vi att *Conioselinum* före Blytt var insamlad för *Carum carvi var.*, men vi kunna icke derför tveka tillägga förste bestämmaren Blytt äran af dess uptäckande inom Skandinavien, o. s. v.

des var icke möjligt antaga annat än att dess *A. fatua*, var den vanliga och den andra arten dess *A. hirsuta*. Efter det sednare Adjunkt Lindblom meddelade exemplar, synes förhållandet likväl vara omvändt. Hufvudsaken är likväl här, att Aspegren redan skiljt dessa båda *Avenæ*, hvilket bestyrker Herr Lindgrens åsigt, utan att beröfva honom prioriteten för deras riktiga bestämmande.

Då jag förut intresserat mig för de iaktagelser, hvarför Herrar Quetelet och Spring lemnat instruktioner, hade jag många anmärkningar dervid att framställa, men inskränker mig blott till en. I alla dylika företag är arbetets fördelning icke blott nödvändig för noggranheten, ty ingen kan fullkomligt medhinna alla; utan äfven nyttig för kontrollen. Vid mötet i Stockholm sistl. år diskuterades äfven denna fråga och Fysikerne yttrade sig med mycken skonsamhet, då Botanisterne talade om sina meteorologiska observationer, men nog var det klart, att, med den fullständighet och noggranhet som Fysikerne besörja om de förras anställande öfver hela landet efter en stor plan hvarje timma och med yppersta instrumenter, att säger jag, våra Botanisters befattning dermed blefve lika gagnlös, som bara fusk och dilettanteri. Må de egna desto större uppmärksamhet på de vegetabiliske förhållanderne; båda må sedan af andra sammanbindas till ett helt; hvilket är säkrare än att hvar för sig drager sina resultater af ofullständigare observationer.

Innan vi upgifva det Palisot-Hostiska namnet *Psammophila*, som från andra synpunkter har prioritet, torde böra afvaktas om det föga bekanta föreslagna liknamniga insektslägtet blir allmänt antaget. Efter de stränga prioritets begreppen räknade efter dato och timma har namnet *Coronaria*, hvarmed slägtet *Pontinia* af oss först bestämdes, prioritet.

Det är mig synnerligen kärt, att alltjemt finna, att de af mig för längesedan i stort och som ett helt framställde metamorfoser och anamorfoser af de lägre svamparne, af hvars slägten vi derföre reducerade 40 à 50 stycken, hvilket man då icke ville lyssna till, nu gång efter gång utminuteras i små 'memoirer' i

denna för Mykologien torftiga tiden; — och gerna förlåta vi att de icke nämna källan (Redaktörerne af Journalerne känna vanligen lika litet som Läsarne literaturen i denna väg). Vanligen äro dessa memoirer författade af personer, som tillfälligtvis gjort en observation, som de skynda att publicera såsom något nytt, utan att hafva tillfälle efterse hvad som förut är bekant. Ser man åter på innehållet, så förefaller det vanligen som blott en omskrifning af det för längesedan bekanta, och af denna art äro de fleste mykologiske upsatser i dagens journaler. Tvenne dylika prof lemnas ur Bot. Zeit. i Bot. Not. n. 11. Vill man hafva någon fullständigare uplysning om detta ämne och icke blott om *Tuberculariæ vulgaris* utan samtlige *Tubercula-riernes* betydelse, kan man se *Elench. fung.* 2. 1828 *p.* 79 *och följande.* Man tycker sig igenkänna hvarenda tanka. Så heter det t. ex. i anförde skrift p. 80: "*Non dubito fore plerosque, qui dubitent de identitate status Sphæriæ & Tuberculariæ præcedentium multarumque aliarum, sed præter experimenta directa unionem contestantur utriusque formæ proventus non tantum in eadem matrice, sed eisdem tantum regionibus. Paucis: Tuberculariæ fungorum sunt prorsus anologæ cum Variolariis Lichenum*" o. s. v. Om *Tubercularia vulgaris*, hvarom J. Koch endast talar, heter det sist "*Plurimis observationibus plene persuasum habeo Tubercularium non esse autonomam plantam, sed statum Sph. cinnabarrinæ abortivum;* hvarefter anföres en mängd rön till dess bestyrkande. Hvad man hos J. Koch finner blott efter en tillfällig föga bevisande observation, finner man på anvista stället sammanbundet och utfört till alla Svenska, Schweitziska, Engelska arter o. s. v. af släget; äfvensom bevis, att *Tubercularier* äfven upkomma af *Dothideer:* Se *l. c. p.* 122.

Ännu mera förvånande vore för mig om Leveillé sjelf ansåge och upgäfve sina observationer som något nytt, då så väl i *Syst. Myc.* 1820, som *Syst. orb. veg.* 1835, och *Elenchus fungorum* (på den tiden tvärtemot alla Mykologers åsigt) *alla* dessa slägten *Hypha*, *Atelia*, *Himantia*, *Racodium*, *Xylostroma*, *Mesenterica*, *Phlebomorpha* (men platt icke *Phlebia*,

som författaren af förhastande skrifver), *Fibrillaria*, *Rhizomorpha* o. s. v. på det klaraste och bestämdaste upgifvas endast som mycelier och de olika arternes till sina typiske former återföras, hvaruppå bland andra ett märkligt exempel kan ses i *Elench. Fung. p.* 159. Fast andra upfattat detta som något nytt, kunna vi omöjligen anse för Förf:s afsigt, att så framställa detta, utan blott skaffa dessa åsigter inträde bland den publik, som ej läser större vetenskapliga skrifter. Det är en stor skada i vår tid, att man har ej tid läsa större arbeten, för dessa små journal-memoirer, der vår tid vill nedlägga och hämta all sin vishet. — Myceliernes indelning är likväl lika ofullständig, som inkorrekt; vill man se något fullständigt f. e. om Förf. *Mycelium pulposum* så få vi hänvisa till Syst. Myc. III. art. *Myxogaster*. *Mycelium maculare*, *circumscriptum* m. fl. äro uteglömde, men 1 och 2 äro ej skiljbara. Hvad nu särskildt Sclerotierne beträffar, så är en del bekanta saker (såsom att *före* oss Gallæ, exanthemer m. m. räknades till *Sclerotia)*, men anser Förf. alla *Sclerotier* för mycelia (liksom *Acrospermer* och *Rhizomorpher)* så misstager han sig högeligen. Deras plats är bland *Coniomycetes* i Systemet (se Fl. Scan.); *Sclerotium durum* afsöndrar tydliga sporidier från ytan; den är visst icke mycelium till någon Hyphomycet (ty alla dessa hafva ett *mycelium fibrillosum*) fast. förf. deruppå funnit *Botrytis cinerea* (som oftare förekommer utan Sclerotium), Sommerfelt *Penicellium fasciculatum*, jag andra arter.

Att man i de flesta upsatser af denna art förbigår källorne kan hafva sin förklaring deruti, att man anser dem bekanta. Oförklarligare blir den kände Cordas beteende, att påbörda författare motsatsen af hvad de yttrat och den i det speciela föga bevandrade Phœbi ordrytteri. Jag får i dylika fall hänvisa till *Epicris. Fung. p.* 530 *obs.* 2. som slutar med orden: *Cui bono naturam sedulo & fideliter observare?* Åtminstone bör man icke nedlägga ett helt lifs observationer, utan utprångla hvarje notis i små tidningsartiklar. Man kunde vara frestad förtvifla om all redlighet i historiska upgifter i dessa; så f. e. up-

ger Kützing i en upsats i *Mohl och Schlecht. Bot. Zeit.*, att jag framställt den irriga åsigt, att de lägre Nostocarterne och andra elementar-alger äro sjelfständiga vexter; *ehuru förhållandet är rakt motsatt.* Man rådfrågar icke källorne, utan hämtar sina upgifter ur luften eller epitomatorer, som stympat och förvridit författarens framställning, hvilket endast förklarar huru det varit möjligt för Schleiden att kasta åtlöje (*Grundz. II. p. 27*) öfver *Phycomater* och *Byssi meteorici* (som denna benämning ingenstädes förekomer hos mig, är tydligt, att Schleiden endast hämtat sin upgift ur någon epitomator), ty hos mig finnes helt annat i detta fall; under min granskning af dessa former, som *orätt blifvit hänförde till sjelfständiga vexter*, måste jag uptaga dessa, likväl med den bestämda förklaring, att de icke voro sådane; så heter det om III. *Byssaceæ falsæ* S. O. V. p. 317 (Byssi meteorici nämnes af mig ingenstädes) "formationes naturæ inorganicæ, aëreæ, Byssaceas referentes, sed in producto absolutæ adeoque vita destitutæ." Och då jag anmärkte elementar-gonidier särskildt, måste det ske med den primitiva gelatinösa matrix (*Phycomater*), uti hvilken inga gonodier utbildat sig, (likväl med bestämdaste reservation emot någonderas autonomi), efter de så förekomma i naturen, är det alldeles icke mitt fel att Endlicher, Reichenbach med fl. upräkna dessa som särskildta slägten, *mot hvilkas autonomi jag protesterat.* Ett märkligt exempel på redligheten i en del historiska framställningar erbjuda *Phylleriaceæ*, om hvilka man endast uprepat hvad jag redan 1819 framstälde i en afhandling om Rost, i Syst. Myc., Syst. Orbis veg., *men alltid förtegat min förklaring af dem.* Många blad skulle kunna fyllas med exempel af denna art. Literatur ur källorne öfver ett decennium tillbaka är de fleste Botanisters svaga sida. Difficile est satyram non scribere!

Hvarjehanda.

1. Enligt underrättelse från Prof. Fries, fann Baron Gyllenstjerna under sitt besök i Skåne sistl. sommar *Rubus Sprengelii* Weihe på Kullaberg. Denna, hvilken är ny för svenska floran, erkännes äfven af Magr. Arrhenius såsom en sjelfständig art.

2. Äfvenledes har Prof. Fries i bref meddelat, att Hr Cardon under hans ledning sistl. sommar vid Varberg tecknade följande vexter till den tillämnade fortsättningen af Svensk Botanik: *Scirpus fluitans*, *Glyceria plicata*, *Rumex obtusifolius* och *cristatus* (i yttersta karakteristiska former), *Silene maritima*, *rupestris*, *Lepigonum medium* (Kochs hör sannolikt till denna, ej till vår *L. salinum*), *Stellaria crassifolia*,

Raphanus maritimus, *Brassica campestris* pure silvestris, *Tragopogon porrifolius*; *Corydalis pumila* tecknades vid Upsala.

3. Lektorn i Botanik vid Kristiania Universitet Hr N. Lund har ankommit till Upsala för att der ett års tid under ledning af Prof. Fries studera Botanik.

4. Den småblommiga form af *Batrachium aquatile pantothrix*, som Utgifvaren funnit vid Lund (se Not. N:r 10 sid. 153) är *Ranunc. Petiveri* Koch, hvilken dock i sin nyligen utkomna *Taschenbuch* återförer den till *Ranunc. aquatilis*.

5. *Musa paradisiaca*, som i våras blommat i härvarande botaniska trädgård, har här äfven mognat sin frukt, hvilken nådde storleken och formen af gurkor och den 1 December afplockades. Den har visserligen förr här satt frukt, men som blifvit endast af en medelmåttig fingers storlek.

6. Bland Botanister, hvilkas död förut i dessa blad ej anförts, torde här böra nämnas: Apotekaren Karl Hering dog i Stuttgard 5 Mars 1833; han var född derstädes 1796, vinlade sig isynnerhet om Algerna; hans efterlemnade algsamling är inköpt af Senator Binder i Hamburg. — Hofrådet Gartendirektor Karl Zeyher dog i Schwetzingen 20 April i sitt 73 ålders år; han egde stora samlingar och insatte staden Schwetzingen till universalarvinge. Han var farbroder till den Zeyher, som botaniserar på Goda hopps udden. — Dr Vilhelm Ludvig Ewald Schmidt dog i Stettin 5 Juni, 40 år gammal. Han har författat en afhandling *de Erythræa* 1828; jemte Rostkow utgifvit *Flora Sedinensis* 1834, samt dessutom flera entomologiska afhandlingar. — E. O. Biblioteks Amanuensen i Upsala Magr Carl Wessén dog i Upsala 26 Nov. nära 31½ år gammal. En mycket lofvande man, som 1838 utgaf *Synopsis plantarum cotyled. in paræcia Ostrogothiæ Kärna.*

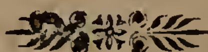

Rättelser.

Sid.	8	rad.	14:	står	Hopscidet: läs: Hopseidet.	
—	11	—	2:	—	*Droseraceæ*: läs: *Dioscoreæ*.	
—	115	—	30:	—	*glastifoliia*: läs: *glastifolia*.	
—	119	—	14:	—	1: läs: 2.	
—	145	—	5:	—	C. P. Vahlberg: läs: P. F. Vahlberg.	
—	176	—	26:	—	Steudcl: läs: Steudel.	

Register öfver Botaniska Notiser för år 1843.

Afhandlingar.

Befordringar och hedersbevisningar.

Düben 96. — Fries 80. — Hartman 31. — Lilja 96. — Vahl 144.

Dödsfall.

Grabowski 80. — Hering 188. — Kirilow 80. — Menzies 80. — Schmidt 188. — Wessén 188. — Zeyher 188.

Resande Naturforskare.

P. C. Afzelius 146. — Areschoug 96, 148. — Backman 145. — Beurling 145. — Borgström 151. — Düben 96. — Engman 145. — Fries 146, 148. — Gyllenstjerna 147. — Holmgren 147. — Kamphövener 32. — Liebman 96, 128. — Liedström 146. —

Smärre upsatser och notiser.

Utdrag ur utländska skrifter.

Utmärktare vextnamn.

BOTANISKA NOTISER med dertill hörande LITERATURBIHANG fortsättas under år 1844 efter samma plan som för innevarande år. Prenumerationspriset å tidskriften jemte bihang blir såsom hittills 1: 32 B:ko och kan erläggas hos Herrar Bokhandlare eller ock direkte till *Herr C. W. K. Gleerups Bokhandel i Lund*, som ombesörjer utdelandet och till hvilken således alla requisitioner böra insändas. — På postkontoren tillägges postförvaltarearvode. — Med största tacksamhet mottagas upsatser och notiser såsom bidrag till tidsskriften; och böra sådana adresseras till *Akad. Adj. A. E. Lindblom i Lund.*

LUND, tryckt uti Lundbergska Boktryckeriet, 1843.

LITERATURBLAD

till

BOTANISKA NOTISER

för 1843.

LUND,
TRYCKT UTI LUNDBERGSKA BOKTRYCKERIET,
1843.

LITERATUR-BIHANG

TILL

BOTANISKA NOTISER.

N:o 1. Lund. 1843.

1. *Eliæ Fries Novitiæ Floræ Suecicæ. Continuatio sistens Mantissam I, II, III uno volumine comprehensas. Accedunt de stirpibus in Norvegia recentius detectis prænotiones e maxima parte communicatæ a Math. N. Blytt. Lundæ & Upsaliæ* 1832—1842. 8:o.

Detta allmänna titelblad föregår den nu afslutade och Ref. nyligen tillhandakomna *Mantissa tertia* till Prof. Fries's *Novitiæ Floræ Suecicæ.* Redan i N:o 4 af Literaturbihanget för 1842 redogjorde Ref. för de då utkomna 3 arken af detta intressanta och rikhaltiga arbete; och han vill nu på samma sätt referera de sedermera utgifna 9 1/2 arken (sid. 49—204); men som häri framställes en sådan mängd af dels för Skandinavien nya arter, dels nya anordningar, dels ock intressanta och gedigna anmärkningar, stadnar Ref. i villrådighet huru han, utan att göra denna anmälan alltför vidlyftig, skall kunna redogöra för detta arbete; ingen skandinavisk Botanist kan dock undvara detsamma och af denna anledning torde det vara tillräckligt att här angifva allenast följande.

Diagnos meddelas på en ny art *Thalictrum glomerulosum*, som Förf. funnit i gamla svenska herbarier utan angifvelse af något speciell vextställe; sjelfva vexten öfverensstämmer med *Th. minus*, men blommornas fördelning med *Th. flavum.* — *Ranunculus lanuginosus* Suec. från Gottland bestämmes till *R. nemorosus* DC. Koch, och dess diagnos meddelas; likaledes för en annan art *R. silvaticus* Thuill., hvilken hittills allenast anmärkts "in cultis & ruderalis" kring Upsala; den står närmast *R. acris*, men skiljer sig derifrån isynnerhet "rhizomate crasso car-

noso repente". — Karakterer upgifvas för släglet *Batrachium* Wimm. (se Bot. Not. 1842 N:o 11 sid. 181) och diagnoser meddelas för de 4 inhemska arterna. — *Ajuga alpina* L. beskrifves: dess diagnos är följande: sarmentoso-reptans, caulibus adscendentibus, foliis oblongo-ovatis lævibus glabris, radicalibus emarcidis, stolonum & caulium mediis maximis, verticillis decemfloris distantibus. — In regionibus montosis & alpinis, solo granitico formationis primævæ. Styrsö extra Gothoburgum: M. v. Düben. In Norvegia aliquot locis lecta. — Den förhåller sig till *A. pyramidalis* som *A. reptans* till *A. genevensis*. — *Aj. alpina* Auctt. rec., Fr. Nov. p. 174 hör till *A. genevensis*, hvilken endast förekommer i lägre regioner på öfvergångs- eller nyare formationen. — *Mentha rotundifolia* L., funnen på Bornholm, beskrifves. — Åtskilliga anmärkningar meddelas öfver *M. silvestris* & aff. — *M. gentilis* L., hvars storblommiga typiska form är *M. Agardhiana* Fr., skiljer sig från *M. rubra* "foliis sterilibus distincte petiolatis" och från *M. sativa* L. "foliis floralibus sessilibus". — Af släglet *Orobanche*, hvilket hittills ej i Sverge representerats af mera än 1 säker art, framställas här 4 arter, hvilka sålunda diagnostiseras: *O. major* L. sepal. bifidis binervibus, cor. tubulosa dorso arcuata, labiis porrectis, superiori crenulato-crispo, inferiori tricrenato, filamentis infra medium tubi insertis, latere exteriori pilosis, stylo pilosello, stigmatis lobis globosis glabris. (O. elatior *Sutton.* — *E. B.*). Plurimis Scaniæ locis; semper in *Centaurea Scabiosa*. — *O. Cirsii:* sep. uninervibus simplicibus, cor. ventricoso-arcuata ringente, labio superiori bifido lævi, inferiori deflexo profunde trilobo, stamin. prope basin insertis styloque glabris, stigmatis lobis explanatis glabris. — In radicibus *Cirsii heterophylli* in monte Hunneberg Vestrogothiæ (1841, 1842) detexit Mathesius. — Täflar i storlek med föregående men är alltid gracilare. — *O. minor* Sutt.: sep. plurinervibus e basi ovata subulatis, cor. tubulosa arcuata, labiis obtuse-denticulatis venosis undulatis, superiori bilobo porrecto, lobis labii infer. subrotundis subæqualibus, staminibus sub medio tubi insertis glabris inferne pilis sparsis obsitis. — "Unicum possideo specimen in

insula Hallands Väderö ante 30 annos a Cl. Ljung fil. lectum; de novo quærenda. In qua natum planta nescimus". — "Ab O. *majori* primo obtutu dignoscitur statura gracili & superiori caulis parte velutino". — *O. Epithymum* DC. Koch: sep. plurinervibus lanceolato-acuminatis tubo corollæ longioribus, cor. campanulata dorso leviter arcuata extus labioque superiori intus glanduloso-pilosa, labiis inæqualibus acute dentatis margine crispatis, superiori sursum subcurvato bilobo, lobo intermedio labii inferioris lateralibus duplo longiori, stam. sparsim pilosis apice styloque glanduloso-pilosis, stigmate velutino. — Supra radices *Thymi Serpylli* & *Medicaginis falcatæ* in monte Thorsborg Gottlandiæ detexit Zetterstedt. —

Skillnaden mellan *Rhinanthus major* och *minor* framställes och arterna med tillhörande varieteter diagnostiseras. Det anmärkes att man ej får lägga för mycken vigt på karaktererna som hämtas af frukten eller fröns hinnkant; af *Rh. major* antagas 3 var.: *platypterus*, *stenopterus*, *apterus*. — *Euphrasia gracilis* diagnostiseras. — Äfvenledes *Cochlearia arctica* och *C. anglica*. *Cochl. arctica* Schlecht. siliculis ovato oblongove lanceolatis utrinque acutis lævibus, stylo distincto apiculatis, fol. radic. ovatis petiolatis, caulinis sessilibus subunidentatis. (C. anglica *Hartm. Skand. ed.* 3.). Ad Tromsö Finmarkiæ. — *C. anglica* L. siliculis oblongatis ventricosis venoso-reticulatis obtusis, stylo subelongato apiculatis, fol. radic. ovatis, caulinis amplexicaulibus sinuato-dentatis. (C. fenestrata *Br. DC.* — C. anglica *Wahl. Lapp.* est var. *C. officinalis*). — In Finmarkia orient. prope Alten in Elvebakken: Blytt. — Förf. försvarar sin åsigt att *C. armoracia*, *macrocarpa* och *microcarpa* böra hänföras till slägtet *Nasturtium*. — En monografisk öfversigt lemnas af de skandinaviska arterna af slägtet *Camelina*; trenne antagas med följande diagnoser: *C. silvestris:* siliculis elongato-pyriformibus rigidis punctato-scabris, margine compresso ancipitibus, apice integris, stylo elongato persistente rigido rostratis, racemo solitario, pedicellis fructiferis suberectis strictis, foliis basi sagittata sessilibus confertis lanceolatis subintegerrimis enervibus cauleque rigido strictis subhirto-scabris. (Myagr.

s. Cam. sativa *Auctt. p. p. Sv. B.* — var. *α.* L. — DC. Brassica campestris *Fl. D. t.* 550 excl. col. et siliquis seors. pictis. C. microcarpa *Ledeb. Ross.*) — Var. *microcarpa*: simplicissimum, strigoso-hirsutum, siliculis duplo minoribus. (C. microc. *DC.* C. silvestris *Wallr.*). In campis arenosis, clivis et ruderatis grumosis, tæniis maritimis (ex. gr. Roslagiæ) Sueciæ tantum orientalis, certe silvestris; nec non in agris v. c. Uplandiæ passim, numquam vero inter Linum et segetes annuas. Flor. Majo. — *C. foetida:* silic. obovato-subglobosis inflatis punctatis flaccidis, ob valvulas maxime convexas immarginatis, apice retusis, stylo brevi terminatis, demum in pedicellis patulis laxis subpendulis, caule vage ramoso foliisque elongatis, infimis subdentatis versus basin sagittatam attenuatis, laxis lævibus subpilosis. (Cochl. foetida *Schkuhr.* Myagr. sat. *γ. L. Spec.*) a. *integrifolia* fol. integerrimis infimisve dentatis. M. sat. *L. Svec. Wahl. Svec. Fl. D.* 1038. — b. *pinnatifida* fol. inferioribus lyrato-pinnatifidis. M. pinnatif. *Ehrh.* Cam. pinnatifida *Horn.* — C. dentata *Rec. pr. p.* var *β DC. syst.* Sponte in lutosis arenosisve ad ripas raro; sed per omnem Scandinaviam, quousque Linum colitur, cum hoc invito disseminata. Flor. Jul. Aug. — *C. sativa:* silic: obovatis ventricosis duris, ob valvulas maxime convexas æqualibus (nec ancipitibus) tenue marginatis, apice integris stylo brevi terminatis, pedicellis patulis subflexuosis rigidis, caule rigido pubescente apice paniculato-ramoso, fol. a basi sagittata elongatis patentibus acutis subdentatis glabris. (Myagr. sat. *β L.* M. dent. *Willd.* Cam. dent. *Horn. Fl. Dan* — var *α DC.* C. sat. *Auctt pr. p. Ledeb.* C. macrocarpa *Reich Tetr.*). In provinc. australior. Sveciæ aliquot locis colitur; raro inter segetes annuas et Linum quasi sponte, v. c. Scaniæ, Halländ. &c. Floret Jun. Jul. — Var. *microphyllum* och *Snifolium* af *Nasturt. officinale* framställas. — *Alyssum calycinum* är funnen vid Fundbosjön i Upland; *Thlaspi perfoliatum* på samma ställe äfvensom i trakten af Stockholm. *Thl. alpestre* L. funnen vid Norrköping beskrifves: caule simplici basi caudiculos cæspitosos enitente, fol. caul. sessilibus, racemis elongatis, siliqua triangulo-cordata late emarginata, stylo exserto. — *Barbaræa præcox* framställes historiskt.

— Af *Arabis petræa* karakteriseras var. *ambigua*: elatior, fol. radic. lyrato-sinuatis, caulinis subdentatis, radice tenuiori (Ar. ambigua *DC. Hook.*) — *Ar. arenosa* Scop. Koch erhåller följ. diagnos: caule pilis simplicibus hirto, foliis pube ramosa adspersis radic. rosulatis lyrato-runcinatis, lobis utrinque 5—9, caulinis in petiolum breve attenuatis, superioribus integerrimis, siliquis strictis anguste linearibus planiusculis, nervo longitudinali tenuissimo. — var. *borealis*: glabrior, siliquis suberectis; vexer vid Norrköping; hit hörer högst sannolikt *Sisymbr. arenosum* L. Sv. — *Sisymbr. Araboides* Hook. (Arab. lyrata L. A. Kamschatica *Fisch. Ledeb.* A. ambigua *Bong.*) funnen i Kamschatka och N. Amerika, beskrifves för jemnförelsens skull. För *Sis. Thalianum* var. *lyratum* lemnas följande karakterer: hirtum, pilis caulis simplicibus, foliorum 2-3-furcatis, fol. radic. obovato-oblongis pinnatifido-lyratis dentatis, caulinis numerosis cuneato-lanceolatis, pedicellis elongatis patentibus, siliquis adscendentibus. Vexer i mellersta Sverge. — *Hesperis matronalis* uptages. — *Erys. hieracifolium* v. *durum* beskrifves och anmärkes att *Cheiranthus alpinus* Sm. är en form af *Er. hieracifolium*. — *Sinapis arvensis* var. *incisa* fol. acute-incisis, siliquis longioribus erectiusculis incurvisque, rostro teretiusculo (S. orientalis *β DC.* S. Schkuhriana *Reich.*?) uptages såsom vexande "in arvis Scaniæ". — Följ. arter af *Corydalis* beskrifvas: *C. solida* Sm. rad. tuberosa solida, racemo elongato laxifloro erecto multifloro, bracteis flore brevioribus, pedicellis fructif. laxis siliquam anguste-lanceolatam æquantibus, pet. infer. basi gibbo, calcare curvato, stylo a basi geniculata deflexo adscendente. (Fum. solida L. *mscpt. Curt. Ehrh. E. B.* Cor. digitata *Pers. Reich.* Bulbocapn. Halleri *Drej. Bot. Not.*). Ronneby Blekingiæ. — Såsom underart häraf framställes: *C. laxa*: rad. prioris, racemo conferto cernuo, bract. maximis inæqualiter incisis integerrimisve flores æquantibus, pedicellis tenuibus, fructif. recurvis, siliquam lanceol. dimidiam æquantibus, calcare styloque rectis. In nemoribus Sueciæ-mediæ. — *C. pumila* Host: rad. tuber. solida, racemo conferto multifloro, pedicellis firmis caps. ovato-lanceolato triplo brevioribus, demum recurvo-

patulis, calc. recto, pet. infer. basi subæquali, stylo simpliciter adscendente. (Bulboc. Lobelii *Drej.* Cor. l. Fum. Halleri *Fl. D. Hartm.*). *a. obesa:* curta robusta, racemo arrecto compacto (C. Lobelii *Tausch*). *b. macilenta*: gracilis laxior, racemo laxiori cernuo (C. pumila *Koch*, *Reich.*). In nemor. Sueciæ orient. a Scania ad Uplandiam. *Obesa* præcipue insignis in Gotlandia. — *C. alpina* Gay hörer till en form af *C. fabacea.* — *Ulex europæus* L. uptages; den lärer fordom funnits på Hallands Väderö. Förf. visar, att man bör vara högst varsam att utesluta vexter ur ett lands flora.— De under *Medicago sativa* och *falcata* förblandade arter karakteriseras sålunda: *M. sativa* L. pedunc. racemosis, corollæ vexillo oblongato *violaceo-striato*, legum. spiraliter tortis, caule fistuloso suberecto acutangulo herbaceo ramis teretibus. — Var. b. *decolorans:* caule subdecumbente, fol. sæpe angustioribus (M. media *DC*). In pratis Scaniæ, Gottlandiæ olim sata. — *M. silvestris* Fr. pedunc. laxe racemosis, vexillo cor. oblongato *atroviridi-striato*, legum. annularibus semicircularibusve, caule farcto erectiusculo, sursum ramisque teretibus. (M. falcata *Sm. Reich.* &c.). Var. *procumbens:* caule decumbente, flor. sæpe versicoloribus. (M. sat. versicol. *DC.* M. falcata *Bess.*). In Scania, Ölandia, Gottlandia, rarissime in Uplandia; prorsus silvestris. — *M. falcata* L. pedunc. corymboso-racemosis, vexillo cor. ovato breve *badio-striato*, leg. falcato-rectiusculis (interdum tortis nec annularibus), caule procumbente tereti solido demum indurato-rigido. (M. intermedia *Schult. DC.* M. procumbens *Bess.* M. glomerata *Balbis DC*). Præcipue in Suecia orientali, in occidentali rarissime; vix in Norvegia. — *Med. ornithopodioides*, funnen på Kristiansör vid Bornholm, beskrifves. — Rörande slägtet *Hieracium* anföras flera intressanta anmärkningar. Förf. som anser att alltför många arter (t. ex. af Tausch, Frölich) blifvit åtskiljda, granskar värdet af de karakterer, som i allmänhet begagnats; han anmärker vidare, att man ej får vara för frikostig med antagandet af hybrida former, hvarken i detta eller de fleste andra slägten. Som Prof. Blytt i Kristiania bearbetar en monografi öfver de skandinaviska arterna, hvartill Förf.

kommer att lemna sina bidrag, vill han ej nu ingå i några specialiteter; han anmärker allenast att i karakteren på afdelningen *Pilosella* i Mant. 2. pag. 43 hafva orden "fimbrillifero-dentatum in omnibus, præter 1-2, quibus" vid tryckningen utelemnats och böra derföre insättas mellan "receptaculum" och "punctato-areolatum". — *H. aurantiacum* är funnen vid Eksjö i Småland; den karakteriseras för att framställa skillnaden från den i Norge förekommande vexten, hvilken antages såsom underart *Norvegicum* och är *H. multiflorum* Schleich. — En för skandinaviens flora ny art uptages från Norge *H. glanduliferum* Hoppe: caule monocephalo subaphyllo superne tomentoso glandulifero, fol. subsessilibus lanceolatis acutis eglandulosis, capitulo subgloboso imbricato lanato, ligulis glabris. (H. alpinum *All. Ped. — Fl. Dan sec. Fröl.)*. — Slutligen anmärkes, att Förf. numera antager *Aphyllopoda* såsom en från *Pulmonarea* skiljd sektion. — Af *Gnaphal. alpinum* anföres en var. *corymbosum* analog med formen af *Gn. dioicum*. — *Senecio barbareæfolius* Krock. (S. erraticus *Bertol. Reich. DC.)* radio patente, achæniis subglabris, corymbo divergente, fol. lyratis pinnatifidis inciso-dentatis, inferiorum lobo terminali cordato-ovato maximo, lateralibus patentibus obovato-oblongis. In Scaniæ pratis humidis raro; ad Yngsjö legit *Ringstrand*. — *Cineraria aurantiaca* Hoppe, Willd. beskrifves; det är denna som hittills ansetts för *C. campestris* vexande i Finmarken. — Af *Solidago virgaurea* uptages var. *litoralis* från Kalmare läns skärgård. — Öfver de skandinaviska arterna af slägtet *Erigeron* meddelas en monografi; följande antagas: *E. canadensis* L., *E. acris* L., *E. rigidus* Fr. (Norge), *E. angulatus* Ledeb., *E. alpinus* L., *E. uniflorus* L. Vid ett annat tillfälle torde Ref. få återkomma till dem. — Af *Achillea Millefolium* uptagas 3 varieteter, och af *Anthemis tinctoria* var. *discolor*. Slägtet *Matricariæ* Skand. arter (*M. inodora*, *maritima* och *Chamomilla*) monografiseras äfven. — Likaledes de till afdelningen *Caninæ* hörande arter af *Viola*. — "Viola epipsila" från Börringe i Skåne beskrifves såsom en underart (ehuru med frågetecken) af *V. palustris* med namnet *Scanica*: fol. maximis reni-

formibus glabris, serotinis cordato-reniformibus, petiolis alato-marginatis, sepalis lateralibus acutiusculis, cor. speciosa cærulescente. — Rörande *Orchis latifolia* L. & aff. framställas intressanta anmärkningar, samt följande uppställning: † foliis basi angustatis, sursum plus minus latescentibus, spica elongata æquali, flor. typice purpureis! Sp. 1. *O. latifolia* L. (O. majalis *Reich.*); 2. *O. angustifolia* Reich. (O. Traunsteineri *Saut.* O. incarnata *Fr. Mant.* 2.). 3. *O. sambucina* L. (O. latifolia *L. Öl.*, *Fl. Suec.* 1.) — †† foliis a basi (vulgo dilatata) attenuatis, spica condensata sursum attenuata; flor. typice carneis. Sp. 4. *O. incarnata* L. — a. *latifolia* (O. latif. *Bor. vulgo. H. N.* 7. *N:o* 66) — b. *angustifolia* (O. angustif. *Vulg. H. N.* 7. *N:o* 65). 5. *O. cruenta* Müll. — En ny art tillägges: *O. cordigera:* labello cordato-ovato crenulato, calcare conico ovario breviori, perigonii laciniis superioribus erectis, lateralibus conniventibus, bracteis trinervibus flore longioribus, caule fistuloso 3-5-folio, fol. lanceolatis obtusiusculis patentibus, tuberibus palmatis. (O. cruenta *Roch. Bannat.*). Från Gottland. — En af Blytt vid Kaafjord i Finmarken funnen för Skand. ny art af *Platanthera* beskrifves: *Pl. obtusata* Lindl. folio oblongo-obovato solitario, spica laxiuscula, perig. laciniis oblongo-ovatis acutis, calc. conico labellum lineare æquante, germine breviori. Äfven beskrifves *Pl. chlorantha*. — Likaledes *Zostera nana* Koch: fol. 1-nerviis, spathæ pedunculo æqualis longitudinis, nucibus lævibus (sub lente modo striatulis). (Z. Noltei *Fl. D.*). Funnen vid Bohusläñska kusten 1790. — Såsom varr. af *Zannichellia pedicellata* Fr. uptagas *Z. pedunculata* Reich. och *Z. repens* Wallm. — Rörande slägtet *Carex* förekomma intressanta och vidlyftiga anmärkningar, hvilka utrymmet ej tillåter här anföra. *C. gynocrates* Wormsk. (närmast *C. dioica*) från Lappland och Saltdalen; *C. dioica* subsp. *C. isogyna* från Virihjaur i Luleå Lappmark; *C. arctica* Deinb. mscpt. Blytt från Finmarken; *C. festiva* Dew. från Lappland och Finmarken, *C. vitilis* Fr. från Norge och nordliga Sverge (hit hänföres *C. Gebhardi* Hartm. Skand. 3); *C. atrata var. nigra* (C. nigra *All.*) från Dovre och Lappland; *C. punctata*

Gaud. från Arendal i Norge; *C. sparsiflora* (C. panicea *β Wahlenb.*) mellersta och norra Sverge; *C. irrigua* Hoppe (C. limosa *γ Wahlenb.*) norra och vestra Sverge; *C. stygia* n. sp., från Finmarken, med *C. rariflora* Sm. som underart; *C. vesicaria* var. *alpigena* (C. membranacea *Hook.* C. hymenocarpa *Drej.*) från fjällrakterne; *C. paludosa* var. *spadicea* (C. spadicea *Roth*, C. Kochiana *DC.*) från Skåne och Vestergötland, beskrifvas. — Derefter följer en exkurs öfver *C. acuta* L. & affin.; de fleste af dessa med tillhörande varieteter beskrifvas. Dessa arter fördelas på följande sätt: † *arcticæ:* perigynio virgineo obovato, fructu obtusissimo: Sp. 1 *C. maritima* Müll. 2. *C. salina Wahl.* a. cuspidata: b. submutica. 3. *C. aquatilis* Wahl. med var. *salina* (C. sal. *β Wahl. Lapp.*) och underarten *C. epigejos*. 4. *C. rigida* Good. (C. saxatilis *Vulgo nec L.*) med 3 former. 5. *C. subspathacea* Wormsk. med varr. (i Nordlanden och Finmarken). 6. *C. bicolor* All. — †† *temperatæ:* perig. virgineo lanceolato l. apicem versus attenuato subacuto, stylis constantius 2. Sp. 7. *C. stricta* Good. — 8. *C. prolixa* Fr. (Bleking). — 9. *C. acuta* L. med 2 varr. — 10. *C. tricostata* Fr. (Blek., Smål., Östergötl., Upland). — 11. *C. vulgaris* Fr. (C. acuta *β L.* — C. cæspitosa *Recent. nec L.*) — Allmän. — 11. *C. cæspitosa* L. (C. pacifica *Drej.*). — Rörande *Salices* framställas några allmänna anmärkningar. — Af *Populus tremula* beskrifves en var. *villosa* från Halland. — Efter några reflexioner öfver den konfusion, som genom Smith förorsakats i fråga om *Atriplex patula* och *hastata* L., beskrifvas tvenne arter: *A. crassifolia* C. A. Meyer: herbacea, subprostrata, lepidoto-incana, fol. ovato-triangulis carnosis sinuato-dentatis summisque bracteisque hastatis, cal. femin. rhombeis tripartito-subhastatis denticulatis, dorso subtuberculatis. — Utanför Varberg i Halland. — *A. calotheca* Fr. herbacea, patulo-ramosa subprostrata, fol. triangulari-sagittatis sinuato-dentatis, supremis integerrimis, flor. terminalibus spicatis, cal. fem. triangularibus in dentes acuminatos subulatosve laciniatis. (A. hast. var. calotheca *Rafn.* A. laciniata *L. Suec.* A. hastata *Smith.* & *Rec. nec L.*). Långs kusten från Skåne till Norska Nordlanden. — Slägtet

Cystopteris Bernh. antages och karakteriseras, med följande förut till *Aspidium* förda arter: *C. crenata*, *C. montana*, *C. alpina*, *C. fragilis*. — Af *Pteris aquilina* framställes var. *pubescens:* pub., rigida, frondis ramis erectis, foliolis angustioribus subdeflexis. Gottland på Thorsburg. — *Hymenophyllum Wilsoni* Hook. beskrifves. Äfvenså *Equisetum silvaticum* var. *capillare:* caule apice subarcuato, ramis numerosissimis ramulisque tenuissimis capillaribus *strictis* triquetris. In fagetis Scaniæ, Smolandiæ locis uliginosis. — *Equis. riparium:* caule fructific. evasculari aphyllo persistente, demum ramulos paucos exserente, vaginis quadrifidis cincto, sterilibus distortis pauci- & vage-ramulosis, ramis subsimplicibus triquetris, caule longioribus. Ad ripas provinc. occident. v. c. Smolandiæ, Vestrogothiæ.

Slutligen meddelas (sid. 169—202) åtskilliga tillägg. — Förf. visar att *Veronica agrestis* Ten. är *V. polita* Fr., hvaremot den förres *V. didyma* synes vara *V. agrestis calycida*. — *Fedia carinata* Koch, hvaraf Retzius förvarat 2 ex. från Cimbrishamn, beskrifves. — *Eriophorum russeolum* Fr. återtages såsom sjelfständig art, enär *E. Chamissonis* C. A. Meyer är samma som den Svenska *E. capitatum*. — Af *Agrostis spica venti* beskrifvas 2 varr. — Anmärkningar framställas öfver *Blyttia* Fr. — Slägtet *Catabrosa* Pal. B. karakteriseras och dess arter upräknas; de tre skandinaviska beskrifvas: *C. latifolia* Fr. (Agrost. paradoxa *Br.*, Colpod. latifolium *Br.*, *Trin.*) funnen af Lund vid Tanaelv i Finmarken; *C. aquatica* P. B. (Aira *L.* Molinia *Wahlenb.* Glyceria *M. K.*, Colpodium *Trin.*) med var. *subtilis*; *C. algida* Fr. (Agrostis *Soland.*, Phippsia *Br.*) — Samtlige till *Glyceria* hörande arter ordnas och upräknas. — Anmärkningar meddelas om *Aira cæspitosa* L., i sammanhang hvarmed upställning och karakterer meddelas öfver de inhemska till *Avenaceæ* hörande genera, neml.: † Valvula exteriori apice integra acuminata. Gen. 1. *Holcus* L. 2. *Vahlodea* Fr. (Aira atropurpurea *Wahl.*). 3. *Corynephorus* P. B. †† Valv. ext. apice bifida l. truncata multidentata. 4. *Aira* L. (typi *A. cæspitosa* & *A. flexuosa*). 5. *Airopsis* Desv. (*Aira caryophyllæa* L. & *A. præcox* L.) 6. *Trisetum* Pers. (*Avena flavescens* L. *Avena agrostidea* Læstad. Fr., *Aira subspicata* L.) 7. *Avena* L. (typi *A. sativa*, *pubescens*, *elatior* L.) — *Bromus erectus?* l. *subrectus* från Upland beskrifves. — Den sanna *Br. erectus* vexer på Gottland. — *Lepturus incurvatus* var. *gracilis* från Hvellinge i Skåne beskrifves. — Vid *Anagallis cærulea* anmärkes att den är funnen vid Lyngsjö i Skåne (ej Yngsjö, såsom genom tryckfel upgifves). Förf. anser den som skiljd art. — *Chenopod. urbicum β. intermedium* och *Helosciadium inundatum* var. *fluitans* beskrifves; äfvenledes *Luzula glabrata* Hoppe, till hvilken all Skandinavisk *L. spadicea* hörer. Alla skand. arter af afdelningen *Lysimachion* under *Epilobium* ord-

nas och upräknas jemte bifogade anmärkningar. Af *Ep. tetragonum* upföres var. *obscurum*. *Ep. nutans* Smft. nec Fl. Dan. (?) erhåller här ett äldre namn *E. lineare* Mühlenb. *Ep. purpureum* Fr. Fl. Hall. återupptages som egen art. — Alla under *Elatine hydropiper* L. förenade arter diagnostiseras, hufvudsakligen i enlighet med Dübens framställning, utom det att hans *El. orthosperma* hänföres såsom underart till *E. hydropiper*. — *Silene maritima* With. och *S. Saponaria* Fr. beskrifvas. — Arterna af slägtet *Stellaria* genomgås; många nya former och intressanta anmärkningar meddelas. *Stell. alpestris* delas i 2 arter: *St. alp.* och *St. borealis* Bigel. — *Rosa tomentosa* var. *scabriuscula* beskrifves. Likaledes *Tilia vulgaris* Hayne och *T. parvifolia* Ehrh. — Af *Brassica Napus* anföres var. *annua* (Br. præcox Horn) bland säden i Upland. — *Geranium macrorhizum* L. funnen vid Holmestrand i Norge diagnostiseras. Af *Anthyllis vulneraria* L. anföres var. *ochroleuca* med 2 former. — Slutligen nämnes att *Thalictrum flexuosum b* är af Nolte funnen på Hven. — Till slut bifogas register öfver alla 3 mantissorna.

Ehuru denna anmälan kan synas vidlyftig, har dock Ref. nödgats för utrymmets skull förbigå en stor del af den massa af intressanta observationer och anmärkningar, som i detta arbete öfverflöda, och i det Ref. på det allvarligaste upmanar isynnerhet de yngre botanisterne att med sorgfällighet studera detsamma, slutar han sin anmälan med en innerlig önskan, att den frejdade Förf. måtte få behålla helsa och krafter för att ännu under många år rikta ej blott svenska floran utan hela den botaniska literaturen med sina gedigna arbeten och i den fria naturen anställda observationer.

---

2. *Öfversigt af Växtfamiljerna, med afseende på deras användande vid växternas undersökning och bestämning, enligt Prof. Fries system utarbetad af Carl Fredr. Nyman. Stockh. Bagge* 1843. X, 118 sid. 8:o.

Det är en fägnande företeelse, att den förr inom Sverge alltförmycket vanvårdade naturliga metoden för vexternes ordnande och bestämmande gör sig alltmera gällande och att allt flera hjelpmedel för dess inhämtande och användande beredas. Närvarande arbete har för afsigt, att göra densamma förtrogen för de yngre botanisterne, hvilka ännu sakna förmåga eller tillfälle att anställa de fruktanalyser, hvarpå den till en hufvudsaklig del hvilar, hvarföre dessa äfven, såvidt möjligt varit, lemnats ur sigte och för de särskilda familjerna framställts karakterer hämtade från öfriga mera i ögonen fallande delar. — Klasserna äro upställda efter Fries' anordning, men familjerna icke efter frändskapen utan efter karaktererna. Under hvarje

familj anföras exempelvis några af dithörande slägten. — Men som ett bihang (sid. 87—103) meddelas en "öfversigt af familjerna efter frändskapen, med förteckning på hvarje familjs alla skandinaviska samt förnämsta utländska slägten"; hvari alla de bland sistnämnda, hvilka antingen alldeles icke eller blott som odlade förekomma inom Sverge äro med särskildta tecken utmärkta. — Slutligen lemnas register dels öfver familjerna, dels öfver slägtena. — Säkerligen skall detta arbete, särdeles för nybörjaren, underlätta den första insigten i den naturliga metoden för vexternas ordnande; men på den väg Förf. valt kunna inga koncisa och bestämda karakterer vinnas, hvarföre man snart tröttnar eller ock vänder sig till den rent vetenskapliga bearbetning, som Dübens handbok erbjuder. — Det yttre är snyggt och ändamålsenligt.

---

3. *Utkast till Växtrikets Terminologi af J. Arrhenius, Docens i Botanik vid Upsala universitet. Förra häftet. Upsala. Vahlström & Låstbom.* 1842. 80 sid. lit. 8:o.

Detta redan under loppet af sistförflutna året utkomna arbete skulle långt för detta anmälts, om ej Ref. väntat att få se det sednare häftet för att på en gång kunna redogöra för det hela, men som det ännu ej hitkommit, anser Ref. sig ej längre böra fördröja omnämnandet af det för handen- varande. — Sedan Förf. i kort inledning (sid. 1—3) förklarat hvad man förstår med terminologi, äfvensom de hos vexterna förekommande organsystemer, afhandlas de termer, som afse roten (sid. 3—13), stjelken (13—32), stjelkens och öfriga vextdelarnes vapen (33—35), grenarne och stammen med hänseende till dem (35—38) samt bladen (39—80). — De hufvudsakliga och vigtigare termerna för de särskilda delarne tyckas vara rätt fullständigt uptagna och förklaringarne adæquata och goda och att Förf. ej uptagit hela massan af de i sednare tider till följe af fina nyanser bildade egna termer, är något, som man ej kan lägga honom till last.

En annan fråga är, huruvida ett sådant arbete egentligen är af behofvet påkalladt, helst man i inledningen till Hartmans Flora har så pass mycken terminologi, som för undersökningen och bestämmandet af svenska florans vexter synes vara behöflig, och den, som för vextbeskrifningars utarbetande, o. s. v., anser sig vara i behof af en utförligare handledning, har att tillgå en mängd utländske arbeten i denna gren. Förf. säger i förordet att "närvarande utkast afser endast och allenast den första elementarundervisningen, hvilken i Botaniken lämpligast börjas med terminologien." Denna åsigt kan Ref. ej bifalla; han anser att terminologien bäst inhämtas praktiskt och att, i händelse naturalhistoriens studium skall börja med lärandet af de särskilda termernas betydelse, kommer hågen för en vetenskaplig kännedom af naturprodukterna att dödas i sin födsel, liksom man svårligen kan medgifva att studiet af ett språk lämpligast och än-

damålsenligast börjas med lärandet af ordens betydelse i ett lexikon.

Hvad det yttre angår, motsvarar detta arbete ingalunda nutidens fordringar i det att papperet är groft och fult.

---

4. *Neue Theorie der Befruchtung der Pflanzen. Gegründet auf vergleichende Untersuchung der wesentlichsten Verschiedenheiten im Baue der weiblichen Geschlechtstheile; von Dr. Th. Hartig. Braunschw. Vieweg.* 1842. 44 pag., 1 pl. 4:o.

Bland de fenomener inom vextverlden, som redan från äldre tider ådragit sig upmärksamheten, intaga sexual-förhållanderna och det sätt, hvarpå fröbildningen för sig går, ett ganska vigtigt rum. Då Linné grundade hela sin systematiska indelning af vextriket på dessa sexualförhållander, vunno dessa derigenom ännu mera ökad vigt. Han betraktade pollens inverkan på märket, såsom nödvändigt för befröningen hos alla fanerogama vexter, utan att just så noga redogöra för sättet, hvarpå denna inverkan försiggick, men hvarvid ståndarknappen med sitt pollen alltid ansågs representera de manliga och stylus med stigma de quinliga könsorganerna. Det var en lång följd af år, hvarunder man blindt fästade sig vid Mästarens åsigt och ord och de få invänningar, som då och då höjdes deremot, funno icke något gehör och föranledde icke en gång till någon skarpare och mera genomträngande undersökning af förhållandet. Det var en sednare tid förbehållet, att i detta, liksom så många andra hänseenden, företaga noggranna forskningar, för att skaffa visshet åt hvad man förut hardt nära på god tro antagit. Sådana undersökningar kunde icke heller med den nödiga precisionen anställas förrän mikroskoperna hunnit en betydligare grad af förbättring och det är äfven från denna period, som de med allvar och icke tröttnande ifver företagits och fortsatts. Men i och med detsamma hafva de mest motsatta och stridiga teorier framställts och försvarats. Det hör icke hit att framställa alla de särskilda åsigter som framlagts; utan Ref. vill allenast i allmänhet antyda hufvudskiljaktigheten mellan de tvenne sednast omfattade, för att derifrån öfvergå till redogörande för det arbete, hvars titel här ofvan är uptagen.

Amici, Brongniart och Rob. Brown visade att pollensäcken (d. v. s. den säck som pollenkulan i det att den kommer i beröring med märket bildar derigenom att dess inre hud utträder genom öpningarne på den yttre och utvexer till en liten säck) inträngde i det inre af sjelfva vextägget eller embryo, på det sätt att, sedan den trängt ned genom styli kanal ända till frörummet, ingår den i embryos groddöppning och genom öfverförandet af den befruktande vätskan förmedlar upkomsten af den blifvande vextens grodd på groddsäckens innersida. —

Schleiden har framställt den meningen, att pollensäcken icke allenast fortgick till embryos groddsäck utan inträngde i densamma och att grodden till den blifvande vexten bildade sig ej i groddsäcken utan i ändan af pollensäcken, som inträngt i och omgafs af groddsäcken; hvarifrån åter den slutsats drogs, att de quinliga organerna i sjelfva verket utgjordes af ståndare och pollen; således ett mot vanliga antagandet alldeles omvändt förhållande.

Denne motsättning i åsigterne föranledde Hartig till anställande af sina observationer, hvars resultater han framställer i nu ifrågavarande afhandling, och hvilka gå ut på att ådagalägga, att ståndare och pollen äro att betrakta såsom manliga, samt pistillen såsom innefattande de qvinliga generationsorganerna.

Han antager hos fanerogama vexter en fyrfaldig olikhet i aflelsen: neml. *conceptio endogyna*, *conc. epigyna*, *conc. perigyna* och *conc. hypogyna*, hvilka i särskilda afdelningar afhandlas.

Till *conceptio endogyna* hänföras alla de fall då det befruktande ämnet uptages af germens inre delar, d. v. s. af embryo eller placenta. Förra eger rum då den af pollen bildade säcken omedelbart kommer till embryo, inträder genom dess groddöppning ända till det ställe, der tillfölje af befruktningen grodden skall bilda sig; t. e. hos *Coniferæ*. Sednare fallet inträffar åter, så snart man kan varseblifva pollensäckarne ända in i placenta, utan att de visa sig i embryos groddöppning; t. ex. hos *Oenothera*.

Såsom en *conceptio epigyna* betraktar Förf. de fall, då stylus, stigma eller de på stigma varande sughåren framställa sig såsom ingestionsorganer vid befruktningen. Såsom exempel på detta befruktningssätt medelst sjelfva stylus kunna isynnerhet *Campanulaceæ* tjena, hos hvilka pollenkulorna fästa sig på de hår, hvilka bekläda stylus. Dessa hår draga sig derefter tillbaka in i stylus ungefär så som då man på en handske intrycker fingertutan från spetsen inåt, till följe hvaraf stylus slutligen visar sig med alldeles glatt yta; de pollenkorn, som fastnat på håret, följa med detsamma och inneslutas deraf; sjelfva det befruktande ämnet måste man väl antaga genom cellväfnaden vidare fortledas till sin bestämmelseort, emedan någon annan kommunikationsväg ej är att tillgå. — Befruktning medelst sjelfva stigma eger rum i de fall, då icke någon bildning af pollensäckar kan varseblifvas på ett stigma, som ej är beklädt med hår utan naket; t. ex. hos *Nicotiana*, *Atropa* m. fl., hvilkas stigma befruktningstiden är täckt af ett klibbigt slem, hvilket uptager det befruktande ämnet, som derifrån ledes till sin bestämmelse. — Vid befruktningen med tillhjelp af de på stigma hos många vexter befintliga sughår eller papiller eger stundom en bildning af pollensäckar rum, men stundom icke, hvilka

särskildta fall af Förf. särskildt genomgås och utvecklas. Hos de fleste *Compositæ* eger ingen sådan säckbildning rum.

Conceptio perigyna: en sådan ansér Förf. förekomma hos *Reseda odorata*, hvarest kamformigt uphöjda rader af papillformigt framstående celler gå i rak linia från karpellbladens öfra föreningspunkt ända till nära basen af germen, precist motsvarande ställningen af placenta och midtför de på inra sidan fästade ovula. På dessa fäster sig pollen, så att all anledning är att antaga att dess innehåll medelst dessa papillartade celler ledes till de midtemot varande froämnena.

Conceptio hypogyna, eller då befruktningen skulle ske med tillhjelp af nedom germen varande blomdelar, tror Förf. sig hafva upptäckt hos *Passiflora*, hos hvilket slägte den nedanföre ståndarne varande och för detta genus egna strålkrans torde utgöra det organ, som mottager pollenkulorna och leder dem till sin bestämmelse. Flera omständigheter åberopas, som gifva styrka åt detta antagande.

I en särskild afdelning framställas anmärkningar rörande den olika naturen af de på och i pistillen förekommande säcklika bildningar.

Den nu lemnade korta öfversigten må vara nog för att fästa upmärksamheten vid detta arbete, hvars innehåll omöjligen kan på ett tillfredsställande och klart sätt framställas utan en alltför stor vidlyftighet. De på den bifogade planchen meddelade teckningar äro äfven nästan oundvikligt nödvändiga för att få en tydlig insigt rörande de i arbetet framställda satser.

---

5. *Supplemente der Riedgräser zu Schkuhrs Monografie*, *von Dr Gustav Kunze. Leipz.* 1842. 1:r Band 3:e Lief. pag. 83—122, tab. 21—30. 8:o.

I detta häfte meddelas utförliga beskrifningar och noggranna figurer öfver följande arter: Tab. 21 *Uncinia tenuis* Pöpp. från Anderna i Chile; Tab. 22 *Carex Bönninghauseniana* Weihe först upptäckt af Fries vid Stehag i Skåne, men ej beskrifven; derefter funnen i Westfalen och Bajern, samt slutligen i Danmark; Tab. 23. *C. rufina* Drejer från Grönland, och *C. nardina* Fr. från Junkersdalen i Norge och Virijaur i Luleå Lappmark, Rocky mountains samt Grönland i Norra Amerika; tab. 24 *C. subspathacea* Hornem. från Grönland och andra trakter af nordligaste Amerika; tab. 25. *C. Wormskjöldiana* Horn. (kallas på tab. *C. Michautii* Schwein.) särdeles i arktiska delar af Norra Amerika; t. 26. *C. setifolia* Kze från Chile; tab. 27 *C. Careyana* Dewey Newyork och Ohio i Nordamerika; tab. 28 *C. æstivalis* Curt. i Nord-Karolina &c. i norra Amerika; tab. 29 *C. stylosa* C. A. Meyer från Unalaschka; en varietet (*C. nigritella* Drej.) förekommer i Grönland; tab. 30 *C. Schiedeana* Kze från Mexiko. — Ur texten till dessa arter vill Ref. här anföra följande: *Carex*

Bönninghauseniana anses af Fries såsom en underart under *C. axillaris* (se Mant. Nov. altera pag. 57); Författaren deremot anser dem såsom skiljda arter, ehuru han medgifver att de sinsimellan stå i den närmaste förvantskap; *C. axillaris* skiljer sig genom bladaktiga bracteer, honaxens fjäll mörkare, frukterna sammantryckta, endast uptill med sträfva kanter, i spetsen tvåklufna med från hvarandra utstående tänder (dessa äro hos *C. Bönningh.* alldeles uprättstående och liggande tätt intill hvarandra). Förf. beskrifning och diagnos skiljer sig från den af Fries på anförda stället meddelade genom "spiculis *plerisque basi apiceque masculis*, superioribus sæpe mere masculis, inferioribus raro femineis". I fråga om *C. nardina* och dess synonymi omfattar Förf. den af Drejer framställda och mot Fries försvarade åsigt (se Bot. Not. 1842). — *C. subspathacea* Horn. diagnostiseras sålunda: spica masc. solitaria lineari, femineis 2—3 breviter pedunculatis erectis oblongis rarius ovatis; stigm. 3 (s. 2); utriculis subellipticis plano-convexis, breviter rostratis ore subemarginatis; squama ovata mucronata trinervi basi amplectente longioribus; bracteis foliaceis spathaceis nervosis; culmo lævi; foliis planis apice scabris, caudice stolonifero. Den är närmast *C. salina*, men derifrån skiljd genom flera karakterer, och Förf. anser osannolikt att *C. salina β. mutica* Whlnbg hörer till närvarande art, hvilken är ännu mera långt skiljd från *C. vaginata* och *C. livida*, hvarmed några författare velat förena den. — *C. Wormskjoldiana* är en dioecisk art, som från öfriga af samma afdelning skiljer sig genom helt och hållet håriga frukter. — *C. Careyana* står närmast *C. plantaginea* Lam. och *C. oligocarpa* Schk. — *C. æstivalis* åter är mest beslägtad med *C. gracillima* Schwein. — Som *C. stylosa* måhända kan förefinnas i de nordligare delarne af Skandinavien, anser Ref. ej ur vägen att här reprodusera dess diagnos. Spica mascula solitaria; femineis 2—3 pedunculatis oblongo-cylindraceis erectis infima bracteata, bractea foliacea vagina squamiformi-auriculata; stigm. 3; utriculis breviter stipitatis ellipsoideo-trigonis granulatis brevi-rostratis, ore subintegerrimis, stylo persistente exserto mucronatis, squama ovato-oblonga obtusa sublongioribus; culmo triquetro apice scabro basi foliato; foliis angustis linearibus margine scaberrimis; caudice repente cæspitoso. — Var. spicis femineis s. androgynis arrectis plerumque 3, utriculi rostro ore subemarginato; culmo humili valido, (*C. nigritella* Drej.) — Förf. anser denna art stå i temlig nära förvandtskap med *C. glauca* Scop., ehuru derifrån tillräckligt skiljd.

Det häfte, hvars innehåll nu är anmäldt, motsvarar i alla hänseenden de tvenne förut utgifne; Ref. hoppas att snart få omtala ett nytt häfte af detta intressanta arbete.

LUND, tryckt uti Lundbergska Boktryckeriet, 1843.

LITERATUR-BIHANG

TILL

BOTANISKA NOTISER.

N:o 2. Lund. 1843.

(Meddeladt.)

6. *Die Gattungen der fossilen Pflanzen verglichen mit denen der Jetzwelt und durch Abbildungen erläutert von H. C. Goeppert. Bonn* 1841. 4:*to obl.* Lief. 1, 2. pp. 30, 36. med 18 lit. pl. — Lief. 3, 4. med 18 lit. pl.

Författaren till detta verk har redan gjort sig fördelaktigt känd genom flera arbeten öfver de fossila vexterna. I närvarande arbete har han velat lemna en fullständig general-öfversigt af alla hittills kända Vextpetrifikater. På de noggrannt utförda plancherna har han äfven för jemnförelsens skull afbildat delar af nu lefvande närförvandta vexter. Texten utgöres först af en inledning, på 30 sidd., hvaraf en motstående fransysk öfversättning bifogas; derefter följer under särskild paginering, som kan bortskäras vid inbindning, beskrifning öfver slägtena, utan någon bestämd följd, men så anordnad, att den, sedan arbetet blifver färdigt, kan rangeras jemte plancherne i systematisk följd. Inom 3:ne år skall verket utkomma komplett då till slut skall vidfogas en systematisk öfversigt samt utförliga geognostiska och komparativa botaniska uplysningar. Texten till plancherne innehåller diagnoser och fundort på latin, synonymi och en utförligare beskrifning på tyska och franska. För att icke blott lemna kopior ger förf. teckningar af exemplar ur hans egen samling, hvilken han sjelf säger vara "überaus reich", och blott då han saknar exemplar gifver han kopior. Något öfverflödigt tyckes det likväl vara, att han i förklaringen öfver plancherne aldrig underlåtit att anföra nummern på de exemplar, som förvaras i hans samling, ungefär som noggranna bibliognoster då de anföra nå-

gra gamla manuskripter i ett bibliotek. — I afseende på benämningen af genera skiljer sig förf. från Brongniart deri, att han icke underordnar vextaftrycken under liknande nu lefvande slägten, utan gör dem till nya slägten.

Pag. 4 beskrifves det tillstånd, hvari de fossila vexterna befinnas. Stammar, blad, blommor och frukter, lagrade mellan sten- och jord-schicht, förekomma af böjlig, svag bränd beskaffenhet ända till alla grader af förkolning. — I *Skifferleret* och *Thoneisenstein* af äldre Stenkolsformation finna vi de örtartade delarne af vexterne vanligen mer eller mindre förkolade; högst sällan ser man vexterne i denna formation ligga ännu fullkomligt böjliga mellan lagren, svagt brända, eller såsom torkade. Aftryck på eller i stenkol finner man ej ofta. De utgöras för det mesta af *Stigmaria*, *Lepidodendra*, *Sigillaria*, Ormbunkar ganska sällan, men mycket oftare ganska väl bibehållna fina blad af Monokotyledoner äfvensom Gräs. Sällan ersättes den vegetabiliska substansen af någon metallisk. — *Keuperformation* synes vara mindre gynnsam för erhållandet af fullständiga vextpetrifikater. Aftrycken sakna, churu blott svagt brände, största delen af sin vegetativa substans. Svartglänsande fann Förf. dem deremot i *Oolith-* och *Lias-formationen* i England och trakten kring Bayreuth, brunaktig i *litografisk sten* vid Pappenheim och i *Oeningen-schiefern*. — I *Kritformation* synes det organiska saknas, och blott aftryck finnas qvar. Blott i Öfre Schlesiens *Gips* såg Förf. väl bibehållna dikotyledoniska blad, såsom händelsen vanligen är i Brunkolsformation; hvilket man t. ex. ser i Bladkolet från Salzhausen, om man utsätter stycket för inverkan af vattenångor, då man finner det på 1 tums tjocklek bestå af 20—30 öfver hvarandra liggande blad. Vanligen finner man bland dem äfven andra, och då väl bibehållna vexter, äfvensom blommor af *Betulaceer* och *Coniferer*, på hvilka man ännu kan se pollen på anthererna, äfvensom särskilda högar af pollen af Pinus-arter, blandade med frön af olika slag i jordartadt Brunkol vid Salzhausen. Ehrenberg fann frömjöl af Ormbunkar i Bladkol från Westerwalde blandadt med sammanbakade skal af infusionsdjur af slägtet *Navicula*, och redan förut i sven-

ska, finska, böhmiska och nordamerikanska infusorielager, men i alldeles oerhörd mängd vid Ebsdorf på Lüneburgerheden, i jemnförelse hvarmed våra bekanta svafvelregn och dylika samlingar af frömjöl utaf ormbunkar alldeles försvinna.

Pag. 7. Om bildningen af de fossila vexterne kan man lätt göra sig ett begrepp, då man lägger lefvande vexter, hvartill Ormbunkar bäst passa, mellan skifvor af mjukt ler och utsätter dem för starkare eller svagare hetta. Häraf vill Förf. likväl icke sluta, att alla förkolade vextaftryck bildats på det sättet, utan att de flesta troligen skett genom vattens inverkan, ehuru en del säkerligen varit utsatte för lägre temperatur. Förf. inneslöt också vexter imellan lager af lerskifvor och nedsänkte dem under 1 års tid 6 fot djupt under vattenytan i vallgrafven vid botaniska trägården i Breslau, och han fick deraf samma resultat.

Träd i den äldre *Kolformation* äro verkligen petrificerade, sällan förkolade, och då Förf. förr var benägen, att förklara de konsentriska ringarne på många arter af stenkol för grenfästen, eller ock trodde sig se sammantryckte stammar af dikotyledoner i åtskilliga stenkol, erkänner han nu sitt misstag. Dessa konsentriska ringar synas blott tillhöra brott-ytorne, som höra till serien af s. k. oorganiska afsöndringar, och hvilka ofta till förvånande grad likna organiska former. Verkligt förkoladt träd i Stenkols-formation har Förf. endast funnit i de s. k. Faserkohle vid Radnitz i *Kohlensandstein*, hvilka ega strukturen af *Araucaria*. — I *Keuper-*, *Oolith-* och *Brunkol-formation* träffas ofta förstenade träd, äfven bituminösa, mer eller mindre svarta eller bruna, i sednare fallet sådane, att de stundom kunna bearbetas. Med fullkomligt hvit färg, såsom hos friskt träd nu för tiden, har Förf. exemplar inneslutne i Bernsten. I Bernsten förvandladt träd finnes ej (hvilket likväl Ayke påstår i dess *Fragment z. Nat. Gesch. d. Bernsteins.* Danz. 1835 pr 29, 54, 55.); men väl med Bernsten starkt fyllda trädcelluler. — I gamla bergverk, såsom i stenkolsgrufvorne vid Charlottenbrunn, öfvergå trädlemningar efter förtimringar i Brunkol. Inom 50—60 år hade trädet öfvergått i glänsande hartsartadt Pechkohl, lik-

nande Brunkol. Pechkohlet ger, liksom öfverhufvud Brunkolet, ett detsamma eget brunt streck. Det förvandlas i Svartkol, om man glödgar det i slutet rum. Förf. redogör vidare fullständigt för Pechkohlets öfvergång i strukturlöst Brunkol derigenom att de inre lagren af trädet lossna från hvarandra och småningom förändras och genom angripande af närliggande delar äfven småningom förvandla dem.

Större delen af de i Stenkol förekommande stammar utgöra blott aftryck af barken, då det inre är förstördt och antingen ett hål återstår, eller är det upfylldt med stenmassa. I yngre formationer aftager i allmänhet denna bildning, så att Förf. aldrig funnit den i Brunkolsformation. Den organiska kroppen råkade mellan de mjuka schichten, hvarigenom ett aftryck af barken upkom, hvarefter det inre sannolik förstörts genom förruttning och ersatts af oorganiska i närheten varande, i allmänhet tillhårdnande substanser. Stammens bark är antingen förvandlad i en stenkol liknande massa och visar då ännu så mycket af sin fordna struktur, som man med obeväpnadt öga kan se hos lefvande vexter, eller ock är den förstörd och blott ett kolpulver qvar, som ligger mellan aftrycket och stenkärnan. Aftrycken äro alltid konkava, och stenkärnan, som intagit stammens ställe, motsvarar noga aftryckets form, då det tydligen först bildats efter detta. I det inre af stenkärnan finner man ofta dessutom lemningar af andra vexter, och i stammar af Calamiter några yngre grenar af samma art. Stammar af Lepidodendrer och Sigillarier förekomma sällan i deras ursprungliga runda form, likval alltid betäckta med bark. Den tryckning, som gifver dem den platta formen, måste skett sedan fyllningen försiggått. Deremot hos alldeles plattryckta stammar af Calamiter inträffade detta tryck omedelbart efter affallandet af det inre, då båda ytorne ligga på hvarandra. — Men huru skall man förklara, säger Förf., att då den tjocka, trädartade cellulväfnaden hos stora Lepidodendrer, Sigillarier och Calamitstammar förruttnat, de veka af parenkymatös cellväf bestående grenarne och bladen af dem, äfvensom de tallösa späda Ormbunkarne förekomma väl bibehållna i samma sten? Huru ofta ser man icke

här stammen, ja ofta den blott 1 linie tjocka rhachis af ormbunkar utfylld och de dervid sittande späda småbladen och fruktifikation qvarsittande.

De särskilda vextdelarne, celluler och kärl, äro upfyllda med stenmassa. Den förstenande vätskan inträngde i vexternas inre, tillhårdnade, och på det sättet lemnade spår efter sig. Fyllningen sker genom åtskilliga mineraliska, i vatten uplösta ämnen, oftast Kiseljord, mera sällan Kalk och Gips, Jernoxid, sällsyntast af Lera, hvari blott sällan något litet Kiseljord är inblandad, eller ock af en blandning af flere af ofvannämnde ämnen. Förf. talar vidlöftigare om utseendet hos de genom det ena eller andra fyllningsmedlet upkomna petrifikaterne. — Genom användning af Saltsyra på petrifikaterne erhöll Förf. trädfibrerne befriade från fyllnadsmaterialet, och de lemnade efter förbränning ett likadant vextskelett, som träd af nuvarande vegetation. För att undersöka vextpetrifikaternes struktur utsatte Förf. dem för utspädd syra, helst saltsyra, hvarigenom fyllnadsmedlet uplöstes och vextskelettet qvarstod. Härigenom slipper man den besvärliga slipningen för att undersöka vextpetrifikaternes struktur. — Äfven har Förf. observerat förstening af cellulväfnad utan kärl, såsom i blad af *Stigmaria*, åtminstone i dem, som äro förvandlade i kolsyrad kalk.

Spår af förstening af förut bearbetadt träd, som kunnat hänföras till antediluvianska bildningar, har Förf. aldrig observerat. Smärre grenar äro äfven så sällsynta, som rotstycken.

Wextpetrifikater med märken efter insekters åverkan på det lefvande trädet har Förf. hittills ej observerat hvarken hos träd från Öfvergångs- eller Stenkols-formation, men väl i de uti nordiska Geschiebe förekommande träd, äfvensom i den rhenska trädopalen, särdeles i Schlesiens och Sachsens Qvarsten, äfvensom i Grönsanden vid Aachen och vid Rowali i Ungern.

Undersöka vi nu genom hvad medel dessa i vatten nästan ouplösliga förstenande mineralier i sådan mängd tillförts vexterne, så tror Förf. att det skett under inverkan af likartade naturkrafter, som nu för tiden, nemligen genom vatten, ehuru under en ganska lång tid, och att forntidens vatten ej egde större up-

lösande kraft, än nutidens. Kiseljorden var uptagen i vattnet ($\frac{1}{1000}$ enligt Kirwan), Jern, Kalk, Koppar, under medverkan af Kolsyra, hvilka ämnen efter Kolsyrans afdunstning afsätta sig i vexternas kärl. — För öfrigt, yttrar Förf., finnes t. ex. i *Equisetum hyemale* och flere *Chara*-arter ofta mera oorganisk materie, än i många fossila, mer eller mindre förstenade vexter. För att äfven på syntetisk väg komma till samma resultat, som på analytisk väg, bragte Förf. vegetabiliska särdeles trädaktiga delar i konsentrerade uplösningar af icke flygtiga metalliska eller jordartade salter, hvilkas syra lättast förstöres genom hettan, och höll dem deri en längre tid, hvarefter han glödgade dem ända till förbränning af det organiska, hvarefter, sedan præparatet afkylts, man finner oxiden i den använda vextens form. Förf. anställde försök med uplösning af Kiseljord i Kali, lösning af svafvelsyrad jernoxidul, som naturligt förvandlades i oxid, ättiksyrad kalk och ättiksyrad barytjord, i Kolsyreföreningar, ättiksyrad lerjord, svafvelsyrad talkjord och Zinkoxid i basiska salter, ättiksyrad kopparoxid i brun, ättiksyrad nickeloxid och surt chromsyradt Kali i olivegrön, ättiksyrad blyoxid i gul oxid, kobolt och molybden likaledes i oxid; salpetersyrad silfveroxid, guldchlorid och platinachlorid förvandlades likaledes i regulier form. Ju mera kärl och fibrer och ju mindre cellväf en vextdel innehåller desto fullkomligare resultat lemna dessa experimenter. Med mycket fina delar erfordras flere dagar och vid dem af större omfång en längre tid för detta experiment. Såsom särdeles tjenligt fann förf., att oftare uttaga vexten ur vätskan, torka och åter nedsänka den, emedan derigenom den långsamma anskjutningen befordras af den t. ex. vid Jernoxidulsalter redan i luften i ouplösliga oxidsalter öfvergående, i det inre innehållna, substansen. — Imellertid nekar Förf., att han någonsin sett något vextpetrifikat på detta sätt beredt, utan att de naturenligt tillkommit på våta vägen. — Uplösning af Jern i kolsyrehaltigt vatten skulle, i anseende till den ringa mängden af den deri innehållna jernoxiduln blott sent lemna något resultat. Genom försök fann Förf., att man äfven kunde inom vexternas väfnad fälla oxider af metalliska ämnen, och begagnade

sig af detta förhållande att söka fälla den möjligast största qvantitet jernoxid genom impregnering med svafvelsyrad jernoxidul och fällning inom vexter medelst kolsyradt natron eller ammoniak, så att trädet inom få veckor antog en rödaktig färg; men det var likväl icke ännu nog fast, ehuru, som man fann vid närmare undersökning, endast väggarne (Wandungen) och icke cellulernes och kärlens inre voro upfyllda, hvartill tydligt en längre tid åtgår. Förf. fäster deras upmärksamhet härpå, som sysselsätta sig med försök öfver trädvirkes konsolidering, emedan man härigenom kan få en vida större mängd oorganiska ämnen in i trädet, än genom blott nedsänkning i en vätska. Äfven är det nödvändigt, för att befordra större samlande af oorganiska ämnen i trädcellulernes och kärlens inre, att ofta uttaga och torka trädet, för att låta det fällda få tid till konsolidering.

Efter denna interessanta inledning börjar texten till plancherne, hvilken lemnar genus-karakter samt diagnos för den afbildade arten på latin, synonymi och lokalitet, hvarefter följer en vidlyftigare beskrifning, uptagande numrets derivation, artens likhet med nu lefvande vexter, mera detaljerad beskrifning på sjelfva föremålet för planchen, dess förekomst o. s. v., och slutligen en "Erklärung der Tafeln." De här afhandlade slägten äro följande:

T h a u m a t o p t e r i s Goepp. Tabb. 1—3. *Char.* Frondes stipitatæ pedato-digitatæ. Pinnæ pinnatifidæ fertiles a sterilibus haud diversæ. Nervi primarii validi decurrentes, secundarii in maculas inæqualiter hexagonoideas bi-vel tri-seriales anastomosantes, maculis costæ proximis elongatis maximis mediis latioribus ex angulis superioribus nervulos simplices vel furcatos marginem versus emittentibus. Sporangia per totam paginam inferiorem frondis sparsa, rotunda, sessilia (uti videtur), annulo multiarticulato completo instructa. — Detta slägte öfverensstämmer på baksidan, i afseende på fördelningen af nerverne, med *Lonchitis*, men i afseende på fruktifikation med *Acrostichum* Sw.; till sin öfriga habitus liknar den något *Polypodium conjugatum* Klf. och af fornverldens slägtet *Phlebopteris* Brogn. Men detta sednare har enradiga rundaktiga sorer, då hos det förra sporangi-

erna äro spridda öfver hela bladets undre sida, försedda med fullkomlig, mångledad ring. — Af *Th. Münsteri* anföras 3 varieteter: *α. abbreviata* = Phlebopteris brevipinnata Münst. (Bronn &, Leonh. Zeitschr.) — *β. elongata* = Phleb. speciosa Münst. (l. c.). — *γ. longissima* = Phleb. serrata Münst. Förekommer i Lettenkohle, hörande till Liasformationen vid Bayreuth. — På plancherne lemnas noggranna, äfven förstorade figurer af nyssnämnde art och för jemförelse ett blad af *Lonchitis pubescens* och en bit af *Acrostichum Yapurense* förstorad, samt ett tvärsnitt af öfre delen af stammen af *Struthiopteris Germanica* för jemförelse med en afbruten stam af *Th. Münsteri.*

Oligocarpia Goepp. Tab. IV. *Char.* Frons bipinnata, pinnulis æqualibus. Nervi primarii flexuosi apicem versus in dichotomias soluti, nervi secundarii simplices dichotomive, inferiores simplices ante margine evanescentes apice sorigeri, superiores dichotomi excurrentes. Sori e 4—5 sporangiis rotundis multiarticulatis compositi. — *O. Guthieri* Goepp. Liknar mest *Polypodium* Presl. Förekommer i en hvit skiffer vid Zwickau. För jemförelse uptager Tab. en figur af *Polypod. pectinatum.*

Neuroptera *acutifolia* Brongn. Tab. V. figg. 6—8. Förekommer i Svartkollager vid Zwickau.

Laccopteris Presl. Tab. V. *Char.* Frons pinnata. Nervi primarii excurrentes, nervi secundarii dichotomi, ramulis furcatis simplicibusve, mediis in medio dorso soriferis. Sori biseriales, foveæ semiglobosæ immersi, e sporangiis compositi. — *Lacc. Braunii* Goepp. Liknar i afseende på frukten närmast *Asterocarpus.* Förekommer i Liasformationen vid Bayreuth. För jemförelse uptager Tab. en teckning af *Mertensia flexuosa* Mart. — *Lacc. germinans* Goepp. Tab. VI. = Heptacarpus septemfidus Braun. Förekommer på samma ställe som föregående. För jemförelse är *Pteris ferrulata* Kaulf. aftecknad.

Asterocarpus Goepp. Tab. VII. *Char.* Frons bi l. tripinnata. Sporangia in dorso frondis III—VIII stellatim collocata, lateribus connata, capsularum III—VIII-locularium faciem præbentia. — *A. multiradiatus* Goepp. Förekommer i Stenkolsskiffer vid Ilmenau.

S t i g m a r i a Brongn. Tabb. VIII—XVI. — *St. ficoides* Brongn. Öfver denna lemnar Förf. en utförlig, ganska interessant beskrifning och en mängd förträffligt uplysande figurer. Den förekommer på många ställan i Grauwacke- och Stenkols-formation. — För jemförelse aftecknas äfven strukturen hos *Chnoophora excelsa* Mohl.

A n c i s t r o p h y l l u m Goepp. Tab. XVII. *Char.* Trunci arborei teretes, foliis unco similibus (subcarnosis) in linea spirali dispositis vestiti, axique percursi. Axis, ex quo vasorum cellularumque fasciculi versus folia angulo recto exeunt, cicatricibus rotundatis umbilicatis (similibus iis Stigmariæ corticis) notatus. (Monocotyledoneæ Cryptogamæ. Fam. Stigmarieæ Goepp.) — *A. stigmariæforme* Goepp. Häraf äro endast 2 exemplar kända.

D i d y m o p h y l l u m Goepp. Tab. XVIII. *Char.* Trunci arborei, teretes, foliis binis (subcarnosis?) basi unitis, in linea spirali dispositis, appressis tecti, axique fasciculos vasorum versus folia angulo recto emittente instructi. Axis cicatricibus verticalibus linearibus binis approximatis notatus. (Monoc. Cryptog. Fam. Stigmarieæ Goepp.) — *D. Schottini* Goepp. Förekommer i Grauwacke vid Landshut i Schlesien.

I 3—4 Häftet afbildas och beskrifvas:

K n o r r i a Sternb. — *K. imbricata* Sternb. Fl. d. Forw. — Tab. I—II. I Grauwacke på flere ställen. För jemförelse lemnar planchen äfven en teckning af *Araucaria imbricata*.

D e c h e n i a Goepp. *Char.* Trunci arborei foliorum cicatricibus in lineis spiralibus quaternariis contiguis dispositis obtecti. Cicatrices oblongo-rotundiusculæ tuberculatæ striis obscure concentricis insignes, in quorum medio & summo apice verosimiliter folia cylindrica ipsa adnata erant. (Lycopodiaceæ?) — *D. euphorbioides* Goepp. Tab. III. f. 1. Förekommer i Grauwacke vid Landshut. Slägtet är upkalladt efter den om Geologien och Petrifikatläran förtjente Bergshauptman v o n D e c h e n. — Fig. 2 på tabellen framställer för jemnförelse en teckning af *Euphorbia Clava*.

T a e n i o p t e r i s Brongn. — *T. Münsteri* Goepp. Tab. IV,

Anträffas i Lettenkohle uti Liasformationen vid Bayreuth. Tab. uptager äfven en teckning af *Angiopteris erecta*.

Hymenophyllites Goepp. *Char.* Frons tenerrima membranacea, 2—3 pinnata, l. irregulariter inciso-lobata, l. pinnatifida, pinnis l. laciniis in rhachi substricta filiformi decurrentibus. Nervi pinnati excurrentes in singula lacinia solitarii rarius dichotomi. Sori subrotundi loborum laciniarum apicibus insidentes. — *H. Humboldtii* Goepp. T. V: f, 2. Finnes i Stenkolslagren vid Waldenburg i Schlesien. — *H. Zobelii* Goepp. T. V. f. 3, 4. Denna art är upkallad efter Bergmästaren Zobel, som fann den vid Waldenburg. — Smärre uphöjningar på bladen, hvilka äfven syntes insänkta i bladet, har Förf. förmodat vara en bladsvamp, hvilken förmodan Presidenten von Esenbeck äfven bifallit. Den liknade närmast *Excipula*, ett slägte mellan *Sphæria* och *Peziza*. Förf. kallar den derföre

Excipulites Goepp. *Char.* Subpinnati, sessiles, nudi, vasculiformes. Perithecia cornea? subclausa, demum aperta ore orbiculare integerrimo. *Exc. Neesii.* T. V. f. 4. På bladen af Hymenophyllitis Zobelii. Den synes närmast likna *Excipula sphæroides* Fr., af hvilken en afritning bifogas på planchen. — För jemförelse med *Hym. Humboldtii* föreställes på planchen en teckning af *Hymenophyllum hirsutum* Sw.

Trichomanites Goepp. *Char.* Frons tenera bi- l. 3-pinnata l. supradecomposita rhachi tereti. Pinnulæ dichotome partitæ filiformes linearesve, nervis pinnatis simplicibus. Sori laciniarum apicibus insidentes. — *T. Beinertii* Goepp. Tab. VI. f. 1. I Stenkolslager vid Charlottenbrunn i Schlesien. Upkallad efter upfinnaren, Apotekaren Beinert. Den står närmast *Trichomanes tenellum* Hedw. och *Tr. capillaceum* Sw., af hvilken figur lemnas. — *T. bifidus* Goepp. T. VI. f. 2, 2 a. Förekommer i Limestone vid Edinburg.

Steffensia Goepp. *Char.* Frons bi-tri-pinnata. Pinnulæ pinnatifidæ ovatæ, nervis secundariis in singula lacinia pinnatis radiatim excurrentibus marginem versus soriferis. Sori subrotundi. — *S. davallioides* Goepp. T. VII f. 1, 2. I Stenkol vid Wal-

denburg i Schlesien. För jemförelse lemnas en teckning af *Davallia heterophylla* Sw.

Alnites Goepp. — *A. Kefersteinii* Goepp., Tab. VIII, från Salzhausen i Wetterau. För jemförelsen uptager planchen en blommande gren af *Alnus glutinosa*.

Betulites Goepp. — *B. Salzhausensis* Goepp. T. IX, i Brunkol vid Salzhausen. En blommande gren af *Betula alba* är för jemförelse äfvenledes afterknad på tabellen.

Sphenopteris Brongn. — a) *Davallioides* med följande arter: *S. Davallia* Goepp. T. XI f. 2, 3, i Stenkol vid Charlottenbrunn. — *S. distans* Sternb. T. XI f. 1, i Stenkol vid Ilmenau och Waldenburg, samt Charlottenbrunn. — *S. Braunii* Goepp. T. X. f. 1, 2, i Keupermergel vid Bayreuth. — *S. spinosa* Goepp. T. XII, i Stenkol vid Saarbrück. — b) *Cheilanthoides* med arterna: *S. lyratifolia* Goepp. T. XIII, i Stenkol vid Saarbrück. — *S. princeps* Sternb. & Presl. T.— —, i Keupermergel vid Bayreuth. — c) *Dicksonioides* l. *Aspidioides* med följ. arter: *S. patentissima* Goepp. T. X. f. 8, i Keupermergel vid Bayreuth. — *S. latifolia* Brongn. T. XIV f. 5, 6, i stenkol på flere ställen i England och Tyskland. — *S. Kirchneri* Goepp. T. XIV. f. 3, i Keupersandsten nära Bayreuth. — *S. tricarpa* Kirchner & Goepp. T. XIV f. 1, 2, i Keupersandsten vid Bamberg.

Asplenites Goepp. *Char.* Sori lineares, in dorso nervorum secundariorum adnati, indusiati. Indusium lineare, lateraliter? longitudinaliter adnatum, margine interiore liberum. Nervi pinnati in singula quaque pinnula oblique adscendentes, simplices dichotomive, ad marginem excurrentes. Frons pinnata, bi- l. tri-pinnata. (Ord. Pecopterides). — *A. radnicensis* Goepp., T. XV. f. 1, i stenkol vid Brzas nära Radnitz i Böhmen. — *A. Reichianus* Goepp. T. XVI f. 1, i stenkol vid Zwickau. — *A. divaricatus* Goepp. T. XVI f. 2, i stenkol vid Waldenburg i Schlesien. — För jemförelse har Förf. äfven uptagit en fig. af *Asplenium sibericum* Kze.

Camptopteris Presl. T. XVII. Texten till denna planch kommer först i nästa häfte.

Beinertia Goepp. *Char.* Frons pinnata. Nervi pinnati nervis secundariis e nervo primario excurrente oblique adscendentibus, undulato-flexuosis, dichotomo-furcatis marginem versus transversis parallelis. — *B. gymnogrammoides* Goepp. T. XVIII, i stenkol vid Charlottenbrunn i Schlesien. För jemförelse har Förf. aftecknat ett småblad af *Gymnogramma calomelanos*.

Pag. 45 (3 häftet) lemnar Förf. en ny indelning af de fossila ormbunkarne. Den svårighet, som yppade sig vid bestämmandet af grupper, slägten och arter bland de fossila Ormbunkarne, då man sällan erhöll dem med tydlig fruktifikation, förmådde Adph. Brongniart och derefter Grefve Sternberg, att i brist af fruktexemplar begagna sig af bladnerverne vid diagnostiken. Ända till 1834 hade de blott funnit 7 arter med frukt, men samma år lyckades det Prof. Goeppert att finna icke mindre än 30 fossila ormbunkar med frukt, hvarföre han beslöt begagna sig af fruktifikationen vid upställandet af genuskarakterer för de fossila ormbunkarne, för att derigenom kunna återföra Brongniarts allt för generelt tagna slägten mera bestämdt till nutidens former. Prof. Goeppert indelade först (i Act. Nat. Cur. XVII Tom. Supl.) ormbunkarne i 1) *Filices desciscentes*, 2) *Danæaceæ*, 3) *Gleicheniecæ*, 4) *Neuropterides* Goepp. 5) *Sphenopterides*, 6) *Pecopterides*, hvilka tillsammans innehöllo 34 slägten. Efter ytterligare noggrannt studium både af fossila och ännu lefvande ormbunkar har Förf. sedan blifvit föranledd att göra flere förändringar. Han anser Presl's afhandling föga brukbar för bestämningar af de fossila ormbunkarne, hvarföre han i stället här lemnar en ny upställning, hvilken slutar sig till Brongniarts, och hvari han återställer flere af honom i ofvan cit. afh. i Act. Nat. Cur. indragna slägter Hans nya indelning är följande:

I. Danaeaceae: Nervi secundarii e nervo medio strictissimo egredientes. Hit höra: *Glockeria*, *Danaeites*, *Tæniopteris* och sannolikt *Anomopteris*.

II. Gleicheniaceæ: Nervi secundarii suboblique e nervo medio recto exeuntes l. simplices apice soriferi aut ab ima basi bis furcati ramulo medio sorifero. Hithöra: *Asterocarpus*, *Phi-*

alopteris Presl., *Laccopteris* Presl., *Partschia* Presl. (Gleichenia utgår).

III. Neuropterides: Nervis secundariis seriatim e nervo medio apicem versus evanescente exorientibus, vel nervis omnibus ab ima basi flabellatis dichotomis nervoque medio haud distincto.

*) Nervus medius evanescens: *Neuropteris*, *Odontopteris*.

**) Nervus medius nullus: *Schizopteris*, *Cyclopteris*, *Dictyopteris*.

IV. Sphenopterides: Nervo medio valde notato. Hit höra: *Sphenopteris*, *Cheilanthites*, *Hymenophyllites*, *Trichomanites*, *Steffensia*.

Genom de förträffliga figurerne, noggranna bestämningarne af slägtena samt den mängd af vigtiga anmärkningar, hvaraf texten utmärker sig, synes detta verk blifva en oumbärlig handbok för dem, som önska studera vextpetrifikaterne. Arbetet synes påkalla lika så väl geologens som botanistens synnerliga uppmärksamhet. Det typografiska är vårdadt, men formatet, i likhet med vanliga skolatlaser, något obequämt. G. T.

---

7. *Observationes stirpium circa Christinehamn provenientium, præside G. Wahlenberg, proponit Auctor Carolus Andersson.* Ups. 1842. 10 sid. 4.o.

Länge saknade man någon fullständigare kännedom om Vermlands vegetation; Professor Wahlenberg lemnade de första ehuru strödda underrättelserna om här förekommande vexter; Myrin deremot meddelade i Vet. Akad. Handl. 1831 en fullständig upgift på de vexter, hvilka ditintills anmärkts i Vermland och Dalsland: hvarefter Hardin, Borgström och slutligen Andersson vidare ökat och kompletterat kunskapen härom. Den trakt, som ditintills minst undersökts var den östliga vid Venern, och det är denna, som Förf. till nu ifrågavarande intressanta disputation gjort till föremål för sina forskningar, hvilkas resultat med afseende på fanerogamer och mossor här framställas. Dessa observationer afse Kristinehamn och

socknarne Varnum, Ölme och Vissnum, nemligen de delar af sistnämnda, som ligga långs Venern. — Som denna afhandling endast bör betraktas som ett tillägg till Myrins vextförteckning, så anmärkas ej andra vexter, än sådana, som antingen der ej äro uptagna eller ock äro sällsynta i öfriga Vermland. Förf. upräknar äfven i förordet de vexter, som saknas i Kristinehamns trakten, men förekomma i andra delar af provinsen. Ref. anser sig böra här anföra de fanerogama vexter, som i närvarande afhandling äro uptagna, men hvilka Myrin ej anför såsom Vermländska. Dessa äro: *Utricularia neglecta*, *Valeriana sambucifolia* allm. (*V. officinalis* saknas alldeles och Förf. synes tvifla på att den förekommer inom provinsen), *Schoenus ferrugineus*, *Scirpus Boeothryon*, *Milium effusum*, *Arundo Halleriana*, *Lolium perenne*, *L. arvense*, *Galium spurium*, *Cuscuta Epilinum*, *Potamog. compressus* Roth, *Symphytum officinale*, *Anchusa offic.*, *Myosotis collina*, *stricta*, *Primula veris*, *Pr. farinosa* (vid Wall i Wissnum), *Campan. patula*, *Rhamnus catharticus*, *Ribes nigrum*, *Chenopod. urbicum*, *rubrum*, *glaucum*, *Ægopod. Podagraria*, *Drosera intermedia*, *Berberis vulgaris*, *Epilob. mont. β.* (Ep. roseum *Fr. Hall.*), *Polygonum dumetorum*, *minus* Huds., *Adoxa moschatell.*, *Elat. triandra*, *Butomus umbellatus*, *Monotropa hypopithys*, *Pyrola media*, *Silene noctiflora*, *Rubus suberectus* (R. frutic. *β.* elegans *Myrin*), *Potentilla alpestris* (Förf. anmärker att han icke heller från Dalsland sett någon annan *Pol. verna*), *Geum urbanum*, *Papaver dubium*, *Aquilegia vulgaris*, *Lamium incisum*, *Thymus Serpyllum*, *Euphrasia Odontites*, *Myagrum sativum*, *Arabis thaliana β. hispida*, *Erys. hieracifol.*, *Sinapis alba* (hortorum aufuga), *Ononis arvensis* (möjligen införd från Vestergötland med barlast), *Pisum arvense*, *Ervum tetrasperm.*, *Trifolium spadiceum*, *Tragopogon pratensis*, *Leont. Tarax. β. palustre*, *γ. collinum*, *Hieracium rigidum*, *Chrysanth. segetum*, (*Platanth. brachyglossa* och *chlorantha* saknas alldeles, men *Pl. bifolia* är allmän), *Lemna polyrrhiza*, *Spargan. ramosum*, *Carex vulpina*, *præcox*, *Buxbaumii*, *stricta*, (*C. limosa* och *irrigua* anser Författaren som skiljda arter och meddelar

diagnoser öfver dem), *Myriophyll. alternif.*, *Betula alba var. lobulata:* "fol. deltoideis lobulato-incisis, lobulis numero plerumque 7, serraturis 1—2 in margine posterioro instructis; est *B. alba laciniata* Myr. sed *B. lacin. Dalecarlicæ* valde dissimilis." *Hydrocharis*, *Stratiotes aloides*. — Äfven bland mossorna tillkomma många för Wermlands flora nya arter och former, deribland en för Svenska floran ny *Orthotrichum tenellum* Bruch: peristom. duplici, interno 8-ciliato, caps immersa. Monoicum, minute pulvinatum. Caule brevi parce ramoso; fol. patulis siccitate laxe imbricatis, lanceolatis, acutiusculis, carinatis; caps. emergente subcylindracea late striata, siccitate costata; calyptra conico-campanulata subpilosa. In Gustafslund ad truncos Populi tremulæ. (Denna art är äfven här kring Lund ingalunda sällsynt, först urskiljd af Stud. Ferd. Borgström). — Utom dessa äro äfven uptagna ganska många i denna trakt förekommande, men annorstädes i Vermland sällsynta vexter.

Denna afhandling innefattar således mycket rikhaltiga bidrag till Vermlands flora och utvisar att denna provins har en vida rikare vegetation än man förmodat; och Ref. är öfvertygad, att ännu flera tillägg till densamma skola ske, så framt alla trakter bli lika sorgfälligt undersökta, som den, åt hvilken Förf. egnat sin upmärksamhet.

---

8. *Iconographia familiarum naturalium regni vegetabilis delineata atque adjectis familiarum characteribus adnotationibusque variis tum scientiam tum usum spectantibus exornata auctore Adalb. Schnizlein, Dr. Ph. — Abbildungen der naturlichen Familien &c. Bonn. Henry et Cohen.* 1843. *Heft.* 1. 22 *blad och* 20 *pl.* 4:*o*

Med hvarje dag blir studerandet af vexternas s. k. naturliga system allt mera allmänt och oundgängligt; men som mången saknar tillfälle att, vare sig genom lefvande eller torra vexter, skaffa sig en fullständig och noggrann kännedom om alla de många särskilda, i synnerhet extraeuropeiska, familjerna och derigenom förvärfva en lefvande och verklig insigt rörande desammas skillnader och de af Författarne upgifna karakterer, så var det ett af behofvet påkalladt och mångfaldigt gagnande företagande, att utgifva en ikonografi öfver samtliga familjerna, der man har på ett ställe samlade tydliga bilder, genom hvilkas tillhjelp man sättes i tillfälle att göra sig en åskådlig föreställning af hvarje särskild familj och jemnföra dem med hvarandra. Man stadnar i stor förbindelse hos den Bokhandel, som åtagit sig förlaget för närvarande arbete, hvilket har för afsigt att afhjelpa denna brist inom den botaniska literaturen; sjelfva namnet på denna förlagshandel, från hvilken man blifvit van att mottaga gedigna ar-

beten, utgör redan en garanti för värdet af närvarande verk, hvars första häfte också rättfärdigar den väntan man hyst.

I ett kort förord redogöres för arbetets plan. Förf. vill ej lemna något eget system, utan håller sig till den af (Bartling-) Endlicher i dess *Genera plantarum* lemnade anordning; af alla deri antagna familier, äfvensom af de deri icke under egna nummer upförda mindre mellanfamiljer, men som dock Decandolle, Lindley och andra ansett förtjenta af att skiljas som egna, skola afbildningar meddelas för att framställa deras habitus och de på analys grundade kännemärken. Såsom representanter för de särskilda familjerna utväljas förnämligast sådana, som 1:mo mest karakteristiskt uttrycka habitus, 2:o äro officinela eller annars nyttiga vexter, 3:o hvilkas analys tydligast återgifver karaktererna, och 4:o i morfologiskt fysiologiskt eller anatomiskt hänseende äro märkvärdiga. Så vidt möjligt lemnas original-figurer, i annan händelse trogna kopior ur de mest godkända planchverk; alla figurer äro af Förf. sjelf tecknade; på hvarje planch är med tecken utmärkt, huruvida figurerna äro original, eller i mer eller mindre mån från andra håll lånade; och i texten angifves då hvarifrån de äro hämtade. I allmänhet innehåller hvarje planch en familj, men då sådant är nödvändigt egnas tvenne plancher åt samma familj, äfvensom, då så kan ske, tvenne närslägtade familjer framställas på samma planch; arbetet är ämnadt att innefatta 360 plancher som utgifvas i fascikler, hvarje med 20 plancher och tillhörande text. Hvad denna angår, innehåller den familjkarakteren på latin och tyska, hvarjehanda kortare anmärkningar äfvensom förklaring öfver figurerna på sistnämnda språk, samt en upräkning af antingen alla eller, i större familjer, exempelvis utvalda dithörande slägten, och upgift på de författare, hvilka specielt afhandlat familjen. Texten för hvarje familj lemnas på särskildt blad.

I närvarande första häfte meddelas figurer öfver följande naturliga familjer: *Diatomeæ* Ag., *Nostochinæ* Ag. och *Confervaceæ* Endl. (på 1 planch), *Characeæ* Rich., *Ulvaceæ* Ag. och *Florideæ* Lamx. (på 1 pl.), *Fucaceæ* Lamx., *Lichenes* Fr., *Gymnomycetes* Lk. och *Hyphomycetes* Lk. (på 1 pl.), *Gasteromycetes* Fr., *Pyrenomycetes* Fr., *Hymenomycetes* Fr., *Cycadeæ* Rich., *Gilliesiaceæ* Lindl., *Hæmodoraceæ* Br. & *Vellozieæ* Don, *Aquilarineæ* Br., *Nepentheæ* Lindl., *Sapotaceæ* Juss., *Lardizabaleæ* DeCaisne, *Schizandraceæ* Blume, *Reaumuriaceæ* Ehrnbg., *Burseraceæ* Kth med *Amyrideæ* Kth.

Hvad utförandet angår synes det vara passande och ändamålsenligt; någon mera analys skulle man stundom kunna önska, äfvensom att korrekturen vore bättre läst. Det yttre är snyggt och priset, 2 Thaler för hvarje fascikel, tyckes ej vara för högt tilltaget.

LUND, tryckt uti Lundbergska Boktryckeriet, 1843.

LITERATUR-BIHANG

TILL

BOTANISKA NOTISER.

N:r 3—4. Lund. 1843.

8. *Botaniska utflygter. En samling af strödda tillfällighets-skrifter, utgifne af Elias Fries. Första bandet. Upsala. Lundeqvist.* 1843. 328 *sid. 8:o h.*

Detta arbete, i vetenskapligt hänseende lika utmärkt, som i fråga om stil och framställningssätt, har redan under flera månader varit i bokhandeln tillgängligt och har med välförtjenta loford blifvit anmäldt i flera bland de allmänna tidningarne, så att det med säkerhet kan antagas vara kändt och studeradt icke allenast af den botaniska, utan äfven af den större allmänheten; ty deri ligger just en bland dess mest framstående karakterer, att det populära sätt och det sannt poëtiska språk, hvari de i detsamma afhandlade vetenskapliga ämnen framställas, göra det till en lika intressant och instruktiv lektyr för den i vetenskapen oinvigda, som för den verklige vetenskapsmannen. Ref. torde icke behöfva att här vidare redogöra för innehållet af detta i så många hänseenden intressanta och, som han hoppas, allmänt spridda arbete, än allenast upgifva öfverskrifterna på de särskilda deri uptagna afhandlingarne, hvaraf en stor del förut under form af disputationer utgifvits. — Detta band innehåller följande 8 afhandlningar: 1. *Äro naturvetenskaperna något bildningsmedel?* 2. *Grunddragen af Aristotelis vextlära.* 3. *Öfver Grekernas Nymphæaceer.* 4. *Öfver vexternas namn.* 5. *Vexternas ursprung.* 6. *Våren, en botanisk betraktelse.* 7. *En blick i vexternas verkstad.* 8. *Vexternas fädernesland.* — Att här särskildt utmärka någon viss bland dessa upsatser, torde vara alldeles ändamålslöst, emedan de alla äro lika berättigade till upmärksamhet och hvar för sig tilldra-

ger sig och fängslar läsarens intresse — Jemte det Ref. ej kan nog prisa den åtgärden af Prof. Fries att på ett ställe samla och tillhopa utgifva de flera populära afhandlingar han i sin vetenskap författat, hoppas han också att närvarande band må vinna den afsättning, att förläggaren finner sig belåten, och allmänheten till följe deraf snart må kunna motse utgifningen af fortsättningen, hvaraf ett eller par band äro ämnade att utgöras af mera rent ekonomiska upsatser.

Det yttre är vackert, men trycket något inkorrekt.

---

9. *Handbok i Skandinaviens Flora, innefattande Sveriges och Norriges vexter, till och med Mossorna. Af C. J. Hartman. Fjerde upl., rättad och förökad. Med tvänne taflor. Stockholm. Hæggström.* 1843. 33 *och* 482 *sid.* 8:o *h.*

10. *Utkast till Botanologien, eller vextläran i allmänhet, med särskildt afseende på Förf:s Handbok i Skandinaviens Flora. Af C. J. Hartman. Fjerde upl. med* 2 *taflor. Stockholm. Hæggström.* 1843. 271 *sid.* 8:o *h.*

Bland bevis på den ifver och intresse, hvarmed Botanikens studium i Sverge bedrifves, kan man med skäl äfven anföra det, att fyra uplagor af Dr Hartmans flora inom en tidrymd af några och 20 år af behofvet påkallats, men denna omständighet vitnar äfven på ett fördelaktigt sätt för ändamålsenligheten och dugligheten af detta arbete. Alla Sverges nu lefvande yngre Botanister hafva med dess tillbjelp initierat sig i kännedom om fäderneslandets vegetation, och om de äfven sedan under sin fortgående utbildning måhända i många frågor omfattat andra åsigter och upfattat mycket ur en annan synpunkt, så blicka de dock gerna med erkänsla och tacksamhet på det arbete, som varit deras första vägledning och som i sjelfva verket i så hög grad bidragit att inom Sverge sprida och lifva kärleken för botaniken.

Författaren har också å sin sida sökt att återgälda det förtroende, hvarmed hans arbete omfattats, genom att lemna all möda ospard för att med hvarje ny uplaga göra det allt fullständigare och mera motsvarande sin bestämmelse. Han vidhänger ingalunda envist sina en gång uttalade åsigter, utan ändrar dem då han blifvit öfvertygad om deras oriktighet; han stödjer sig i främsta rummet vid sin egen erfarenhet; men då så väl hans högt mot norden belägna hembygd, som ock hans trägna tjenståligganden sätta honom ur stånd att i den lefvande naturen observera en mängd, särdeles sydligare, vextformer, så slutar han sig i fråga om sådana till den mest godkända auktoritet; i sådana fall är det ganska ursägtligt om han mera lutar till den konservativa sidan: d. v. s. helre omfattar en äldre än en ny åsigt, helre förenar än åtskiljer. Man bör också icke glömma, att hufvudafsigten med arbetet icke är att framställa eller göra gällande några egna åsigter, utan att lemna en lärobok och handledning, genom hvars begagnande nybegynnaren sättes i tillfälle att på egen hand göra sig bekant med skandinaviska floran. Häri innehålles orsaken, så väl till det sätt, hvarpå vextfysiologi, organografi och geografi behandlats, som ock till användandet af det Linneanska systemet, äfvensom dertill att ej alla af de i nyaste tider särskiljda arter antagits såsom egna, utan ofta förenats med de närmast förvandta. Det biologiska momentet utgör utan all motsägelse ett det allravigtigaste för bestämmande af vextformers arträttighet, en vigt som först i sednare tider blifvit erkänd; men för att kunna rätt upfatta de biologiska karaktererne fordras en erfarenhet och en mera öfvad blick, som nybörjaren saknar och först framdeles förvärfvar; han behöfver således yttre, genast mera i ögonen fallande karakterer för att åtskilja arter; och det är hans behof som Förf. afsett i de fall, då han tyckes förbise eller lemna utan upmärksamhet de biologiska skiljaktigheter, som i fråga om mycket närbeslägtade (eller kanske rättare analoga) former under sednaste åren framställts. — Med få ord: för att göra Förf. och hans tillgöran-

den full rättvisa, måste man vid bedömandet af arbetet alltid hafva dess hufvudsakliga syftemål för ögonen, och då komma många af de anmärkningar att bortfalla, hvilka man annars skulle vilja deremot framställa.

Ref. behöfver icke här redogöra för anordningen i denna uplaga; den är samma, som i den tredje och således fullkomligt bekant för alla Skandinaviens Botanister; icke heller är det Ref. afsigt att ingå i någon egentlig eller fullständig kritik öfver arbetets innehåll; ty dels skulle en sådan uptaga väl mycken plats, dels ock har arbetet så nyligen hit anländt, att Ref. ej hunnit att med den noggrannhet, som i så fall vore af nöden, genomgå och granska det. Visserligen afvika Ref. åsigter, särdeles i fråga om artbegränsningar, i åtskilliga fall från de af Förf. omfattade; men häri ingår det subjektiva allt mera och mera och man bör vara nöjd, så snart allenast konsequens i tillämpningen hos hvarje Förf. eger rum, och en sådan får man i *allmänhet* ej frånkänna Förf., liksom han förtjenar det vitsord, att han sökt gå en medelväg mellan allt för starkt åtskiljande och allt för långt drifvet sammandragande af arter. — Ref. vill alltså inskränka sig till följande obetydliga anmärkningar, hvilka vid ett flygtigt genombläddrande framställt sig:

Scirpus pungens Vahl hade icke utan skäl kunnat antingen alldeles uteslutas eller ock få plats sig anvisad bland de i särskildt tillägg uptagna tvifvelaktiga vexter, helst den från början genom misstag upgifvits från Örö, hvilket äfven Prof. Fries, om Ref. ej missminner sig, på något ställe anmärkt. — *Avena intermedia* Lindgr. torde likså väl som många andra arter bland *Gramineæ* förtjent att uptagas som skiljdt species. — *Molinia plicata* Htn är allmän i Skåne och troligen i flera trakter af Sverge. — Vextstället för *Anagallis arv. β. cærulea* »Flädje» och »Fjälige» är ett och samma. — *Luzula hyperborea* Br. och *L. arcuata* Sw. stå så nära hvarandra och dem imellan förekomma så många öfvergångar, att de enligt Ref. åsigt knapt kunna såsom arter åtskiljas. — *L. parviflora* Desv. är säkerligen vi-

da allmännare i Norge än *L. spadicea* DC; Ref. har åtminstone ej på sina vandringar träffat den, men erhållit ex. deraf af Sommerfelt; speciela vextställen torde derföre snarare hafva bort utsättas vid den sednare än den förra. — Under *Epilobium alpinum* äro väl alltför många former sammanförda. — *Saxifr. hieracifolia* Kit. Sollælsätren ligger i Lom och ej i Vaage; Græsvigsätern på gränsen mellan Gudbrandsdal och Valders, men ej vid Tofte. — *S. adscendens β lutea* har Ref. funnit vid Kongsvold på Dovre, ehuru mycket sällsynt. — Af *Sagina nivalis* anträffade Ref. 1839 vid utloppet af Nystuebäck bland *Cerast. latifolium* en större mera grenad och utbredd form, vid första anblicken mest liknande *S. stricta* Fr., hvilken än mera öfvertygade Ref. om vextens arträtt. — *Coton. vulgaris β nigra* vexer på flera ställen vid Ronneby i Bleking. — Deremot finnes derstädes alldeles icke *Rubus discolor* Weihe, utan allenast *R. Radula*, äfvensom *R. corylifolius* Sm. — Det gläder Ref. att se Pourrets namn *Potentilla maculata* uptaget; det är E. Meyer, som i *Plant. Labrad.* p. 76 visat tillbörligheten att uptaga detta namn. — *Lamium incisum* Willd. får väl erhålla värdighet af egen art. — Någon öfverensstämmelse mellan Förf. och Ref. olika åsigter rörande *Draba hirta* L. lärer ej kunna åstadkommas. Här är icke platsen för Ref. att än vidare utveckla sina skäl; blott det vill han nämna, att han sett och undersökt exemplar från *Sverge* af den art han måste anse såsom *Dr. hirta* L., äfvensom att han numera anser *Dr. scandinavica* och *laxa* såsom former af *Dr. rupestris* Br. alldeles ej såsom skiljda arter, hvilket man af Förf. uttryck skulle kunna tro. — *Arabis petræa* Lam. finnes blott på nordvestra foten af Dovre, men på Filefjeld vid Nystuen. — *Gnaphalium norvegicum* Retz. qvarstår som var, under *Gn. silvaticum;* Ref. skulle vilja omfatta deras mening, som skilja dem. — *Erigeron elongatus* Ledeb. Ic. fl. Alt. öfverensstämmer i alla delar fullkomligt med den norska vexten, sådan Ref. samlat den både på Dovre, i Valders och Filefjeld; men huruvida *Erig. Dröbachense* Fl. D. bör

hitföras synes för Ref. ännu ej vara satt utom allt tvifvel; vid Vang i Valders har Ref. samlat några få ex. af en form som nära öfverensstämmer med sistnämnda figur, men som han icke kan förena med *Erig. elongatus.* — Förf. betraktar ännu *Matricaria maritima* L. såsom en form af *M. inodora.* — *Carex virens* Lam. förekommer äfven i Bleking kring Ronneby. — *C. festiva* Dew. har Ref. samlat på fjällen åfvanför Leirdalsören i Sogn i Norge. — *C. rariflora* Sm. på Heckfjeld i Kristiansands stift. — *Splachnum vasculosum* L. har han samlat i trakten af Ronneby i Bleking. — *Jungermanniæ* äro bibehållna i ett slägte, men i en not har Förf. upgifvit korta karakterer på de många genera, hvari de i sednare tider blifvit fördelade, samt äfven gifvit anvisning på de arter, som höra till hvardera. Samma förhållande eger rum i fråga om *Marchantiæ.* — Till Botanologien är lemnadt ett tillägg, innehållande en »kort terminologi öfver Algerna och Svamparne», hvarföre man äfven stadnar i förbindelse hos Förf. — Plancherna i båda delarne äro desamma och höra till terminologien.

Hvad det yttre angår, är denna uplaga alldeles lik den tredje; trycket är mycket kompakt men redigt; korrekturen synes vara med omsorg läst. — Ref. önskar att Dr Hartman ännu må uplefva flera nya editioner af sin flora, hvilken verkat och alltjemnt verkar så mycket till lifvande och underhållande af hågen för botanikens studium och till spridande af kännedom om skandinaviens vegetation.

---

11. *Svensk Flora, innefattande Sveriges Phanerogamvexter; med en kort, förberedande vextlära. För nybörjare utarbetad och utgifven af D. Högberg. Örebro. Lindh.* 1843. *VIII*, 92 *och* 296 *sid. samt* 3 *tab.* 8:*o h.*

Med detta arbete upträder en botanisk författare, som Ref., upriktigt sagdt, aldrig förr hört omtalas, en okunnighet som lärer delas af många andra; åtminstone har Ref. genom bref från *verkliga* Botanister i Upsala erfarit att man

ej heller der, hvarifrån han likväl daterar sitt arbete, afvetat honom förrän han med ens framstod fullbildad och författare till en hel flora. Redan denna omständighet låter förmoda att hela arbetet torde sakna värde, ty för att utarbeta en flora med något värde, fordras att stå i beröring med botanisterna i landet; det är ock ej annat än ett misslyckadt sammandrag och kompilation af Hartmans flora 3:e ed., med inblandande af ett och annat, som skulle vara något nyare, men derjemte med förbiseende (troligen till följe af okunnighet) af en mängd vida vigtigare. Man måste beklaga den förlagshandel som blir narrad att öfvertaga ett dylikt arbete, hvilket icke bör hafva och säkerligen ej heller får någon afsättning; ty utan fråga köper en hvar vida helre Hartmans flora, som är fullständig och tillförlitlig, än denna bok, som ej blott är ofullständig utan ock vanställd af misstag.

Ordningen är alldeles densamma, som i Hartmans flora. Bland systemerna redogöres för Linnés, Tourneforts, Fries's och Reichenbachs (Decandolles förbigås alldeles); vid de sista båda upräknas allenast ordningar och familjer. Slägt- och art-diagnoserna äro i allmänhet någorlunda; i de sednare ingå ofta habituela kännemärken. Ingen konseqvens är följd i fråga om formers betraktande som arter eller blott som varieteter; många särdeles bland de i sednare tider såsom sjelfständiga arter framställda vextformer äro med fullkomlig tystnad förbigångna; men det oaktadt har den sig så kallande författaren ej kunnat låta bli att upställa sjelf några nya arter, väl i den afsigt att sålunda förvärfva sig den slags odödlighet som synonymiken kan skänka. Sådana arter äro: *Erythræa minima* och *E. dichotoma* bildade af *E. pulchella*; *Saxifraga gracilis* möjligen *S. adscendens* (som ej finnes omnämnd); *Rosa varia* med syn. R. coriifolia *Fr.*, R. collina *Jacq.*, R. sepium *Sw.*, R. canina γ pubescens *Hartm.*; *Vicia tenuior* närmast *V. cassubica.* — *Stipa pennata* står ännu bland tvifvelaktiga vexter i Sverge! — Vid arternas anordning inom större slägten är vanligen ingen grund följd, så att de i sjelfva verket mest närslägtade ofta äro skiljda från

hvarandra genom flera andra. — Men Ref. har redan uppehållit sig vid detta arbete vida längre än det förtjenar, och han har här uptagit det hufvudsakligen för att derigenom kunna afhålla en eller annan från att på detsammas anskaffande bortkasta penningar utan gagn.

---

12. *Förhandlingar vid de Skandinaviske Naturforskarnes tredje möte, i Stockholm den* 13—19 *Juli* 1842. *Stockholm. Bogge.* 1843. *XI och* 906 *sid. med* 2 *tab.* 8:*o h.*

Då man ser denna digra volym, är det förlåtligt om den frågan upstår, huruvida den egentliga meningen med dessa de lärdes sammankomster är, att dervid upläsa vidlyftiga afhandlingar för att sedan få dessa tryckta bland »förhandlingarne». Så synes det icke Ref., som upfattat afsigten och gagnet med dessa möten hufvudsakligen innefattas i det tillfälle, som beredes vetenskapsmännen att formera personlig bekantskap, under diskusioner öfver vetenskapliga ämnen utbyta åsigter, undanrödja tvifvel och missförstånd, lemna och erhålla uplysningar, och sålunda inbördes för hvarannan underlätta sträfvandet efter sanning inom vetenskapernas gebit; och att afhandlingar böra intaga en mera underordnad plats, ja i månget fall kunna betraktas som en hindrande barlast. Den vidare utvecklingen af detta ämne hör dock icke hit, utan vill Ref. öfvergå till ett kort angifvande af den botaniska delen af dessa förhandlingars innehåll.

Vid de allmänna sammankomsterna hölls allenast ett föredrag som hörde inom Botanikens område: *"Om de pompejanske planter, af Prof.* Schouw. Förf. söker att, med ledning dels af de i Pompeji, Herculanum och Stabiæ funna målningar och andra framställningar af vexter, dels af der funna vextlemningar, utreda hvilka vexter som voro kända för dåtidens innevånare, och hvilka hos dem saknades; till dessa sednare höra Bomullsvexten, mullbärsträdet, Majs, Ris, samt Oranger (Apelsiner, citroner &c.), af hvilka alldeles inga afbildningar förekomma.

Inom botaniska sektionen, der Prof. Schouw fungerade som Ordförande, Dr. Vahl som Dansk-norsk och Demonstrator J. Agardh som svensk sekreterare, höllos sju sammankomster (den sista i Upsala), hvarvid en mängd längre och kortare föredrag höllos och åtskilliga intressanta diskussioner egde rum. Ref. vill här nämna följande. — Prof. Schouw upkastade fråga om ruderalvexternas egentliga stamland; Prof. Fries trodde dem härstamma från hafsstränderna, men ansåg frågan om, hvarifrån de i begynnelsen utgått, ligga utom botanikens gebit. I sammanhang härmed upstod en intressant diskussion öfver de orsaker, som utöfva väsendtligt inflytande på vegetationen och dess förändringar. — Prof. Hornschuch bragte på bane de af Hr Berg gjorda iakttagelser att *Ervum Lens* öfvergår i *Vicia sativa*, m. m., mot hvilket påstående flere bland de närvarande gjorde inkast. — Prof. Horaninow fästade dels upmärksamheten på en del abnorma eller ovanliga bildningar af vextorganer som misstydas, dels framställde grunderna för ett nytt naturligt system kalladt *Tetractys naturæ*. — Adjunkt Agardh sökte från Algerna deducera några lagar för allmän vextfysiologi. — Kand. Nyman förevisade några märkliga vextformer från Stockholmstrakten. — För sammanträdet i Upsala är redan i Bot. Not. redogjordt. — De föredrag, som intagits i sin helhet eller i vidlyftigare utdrag, äro följande: *Upmaning till anställande af observationer öfver vårens ankomst* insänd från *Referenten*; *En plantegeografisk skildring af vulkanen Orizaba i Mexiko*, insänd från Hr Liebmann; ganska intressant; *Bemerkninger om vinstockens beskjæring i Skandinavien*, *af* Rothe; *Observationer öfver de förändringar vexterne äro underkastade genom kulturen*, *af* D. Müller; *Iakttagelser rörande lafvarnes historia och utbredning*, *af* Chr. Stenhammar; *Om en ätbar alg*, *Bromicolla aleutica Eichw.*, *från ön Unimak*, *af* Eichwald; (den är geléartad och vexer 2 tum eller mera under grästorfven); *De italienska Naaletræers geografiska och historiska forhold*, af Schouw (i utdrag); *Iagttagelser over Vegetationens for-*

deling i Öresundet af A. S. Örsted; *Stockholms florans Fysiognomik af* P. J. Beurling; *Over Charakteren og Skjönheden i den ældre Havekunst, ved* C. Molbech; *Bemærkninger angående Begrebet "Gartnerkunst" og hvor den sande skjönhed deri er at finde, af* Rothe. Utrymmet tillåter ej att här lemna några utdrag af dessa upsatser. — Slutligen torde här böra nämnas; att förslag väcktes om längre mellantider för mötena, hvarigenom man hoppades kunna försäkra sällskapet om en fortfarande varaktighet och äfven att intresset för detsamma och dess förhandlingar skulle ökas. Detta förslag kommer att hvila till nästa sammanträde, hvilket instundande år kommer att ega rum i Kristiania, och hvartill Prof. Hansteen utsågs till förste, Prof. Holst till andre Ordförande samt Prof. Boeck till Sekreterare.

---

13. *Utkast till växtrikets terminologi af J. Arrhenius. Sednare häftet. Upsala. Wahlström & Låstbom.* 1843. *sid.* 81—235, *liten* 8:o *h.*

14. *Atlas öfver växtrikets terminologi, af J. Arrhenius. Ritad af J. A. Schagerström. Grafverad vid Generalstabens litografiska inrättning i Stockholm. Upsala.* 1843. *Wahlström & Låstbom.* 8 *sid. och* 8 *pl.* 4:o *h.*

Första häftet af H:r Arrhenii vext-terminologi har förut i dessa blad (sid. 12) anmälts. Närvarande häfte afhandlar: skärmbladen (s. 81—85), stiplerna (86—88), knopparne (88—93), blomningssättet (93—103), Fröredningsdelarne: a. Fanerogamernas blommor (104—141): b. Fanerogamernas frukt (141—170) och, såsom bihang, blommornas bidelar (170—173): c. Kryptogamernas frukter och frön (173—199); Kryptogamernas vegetativa organer (199—204); vextdelarnes färgor (204—208); Vextsystematik; Sexualsystemet (208—217). Till slut meddelas register (218—235). — I särskild förbindelse stadnar man hos Förf. för det han uptagit kryptogamernas terminologi, helst ingen här i Sverge, sedan Liljeblads flora, i sin helhet afhandlat detta ämne;

ty Hartman har endast redogjort för ormbunkarnes och mossornas, tills i sista uplagan då han just utur Arrhenii arbete gjort ett sammandrag för de öfriga familjerna bland kryptogamerna. Mången, som skulle önskat skaffa sig kännedom äfven om Kryptogamerna, har afhållits derifrån genom saknaden af all förklaring öfver termerna.

Hvad angår den särskildt utgifna *Atlas*, så är den redig, vacker och figurerna både väl och adæquat gjorda, så att den i allo motsvarar sitt ändamål. Allenast mot några få skulle man kunna anmärka att de ej med tillbörlig tydlighet åskådliggöra hvad de borde, men detta gäller blott om högst få. Hvad man skulle önskat, hade varit en tabell öfver färgerna, hvilkas riktiga bestämmande för flera än nybörjaren är ofta ganska kinkigt. — Priset 40 sk. b:ko är ovanligt lågt och billigt; så att man, ehvad afseende fästes på det inre eller yttre, ej kan annat än anse denna atlas som en verklig vinst för svenska botaniska literaturen.

---

15. *Synopsis Floræ Germanicæ & Helveticæ &c. Auctore W. D. J. Koch. Editio secunda. Pars prima. Frankfurt am Mayn. Wilmans.* 1843. *LX och* 452 *pag.* 8:*o h.*

Andra uplagan af detta förträffliga allmänt kända och begagnade arbete slutar sig så nära som möjligt till den första, så att samma behandlingssätt och, så vidt ske kunnat, samma anordning i fråga om slägter och arter är bibehållen, men alla arter äro underkastade ny kritik och resultaterna deraf äro, liksom tillkomna nya arter och former, införda på sina ställen; och om den tillvext, som denna uplaga, hvaraf dock blott första delen ännu utkommit, vunnit, kan man redan sluta deraf att de häri afhandlade vexter (till och med *Senecio*) uptaga betydligt större sidotal än i förra uplagan. Att här särskildt redogöra för de förändringar och tillägg, som skett, skulle leda till större vidlyftighet än utrymmet tillåter och torde äfven vara öfverflödigt, emedan en hvar botanist säkerligen skyndar att förskaffa sig denna nya

uplaga af det klassiska arbetet. Ref. vill dock anföra ett och annat, som kan för skandinaviska floran vara af särskildt intresse. — Bland *Thalictra* är *Th. minus* δ, ε ed. 1 uptagna som egna arter, *Th. silvaticum* Koch och *Th. majus* Jacqu. — *Th. Jacquinianum* Koch (Th. minus Jacq.) är antagen i stället för *Th. collinum*. *Th. medium* Jacq. uteslutes såsom ej funnen inom florans gebit. *Th. exaltatum* Gaud. tillkommer. — *Ranunc. Petiveri* Koch (R. tripartitus Nolte) och *R. paucistamineus* Tausch uptagas som sjelfständiga arter; äfvenledes *R. reptans* L. — *Corydalis pumila* Host uptages, äfvensom *Fumaria Petteri* Reichb. — *Nasturtium siifolium* Reichb. hänföres som var. till *N. officinale*, men *N. Armoracioides* Tausch och *N. terrestre* Tausch uptagas. — *Arabis sagittata* DC. betraktas nu som skiljd art. — *Erysima* ha undergått åtskilliga förändringar. — *Draba Traunsteineri* uptages. *Dr. fladniz.*, *lapp.* och *lævigata* förenas med *Dr. Wahlenbergii*; *Dr stylaris* Gay. (*Dr. confusa* ed. 1) erhåller namnet *Dr. Thomasii*. — Med *Cochlearia* förenas *Armoracia*, *Kernera* och *Rhizobotrya*. — *Viola epipsila* Led. och *V. Schultzii* Bill. uptagas. *V. hirta* et aff. fördelas på sätt som Förf. i en upsats i Regensburger Flora gjort. — *V. stricta* Horn. antages i ställe för *V. Ruppii* ed. 1. — *Drosera obovata* blir var. af *D. longifolia*. — *Polygala calcarea* Schultz antages. — *Silene livida* Willd. hänföres som var. till *S. nutans*. — *Spergellæ* Reichb. hänföras till *Sagina*. — Slägtet *Lepigonum* antages med arterna *L. segetale*, *rubrum*, *medium*, *marginatum*. Äfven antages *Halianthus* Fr. — *Cerast. glutinosum* Fr. uptages i stället för *C. pumilum*. — Bland *Meliloti* äro följande namn antagna: *M. macrorhiza* Pers. för *M. officinalis* ed. 1; *M. alba* Desrouss. för *M. vulgaris*; *M. officinalis* Desrouss. för *M. Petitpierrana*. — *Lotus tenuifolius* Reichb. anses som skiljd art; likaledes *Vicia Gerardi* DC. — Slägtet *Ervum* återuptages i sin gamla utsträckning. — *Fragaria Hagenbachiana* Lang uptages. — *Potent. Güntheri* förenas med *P. collina* Wib. — *P. mixta* Nolte (mycket nära *P. reptans*) uptages. — *Tormentillæ* förenas med

Potentilla. — Bland *Rosæ* tillkomma *R. spinulifolia* Dem., *R. ciliato-petala* Bess. och *R. lucida* Ehrh. — *Sorbus scandica* Fr. är funnen nära Danzig. — *Montia minor* och *rivularis* anses som skiljda arter. — *Sedum Telephium* ed. 1 får namnet *S. purpurascens* Koch. — *Galium tenerum* Schleich. förenas med *G. aparine*. — *Erigeron angulosus* Gaud. kallas *E. dröbachensis* Fl. Dan. — *Gnaphalium Hoppeanum* Koch (Gn. supinum Hoppe hos Sturm) uppställes som egen art. *Gnaph pilulare* Wahlenb. förenas som var. med *Gn. uliginosum*. — Men för att kunna inse rikhaltigheten af de i denna uplaga gjorda förbättringar och tillägg, får Ref. hänvisa till sjelfva arbetet, som bör finnas i hvarje Botanists ego.

---

16. *Floræ Danicæ iconum fasciculus* 40. *Havniæ* 1843. *Tab.* 2341—2400. *Pag.* 1—18. *Folio.*

Åtskilliga omständigheter hafva förorsakat att utgifningen af detta häfte fördröjts längre än vederbordt. På Prof. Hornemanns derom gjorda ansökan hade Doc. Drejer blifvit förordnad att biträda honom vid utarbetandet, och då den förre dog öfverflyttades hela arbetet på den sednare, som dock snart derefter också afled, sedan under hans upsigt allenast en del af plancherna hunnit graveras. Den vidare bearbetningen af närvarande häfte updrogs då åt Prof. Schouw och Dr J. Vahl, hvilkas tid likväl derjemte var uptagen af flera andra göromål, så att häftet först under sednare hälften af innevarande år hann blifva färdigt. Men utom dessa har äfven Docenten Liebmann, åt hvilken hela arbetet numera är updraget, ombesörjt flera bland de i detta häftade lemnade plancher; i texten anföres under hvarje vext namnet på den under hvars upsigt planchen ritats.

I detta häfte, som med hänseende till figurer och allt öfrigt värdigt slutar sig till sina föregångare, lemnas figurer öfver följande vexter: Tab. 2341 *Colpodium latifolium* R. Br., från Grönland. T. 2342 *Poa laxa* Hænke från Island.

T. 2343 *Poa pendulina* J. Vahl (Glyceria *Læstad.)* från Grönland. T. 2344 *Pulmonaria angustifolia* L. Sælland. T. 2345 *Solanum humile* Bernh. Amager. T. 2346 *Caucalis daucoides* L. Möen. T. 2347 *Rumex maximus* Schreb. Jutland. T. 2348 *R. hydrolapathum* Huds. Köpenhamn. T. 2349 *R. domesticus* Htn Danmark, Grönland, Island. T. 2350 *R. domest. var.* Drej. Fl. haun. exc. Köpenhamn. T. 2351 *Saxifraga hieracifolia* W. & K. Spetsbergen. T. 2352 *S. Aizoon* Jacq. Grönland T. 2353 *S. flagellaris* Willd. Spetsbergen (äfven Grönland). T. 2354 *S. stellaris β. comosa* Willd. Grönland. T. 2355 *Stellaria borealis* Bigel. Grönland. T. 2356 *Melandrium triflorum* J. Vahl (Lychnis trifl. *R. Br.?)* Grönland. (*Lychn. triflora* Fl. Dan. t. 2170 är *Melandr. affine* J. Vahl semin. reticulatis marginatis, marginibus inflatis). T. 2357 *Ranunc. aquatilis var. phellandrifolia* Schum. (R. paucistamineus *Tausch)* Sjæland. T. 2358 *Lamium incisum* Willd. Köpenhamn. T. 2359 *Fumaria capreolata* L. Mön, Holstein, Lauenburg. T. 2360 *Platanthera solstitialis* (Pl. bifolia Koch) *latiflora* Drej. Köpenhamn. T. 2361 *Pl. solst. β densiflora* Drej. (Pl. brachyglossa *Reich.)* — *γ. patula* Drej. Sjæland. T. 2362 *Pl. chlorantha* Cust. Köpenhamn. T. 2363 *Corallorrhiza virescens* Drej. (racemo paucifloro, androstylio incurvo-nutante, labello oblongo emarginato indiviso basin versus denticulo obtuso utrinque instructo, ovario striato, caule læviusculo — In silvis umbrosis insulæ Monæ). T. 2364 *C. ericetorum* Drej. (racemo paucifloro, androstylio erecto bicurvo, labello oblongo subtrilobo, intermedio apice emarginato, ovario alato, alis crenatis, caule subsulcato. — In ericetis arenosis prope Flaskekroen in Siællandia). — T. 2365 *Carex nardina* Fr. Grönland. — T. 2366 *C. leporina var. capitata* Lauenburg. — T. 2367. *C. festiva* Dewey. Grönland. — T. 2368 *C. pratensis* Drej. Grönland. — T. 2369 *C. nigritella* Drej. Grönland. — T. 2370 *C. hæmatolæpis* Drej. Grönland. — T. 2371 *C. filipendula α variegata* Drej. Island. — T. 2372 *C. filipend. γ. concolor* Drej. Grönland. — T. 2373 *C. fuliginosa* Sternb. & Hoppe. Grönland. — T.

2374 *C. capillaris* L. Grönland — flera former. — T. 2375 —2392 Mossor. — T. 2393—2400 Alger.

---

17. *Genera Plantarum floræ germanicæ iconibus & descriptionibus illustrata Auctore T. Fr. L. Nees ab Esenbeck. Opus post auctoris mortem a Fr. C. L. Spenner, & post hujus obitum ab Al. Putterlick & St. Endlicher continuatum. Fasciculus* 22. *Bonn, Henry & Cohen.* 1843. 20 pl. och 20 blad text. 8:o.

Detta förträffliga verk, hvars utgifvande för flera år tillbaka började och, så länge dess förste utgifvare Prof. Nees von Esenbeck lefde, med rastlös ifver fortsattes, har derefter lidit tvenne afbrott först genom dennes död och sedermera genom den nye utgifvarens Prof. Spenners frånfälle; detta sista afbrott har isynnerhet varit långvarigt och man började frukta att arbetet skulle alldeles afstadna. Det var således högst glädjande, att genom den nu ifrågavarande fasciklen finna att man med säkerhet kan motse dess fortsättning, hvilken man hoppas utan några nya långa uppehåll må fortgå. — Närvarande fascikel är bearbetad alldeles efter samma grunder och på lika sätt som dess föregångare. I texten, hvaraf ett blad hörer till hvarje planch, lemnas en fullständig karakter öfver slägtet, samt korta upgifter på mera habituela karakterer, slägtets geografiska utbredning samt ofta på den eller de kännemärken, hvarigenom det skiljes från de närmast beslägtade, hvilket isynnerhet sker i det fall att slägtet blifvit afskiljdt från något annat; vidare lemnas en kort synonymi. Slutligen följer »explicatio figurarum.» Sjelfva planchen, som är litografierad, innehåller figurer öfver blomningssättet, samt blommans och fruktens alla för karakteristiken af slägtet vigtiga delar, dessa i förstorad skala. I detta häfte, som är bearbetadt till en del af Spenner och till en del af Putterlick, meddelas beskrifningar och figurer öfver följande slägten: *Arundo* L. (Donax P. B.), *Trisetum* Pers., *Ventenata* Köl., *Avena* L.,

Gaudinia P. B., *Danthonia* DC., *Lophochloa* Reich., *Köleria* Pers., *Diplachne* P. B., *Heteropogon* Pers., *Bellidiastrum* Michel., *Aster* Nees, *Galatella* Nees, *Tripolium* Nees, *Solidago* L., *Linosyris* Lob., DC., *Pulicaria* Gärtn., *Inula* Gärtn., *Conyza* L., *Asteriscus* Mönch. — Genom de här afhandlade gräs-slägten hafva Tyska florans *Gramineæ* blifvit kompletterade, så att denna familj, äfvensom *Cyperaceæ*, *Helobiæ* och *Coronariæ*, nu äro i detta arbete fullständigt framställda, hvadan äfven särskildta titelblad och förteckningar öfver dessa afdelningar åtfölja denna fascikel. — En hel mängd andra familjer hafva under arbetets fortgång blifvit mer eller mindre komplett afhandlade. — Det yttre är vackert, figurerna trogna och tydliga.

---

18. *Icones Floræ Germanicæ &c. Auct. Lud. Reichenbach. Leipzig. Hofmeister* 1843. *Cent. VI. Dec.* 5—10. *Pag.* 49—64. *Tab. CCLXXI—CCCXXX.* 4:o.

Under N:o 34 i förra årgången uptogos de 4 första dekaderna af denna centuria. I de nu ifrågavarande fortsättas och afslutas *Caryophylleæ*, hvarefter meddelas *Theaceæ* (slägtet *Euonymus)*, *Tiliaceæ*, samt påbörjas *Hypericineæ*, dit Förf. äfven hänförer *Lineæ*, af hvilka här framställas slägtena *Radiola*, *Cathartolinum* Reich. och några arter af *Linum*. — Särskildt torde följande här böra anmärkas. Af *Silene rupestris* L. framställes var. *β. micrantha* petalis minoribus pallidioribus albidis. Af *Silene inflata* Sm. afbildas flera former. — *Agrostemma cœli rosa* L. framställes såsom utgörande eget slägte *Eudianthe* Reich. *Agrostemma Githago* L. blir *Githago segetum* Desf. — Af *Euonymus europæus* L. afbildas äfven formerna *β. angustifolius* Schulz och *γ. macrophyllus* Schleich. — En mängd former af *Tilia* äro afbildade, bland hvilka Förf. dock anser *T. parvifolia*, *intermedia* och *platyphylla* vara de förnämsta; de flesta äro i största korthet karakteriserade, eller ock äro korta anmärk-

ningar

ningar tillagda. — Vid framställningen af de till *Lineæ* hörande genera är det sätt, hvarpå Författaren i sin »*Handbuch des natürlichen Pflanzensystems*» behandlat dem, lagdt till grund. Vid de särskilda arterna af *Cathartolinum* (dit *Lin. catharticum* L. hörer under namn af *C. pratense* Reich.) och *Linum* äro anmärkningar i texten bifogade. Vid *Lin. angustifolium* Huds. & Sm. yttras: »Ex omni parte *L. usitatissimo* simillimum & fere nisi capsula minore, clausa, seminibus regularibus castaneo-nitidissimis & radice perenni distinctum. Sed etiam in aliis Lini speciebus perennibus facile observatur ut inter specimina sata quædam floreant primo anno. Fateor itaque post iteratas disquisitiones, *Lin. humile* Mill., quod simul est *L. arvense* Bauh. & *L. gracile* Schott sen., a nostro *L. angustifolio* Huds., quale in Istria crescit, distinguere me non posse»; och vid *L. usitatissimum* anföres: »Hæc species orientalis, fere ubique culta, est verum *L. usitatissimum* L., *L. sativum* Bauh. & propter capsulas crepitantes majores *L. usit. β. crepitans* Schübl. Hujus semina majora, basi irregularia obliqua brunnea vix nitida, magis ac illa præcedentis (*L. angustifolii*) opaca». — En ny art *L. cribrosum* Reich. från Istrien och Italien beskrifves; Förf. anser den hittills hafva blifvit förblandad med *L. angustifolium*. Fortsättningen af arterna af *Linum* skall följa i nästa dekad.

---

19. *Bryologia Europæa seu genera Muscorum europæorum monographice illustrata, auctoribus Bruch & W. P. Schimper. Fascic.* 16 *cum tab. X. Stuttg. Schweizerbart* 1842. — *Fasc.* 17 *c. tab. X. E. l.* 1843. — *Fasc.* 18—20 *adjectis observationibus Clar. Th. Gümbel. c. tab. XXXII. E. l.* 1843.

Detta vackra arbete fortgår ganska raskt. I 16 häftet beskrifvas och afbildas följande: Af *Hypneæ* slägtet *Climacium* W. M. med den enda europeiska arten *Cl. dendroides.*

Förff. anmärka att *Cl. americanum* Brid. står så nära denna att det måhända allenast bör betraktas som dess varietet. Beträffande åter *Cl. sulcatum* Brid. synes det vara tvifvelaktigt, huruvida det ens hörer till detta slägte, hvaremot är säkert, att *Cl. longirostrum* Brid. och *Cl. neckeroides* Brid. alldeles icke höra hit. — Af *Fontinaleæ* afhandlas slägtena *Fontinalis* L. och *Dichelyma* Myr. Det förra med arterna *F. gymnostoma* Br. & Sch. (från Guiana i S. Amerika), som framdeles torde bli att anse som typ för eget slägte; *F. antipyretica* L., och *F. squamosa* L. — *Dichelyma* har arterna *D. falcatum* Myr., *D. capillaceum* Myr. med var. *β. subulifolium* (fol. angustioribus in subulum longiorem productis), hvilken endast är funnen i Sverge, under det hufvudarten allenast förekommer i Norra Amerika; samt *D. subulatum* Myr. från Förenta Staterna. I fråga om *D. distichum* Myr. tro Förff. den vara en *Fontinalis*, måhända en smalbladig form af *Fontinalis squamosa*. — Slägtet *Cinclidotus*, hörande till gruppen *Ripariaceæ*, monografieras slutligen ock i detta häfte, och deraf uptagas 3 arter: *C. aquaticus* Br. & Sch. (Anoectangium *Hedw.*, Gymnostomum *Brid.*) från södra och mellersta Europa; *C. fontinaloides* P. B. och *C. riparius* W. Arn., hvilka äfven förekomma i Skandinavien. Af den sista beskrifves en var. *terrestris*: plantæ humiliores, subcæspitosæ, erectæ, minus ramosæ, fol. tenerioribus siccitate subcontortis, læte viridibus; caps. in pedicello pallido longiore tenuiore altius elata (Barbula Brebissonii *Brid.* Racomitrium flavipes *Brid.*).

I 17 fascikeln innehållas följande: gruppen *Fissidenteæ* med slägtena *Fissidens* Hedw. och *Octodiceras* Brid.; gruppen *Schistostegeæ* med slägtet *Schistostega* Mohr 1 art; *Tetraphideæ* med gen. *Tetraphis* Hedv. 1 art och *Tetrodontium* Schwägr. med 2 arter. — Under *Fissidens* uptagas arterna: 1. *F. incurvus* Schwägr. pusillus, caule subsimplici, adscendente l. declinato; fol. complanatis l. incurvis, lamina appendiculari scalpelliformi, ejusdem longitudinis ac folium, margine ut folium limbo apice eroso-denticulato *evanido*

circumducta; caps. obliqua, horizontali l. omnino erecta, pusilla, ovali, operculo recte l. oblique rostellato; flore masculo terminali. — I hela Europa och Amerika. — Var. *β fontanus:* major, fol. latius marginatis, obtuse dentatis; caps. minori, brevius pedicellata. Durlack i Baden. — 2. *F. bryoides* Hedw. foliis toto ambitu marginatis, integerrimis, costa excurrente mucronatis; caps. erecta, subobliqua; flor. masc. *axillaribus.* Vexer med föregående, ofta blandad med den. Hit hörer åtminstone till en del *F. exilis* Hedw. —. 3. *F. osmundoides* Hedw. med var. *β. microcarpus.* — 4. *F. taxifolius* Hedw. — 5. *F. adiantoides* Hedw. — samt — såsom bihang — 6 *F. grandifrons* Brid. (Frankrike) och 7 *F. linealis* Br. & Sch. (Goda Hoppsudden), hvilka båda ännu icke äro funna med frukt och således till slägtet osäkra; i det yttre närma de sig dock mest till *Fissidens.* — *Octodiceras* har allenast en europeisk art *O. julianum* Brid., som finnes i Italien och Frankrike, samt nyligen blifvit funnen på ett par ställen i Tyskland. — *Tetraphis* har den enda arten *T. pellucida.* — *Tetrodontium* har 2 arter: *T. repandum* Schwägr. (Tyskland), och *T. Brownianum* Schwägr. dit *Tetraphis ovata* hänföres såsom synonym.

Fasciklarne 18—20 afhandla: af gruppen *Trichostomeæ* slägtena *Trichostomum* Hedw. med 16 och *Desmatodon* Brid. med 7 arter; samt af gruppen *Pottiaceæ* slägtena *Pottia* Ehrh. med 6 och *Anacalypta* Röhl. med 4 arter. Med afseende på dessa vill Ref. här meddela följande: Slägtet *Trichostomum* sammanfaller med *Didymodon* Hooker; flera hithörande arter äro från Sardinien, funna af Müller. Till Skand. floran höra följande: *Tr. tophaceum* Brid., *T. rigidulum* Sm., *Tr. tortile* Schrad. hvartill *Tr. pusillum* Hedw. (*Didymodon pus.* Hedw., *Barbula curta* Hedw.) hänföres såsom var. *β pusillum*; *Tr. flexicaule* Br. & Sch. (Didymodon *Bridel)*, *Tr. homomallum* Br. & Sch. (Didymodon *Hedw.)* dit *Weissia heteromalla* Hedw. hänföres som synonym; *Tr.*

pallidum Hedw. och *Tr. glaucescens* Hedw. — Bland arterna af *Desmatodon* torde här böra nämnas: *D. latifolius* Brid. med var. *β muticus* Brid. (caule altiore graciliore magisque diviso, fol. evanidicostatis), hvilka former innefatta *Didym. pilifer* Wahlenb. och *Didym. spathulatus* Hartm. — *Desmat. cernuus* Br. & Schimp. är *Didymodon latifolius* Wahlenb. Hartm.— *Desm. Laureri* Br. & Sch. dense cæspitulosus caule dichotome ramoso, tota longitudine radiculoso; fol. confertis ovali-oblongis, ex apice obtuso apiculatis, concavis, margine revoluto-reflexis, costa evanida l. in apiculum excurrente instructis, utraque pagina papillosis; caps. nutante l. in pedicello arcuato pendula, ovali, operculo parvulo brevirostro; peristomio sinistrorsum tortili. — Trichostomum Laureri *Schultz.* — Ad Kongsvold Norvegiæ legit Kurr. — Följande arter sammanfattas under *Pottia:* 1. *P. subsessilis* Br. & Sch. (Gymnostomum *Schwägr.* — Schistidium *Brid.*). 2 *P. cavifolia* Ehrh. (Gymn. ovatum *Hedw.*). 3 *P. minutula* Br. & Sch. (Gymn. *Schwägr.*) med varr. *β rufescens* (Gymn. ruf. *Bryol. Germ.*) och *γ. conica* (Gymn. conicum *Schwägr.*, *Br. germ.*). 4 *P. truncata* Br. & Sch. (Gymn. *Hedw.*, G. truncatulum *Hook. & Tayl.*) med var. *β major* (Gymn. intermedium *Schwägr.*, *Bryol. germ.*). 5 *P. Wilsoni* Br. & Sch. (Gymn. *Hook*) — blott funnen i England. — 6 *P. Heimii* Br. & Sch. (Gymn. Heimii & affine *Bryol. Germ.* Gymn. obtusum *Turn.*, *Hedwig*). — Till *Anacalypta* hänföras: 1 *A. Starkeana* Bryol. germ. (Weisia *Hedw.* — Grimmia *W. & M.*) med var. *β brachyodus* (Weisia affinis *Hook. & Tayl.*) — 2 *A. cæspitosa* Bruch. Bryol. germ. (Weisia *Brid.*) — 3 *A. lanceolata* Röhl. (Grimmia lanc. & aciphylla *W. M.* Coscinodon lanc., aciphyllus & connatus Brid.) med var. *β angustata* (Eutosthymenium mucronifolium *Müller*). 4 *A. latifolia* Bryol. germ. (Weisia *Schwägr.* — Grimmia *W. M.* Didymodon bulbosus *Htn.*) med var. *β pilifera* (Coscinodon pilifer *Brid.*).

---

20. *Naturgetreue Abbildungen der vorzüglichsten essbaren, giftigen und verdächtigen Pilze. Von C. A. F. Harzer Dresden Pietzsch.* 1842—43. *Heft. V—IX. Tab.* 21—45. *Pag.* 33—72. 4:o.

Äfven detta instruktiva arbete fortgår utan afbrott. I närvarande häften äro följande svampar afbildade. I 5:e häftet: t. 21 *Agaricus comatus* Müll., t. 22 *Ag. flavovirens* Schwein., t. 23 *Hydnum repandum* L., t. 24 *Agar. foetens* Pers., t. 25 *Boletus scaber var. aurantiacus* Bull. I 6:e häftet: t. 26 *Agaricus integer* L. var. *sanguineus* Batsch, t. 27 *Lycoperdon gemmatum* Fr. var. *excipuliforme* Scop., t. 28 *Ag. scorodonius* Fr. och *Ag. conicus* Scop., t. 29 *Ag. collinitus* Sow., t. 30 *Ag. nudus* Bull. — I 7:e häftet: t. 31 *Ag. rutilans* Schæff., t. 32 *Polyporus giganteus* Pers., t. 33 *Agaricus fascicularis* Huds., t. 34 *Boletus subtomentosus* L., t. 35 *Agar. splendens* Pers. — I 8:e häftet: t. 36 *Amanita rubescens* Pers., t. 37 *Agaricus fuscescens* Schæff., t. 38 *Ag. purus* Pers., t. 39 *Ag. piperatus* Scop., t. 40 *Boletus edulis* Bull. — I 9:e häftet: t. 41 *Bol. edulis* Bull., t. 42 *Agaricus æruginosus* Curt., t. 43 *Ag. flexuosus* Pers., t. 44 *Ag. granulosus* Pers. och *Ag. cristatus* Bolt., t. 45 *Exidia auricula* Fr. — I texten fortsättes beskrifningen på de i föregående häften afbildade svampar och sträcker sig till och med *Ag. piperatus*, som är afbildad på t. 39 i 8:e häftet. — Behandlingen och utförandet äro alldeles som i de förut utkomna häften, för hvilka Ref. i det föregående redogjort och dit det derföre torde vara nog att hänvisa.

---

21. *Flora Rossica &c. Auctore C. F. a Ledebour. Stuttgart. Schweizerbart.* 1843. *Voluminis I Fasc. 3:us cum mappa geographica. Pag.* 17—22, 481—790. 8:o.

Med närvarande häfte är första volumen af detta rikhaltiga och intressanta arbete fulländad, hvarföre äfven titelblad för hela bandet medföljer, äfvensom register öfver de ord-

ningar och slägten som i detsamma äro afhandlade. Liksom vid refereringen af de tvenne föregående häftena vill Ref här meddela innehållet af det närvarande, samt derefter speciell angifva det, som kan vara af särskildt intresse för skandinaviska floran.

Såsom vanligt fortsättes i *Conspectus generum & specierum* upräknandet af alla till floran hörande slägter och arter. — I sjelfva floran karakteriseras i detta häfte följande familjer: *Balsamineæ* med 3 arter af *Impatiens*; *Oxalideæ* med 2 arter af *Oxalis*; *Zygophyllaceæ* med slägtet *Zygophyllum* 9, *Tribulus* 1 och såsom bihang *Biebersteinia* 2 arter; *Rutaceæ* med *Peganum* 2, *Ruta* 2, *Haplophyllum* 8 och *Tetradiclis* 2 arter; *Diosmeæ* med *Dictamnus* 1 art. Derefter följer subclassis 2 *Calycifloræ* med *Staphyleaceæ* med 1 art af *Staphylea*; *Celastrineæ*: *Euonymus* 6 arter; *Rhamneæ*: *Paliurus* 1, *Zizyphus* 1, *Rhamnus* *I* och, såsom bihang, *Nitraria* 1 art; *Juglandineæ*: *Juglans* 1; *Pterocarya* 1 art; *Anacardiaceæ*: *Pistacia* 1, *Rhus* 2 arter; *Papilionaceæ*: *Thermopsis* 3, *Lupinus* 3, *Leobordea* 1, *Ononis* 4, *Ulex* 1, *Spartium* 1, *Sarothamnus* 1, *Genista* 5, *Trichasma* 1, *Cytisus* 9, *Anthyllis* 1, *Medicago* 20, *Trigonella* 13, *Melilotus* 14, *Trifolium* 54, *Dorycnium* 2, *Lotus* 7, *Tetragonolobus* 2, *Psoralea* 3, *Güldenstædtia* 2, *Glycyrrhiza* 5, *Eversmannia* 1, *Galega* 2, *Caragana* 9, *Halimodendron* 1, *Calophaca* 2, *Colutea* 2, *Sphærophysa* 2, *Eremosparton* 1, *Phaca* 6, *Oxytropis* 61, *Astragalus* 168, *Cicer* 2, *Pisum* 4, *Ervum* 9, *Vicia* 42, *Lathyrus* 21, *Orobus* 19, *Scorpiurus* 2, *Coronilla* 7, *Ornithopus* 1, *Hippocrepis* 3, *Bonaveria* 1, *Hedysarum* 24, *Onobrychis* 14, *Lespedeza* 3, *Alhagi* 2, *Sophora* 2, *Ammodendron* 3, *Cercis* 1, *Gleditschia* 1 (således tillhopa 563 arter af Papilionaceæ); *Mimoseæ* med *Lagonychium* 1 och *Acacia* 1 art. — Efter framställningen af dessa meddelas (sid. 725—787) tillägg och rättelser, hvaribland förekomma flera i sednaste tider upptäckta arter och former.

Af *Ononis* uptagas *O. hircina* Jacq. i 2 former: *α inermis* (O. arvensis L.) och *β. spinescens* (O. spinosa *Bieb.)*,

O. *repens* L. med α *spinescens* (O. procurrens *Wallr.*) och β. *inermis*; *O. spinosa* L. om hvilken Förf. dock är tviflande huruvida den ryska är densamma som den tyska, och *O. Columnæ* All. — *Medicago media* Pers. och *M. procumbens* Besser, DC. uptagas som varr. af *M. falcata.* — *M. Willdenowiana* Bönningh, var, af *M. lupulina.* — *Meliloti* (nemligen de arter som äro gemensamma med tyska floran) äro benämnda och upfattade på samma sätt som i 5:e delen af *Mert. & Koch Deutschl. Fl.* — *Trifolium alpestre* L. är allmän i hela mellersta och sydliga Ryssland och ända till floden Irtysch. — *Lotus major* Scop. och *L. palustris* Willd. anses såsom skiljda arter från *L. corniculatus*, hvarmed *L. tenuis* W. K. förblir förenad. — Af *Phaca frigida* framställas 4 varieteter. — *Oxytropis lapponica* Gaud. (Phaca *Wahlenb.*) är endast funnen i ryska lappmarken och (med frågetecken) vid Ochotzk. — *Oxytr. sordida* DC. (= O. borealis *DC.*, Astragalus uralensis *L. fl. Suec.*) uptages som var. af *O. campestris* — *Astragalus oroboides* Horn. vexer i hela norra Ryssland till Lena, i Davurien, Altai och Kaukasus. *A. arenarius* allenast i mellersta Ryssland till Kasan. — *Pisum maritimum* L. bibehålles qvar i detta slägte. — Af *Vicia angustifolia* anföras α *segetalis* och β *Bobartii.* — *V. pisiformis* vexer i mellersta och södra Ryssland och i Kaukasus; *V. dumetorum* äfven i hela Siberien. *V. tenuifolia* i mellersta och södra delarne, Kaukasiska provinserna, Altai, Baikal och Davurien; i dessa sista saknas *V. villosa. V. Orobus* förekommer alldeles icke i Ryssland.

Bland tilläggen uptages en *Thalictrum agreste* Karel. & Kiril., pl. Alt. glabrum viride, radice repente, caule tereti aut subsulcato, foliolis ovato-cuneiformibus acutis dentatisque, floribus 4—5-gynis nutantibus, fructibus oblongis æquilateris utrinque acutiusculis, stylo brevi. — A *Th. simplici*, cui valde affine, dignoscitur fructibus majoribus longioribus atque paucioribus, nempe 4—5, nec 6—8. — En *Ranunculus fraternus* Schrenk beskrifves, om hvilken yttras: »Affinis hinc *R. nivali* vel potius *R. sulfureo*, illinc *R. altaico*; ab

illis distinguitur petalis circiter 15 angustioribus longissime cuneatis; ab hoc gynophoro glaberrimo aliisque notis". — *Draba rupestris β. altaica* Fl. Alt. uphöjes till rang af egen art *Dr. Altaica* Bunge. *Dr. hirsuta* Turcz. uptages: "calyce persistente & siliculis rectis brevioribus a proxima *D. confusa* Ehrh. (Dr. incana L.) distinguitur". — *Geranium saxatile* Kar. & Kir. uptages äfven; den är mycket närbeslägtad med *G. pratense* och Förf misstänker att den är allenast en varietet af den sistnämnda. — Utom dessa innehålles i detta häfte en mängd nya arter, för hvilka utrymmet här ej tillåter Ref. att redogöra, utan får han hänvisa läsaren till sjelfva arbetet, som ej bör saknas på någon Botanists bokhylla. — Den medföljande kartan har hufvudsakligen för afsigt att åskådliggöra de särskilda regioner, hvari Förf. med afseende på Floran indelat hela ryska riket.

---

22. *Flora Rossica. Auctore C. F. a Ledebour. Vol. 2:i fasc. I. Stuttgart. Schweizerbart.* 1843. *Pag.* 1—104, 1—4. 8:*o h.*

Sedan föregående redan var lemnadt till tryckning, erhöll Ref. första häftet af andra bandet, hvars anmälande Ref. ej vill fördröja. Detta häfte börjar med *Amygdaleæ*, som har slägtena *Amygdalus* med 3, *Persica* 1 och *Prunus* 14 arter; *Rosaceæ* med *Spiræa* 18, *Dryas* 3, *Coluria* 1, *Geum* 5, *Sieversia* 4, *Waldsteinia* 2, *Poterium* 2, *Sanguisorba* 4, *Alchemilla* 5, *Agrimonia* 4, *Sibbaldia* 2, *Dryadanthe* 1, *Chamærrhodos* 5, *Potentilla* 60, *Comarum* 2, *Fragaria* 3, *Rubus* 16, *Hulthemia* 1, *Rosa* 17 arter; *Pomaceæ*: *Cratægus* 14, *Cotoneaster* 5, *Amelanchier* 1, *Mespilus* 2, *Pyrus* 19, *Cydonia* 1 art; *Granateæ*: *Punica* 1 art; *Onagrariæ*: *Epilobium* 17, *Oenothera* 1, *Isnardia* 1, *Circæa* 3, *Trapa* 1 art; *Halorageæ*: *Myriophyllum* 2; *Hippurideæ*: *Hippuris* 3; *Callitrichineæ*: *Callitriche* 5; *Ceratophylleæ*: *Ceratophyllum* 3; *Lythrarieæ*: *Peplis* 2, *Middendorfia* 1, *Ameletia* 1, *Am-*

mania 2, *Lythrum* 9 arter; *Tamariscineæ: Myricaria* 5, *Tamarix* 10; *Reaumuriaceæ*: *Hololachna* 1, *Reaumuria* 1, *Eichwaldia* 1; *Philadelpheæ: Philadelphus* 1; *Cucurbitaceæ: Bryonia* 3, *Ecbalium*, *Luffa*, *Lagenaria*, *Cucumis*, *Cucurbita*, *Sicyos* hvardera 1 art; *Portulaceæ: Aizoon* 1, *Portulaca* 1, *Claytonia* 11, *Montia*, *Glinus*, *Mollugo* hvardera 1 art; *Sclerantheæ: Scleranthus* 2; *Paronychieæ: Corrigiola* 1, *Herniaria* 4, *Illecebrum*, *Paronychia*, *Pteranthus*, *Telephium*, *Polycarpon*, hvardera 1, *Spergularia* 5, *Spergula* 2 arter; *Crassulaceæ: Bulliarda* 1, *Crassula* 1, *Umbilicus* 12, *Sedum* 38, *Sempervivum* 7; *Grossularieæ: Ribes* 18 arter.

Specielt rörande arterna torde följande förtjena anmärkas: *Prunus insititia* L. förekommer hufvudsakligen i Taurien och Kaukasiska länderna; i mellersta Ryssland och Podolien synes den vara förvildad. — Till *Spiræa* hänföres *Saxifraga pectinata* Pursh (Lütkea *Bong.*, Eriogynia *Hook.*). — En *Dryas Drummondii* Richards. med gula blommor vexer i östliga Siberien. — *Geum strictum* Ait. (caule ramisque robustis, pet. ovato-orbiculatis calyce longioribus, receptaculo pilis breviusculis patentissimis dense obtecto, carpellis superne pilis longis adspersis, styli articulo superiore piloso) vexer i mellersta Ryssland (Liffland, Kurland &c.), Kaukasus, Ural, Altai, hela Siberien, och erhåller som synonymer G. intermedium *Besser*, *DC. prodr.* 2 *p.* 550, G. ranunculoides *Ser. DC. prodr.* 2. 551, G. canadense *Chamiss. in Linnæa*, G. aleppicum *Jacq. miscell.* — *Agrimonia odorata* Mill. vexer i Podolien, Taurien och norra Kaukasus; *A. pilosa* Ledeb. DC. (A. davurica *DC.* A. glabrata *Spreng.*) vexer vid Petersburg, i Liffland, o. s. v. — *Potentilla supina* L. förekommer från Ösel öfver nästan hela mellersta och södra Ryssland samt Siberien, äfvensom *P. norvegica*, som derjemte vexer i Finland. *P. inclinata* Vill. från Petersburg till Kaukasus och Altai. Föröfrigt äro arterna af detta slägte särdeles talrika i Siberien och Kaukasus, hvarifrån åtskilliga nya beskrifvas. — Af *Rubi* uptagas några få af de Weihiska arterna. — *Rosa ciliato-petala*

Bess. hänföres som synonym till *R. pomifera*, som vexer i Litauen, Taurien och Kaukasus. — *Pyrus Aria* Ehrh. fins i Taurien, Kaukasus och Altai; *P. intermedia* Ehrh. (Sorbus scandica *Fr.*) i Finland och på Ösel. — *Epilobium virgatum* Fr. i Litauen och Kaukasus. — *Myriophyllum alterniflorum* uptages ej. — *Hippuris maritima* Hellen. anses deremot som egen art. — *Portulaceæ*, *Scleranthеæ* och *Paronychieæ* äro bearbetade af Fenzl. *Lepigona* föras till *Spergularia.* — Detta häfte innehåller, liksom första bandet, mycket som för Skandinaviens botanister är af intresse. — Flera nya arter uptagas, ehuru Förf. ingalunda är att räkna bland dem, som slösa med sådana, utan i allmänhet är mera böjd för att förena.

---

23. *Spicilegium plantarum fennicarum. Auctore Fredr. Nylander. Centuria prima. Helsingfors. Frenckell.* 1843. 31 *pag.* 8:*o.*

Uti Botaniska Notiser har något refererats om den resa Magr. Nylander under förlidna året företog till Hvita hafvets kuster. En del af derunder gjorda observationer äfvensom andra under resor i olika trakter af Finland meddelas i den under disputationsform utgifna afhandling, hvars titel vi här anfört. I en kort inledning nämner Förf. att han har för afsigt att framdeles utarbeta en finsk flora, då han dertill hunnit samla tillräckliga materialier, och som hastigast omtalas Kalms och Prytz' tillgöranden för finska floran. — I sjelfva afhandlingen uptagas dels för Finlands flora nya arter och former, dels nya vextställen, hvarjemte flera intressanta fytografiska anmärkningar bifogas, och har Förf. i allmänhet utgått ifrån och lagt till grund de af Prof. Fries omfattade åsigter.

Följande nya arter upställas: *Sanguisorba polygama:* fol. cum impari pinnatis, foliolis basi oblique subcordatis ovatis l. lanceolatis, stipellatis, spicis polygamis sanguineis

globoso oblongis, tubo calycis fructiferi marginato, staminibus calycis laciniis subbrevioribus. — In pratis humidis Lapp. Ross. ad Imandra, Kandalax; ad mare album. A. *S. off.* differt spicis sanguineis, tubo cal. fructif. marginato, squamis lineari-lanceolatis & colore totius herbæ lætiori. — *Leontodon Keretinus:* rad. præmorsa, fol. elongato-lanceolatis, interioribus grosse-dentatis, exterioribus subintegris, scapis 1—2-cephalis unacum pedunculis sursum leviter incrassatis nutantibus, involucri squamis fusco-hirsutis, intimis apice albo tactis, ligulis convolutis aurantiacis. — Ad pagum & fluvium Keret juxta mare album. — *Oporinæ pratensi* Less. proximum a qua tamen differt flor. semper nutantibus, apice foliorum involucri intimorum & colori florum saturatiori. — *Viola Fennica:* acaulis pubescens, fol. late cordatis, sinu lato, remote adpresse serratis, stip. lanceolatis, pedunculo supra medium bracteato folia superante, fructifero erecto, sep. ovato-lanceolatis acutiusculis; stigm. oblique truncato, caps. obtusa. — In Ostrobotnia boreali ad ripas rivulorum. — A. *V. epipsila* proxima differt pubescentia, fol. acutioribus, sep. acutiusculis, stigm. oblique truncato nec patelliformi &c. — *Potamog. sparganifolius* anses som form af *P. natans.* — *Gnaphal. pilulare* af *Gn. uliginosum.*

De många och intressanta observationer, som innefattas i denna afhandling, göra fortsättningen efterlängtad, helst Förf. under sin i år företagna resa säkerligen hämtat en ny rik skörd af observationer.

Rättelse. Sid. 7 rad. 28 står: *angulosus*: läs: *elongatus.*

Register.

Anmäldta arbeten.

Utmärktare vextnamn.